

1. INLEIDING

1.1. Algemeen

Het is de wens van de gemeente om een kwaliteitsvol ruimtelijk beleid te voeren. Bedoeling is te streven naar de uitbouw van een goed functionerende en leefbare gemeente met respect voor de eigenheid van de bestaande natuurlijke omgeving en voor de draagkracht ervan.

Het gemeentebestuur wil de ontwikkeling stevig ter hand nemen en de ruimtelijke ordening bewust en planmatig aanpakken. Daarom heeft zij de beslissing genomen om een gemeentelijk structuurplan te laten opmaken waarin de vele perspectieven voor een gemeente aan een onderzoek zullen onderworpen worden.

Perspectieven zoals : levendige en heropbloeiende dorpskernen met karakter, geïntegreerde en betaalbare woningen voor jonge en oudere inwoners, ontwikkelingskansen voor bedrijven, een leefbaar gebruik van straten en pleinen met vermenging van al de straatgebruikers, nieuwe activiteiten voor duurzame land- en tuinbouw, landschapsherstel en -ontwikkeling, plaats voor sport en ontspanning, ...

Enkel door een grondige benadering en begeleiding van een planningsproces kan men de verdere evolutie van de gemeente richten.

Het structuurplan Wortegem-Petegem is daartoe een noodzakelijk beleidsdocument. Het geeft enerzijds een antwoord op de problemen en ontwikkelt de kansen die onze gemeente heeft. Anderzijds is het een noodzakelijk instrument in relatie tot de hogere overheid.

Het structuurplan is geen statisch document en heeft geen directe juridische draagwijdte. Het geeft een globale visie over een ruimtelijk concept dat als een "toetskader" kan gebruikt worden bij beoordeling van openbare en privé-initiatieven.

Het geeft eveneens een aantal mogelijke detailstructuurschetsen en acties weer die stuk voor stuk verder moeten uitgediept worden en goedgekeurd volgens de wettelijke wegen.

Met het structuurplan wil het gemeentebestuur Wortegem-Petegem uitbouwen tot een kwalitatief woon-, werk-, rust- en stiltegebied met respect voor de eigenheid van de bevolking en de cultuur van de gemeente.

Het architectenbureau Van Acker en Partners, afdeling Stedenbouw en Ruimtelijke Ordening, werd belast met het opmaken van dit structuurplan.

1.2. Inhoud van het ruimtelijk structuurplan

1.2.1. Ruimtelijke probleemstellingen

Bij het zoeken naar een oplossing voor een aantal structurele problemen wordt steeds meer van de ruimtelijke ordening verwacht (verkeersonveiligheid, openbaar vervoer, woningbehoefte, ruimtetekort voor economische activiteiten, ...).

Hoofdzakelijk zal structuurplanning volgende punten invullen :

- voldoen aan een kwantitatieve en kwalitatieve woningbehoefte ;
- verzekeren van de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande economische activiteiten en tegemoetkomen aan de behoefte om nieuwe bedrijventerreinen in te richten ;
- voorzien in voldoende en kwalitatieve ruimte voor de landbouw ;
- vrijwaren van de open ruimten ;
- rekening houden met recreatie en mobiliteit.

1.2.2. Structuurplanning als methode

In antwoord op de ruimtelijke probleemstellingen en op de tekortkomingen in het huidig instrumentarium wordt een beleid gevoerd overeenkomstig het structuurplanningsproces.

Structuurplanning :

- maakt een samenhangend ruimtelijk beleid mogelijk; biedt een kader voor afweging van de ruimteaanpakken van de diverse maatschappelijke activiteiten ;
- is actiegericht ;
- is een continu en cyclisch proces en maakt daardoor een dynamische ruimtelijke ordening mogelijk.

Ruimtelijke planning, overeenkomstig het structuurplanningsproces, doorloopt een aantal stappen :

- houdt rekening met de bestaande ruimtelijke structuur die bestudeerd wordt aan de hand van de structuurbepalende ruimtelijke componenten voor het betrokken gebied, met de trends in het ruimtegebruik en met de toekomstige ruimtebehoeften van de diverse maatschappelijke activiteiten ;
- formuleert een visie op lange termijn op de ruimtelijke ontwikkeling van het betrokken gebied, formuleert doelstellingen en ruimtelijke principes en tekent, langs de structuurbepalende componenten om, een gewenste ruimtelijke structuur uit op basis van een gelijktijdige afweging van de ruimtevragen van de diverse maatschappelijke activiteiten ;
- formuleert dwingende taakstellingen en krijtlijnen voor de realisatie van de gewenste ruimtelijke structuur.

De beschreven stappen krijgen hun neerslag in het ruimtelijk structuurplan voor het betrokken gebied. De realisatie van de uitgetekende gewenste ruimtelijke structuur gebeurt via diverse uitvoeringsinstrumenten.

Met het decreet houdende de ruimtelijke planning van 24 juli 1996 (het zgn. planningsdecreet) kreeg de structuurplanning in Vlaanderen een decretale basis.

1.3. Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan

(Bron : omzendbrief RO 97/02 van 14 maart 1997)

1.3.1. Belang en betekenis van een gemeentelijk structuurplanningsproces

“Structuurplanning als een proces van visie– en beleidsvorming.

In onze steeds complexere maatschappij is “Planning“ in het algemeen en ruimtelijke planning in het bijzonder een noodzakelijke voorwaarde voor goed beleid. Planning schept de mogelijkheid om beleidsdoelstellingen voor te bereiden, te onderzoeken en te toetsen aan de beschikbare middelen.

Met betrekking tot de gemeenschappelijke ruimtelijke planning is geopteerd voor de structuurplanning als planningsmethodiek. In het document “Structuurplanning : een handleiding voor gemeenten” staat structuurplanning omschreven als een dynamisch en continu proces van visie– en beleidsvorming met betrekking tot de kwaliteit van de ruimte en de realisatie ervan. Het tot stand komen van een ruimtelijk structuurplan vormt het moment in dit proces waarop belangrijke uitspraken worden gedaan. Het ruimtelijk structuurplan is dan het product dat op een bepaald ogenblik voor een bepaalde beleidsperiode en een bepaalde ruimte de ruimtelijke visie weergeeft, een concept over de gewenste ruimtelijke structuur, de beleidsdoelstellingen en de maatregelen om ze te realiseren.

Deze omschrijving geeft duidelijk aan dat het ruimtelijk structuurplan niet een doel op zich is maar slechts één van de producten in een continu proces voor een goed ruimtelijk beleid. Het ruimtelijk beleid moet aldus evenzeer gericht zijn op het procesmatige (het plannings– en besluitvormingsproces, betrokkenheid voor alle partners) als op het decretaal vereiste ruimtelijk structuurplan. Een structuurplanningsproces kenmerkt zich daarbij – vanuit het streven naar ruimtelijke kwaliteit – door de volgende aspecten :

- het creëren van een maatschappelijk draagvlak in de gemeente (en daarbuiten) om de voorstellen te accepteren en erin te investeren door het betrekken van alle maatschappelijke groepen en geledingen bij het ruimtelijk beleid ;
- het tegelijkertijd structureel en strategisch werken : dit houdt naast het streven naar een langetermijnvisie ook het realiseren van projecten en acties op korte termijn in ;
- het flexibel plannen met plaats voor onzekerheden en onvolledigheden ;
- het nemen van eigen verantwoordelijkheid over wat zelf kan worden gedaan op gemeentelijk niveau en hierover uitspraken doen ;
- het inspelen op de veranderde realiteit en hiervoor de nodige keuzes durven maken ;
- het overleggen met de andere bestuursniveaus inzake het ruimtelijk beleid van die andere bestuursniveaus ;
- de gerichtheid op realisatie.

1.3.2. Inhoudelijke elementen van een gemeentelijk ruimtelijk beleid

Belangrijke inhoudelijke taken inzake gemeentelijk ruimtelijk beleid.

De gemeente heeft een grote verantwoordelijkheid na te streven en een kwalitatieve leefomgeving te realiseren. Dit betekent dat de gemeente belangrijke inhoudelijke taken heeft inzake het ruimtelijk beleid, weliswaar binnen het ruimtelijk referentiekader dat door de provincie en het Vlaams gewest wordt gesteld. De gemeente heeft minstens de volgende taken inzake ruimtelijk beleid :

- het ontwikkelen van een visie en het nemen van maatregelen inzake woningbouw ; hiermee wordt het ruimtelijk kader aangegeven voor het gemeentelijk huisvestingsbeleid ;
 - het ontwikkelen van een visie en het nemen van maatregelen inzake de lokale economische activiteiten (o.a. kleinhandel, (agrarische) bedrijven, zonevreemde bedrijven) ; hiermee wordt het ruimtelijk kader aangegeven voor het gemeentelijk economische beleid ;
 - het ontwikkelen van een visie en het nemen van maatregelen om de gemeente leefbaar en bereikbaar te houden (ook met collectief vervoer en langzaam verkeer) ; hiermee wordt het ruimtelijk kader aangegeven voor het gemeentelijk mobiliteitsbeleid (o.a. in het mobiliteitsplan) ;
 - het ontwikkelen van een visie en het nemen van maatregelen inzake het fysisch systeem en de ruimtelijke aspecten hiervan ; hiermee wordt het ruimtelijk kader aangegeven voor het gemeentelijk milieubeleid ;
- Het ruimtelijk beleid kan en moet niet steeds met het ruimtelijk instrumentarium (o.a. uitgevoerde plannen) worden gerealiseerd ; andere instrumenten kunnen worden ingezet. Dit zijn ondermeer instrumenten van het gemeentelijk grondbeleid, de mobiliteitsconvenant, instrumenten uit het milieubeleid of uit het economische beleid.

Visie in het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan opgebouwd vanuit de structuurbepalende elementen en sectoriale problemen.

Zoals in de memorie van toelichting bij het Planningsdecreet van 24/7/1996 wordt aangegeven, is het ruimtelijk structuurplan allereerst een beleidsdocument, waarin de overheid haar visie op de gewenste ruimtelijke ontwikkeling vastlegt. Deze visie wordt opgebouwd vanuit (1) de structuurbepalende elementen in de gemeente en (2) de sectoriale problemen in de gemeente.

Het is decretaal verplicht dat, conform de structuurplanningsmethodiek, de inhoudelijke aspecten van het structuurplanningsproces worden vertaald naar de drie onderdelen van een ruimtelijk structuurplan met name (1) de bestaande ruimtelijke structuur, (2) de gewenste ruimtelijke structuur en (3) de bindende bepalingen. Aan deze onderdelen wordt een specifiek juridisch statuut toegekend.

1. Het informatief gedeelte : de bestaande ruimtelijke structuur en prognoses.
In dit onderdeel worden de belangrijkste (ruimtelijke) elementen die de bestaande ruimtelijke structuur van de gemeente bepalen zowel morfologisch als functioneel aangegeven.
2. Het richtinggevend gedeelte : de gewenste ruimtelijke structuur of de ruimtelijke visie op de ontwikkeling van de gemeente.
3. Het bindend gedeelte : de spil tussen de gewenste ruimtelijke structuur en de realisatie ervan.
De functie van de bindende bepalingen bestaat erin het dwingend kader aan te geven voor de uitvoering en op het terrein uitvoerbaar te maken van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.

1.4. Planningsproces en samenwerkingsverband

Nog vóór de definitieve goedkeuring van het decreet betreffende het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, werd in de gemeente Wortegem-Petegem in 1996 gestart met de opmaak van een gemeentelijk structuurplan. Het planningsproces kan worden ingedeeld in 3 fasen.

1.4.1. De verscheidene fasen

Fase 1 : deze fase leidt naar het voorontwerp van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan voor wat betreft het informatief gedeelte.

De eerste reeks activiteiten bestaat uit het gericht onderzoek naar de reeds vroeger opgesomde studies, gesprekken met bevoorrechte getuigen, ...

Vervolgens is er het doelgericht onderzoek naar de bestaande structuur met haar verscheidene deelfacetten, wat zijn de te verwachten evoluties (prognoses). Uit deze verslagen worden de kwaliteiten en knelpunten gesynthetiseerd zodat hieruit potenties kunnen opgesteld worden.

Fase 2 : deze fase bestaat uit de beleids- en actievoorstellen die het resultaat zijn van het toetsen van de doeleinden aan de functionele, ruimtelijke en verkeerskundige knelpunten. De voorstellen maken deel uit van de gewenste ruimtelijke structuur van de gemeente en worden neergeschreven in het richtinggevend gedeelte.

Na deze twee fasen kan een overleg plaatsvinden met de hogere besturen.

De derde en laatste fase omvat een aantal concrete beslissingen en behelst het uitwerken van een ontwerp van bindende bepalingen.

Deze drie gedeelten vormen dan het 'Ontwerp structuurplan' dat door de gemeenteraad dient vastgesteld te worden. Vervolgens wordt een openbaar onderzoek ingesteld en zal de juridische procedure verderlopen.

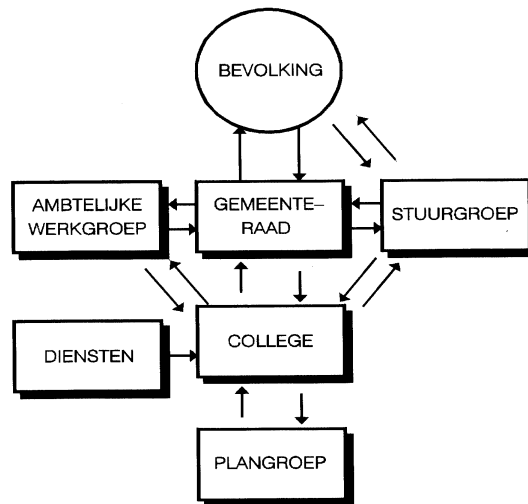
1.4.2. Samenwerkingsverband

Reeds van bij de aanvang van de opmaak van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan, werden de verscheidene actoren op de hoogte gebracht en werd een stuurgroep samengesteld.

Tijdens en na het planningsproces worden telkens de betrokken partijen geconsulteerd. De hieronder voorgestelde figuur geeft het samenwerkingsverband met de betrokkenen en hun onderlinge relatie weer.

Conform de omzendbrief betreffende de inhoudelijke taakstellingen voor het Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan, wordt specifiek overleg voorzien met de provincie, Arohms provinciaal en met het hoofdbestuur van Arohms.

Figuur 1 : samenwerkingsverband.

Betrokken partijen :

1. Het college van burgemeester en schepenen, aangevuld met de gemeentesecretaris. Zij neemt de belangrijke beslissingen in de loop van het planningsproces en draagt verantwoordelijkheid voor de opmaak van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.
2. De gemeenteraad : inspraakgroep die na iedere fase ingelicht wordt en opmerkingen kan formuleren. Zij zijn de afgevaardigden van de bevolking en zij zijn het die het structuurplan uiteindelijk zullen goed- of afkeuren.
3. De diensten (zorgen voor de nodige informatie en de logistieke steun) :
 - gemeentelijke diensten : technische dienst, bevolking, milieu, stedenbouw, politie, ...
 - andere diensten : N.I.S., Kamer van Koophandel, Gomov, Cevi, RSZ, ...
4. De plangroep wordt gevormd door externe deskundigen, verricht de inhoudelijke werkzaamheden en bereidt al de documenten voor die voorgelegd moeten worden. Bij het planningsproces zorgen zij voor de begeleiding, de leiding van de werkvergaderingen en de inspraak in werkvergaderingen.

Om de communicatie en het overleg tijdens het structuurplanningsproces gestalte te geven, werden een ambachtelijke werkgroep en een stuurgroep opgericht.

5. De ambtelijke werkgroep : Arohm hoofdbestuur, Arohm provincie, Bestendige Deputatie.
Zij zorgen voor de begeleiding en de wisselwerking met het hoger bestuur. De ambtelijke werkgroep heeft als taak de werkzaamheden van zeer nabij te volgen. Zij maakt alle noodzakelijke afspraken en doet voorstellen voor de procedure en de aanpak van het planningsproces.

Volgende personen maken deel uit van de ambtelijke werkgroep:

Dhr. J. Delmulle	burgemeester
Mevr. N. Van Der Straeten	schepen
Dhr. M. Vervaeck	schepen
Dhr. D. Lelieur	schepen
Dhr. J. Paemeleire	schepen
Mevr. K. Van Houtte	secretaris
Dhr. N. Bleyenbergh	secretaris regionale commissie
Dhr. G. De Cock	afgevaardigde Bestendige Deputatie
Dhr. W. Vanheel	Arohm – hoofdbestuur
Dhr. L. De Zaeytijd	Arohm – Oost-Vlaanderen
Dhr. B. Van Acker	Architectenbureau Van Acker & Partners
Dhr. L. Scheerder	Architectenbureau Van Acker & Partners

6. De stuurgroep (opgestart in oktober 1995) is samengesteld uit gemeentemantatarissen (afgevaardigden van de verschillende politieke fracties) en bevoorrechte getuigen. Deze laatste zijn geïnteresseerde mensen die een grondige kennis van (een deel van) de gemeente bezitten en omwille van hun functie, interesse, deskundigheid enz. ... reeds hebben nagedacht over de toekomstige ontwikkelingen. Zo kan op korte termijn een inzicht bekomen worden over wat er in de gemeente gebeurt, welke problemen en conflicten er voorkomen en in welke richting er reeds is nagedacht om tot bepaalde oplossingen te komen.

Zij krijgen inzicht en mogelijkheid tot inspraak na iedere fase.

Volgende leden maken deel uit van deze stuurgroep :

Dhr. J. Delmulle	burgemeester
Mevr. N. Van Der Straeten	schepen
Dhr. M. Vervaeck	schepen
Dhr. J. Paemeleire	schepen
Dhr. D. Lelieur	schepen
Mevr. K. Van Houtte	secretaris
Dhr. P. Van Ongeval	voor deelgemeente Elsegem
Dhr. W. Naessens	voor deelgemeente Elsegem
Dhr. E. Moerman	voor deelgemeente Moregem
Dhr. J. Walraet	voor deelgemeente Moregem
Dhr. C. Aelvoet	voor deelgemeente Ooike
Dhr. R. Voet	voor deelgemeente Ooike
Dhr. P. Van Merhaeghe	voor deelgemeente Petegem
Dhr. R. Ottevaere	voor deelgemeente Petegem
Dhr. J. Bekaert	voor deelgemeente Petegem
Dhr. M. Opsommer	voor deelgemeente Wortegem
Dhr. M. Ballekens	voor deelgemeente Wortegem
Dhr. D. Delmulle	voor deelgemeente Wortegem
Dhr. B. Van Acker	Architectenbureau Van Acker & Partners
Dhr. L. Scheerder	Architectenbureau Van Acker & Partners

Naast deze verscheidene werkgroepen maakten de ontwerpers ook deel uit van de begeleidingscommissie bij de opmaak van het G.N.O.P en het in opmaak zijnde mobiliteitsplan.

Via het gemeentelijk informatieblad werd de bevolking op de hoogte gesteld van de opmaak van het structuurplan, met als gevolg het geregeld schrijven van de inwoners waarin suggesties en problemen naar voor werden gebracht.

Hiernaast werden op enkele belangrijke tijdstippen raadcommissies georganiseerd waarbij alle gemeenteraadsleden kennis konden nemen van de voortgang van de studie. Het voorontwerp werd aan de milieuraad voorgelegd.

Wat betreft het openbaar onderzoek werden twee info-avonden voor de inwoners van Wortegem-Petegem georganiseerd, voorafgegaan door het bedelen van een volledige infobrochure over het structuurplan.

DEEL 1A : BESTAANDE RUIMTELIJKE STRUCTUUR

HOOFDSTUK I : PROFIEL VAN DE GEMEENTE WORTEGEM-PETEGEM

- 1. REGIONALE SITUERING (STRUCTUURBEPALLENDE ELEMENTEN OP MACRO-NIVEAU)**
- 2. LOKALE SITUERING**
- 3. BEVOLKING**
- 4. HET HUIDIGE WOONBESTAND**
- 5. TEWERKSTELLING**
- 6. HISTORISCHE GROEI**

HOOFDSTUK II : BESTAANDE RUIMTELIJKE STRUCTUUR

- 1. ALGEMEEN**
- 2. BESPREKING BESTAANDE RUIMTELIJKE DEELSTRUCTUREN**
- 3. SYNTHESE BESTAANDE RUIMTELIJKE STRUCTUUR**
- 4. KNELPUNTEN EN KWALITEITEN**

HOOFDSTUK III : PLANNINGSCONTEXT

- 1. BOVEN-GEMEENTELIJK NIVEAU**
- 2. GEMEENTELIJK NIVEAU**
- 3. ANDERE PLANNEN MET EEN JURIDISCH STATUUT**

HOOFDSTUK I

PROFIEL VAN DE GEMEENTE

1. Regionale situering (Structuurbepalende elementen op macro-niveau (zie kaarten 1 en 1.1))

1.1. Algemeen

Wortegem-Petegem is een landelijke gemeente, gelegen in het zuidwesten van de provincie Oost-Vlaanderen. Wortegem-Petegem wordt begrensd door Kruishoutem in het noorden, Oudenaarde in het oosten, Kluisbergen aan de overkant van de Schelde in het zuiden, Avelgem in het zuidwesten, Anzegem in het westen en tenslotte door Waregem in het noordwesten (Avelgem, Anzegem en Waregem behoren tot de provincie West-Vlaanderen).

De gemeente behoort tot het arrondissement Oudenaarde.

Om een gemeente in een bepaalde categorie te kunnen indelen, baseert men zich op haar functionele uitrusting en meer bepaald op de aanwezigheid van de volgende vier centrale functies : winkeluitrusting, onderwijs (lagere, secundaire of hogescholen), gezondheidszorg (aanwezigheid van ziekenhuizen), vrije tijd/cultuur (aanwezigheid van sportinfrastructuur, schouwburg, cinema's,...).

Wortegem-Petegem behoort tot de goed uitgeruste gemeenten en heeft een minimaal uitrustingsniveau voor :

- godsdienst, diensten (kerk, postkantoor, agentschap, lagere school) ;
- zeer frequente aankopen (bakker, slager, kruidenier, ambachten van eerste noodwendigheid, garage-reparaties) ;
- vrijetijdsbesteding (voetbal) ;
- gezondheidszorg (dokter, apotheker).

Wat betreft het aanbod van bepaalde functies is de gemeente aangewezen op een hogere hiërarchie :

- groot stedelijk gebied : Gent ;
- regionaal stedelijk gebied : Kortrijk ;
- kleinstedelijk gebied op provinciaal niveau : Oudenaarde en Waregem.

In de directe omgeving van de gemeente werden Anzegem, Avelgem en Kluisbergen geselecteerd als economisch knooppunt.

De nabijheid van de grootstad Gent en de stad Kortrijk is voor de inwoners van Wortegem-Petegem sociaal, cultureel en economisch van groot belang. Ook de regionale steden Oudenaarde en Waregem oefenen een aantrekking uit op de gemeente. Wortegem-Petegem speelt als slaapgemeente een rol voor de omliggende steden. Deze onderlinge gerichtheden brengen wel bepaalde verplaatsingen op gang.

In de "Atlas van België" (1972) worden alle hoofddorpen weergegeven. Voor Wortegem-Petegem is dit Wortegem. In het kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zal deze lijst door de provinciebesturen worden geactualiseerd. Hierbij zal worden uitgegaan van de definitie van een hoofddorp.

Zo zal wat betreft specifieke ontwikkelingen (o.a. lokaal bedrijventerrein, ontwikkelingen inzake wonen) de selectie als hoofddorp belangrijk zijn om belangrijke structurele ingrepen toe te laten.

Wortegem-Petegem kent slechts in zeer beperkte mate een besteding in de eigen gemeente. Zelfs in convenience (*) blijft men beneden de 20%. Voor zaken met een hoge geldwaarde (auto's, traktoren, ...) blijft men dikwijls op de eigen gemeente. De voornaamste koopvlucht gaat naar Oudenaarde met 50% in respectievelijk convenience en shopping en 30% in speciality. De overige koopvlucht is erg verspreid over diverse centra, met Waregem als belangrijkste.

(*) convenience : de dagdagelijkse voorzieningen die bij hoge frequentie worden aangekocht ; zij vertegenwoordigen gewoonlijk een beperkte geldwaarde en scheppen weinig problemen bij het aankopen (zie ook verder).

1.2. Situering op vlak van secundair en hoger onderwijs

Wortegem-Petegem beschikt over een beperkt aantal onderwijsinstellingen zoals kleuter- en basisonderwijs. Voor het middelbaar en hoger onderwijs is de gemeente aangewezen op de naburige steden : Oudenaarde en Waregem voor het middelbaar onderwijs en Gent en Kortrijk (Brussel en Leuven in mindere mate) voor het hoger en universitair onderwijs. Volgens de N.I.S. telling van 1991 gingen er 469 leerlingen naar het lager onderwijs, 497 naar het middelbaar onderwijs en 151 naar het hoger onderwijs. Het totaal aantal leerlingen bedraagt 1.117 op een totale bevolking van 5.846 mensen.

1.3. Situering op vlak van woon- en werkverplaatsingen

Het aantal mensen werkzaam in Wortegem-Petegem en komend van de arrondissementen Oudenaarde en Kortrijk is in die tijdsperiode van 10 jaar sterk toegenomen. In tegenstelling hiermee gaan ook meer en meer inwoners van Wortegem-Petegem werken in het arrondissement Oudenaarde en in andere arrondissementen. Hieruit kunnen we concluderen dat Wortegem-Petegem, wat betreft het werken, een dubbele functie heeft : enerzijds is de gemeente een aantrekkingspool voor een aantal werkenden (hierin spelen de bedrijven Delmulle en Naessens wel een belangrijke rol), anderzijds is zij een slaapgemeente voor een nog grotere groep werkenden.

1.4. Situering op vlak van recreatie

De gemeente Wortegem-Petegem speelt op dit vlak toch een belangrijke rol, want de gemeente is nationaal en zelfs internationaal gekend als doorgangsgemeente voor allerlei wielervedstrijden, zoals o.a. de 'Ronde van Vlaanderen'. Niet alleen voor wielrennerij is zij belangrijk, maar ook het golfterrein 'Golf & Country Club Oudenaarde' (78 ha) heeft een belangrijke regionale betekenis en uitstraling. Een bewijs hiervan zijn de 990 leden.

1.5. De Vlaamse Ardennen

Wortegem-Petegem maakt deel uit en ligt aan de voet van één van de belangrijke traditionele landschappen van Vlaanderen. Het regionaal landschap is als drager van een aantal gemeenschappelijke potenties (heuvels, kasseiwegen, pitoreske dorpen en ruime zichten), de grootste troef van Zuid-Oost-Vlaanderen en kan beschouwd worden als een regio met toeristisch-recreatieve potenties.

1.6. Situering binnen het verkeersinfrastructuurnetwerk

De structurerende wegen op Vlaams niveau in de omgeving van Wortegem-Petegem beperken zich tot de E17 als hoofdweg met een aansluitingspunt ter hoogte van Waregem en de N60 (primaire weg I).

Op regionaal niveau is er

- de N494 : verbinding Deinze – Kruishouten – Wortegem-Petegem – Anzegem ;
- de N453 : verbinding N60 – Wortegem-Petegem – Avelgem ;
- de N459 : verbinding N60 (ter hoogte van Oudenaarde) met Kruishoutem (= de oostelijke grens van de gemeente).

In het zuiden op de grens van de gemeente ligt de Schelde als bevaarbare hoofdwaterweg.

Door de gemeente loopt de spoorweg Oudenaarde (Gent-Brussel) – Kortrijk.

1.7. Grensoverschrijdende natuurlijke structuren

- Boscomplexen :
 - Spitaalbossen en Oud-Moregembossen : situeren zich voor een deel op het grondgebied van Waregem ;
 - Bouvelobos : grensoverschrijdend met Anzegem.
- Scheldevallei : maakt deel uit van de totale vallei van de Bovenschelde.
- Beekvalleien :
 - de vallei van de Rotbeek en de Walembeek zijn grensoverschrijdend met Nokere (Kruishoutem) ;
 - de Volkaartbeekvallei loopt verder door tot aan de Donk (Oudenaarde) ;
 - de Watermolenbeekvallei ligt op de grens van Anzegem met Wortegem-Petegem.
- De Rietgracht loopt parallel met de Schelde tot in Oudenaarde.

2. Lokale situering (zie kaart 2)

Sinds de fusie in 1971 en in 1977 wordt Wortegem-Petegem gevormd door vijf deel-gemeenten : Wortegem, Petegem, Elsegem, Ooike en Moregem.

In 1971 bedroeg de totale oppervlakte na de eerste fusie 3.906 ha.

In 1977 werd Ooike gedeeltelijk bij Wortegem-Petegem gevoegd met een oppervlakte van 495ha en ging 170ha naar de stad Oudenaarde.

In december 1997 telde Wortegem-Petegem 6.084 inwoners, verspreid over 4.401ha, in 1992 was dit nog 5.925.

Volgende tabel geeft deze verdeling per deelgemeente weer.

Tabel 1 : oppervlakte en aantal inwoners per deelgemeente (1995).

	<i>Oppervlakte</i>	<i>Inwoners</i>
Wortegem	1.562 ha	2.011
Petegem	1.333 ha	1.794
Elsegem	606 ha	1.066
Ooike	495 ha	704
Moregem	405 ha	434
Wortegem-Petegem	4.401 ha	6.009

(Bron : NIS en gemeente Wortegem-Petegem).

Bekeken over de gehele gemeente van Wortegem-Petegem is het winkelaanbod vrij beperkt. De gemeenten Wortegem, Petegem, Elsegem en Ooike beschikken over de dagdagelijkse voorzieningen (bakker, slager of kruidenierswinkel). Daarnaast zijn er nog enkele winkels voor eerder occasionele aankopen.

Wortegem-Petegem is wat betreft gezondheidszorg (ziekenhuizen), middelbaar onderwijs, gevarieerde vrijetijdsbesteding en niet-alledaagse aankopen aangewezen op de omliggende grotere gemeenten (Anzegem en Kruishoutem) en steden (Oudenaarde en Waregem).

3. Bevolking

3.1. Bevolkingsevolutie

Op het NIS zijn de gegevens beschikbaar omtrent het aantal inwoners vanaf de jaren 1800. Aangezien Wortegem-Petegem toen echter nog niet gefusioneerd was, heeft het NIS deze gegevens van de diverse deelgemeenten samengenomen, zodat een vergelijking tussen het aantal inwoners in de jaren 1800 en 1900 wel mogelijk wordt.

De bevolkingsevolutie voor gans de gemeente Wortegem-Petegem wordt in de volgende tabel weergegeven. Hieruit blijkt dat het aantal inwoners in Wortegem-Petegem tussen 1831 en 1970 met meer dan één derde daalde. De laatste 20 jaar is het aantal inwoners opnieuw beginnen toenemen met uitzondering in 1987 en 1989. Ten opzichte van 1981 telt de gemeente in 1997 314 inwoners meer.

Tabel 2 : aantal inwoners in Wortegem-Petegem.

	<i>Aantal inwoners</i>	<i>Aangroei</i>			<i>Aantal inwoners</i>	<i>Aangroei</i>
1831	9.002			1981	5.770	+ 294
1846	8.998	- 4		1985	5.785	+ 15
1856	7.660	-1338		1986	5.785	+ 0
1866	7.461	- 199		1987	5.766	- 19
1880	7.321	- 140		1988	5.803	+ 37
1890	7.240	- 81		1989	5.798	- 5
1900	7.306	+ 66		1990	5.862	+ 64
1910	7.178	- 128		1991	5.877	+ 15
1920	6.624	- 554		1992	5.925	+ 48
1930	6.014	- 610		1993	5.972	+ 47
1947	5.843	- 171		1994	5.978	+ 6
1961	5.537	- 306		1995	6.009	+ 31
1970	5.476	- 61		1996	6.052	+ 43
				1997	6.084	+ 32

(Bron: NIS gegevens en gemeente Wortegem-Petegem)

Tabel 3 : aantal inwoners per deelgemeente.

	1981	%	1991	%	1992	%	1997	%	1981-1991		1992-1997	
Wortegem	1.967	34,09	1.976	33,62	2.011	33,94	2.028	33,33	+ 9	+ 0,5%	+ 17	+ 0,8%
Petegem	1.622	28,11	1.730	29,44	1.769	29,86	1.814	29,82	+ 108	+ 6,7%	+ 45	+ 2,5%
Elsegem	1.073	18,60	1.054	17,93	1.045	17,64	1.053	17,31	- 19	- 1,8%	+ 8	+ 0,8%
Ooike	690	11,96	660	11,23	657	11,08	744	12,23	- 30	- 4,3%	+ 87	+13,2%
Moregem	418	7,24	457	7,78	443	7,48	445	7,31	+ 39	+ 9,3%	+ 2	+ 0,5%
Totaal	5.770		5.877		5.925		6.084		+ 107	+ 1,9%	+159	+ 2,7%

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem).

Volgende conclusies kunnen getrokken worden :

- Wortegem, Petegem en Elsegem herbergen een omvangrijk deel (81%) van het totaal aantal inwoners in Wortegem-Petegem ;
- Wortegem was en is nog steeds de grootste deelgemeente ;
- de laatste jaren is Petegem echter het sterkst gegroeid ;
- Ten opzichte van 1981 is het aantal inwoners in Wortegem, Ooike en Moregem toegenomen en in Elsegem lichtjes gedaald.

Het inwonersaantal in Wortegem en Petegem en in mindere mate ook in Moregem blijft stijgen. Elsegem en Ooike kennen een lichte achteruitgang. Na 1992 is er in iedere gemeente een lichte stijging waar te nemen met als hoogtepunt Petegem en Ooike, wat toch bijzonder is gezien er geen grote verkavelingen ontwikkeld werden.

In de tabel zien we het aantal inwoners van Wortegem-Petegem gerelateerd met het aantal inwoners van het arrondissement Oudenaarde. Het aandeel van het aantal inwoners in Wortegem-Petegem t.o.v. het arrondissement bedraagt \pm 5%. De provincie Oost-Vlaanderen telde in 1995 een absolute bevolking van 1.349.382 mensen. Wortegem nam hier 0,4% voor haar rekening.

Tabel 4 : het procentueel aandeel van het aantal inwoners voor Wortegem-Petegem t.o.v. het arrondissement Oudenaarde en de provincie.

	1970		1981		1991		1997	
	Inwoners	Index	Inwoners	Index	Inwoners	Index	Inwoners	Index
Wortegem-Petegem	5.476	100	5.770	105	5.877	107	6.084	111
Arr. Oudenaarde	113.845	100	112.501	98	112.374	98	114.759	101
Oost-Vlaanderen	1.310.115	100	1.331.192	101	1.335.793	102	1.367.362	104

(Bron : NIS gegevens en gegevens uit het Staatsblad 1/07/1995).

Tabel 5 : aantal inwoners van de gemeenten behorende tot het arrondissement Oudenaarde.

	Oppervlakte	1981		1991	
Brakel	5.646 ha	13.795	12,3 %	13.292	12,0 %
Horebeke	1.119 ha	1.904	1,7 %	1.812	1,6 %
Kluisbergen	3.038 ha	6.274	5,6 %	6.019	5,4 %
Kruishoutem	4.675 ha	7.104	6,3 %	7.340	6,6 %
Lierde	2.612 ha	6.078	5,4 %	6.104	5,6 %
Maarkedal	4.563 ha	6.258	5,6 %	6.064	5,5 %
Oudenaarde	6.806 ha	27.318	24,3 %	26.697	24,1 %
Ronse (28.9.94)	3.448 ha	24.302	21,6 %	23.666	21,4%
Wortegem-Petegem	4.401 ha	5.770	5,1 %	5.877	5,3 %
Zingem	2.394 ha	6.476	5,8 %	6.404	5,8 %
Zwalm	3.382 ha	7.224	6,4 %	7.341	6,6 %
Totaal		112.503		110.616	

(Bron: gegevens uit het Staatsblad 1/07/1995).

Deze tabel geeft een inzicht in het aandeel van Wortegem-Petegem t.o.v. de andere gemeenten van het arrondissement Oudenaarde. Ronse en Oudenaarde hebben hierbij het meest aantal inwoners. Wortegem-Petegem kan van dezelfde grootorde beschouwd worden als Kluisbergen, Lierde, Maarkedal en Zingem wat betreft het procentueel aandeel van het aantal inwoners ten opzichte van de totale oppervlakte van de gemeente.

3.2. Bevolkingssamenstelling

3.2.1. Bevolkingsstructuur

Na een sterke daling na 1981 van het aantal personen in de jongste leeftijdsklasse, is er terug een lichte stijging van de geboorten vanaf 1991 waar te nemen.

De leeftijdsklasse van 15 - 64-jarigen is daarentegen de afgelopen 5 jaar voor Wortegem-Petegem met 75 mensen toegenomen. Dit is een belangrijke constatacie, vermits deze leeftijdsklasse die mensen omvat die potentieel werken en een huis zoeken.

Het aantal gepensioneerden is de afgelopen 5 jaar globaal toegenomen voor de fusiegemeente.

Petegem is hierbij de uitschieter, aangezien de bejaarde bevolking hier met 24% is gestegen. Dit heeft gedeeltelijk te maken met het rusthuis "De Linde" in Petegem waar, in een tijdsperiode van 10 jaar, 26 ouderlingen zijn bijgekomen, zodat er momenteel 60 bejaarden verblijven. Naast deze toename van 26 ouderlingen in het rusthuis, zijn er in het dorp Petegem 19 65+ers bijgekomen. Voor Elsegem, Ooike en Moregem blijft het aantal 65+ers ongeveer status-quo. De daling doet zich hier voornamelijk voor in de periode '85-'92.

Om in de toekomst een aangepast sociaal beleid te voeren is het belangrijk te

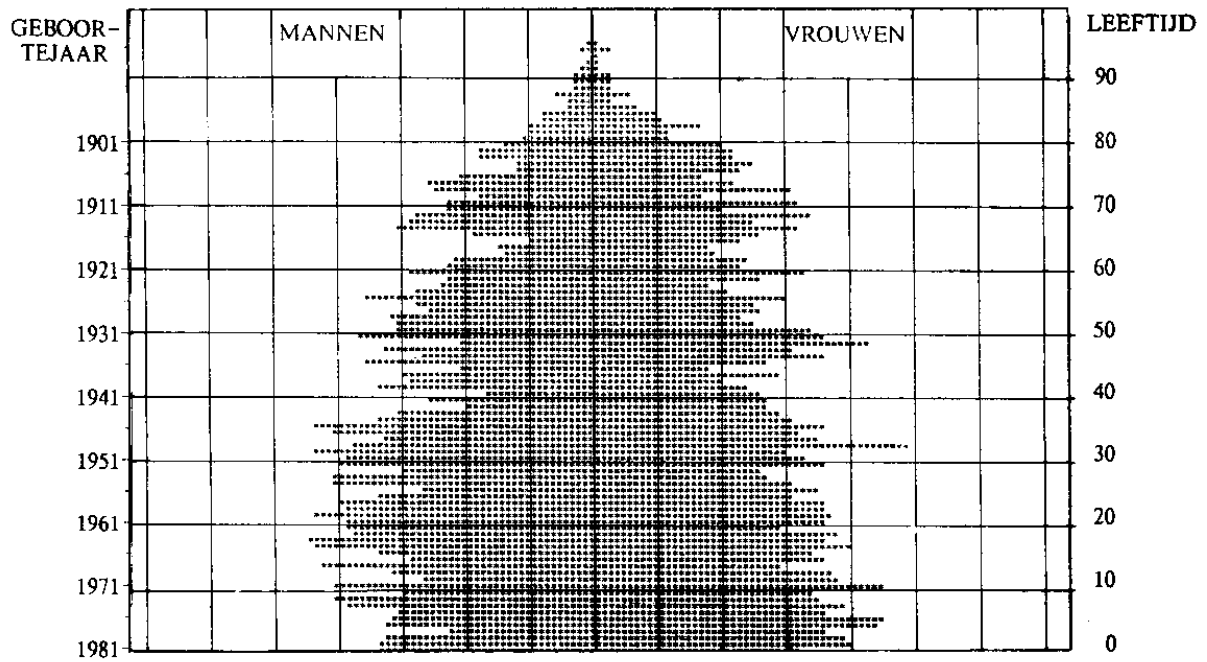
weten hoe de oudere bevolking zal evolueren.

Tabel 6 : bevolkingsstructuur voor Wortegem-Petegem.

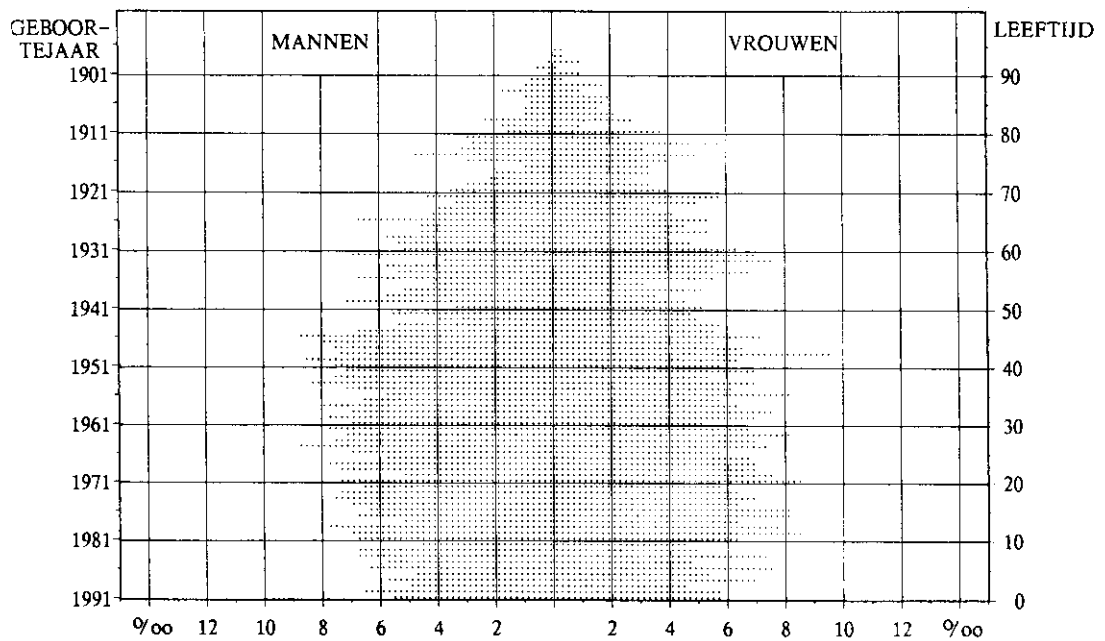
Leeftijdsklasse	1981		1991		1992		1997		1981-1991		1992-1997	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
0-4	182	203	180	168	183	159	177	175	-2	-35	-6	16
5-9	209	221	184	170	171	196	202	189	-25	-51	31	-7
10-14	202	212	188	205	194	196	182	210	-14	-7	-12	14
15-19	218	222	213	212	205	216	197	200	-5	-10	-8	-16
Totaal	811	858	765	755	753	767	758	774	-46	-103	5	7
20-24	223	192	197	216	205	209	184	217	-26	24	-21	8
25-29	208	185	233	212	239	225	209	198	25	27	-30	-27
30-34	217	209	218	192	226	215	255	228	1	-17	29	13
35-39	193	177	227	206	221	204	246	231	34	29	25	27
40-44	162	140	223	204	224	207	231	212	61	64	7	5
45-49	162	181	192	175	214	186	226	203	30	-106	12	17
50-54	174	166	161	137	152	135	200	179	-13	-29	48	44
55-59	157	137	156	173	159	146	149	132	-1	36	-10	-14
60-64	113	133	155	161	149	168	149	140	42	28	0	-28
Totaal	1.609	1.520	1.762	1.676	1.789	1.695	1849	1740	153	156	60	45
65-69	137	158	136	136	139	133	134	155	-1	-22	-5	22
70-74	126	138	89	110	89	123	122	124	-37	-28	33	1
75-79	83	124	89	124	87	108	68	107	6	0	-19	-1
80-84	55	77	57	68	55	76	57	86	2	-9	2	10
85-89	24	28	27	50	28	45	33	43	3	22	5	-2
90-94	7	9	12	18	12	21	7	21	5	9	-5	0
95-...	3	3	2	1	2	3	3	3	-1	-2	1	0
Totaal	435	537	412	507	412	509	424	539	-23	-30	12	30
Totaal	2.855	2.915	2.939	2.938	2.954	2.971	3.031	3.053	84	23	77	82
Algemeen totaal	5.770		5.877		5.925		6.084		107		159	

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem - CEVI).

Figuur 2 : bevolkingspiramide naar leeftijd, geslacht en nationaliteit op 01/03/81
45061 Wortegem-Petegem (5.768 inw.* = 1,154 inw.).

Figuur 3 : bevolkingspiramide naar leeftijd, geslacht en nationaliteit op 01/03/91
45061 Wortegem-Petegem (5.846 inw.* = 1 inw.).

3.2.2. Opsplitsing naar leeftijdsklassen en per deelgemeente

3.2.2.1. 0-19-jarigen of "schoolgaande jeugd"

Het aantal jongeren is licht gedaald over de periode van 10 jaar en het sterkst waar te nemen in Wortegem, Elsegem en in Ooike. In Petegem - in tegenstelling tot de andere deelgemeenten - neemt het aantal jongeren toe. Het aantal jonge gezinnen speelt hier een grote rol.

Tabel 7 : 0-19-jarigen.

	1981			1991			1992			1997			1981-1991			1992-1997		
	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.
Wortegem	274	310	584	255	254	509	266	269	535	269	264	533	-19	-56	-75	3	-5	-2
Petegem	224	219	443	241	243	484	237	257	494	234	238	472	17	24	41	-3	-19	-22
Elsegem	147	148	295	131	109	240	115	105	220	103	102	205	-16	-39	-55	-12	-3	-15
Ooike	111	106	217	76	83	159	74	72	146	88	105	193	-35	-23	-58	14	33	47
Moregem	55	75	130	62	66	128	61	64	125	64	65	129	7	-9	-2	3	1	4
Totaal W.-P.	811	858	1.669	765	755	1520	753	767	1.520	758	774	1.532	-46	-103	-149	5	7	12

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem - CEVI).

3.2.2.2. 20-64-jarigen of "demografisch actieven"

Het aantal demografisch actieven (mensen die potentieel werken, een huis zoeken, ...) neemt in alle deelgemeenten toe. In Moregem is er een stagnatie waar te nemen vanaf 1991.

Tabel 8 : 20-64-jarigen.

	1981			1991			1992			1997			1981-1991			1992-1997		
	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.
Wortegem	555	519	1.074	594	569	1.163	598	576	1.174	612	582	1.194	39	50	89	14	6	20
Petegem	467	437	904	502	470	972	516	471	987	524	489	1.013	35	33	68	8	18	26
Elsegem	291	283	574	332	302	634	338	303	641	358	313	671	41	19	60	20	10	30
Ooike	181	177	358	202	201	403	204	213	417	225	232	457	21	24	45	21	19	40
Moregem	115	104	219	132	134	266	133	132	265	130	124	254	17	30	47	-3	-8	-11
Totaal W.-P.	1.609	1.520	3.129	1.762	1.676	3.438	1.789	1.695	3.484	1.849	1.740	3.589	153	156	309	60	45	105

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem - CEVI).

3.2.2.3. + 65-jarigen

Tabel 9 : +65-jarigen.

	1981			1991			1992			1997			1981-1991			1992-1997		
	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.
Wortegem	143	166	309	141	163	304	137	165	302	133	168	301	-2	-3	-5	-4	3	-1
Petegem	118	157	275	127	147	274	137	151	288	142	187	329	9	-10	-1	5	36	41
Elsegem	86	118	204	69	111	180	70	114	184	75	102	177	-17	-7	-24	5	-12	-7
Ooike	57	58	115	43	55	98	42	52	94	42	52	94	-14	-3	-17	0	0	0
Moregem	31	38	69	32	31	63	26	27	53	32	30	62	+1	-7	-6	6	3	+9
Totaal W.-P.	435	537	972	412	507	919	412	509	921	424	539	963	-23	-30	-53	12	30	42

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem - CEVI).

3.2.2.4. + 80-jarigen of "hoogbejaarden"

Een overzicht hebben over het aantal hoogbejaarden is absoluut noodzakelijk voor het voeren van een sociaal beleid. Deze ouderlingen zijn meestal die mensen die in een bejaardentehuis, serviceflats, ... verblijven of die zeer hulpbehoevend zijn. Het aantal + 80-jarigen neemt algemeen lichtjes toe. In Ooike daalt het aantal.

Tabel 10 : +80-jarigen.

	1981			1991			1992			1997			1981-1991			1992-1997		
	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.	M	V	Tot.
Wortegem	24	37	61	38	44	82	33	47	80	33	47	80	14	7	21	0	0	0
Petegem	31	48	79	28	41	69	33	45	78	42	59	101	-3	-7	-10	9	14	23
Elsegem	12	14	26	17	28	45	16	31	47	12	24	36	5	14	19	-4	-7	-11
Ooike	14	10	24	8	14	22	9	15	24	6	15	21	-6	4	-2	-3	0	-3
Moregem	8	8	16	7	10	17	6	7	13	7	8	15	-1	2	1	1	1	2
Totaal W.-P.	89	117	206	98	137	235	97	145	242	100	153	253	9	20	29	3	8	11

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem - CEVI).

3.2.2.5. Samenvatting opsplitsing leeftijdsklassen voor Wortegem-Petegem

Tabel 11 : samenvattende tabel.

	0-19				20-64			
	1981	1991	1992	1997	1981	1991	1992	1997
Wortegem-Petegem	1.669	1.520	1.520	1.532	3.129	3.438	3.484	3.589
	1981-1991		1992-1997		1981-1991		1992-1997	
Wortegem-Petegem	- 149		12		309		105	

	+ 65				+ 80			
	1981	1991	1992	1997	1981	1991	1992	1997
Wortegem-Petegem	972	919	921	963	206	235	242	253
	1981-1991		1992-1997		1981-1991		1992-1997	
Wortegem-Petegem	- 53		42		29		11	

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem - CEVI).

3.3. Aantal private gezinnen

Als "gezin" wordt beschouwd "een persoon die gewoonlijk alleen leeft, ofwel twee of meer personen die, al dan niet door familiebanden verbonden, gewoonlijk samenleven". Doorgaans elimineert men de cohortes onder de 20 jaar om de huisvestingsbehoefte te kunnen inschatten.

De gezinnen worden onderscheiden in private en collectieve gezinnen. Als "collectieve gezinnen" worden beschouwd : kloostergemeenschappen, bejaardentehuizen, weeshuizen, kazernes, en dergelijke. De percentages evolueren met de tijd hoofdzakelijk in functie van de economische conjunctuur, van de leeftijdsstructuur van de bevolking, van het aantal huwelijken, van het aantal echtscheidingen en van de migratiestromen.

Een overzicht van het aantal gezinnen tijdens de periode 1981-1991 illustreert dat het aantal gezinnen met een 134-tal is toegenomen. In Wortegem en in Petegem groeit het aantal gezinnen het sterkst. Dit is te verklaren uit de toename van de leeftijdsklasse 20-64-jarigen, gepaard gaande met een sterke daling van het aantal 65+ers. Een verklaring voor deze daling zou kunnen zijn dat hulpbehoevende bejaarden naar het rusthuis in Petegem verhuizen. Petegem kent daarenboven ook een toename van het aantal 0-19 jarigen.

Ooike kent procentueel gezien de minst grote gezinsstijging (2,6 %).

In de periode 1991-1997 kent de gemeente Wortegem-Petegem een aangroei van 80 gezinnen. De aangroei van het aantal gezinnen zwakt bijgevolg in het algemeen af.

Voor Wortegem, Petegem en Moregem wordt deze procentuele aangroei ongeveer gehalveerd. Dit in tegenstelling met Ooike, waar het aantal gezinnen met 6,8 % toeneemt. Het aantal gezinnen in Elsegem neemt daarentegen maar matig toe (0,7 %). Bij de berekening van het aantal gezinnen werd rekening gehouden met de gezinsgrootte en min de personen die in een collectief gezin verblijven.

Tabel 12 : evolutie van het aantal gezinnen in Wortegem-Petegem.

	1981	1991	1992	1997	1981-1991		1992-1997	
Wortegem	624	676	681	707	52	8,3 %	26	3,8 %
Petegem	540	586	598	628	48	8,9 %	30	5,0 %
Elsegem	385	403	406	409	18	4,7 %	3	0,7 %
Ooike	230	236	234	250	6	2,6 %	16	6,8 %
Moregem	138	148	143	148	10	7,2 %	5	3,5 %
Totaal	1.917	2.049	2.062	2.142	134	7,0 %	80	3,9 %

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem).

3.4. De gezinssamenstellingen

Tabel 13 : evolutie gezinssamenstelling Wortegem-Petegem.

		Zonder	1 pers.	2 pers.	3 pers.	4 pers.	5 pers.	> 5 pers.	Totaal
Wortegem	1981	77	171	137	131	68	24	16	624
	1991	100	217	135	133	64	15	12	676
	1992	94	219	130	145	66	17	10	681
	1997	117	212	142	153	59	18	6	707
Petegem	1981	93	139	113	123	44	16	10	538
	1991	100	166	118	138	40	14	10	586
	1992	105	165	125	136	44	15	8	598
	1997	108	205	110	144	47	9	5	628
Elsegem	1981	76	109	88	65	30	13	4	385
	1991	94	111	100	60	28	9	1	403
	1992	95	123	90	63	27	7	1	406
	1997	86	144	79	67	28	3	2	409
Ooike	1981	36	67	47	40	28	6	6	230
	1991	44	74	48	39	24	4	3	236
	1992	38	80	45	42	21	6	2	234
	1997	30	80	51	59	21	8	1	250
Moregem	1981	26	37	21	28	20	3	3	138
	1991	17	47	23	39	17	3	2	148
	1992	23	37	22	37	19	3	2	143
	1997	24	43	19	39	17	5	1	148
Wortegem-Petegem	1981	308	523	406	387	190	62	39	1.915
	1991	355	615	424	409	173	45	28	2.049
	1992	355	624	412	423	177	48	23	2.062
	1997	365	684	401	462	172	43	15	2.142

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem - CEVI).

Het aantal referentiepersonen zonder personen of één persoon ten laste, neemt voor de gemeente Wortegem-Petegem toe. Dit stemt overeen met de trend dat het aantal alleenstaanden toeneemt ten gevolge van de vergrijzing van de bevolking. Ook de tendens bij de jongere mannen en vrouwen om sneller alleen te gaan wonen en op latere leeftijd te trouwen, kan aan de basis van deze stijging liggen.

Het aantal gezinnen met meer dan 3 personen ten laste neemt voor Wortegem-Petegem daarentegen sterk af. Een oorzaak hiervoor kan gezocht worden in het feit dat het gemiddeld aantal kinderen per gezin afneemt. De toenemende versnippering van gezinnen ten gevolge van echtscheidingen kan als bijkomende oorzaak aanzien worden.

3.5. De gezinsgrootte

De evolutie van het aantal gezinnen in Vlaanderen vertoont een ononderbroken stijgende trend in alle leeftijdsgroepen. Dit wordt veroorzaakt door de sterke 'decohabitatie' of 'gezinsverduinningen'.

Opvallend is vooral de sterke stijging van de gezinnenpercentages in de leeftijdsgroep van 75 jaar en meer.

De gemiddelde gezinsgrootte is de laatste jaren zeer sterk afgenomen. Men verwacht dat de gemiddelde gezinsgrootte in Vlaanderen zal evolueren van 2,86 in 1981 naar 2,31 in 2007 en in de provincie Oost-Vlaanderen van 2,83 in 1981 naar 2,32 in 2007.

Deze daling kan enerzijds worden toegeschreven aan een daling van het geboortecijfer en anderzijds aan een toename van het aantal alleenwonenden en kleinere gezinsstellingen.

De gemiddelde gezinsgrootte wordt bepaald uit de verhouding van het aantal personen die behoren tot een privaat gezin t.o.v. het aantal gezinnen. Het aantal personen dat behoort tot een privaat gezin, wordt berekend uit het verschil tussen het totaal aantal inwoners en het aantal personen die behoren tot een collectief gezin.

Hieronder wordt de gemiddelde gezinsgrootte van de gemeente, het arrondissement en de provincie weergegeven. De berekeningen maken duidelijk dat de gemiddelde gezinsgrootte geleidelijk aan afneemt. Deze huidige tendens van gezinsverduinning zal zich in de toekomst verder manifesteren. De verklaring hiervoor kan onder meer gezocht worden in het toenemend aantal alleenwonenden (ook alleenstaande bejaarden), samenwonenden en de gezinsverduinning.

Tabel 14 : evolutie van de gemiddelde gezinsgrootte.

	1981	1991	1997
Wortegem-Petegem:	3,00	2,85	2,81
Arrondissement Oudenaarde	2,84	2,70	* 2,58
Provincie Oost-Vlaanderen	2,83	2,62	* 2,49

(Bron : RSV en gemeente Wortegem-Petegem).

* Deze cijfers zijn de geraamde cijfers volgens het RSV.

De gemiddelde gezinsgrootte van Wortegem-Petegem ligt hoger dan de gemiddelde gezinsgrootte van het arrondissement Oudenaarde en ruim hoger dan dat gemiddelde van de provincie Oost-Vlaanderen.

In 1991 bedroeg het gemiddelde 2,85 voor Wortegem-Petegem, voor het arrondissement 2,70 en voor de provincie 2,62.

Tabel 15 : evolutie van de gemiddelde gezinsgrootte per fusiegemeente.

	1981			1991			1992			1997		
	G	B	Gg	G	B	Gg	G	B	Gg	G	B	Gg
Wortegem	624	1.967	3,15	676	1.976	2,92	681	2.011	2,95	707	2.028	2,97
Petegem	538	*1.597	2,97	586	*1.695	2,89	598	*1.722	2,88	628	*1.752	2,79
Elsegem	385	1.073	2,79	403	1.054	2,62	406	1.045	2,57	409	1.053	2,57
Ooike	230	690	3,00	236	660	2,80	234	657	2,81	250	744	2,98
Moregem	138	418	3,03	148	457	3,09	143	443	3,10	148	445	3,01
Totaal	1.915	5.745	3,00	2.049	5.842	2,85	2.062	5.878	2,85	2.142	6.022	2,81

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem).

G = gezinnen
 B = bevolking
 Gg = gezinsgrootte.

* Om tot deze berekeningen te komen, werden de personen uit een collectief gezin (gemeenschap) niet meegerekend. Alleen Petegem heeft een collectief gezin (= bejaardentehuis).

Voor de verscheidene deelgemeenten (op Moregem na) is er een daling van de gezinsgrootte tussen 1981 en 1991. Zij is het grootst in Wortegem (0,23), Ooike (0,20) en Elsegem (0,17). Tussen 1996 en 1997 blijft de gezinsgrootte ongeveer status-quo. Het is opvallend dat in Elsegem de gemiddelde gezinsgrootte veruit het laagst is. Het aantal ongehuwden ligt in deze gemeente procentueel iets hoger dan in de andere deelgemeenten.

Ter illustratie wordt hieronder de gezinsevolutie van Wortegem-Petegem weergegeven met het aantal gezinnen, het totaal aantal personen dat deel uitmaakt van de gezinnen, het aantal personen in een collectief gezin, de gemiddelde gezinsgrootte (na aftrek van het aantal personen uit een collectief gezin) en het totale bevolkingsaantal.

Tabel 16 : gezinsevolutie.

	1981	1991	1992	1997
Gezinnen	1.915	2.049	2.062	2.142
Aantal personen	5.745	5.842	5.878	6.022
Collectief gezin	25	35	47	62
Gezinsgrootte	3,00	2,85	2,85	2,81
Totale bevolking	5.770	5.877	5.925	6.084

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem).

De belangrijkste conclusie inzake het aantal huishoudens in het Vlaams Gewest is dat het aantal huishoudens zal blijven toenemen. Deze toename is het grootst bij verdere gezinsverdunding, d.w.z. in de veronderstelling dat de gezinssamenstelling aan hetzelfde ritme zal blijven dalen zoals tussen 1981 en 1991. In dat geval zou het aantal éénpersoonshuishoudens uitkomen op één op drie. In 1991 bestond één op vier huishoudens uit één persoon, terwijl dat in 1981 nog minder dan één op vijf was. Het aantal tweepersoonshuishoudens zou blijven schommelen rond 31%, terwijl het aandeel van de huishoudens met meer dan drie personen zou teruglopen.

3.6. Migraties

De impact van migraties kan voor veel gemeenten belangrijk zijn. De migratiesaldi die in deze studie worden weergegeven, zijn specifiek voor Wortegem-Petegem en liggen rond de 1%.

In het verdere verloop van de studie zullen ze niet gebruikt worden. Ze worden enkel ter informatie weergegeven.

Gezien het voluntaristisch en politiek karakter van migratiestromen dienen deze met de nodige voorzichtigheid bekeken te worden. Migratiestromen kunnen onder meer bestuurd worden d.m.v. bijvoorbeeld verkavelingen, bouwstops en contingentering. Dat is niet (of in veel beperktere mate) het geval wat de andere demografische processen (geboorte, overlijden, huwelijk en echtscheiding) betreft.

Ter informatie worden in onderstaande tabel de immigratie en de emigratie weergegeven.

Tabel 17 : immigraties en emigraties.

	<i>Wortegem-Petegem</i>			
	<i>Totaal aantal inwoners</i>	<i>Immigratie</i>	<i>Emigratie</i>	<i>Aangroei</i>
1985	5.785	133	166	- 33 - 0,6 %
1986	5.785	195	177	+ 18 0,3 %
1987	5.766	178	195	- 17 - 0,3 %
1988	5.803	188	155	+ 33 0,6 %
1989	5.798	187	179	+ 8 0,1 %
1990	5.862	211	157	+ 54 0,9 %
1991	5.877	206	192	+ 14 0,2 %
1992	5.925	244	184	+ 60 1,0 %
1993	5.972	240	185	+ 55 0,9 %
1994	5.978	194	195	- 1 0,0 %
1995	6.009	253	235	+ 18 0,3 %
1996	6.052	240	196	+ 44 0,7 %
1997	6.084	232	195	+ 37 0,6 %

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem).

Uit de cijfergegevens blijkt dat de invloed van de migraties op de totale bevolking van Wortegem-Petegem slechts heel beperkt is. Er is een grote differentiatie en geen vaste lijn weer te vinden. In 1994 is er 1 persoon meer geëmigreerd dan geïmmigreerd. De gemiddelde aangroei van de bevolking in de periode 1992-1997 door immigratie bedraagt ongeveer 35 personen of 0,6 % per jaar.

Een specifieke oorzaak van de immigratie is niet rechtstreeks te achterhalen. De ontwikkeling van de wijk Kerkkouter (Rozenhof) in Petegem in de jaren '80 kan een mogelijke oorzaak zijn, alhoewel de evolutie van de bevolking van deze deelgemeente van 1007 inwoners in 1985 naar 1000 in 1995 verminderd is.

In tegenstelling tot veel andere gemeenten kent Wortegem-Petegem geen specifieke bevolkingsexplosie en heeft zij ook geen extra inspanning geleverd om mensen van buiten de gemeente aan te trekken. De grote wisselwerking tussen het immigratie- en het emigratiecijfer is waarschijnlijk afhankelijk van de ligging van de gemeente nabij de industriezone van Waregem en Oudenaarde en de vlotte ontsluiting naar de E17 en de N60.

De onderstaande tabel geeft de herkomst en de bestemming van de verscheidene migraties weer.

Tabel 18 : migraties : herkomst en bestemming.

	1991		1992		1993		1994		1995		1996		1997	
	I	E	I	E	I	E	I	E	I	E	I	E	I	E
Buitenland	13	5	4	7	5	6	5	1	8	7	7	2	17	10
Provincie Antwerpen		3	2			1	1			4	4			4
Brussel	2		2	6	3	2	5	5	2	6	7	3	1	3
Provincie Brabant	4	1		6	9	1	2	4		2	2	2	2	
Provincie West - Vl.	70	97	93	81	86	84	66	66	90	113	115	91	87	65
Provincie Oost - Vl.	113	84	129	83	131	88	110	118	151	102	104	92	118	109
Provincie Hainaut		1	3	1	4	1	1	1			1	6	4	
Provincie Limburg		1	5			2	1		1	1			3	4
Provincie Liège			1											
Provincie Namur							2							
Ambtshalve	4		5		2		1		1					
TOTAAL	206	192	244	184	240	185	194	195	253	235	240	196	232	195
TOTAAL I - E	14		60		55			1	18		44		37	

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem).

I = immigratie

E = emigratie.

Het immigratiecijfer uit het buitenland is lichtjes hoger dan het emigratiecijfer. De meeste personen zijn afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk.

Het verschil van het aantal mensen dat naar het hoofdstedelijk gewest van Brussel, de provincies Antwerpen, Vlaams Brabant, Hainaut, Limburg en Namur gaat, is praktisch evenredig met het aantal personen dat uit dezelfde streken naar Wortegem-Petegem komt.

Het grootste aantal migraties gebeurt door mensen van en uit de provincie Oost-Vlaanderen.

Alhoewel Wortegem-Petegem aanleunt tegen de provincie West-Vlaanderen (Waregem, Anzegem) is het verschil tussen de emigratie en de immigratie in de aangeduide tijdspanne niet zo groot. Een beperkt aantal West-Vlamingen blijft zich wel in de gemeente huisvesten.

4. Het huidige woonbestand

4.1. Bewoonde - onbewoonde woningen

De cijfers vanaf 1991 werden door de gemeente verstrekt. De telling bij de gemeente gebeurde door middel van het aantal bewoonde en onbewoonde woningen per straat. Zodoende kunnen de cijfers enigszins verschillen met de aantallen opgegeven door het NIS. Zo berekende het NIS het bewoond aantal woningen in 1991 op 2001. De gemeente kwam tot een cijfer van 2063.

Over het aantal onbewoonde woningen in 1981 werd niet rechtstreeks iets teruggevonden. De cijfers vanaf 1992, verstrekt door de gemeente, zullen in aanmerking genomen worden voor wat betreft de opmaak van het aanbod van woningen, frictieleegstand, ...

De opsplitsing per deelgemeente is praktisch onmogelijk, gezien sommige straten zich over twee deelgemeenten uitstrekken.

Analoog aan de evolutie van het aantal gezinnen neemt het aantal bewoonde woningen hoofdzakelijk toe in Petegem, vervolgens in Wortegem, Elsegem, Ooike en Moregem.

De belangrijkste conclusie die hieruit kan getrokken worden is dat, ten aanzien van de fusiegemeente, het aandeel van de deelgemeente Petegem geleidelijk aan meer toeneemt dan dat van de deelgemeente Wortegem. Hiervoor zouden tweeërlei redenen kunnen gegeven worden. Een eerste reden zou kunnen zijn dat er in Petegem meer woongelegenheden aangeboden worden dan in Wortegem. De tweede reden zou kunnen zijn dat de verbindingsweg tussen Oudenaarde en Waregem dwars door het centrum van Wortegem loopt. Deze weg zorgt niet alleen voor doorgaand verkeer, maar deelt tevens de kern van Wortegem op. De twee woonuitbreidingsgebieden in Wortegem zijn voorlopig nog niet aangesneden en er is praktisch geen aanbod meer in het woongebied.

Wat de leegstand betreft zien we dat de leegstaande of onbewoonde woningen verspreid over de totale gemeente voornamelijk in landbouwzones voorkomen.

De oorzaak van de onbewoonde woningen is niet te zoeken in de kwaliteit van de woningen, gezien er regelmatig verschuivingen bij deze woningen waar te nemen zijn en er in de gemeente praktisch geen vervallen woningen voorkomen.

4.1.1. Particuliere woningen

Tabel 19 : aantal particuliere woningen in Wortegem-Petegem.

	1981			1991			1992			1993		
	Bew.	Onb.	%	Bew.	Onb.	%	Bew.	Onb.	%	Bew.	Onb.	%
Wortegem-Petegem	1.914			2.063	78	3,6	2.088	80	3,7	2.114	77	3,5
Totaal				2.141			2.168			2.191		

	1994			1995			1996			1997		
	Bew.	Onb.	%	Bew.	Onb.	%	Bew.	Onb.	%	Bew.	Onb.	%
Wortegem-Petegem	2.125	84	3,8	2.150	87	3,9	2.169	86	3,8	2.179	95	4,2
Totaal		2.209			2.237			2.255			2.274	

(Bron : NIS-gegevens gemeente Wortegem-Petegem).

Bew. = bewoonde woningen
Onb. = onbewoonde woningen.

Er dient wel opgemerkt te worden dat het aantal bewoonde woningen hoger ligt dan het aantal gezinnen aanwezig in de gemeente.

In het aantal bewoonde woningen zitten ook het aantal tweede verblijven vervat :

1992 : 35
1993 : 34
1994 : 28
1995 : 31
1996 : 29
1997 : 30.

Het aandeel van het aantal woningen in Wortegem-Petegem t.o.v. het arrondissement Oudenaarde is vrijwel constant. Deze gegevens worden in de onderstaande tabel weergegeven.

De tendens dat de bevolking de buitengebieden opzoekt blijft zich voortzetten, maar zal afgezwakt worden, mede door de stellingname van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

Tabel 20 : het procentueel aandeel van het aantal woningen in Wortegem-Petegem t.o.v. het arrondissement Oudenaarde.

	1981	1991	1995
Wortegem-Petegem	1.914	2.063	2.237
Arrondissement Oudenaarde	39.488	40.826	43.874
% t.o.v. arrondissement	4,8 %	5,1%	5,1%

(Bron : NIS-gegevens - gegevens uit het Staatsblad 1/07/1995).

Tabel 21 : soorten bewoonde particuliere woningen.

	Woongebouw		Boerderij		Nijverheids- of handelsgebouw		Totaal	
	1981	1991	1981	1991	1981	1991	1981	1991
Wortegem	623	593	9	51	7	22	632	666
Petegem	508	516	25	32	4	16	537	564
Elsegem	342	378	26	14	16	6	384	398
Ooike	194	216	16	6	12	8	222	230
Moregem	122	130	13	12	/	1	135	143
Wortegem-Petegem	1.789	1.833	89	115	32	53	1.910	2.001

(Bron : NIS volks- en woningtelling 1981-1991).

Wat betreft de soorten woningen neemt het aantal specifieke woongebouwen in Wortegem met 5% af ten voordele van de inname voor handelsdoeleinden, al dan niet in combinatie met een woning. In de andere deelgemeenten is er een lichte stijging van het aantal woongebouwen waarneembaar. Op landbouwvlak is er een sterke stijging van het aantal boerderijen in Wortegem en in mindere mate in Petegem. Het aantal landbouwgebouwen (met inbegrip van een woning) in Elsegem en Ooike neemt af ten voordele van het aantal woningen. Wortegem (in sterke mate) en Petegem worden als handelscentrum versterkt. In Ooike, Moregem en Elsegem gaat de handelsactiviteit achteruit.

4.1.2. Ouderdom en aantal van de onbewoonde woningen

Tabel 22 : ouderdom van de onbewoonde woningen.

	1992	1997
< 5 jaar	54	68
5-10 Jaar	14	15
> 10 jaar	10	6
> 15 jaar	2	6
Totaal	80	95

Een beperkt aantal woningen die in 1997 langer dan 10 jaar leegstaand of onbewoond zijn, is her en der verspreid over de gemeente: Eén woning in de Bosstraat (Petegem), Kasteelstraat (Wortegem), Ooikeplein (Ooike), Petegemplein (Petegem) en twee woningen in de Zonnestraat (Wortegem-Petegem). De oudste onbewoonde woning op het Petegemplein staat al leeg sinds 1972.

5. Tewerkstelling

Wortegem-Petegem heeft een werkende bevolking van 2.420 mensen (NIS 1991). Tegenover 1981 is dit een stijging.

Het aandeel van de beroepsbevolking t.o.v. de totale bevolking is voor elke deelgemeente in Wortegem-Petegem gestegen van 39% naar 43%. In vergelijking met het arrondissement Oudenaarde is het aandeel van het aantal werkenden in Wortegem-Petegem sterker toegenomen.

Tabel 23 : werkende en niet-werkende bevolking in 1981 en 1991.

		Beroepsbevolking			Totale bevolking	Aandeel van beroepsbev. t.o.v. totale bevolking
		Werkenden	Niet-werkenden	Totaal		
Wortegem-Petegem	1981	2.079	154	2.233	5.770	39 %
	1991	2.420	102	2.522	5.877	43 %
Arr. Oudenaarde	1981	42.402	4.164	46.566	112.501	41 %
	1991	45.363	3.297	48.660	112.374	43 %

(Bron : NIS + gegevens gemeente Wortegem-Petegem).

Het aandeel van de beroepsbevolking t.o.v. de totale bevolking bedraagt voor elke deelgemeente \pm 43%. In Wortegem en Moregem is de actieve bevolking t.o.v. het inwonersaantal het grootst.

Tabel 24 : actieve bevolking per deelgemeente in 1991.

	Beroepsbevolking			Totale bevolking	Aandeel van beroepsbev. t.o.v. totale bevolking
	Werkenden	Niet-werkenden	Totaal		
Wortegem	832 41,6 %	28	860	1.976	43,5 %
Petegem	695 40,9 %	38	733	1.730	42,4 %
Elsegem	433 40,7 %	18	451	1.054	42,8 %
Ooike	267 41,2 %	12	279	660	42,3 %
Moregem	193 44,0 %	6	199	457	43,5 %
Totaal	2.420 41,4 %	102	2.522	5.877	42,9 %

(Bron : NIS + gegevens gemeente Wortegem-Petegem).

In de tabel hieronder worden activiteiten weergegeven. Dit is het aandeel van de beroepsbevolking in verhouding tot de totale bevolking voor een bepaalde leeftijds- of geslachts categorie.

In 1981 bedroeg de gemiddelde activiteitsgraad voor de gemeente 49,2 % en dit steeg in 1991 naar 51,2%. Deze activiteitsgraad ligt iets hoger dan het globale cijfer van het Vlaams gewest dat in 1991 49,1 % was.

Tabel 25 : beroepsbevolking per leeftijdsgroep in 1981.

Jaartal en geslacht	15-19 jaar	20-24 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	40-44 jaar	45-49 jaar	50-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	65jaar en meer	Niet-werkenden	Algemeen totaal
Mannen	64	167	195	217	172	147	162	151	126	26	12		1439
Totaal aantal	218	223	208	217	193	162	162	174	157	113	435		2262
%	29,4	74,9	93,8	100	89,1	90,7	100	89,8	80,3	23,0	2,8		64,0
Vrouwen	43	122	117	122	70	50	54	34	18	5	5		640
Totaal aantal	222	192	185	209	177	140	181	166	137	133	537		2279
%	19,4	63,5	63,2	58,4	39,5	95,7	19,2	20,5	13,1	3,8	0,9		28,1
Mannen en vrouwen	107	289	312	339	242	197	216	185	144	31	17	154	2233
Totaal aantal	440	415	393	426	370	302	343	340	294	246	972		4541
%	24,3	69,6	79,4	79,6	65,4	65,2	48,8	94,4	49,0	12,6	1,75		49,2

Tabel 26 : beroepsbevolking per leeftijdsgroep in 1991.

Jaartal en geslacht	15-19 jaar	20-24 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	40-44 jaar	45-49 jaar	50-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	65jaar en meer	Niet-werkenden	Algemeen Totaal
mannen	26	143	221	209	209	218	169	127	95	46	6	39	1.508
totaal aantal	208	200	228	215	218	233	182	154	170	153	405		2.366
%	12,5	71,5	96,9	97,2	95,9	93,5	92,8	83,5	55,9	30	1,5	1,6	63,7
Vrouwen	20	157	182	154	147	125	87	40	27	9	3	63	1.014
Totaal aantal	201	218	211	190	201	203	169	131	193	151	502		2.370
%	9,9	72	86,2	81	73,1	61,6	51,5	30,5	14,0	5,9	0,6	2,7	42,8
Mannen en vrouwen	46	300	403	363	356	343	256	167	122	55	9	102	2.522
Totaal aantal	409	418	439	405	419	436	351	285	363	304	907		4.736
%	11,2	71,8	91,7	89,6	85,0	78,7	72,9	58,6	33,6	18,0	0,9	2,2	51,2

Er is een duidelijke verschuiving bij de werkende vrouwen waar te nemen.

In volgende tabel wordt de werkgelegenheid per sector weergegeven en de evolutie in deze sectoren over een tijdsperiode van 10 jaar bekeken :

- het aandeel van de primaire en de secundaire sector is ten aanzien van 1981 afgenomen ;
- de tertiaire sector kende in deze tijdsperiode een sterke stijging.

Tabel 27 : verdeling van de werkenden per sector voor 1981 en 1991.

	1981		1991	
Primaire sector	200	9,60 %	172	7,10 %
Landbouw en visserij	200		172	
Secundaire sector	1.067	51,10 %	1.000	41,30 %
Energie en water	10		17	
Niet energetische mineralen en scheikundige industrie	86		73	
Metaalverwerkende nijverheden	130		141	
Andere verwerkende nijverheden	603		540	
Bouwnijverheid	238		229	
Tertiaire sector	815	39 %	1.126	46,60 %
Handel, hotels, restaurants en café's	239		319	
Vervoer en verkeer	105		108	
Bank- en verzekeringswezen, dienstverlenende onderneming	67		130	
Overige	404		569	
Slecht omschreven	6		122	
Totaal	2.088		2.420	

(Bron : NIS).

5.1. Werkgelegenheidscoëfficiënt

De werkgelegenheidscoëfficiënt is de verhouding van het aantal arbeidsplaatsen in Wortegem tot de werkende beroepsbevolking van de gemeente ; is dit coëfficiënt lager dan 100, dan wijst dit op het feit dat er meer werkende mensen in de gemeente wonen dan er in feite ter plaatse werken.

Voor Wortegem-Petegem is de werkgelegenheidscoëfficiënt $1.426/2.522 = 56,54$ (NIS). Dit is vrij laag maar ook logisch, aangezien Wortegem-Petegem een uitgesproken landelijke gemeente is en slechts over een beperkte industriezone en twee ambachtelijke zones beschikt.

Tabel 28 : beroepsbevolking naar woon- en werkgemeente (1991).

IN DE GEMEENTE WONENDE BEROEPSBEVOLKING							
Woon- en werkplaats	Totale beroepsbevolking (1)	Tewerkgesteld (2)	Thuiswerkend (3)	Elders werkend in de woongemeente (4)	Woonforenzen (5)	Overige (6)	Perc. (5)+(6) (7) (1)
Wortegem-Petegem	2.522	2.420	392	349	1.564	115	66,57%

IN DE GEMEENTE WERKENDE BEROEPSBEVOLKING				
Woon- en werkplaats	Tewerkgesteld (8)	Werkforenzen (9)	Perc. (9) (8)	Werkgelegenheidscoëfficiënt
Wortegem-Petegem	1.426	685	48,03%	56,54

(Bron : NIS-gegevens 1991).

Woonforenzen : (5) = (2) - (3) - (4) - (6)

Tewerkgestelden : (8) = 1.034 + 392 (thuiswerkenden) = 1.426

Werkforenzen : (9) = (8) - (3) - (4)

Totale beroepsbevolking : 2.420 + 102 (niet werkenden).

Tabel 29 : beroepsbevolking naar woongemeente in vergelijking met het arrondissement.

	Totale beroepsbevolking (1)	tewerkgesteld (2)	thuiswerkend (3)	elders werkend in de woongemeente (4)	Woonforenzen (2)-(3)-(4)-(6) (5)	Overige (6)	perc. (5)+(6) (7) (1)
Kruishoutem	3.172	3.033	568	521	1.732	212	61,28 %
Oudenaarde	12.059	11.371	1.310	5.460	4.019	582	38,15 %
Ronse	10.006	8.996	875	4.881	2.719	521	32,38 %
Zingem	2.833	2.667	362	311	1.834	160	70,38 %
Brakel	5.917	5.498	636	1.150	3.283	429	62,73 %
Kluisbergen	2.537	2.367	295	711	1.189	172	43,64 %
Wortegem-Petegem	2.522	2.420	392	349	1.564	115	66,57 %
Horebeke	809	753	136	70	514	33	67,61 %
Lierde	2.754	2.559	308	327	1.763	161	69,86 %
Maarkedal	2.735	2.600	426	380	1.629	165	65,59 %
Zwalm	3.316	3.099	381	394	2.148	176	70,08 %
Arr. Oudenaarde	48.660	45.363	5.689	14.554	22.394	2.726	51,62 %

(Bron : NIS-volkstelling 1991).

Tabel 30 : beroepsbevolking naar werkgemeente in vergelijking met het arrondissement (1991).

	<i>in de gemeente werkende beroepsbevolking</i>			
	<i>tewerkgesteld</i>	<i>werkforenzen</i>	<i>percentage</i>	<i>werkgelegenheids-coëfficiënt</i>
Arr. Oudenaarde	35.541	15.298	43,04 %	73,03
Kruishoutem	2.348	1.259	53,62 %	74,02
Oudenaarde	13.161	6.391	48,56 %	109,13
Ronse	9.398	3.633	38,69 %	93,83
Zingem	1.118	445	39,80 %	39,46
Brakel	2.425	639	26,35 %	40,98
Kluisbergen	2.152	1.146	53,25 %	84,82
Wortegem-Petegem	1.426	685	48,03 %	56,54
Horebeke	333	127	38,13 %	41,16
Lierde	900	265	29,44 %	32,67
Maarkedal	1.130	321	28,67 %	41,31
Zwalm	1.159	384	33,13 %	34,95

(Bron : NIS-volkstelling 1991).

6. Historische groei

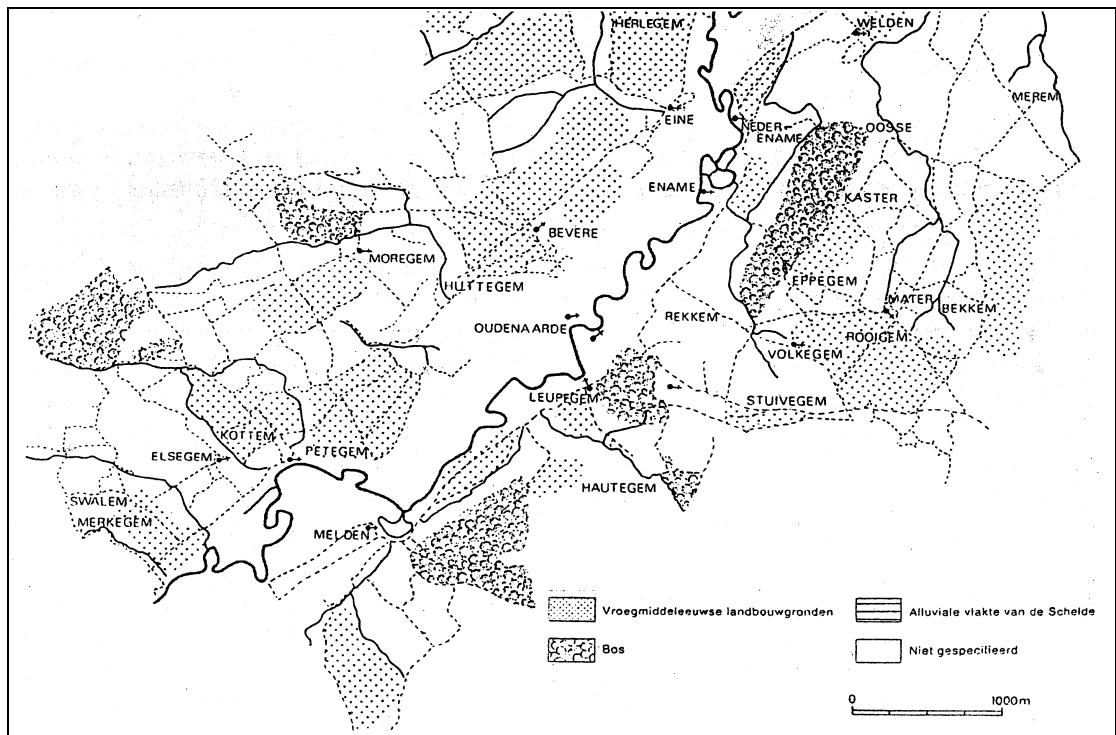
(Bron : stichting Omer Wattez, 1996).

In de geschiedkundige boeken van de verschillende deelgemeenten, met name "Elsegem, klein Scheldedorp met groot verleden", 1987, "Kent u het vroegere Moregem", 1979, "Ooike, in woord en beeld", 1978, "Petegem, Heerlijkheid aan de Schelde", 1986, "Zo leefde Wortegem", 1979, worden de verschillende evoluties van het landschap besproken. Deze boeken werden gehanteerd om het landschap te beschrijven voor 1776. Vanaf 1776 werden respectievelijk de kaarten van Ferraris en Dépôt de la Guerre ter hand genomen.

6.1. Vroege Middeleeuwen tot 1776 (zie kaart 3)

Het vroegmiddeleeuwse landschap in de omgeving van Oudenaarde wordt op volgende kaart weergegeven.

*Kaart 3 : vroegmiddeleeuws landschap van Oudenaarde en omgeving.
(Bron : G. Berings 1989).*

6.1.1. Wortegem

Vroeger werden de dorpen op hoger gelegen plaatsen en liefst uit de koude noordoostenwind gevestigd. Langsheen de beken lagen weiden en hogerop konden de zandleemgronden vrij gemakkelijk bewerkt worden.

De grote kouters werden pas later ontgonnen, waarschijnlijk na de Romeinse tijd, de Middeleeuwen door. Enkele grote hoeven getuigen nog van de kolonisatie (bijv. de Walemhoeve).

Het huidige Wortegem dateert uit de vroege middeleeuwen en is jonger dan de Schelgedorpen waar de neolithische bevolking zich bij voorkeur vestigde langs de stroom. De oude plaatsnamen voeren ons terug tot de nederzettingen van de Franken. Wellicht vond er toen een intense kolonisatie plaats.

De abdij van Sint-Pieter (Spitaalbossen) bezat te Wortegem de heerlijkheid Walem (964). Ook de hospitalen van Kortrijk en Oudenaarde voerden vóór 1300 een bewuste bosverwervingspolitiek in het grote bos- en heidegebied tussen Waregem, Wortegem en Anzegem.

Wortegem viel buiten de grote machtige heerlijkheden van de kasselrij Oudenaarde. Noch Wortegem noch Oud-Moregem kende machtige edele heren zodat deze zwakke heerlijkheden waren.

Vanaf 1686 vermengt de geschiedenis van Wortegem zich met die van Moregem. Oud-Moregem was aanvankelijk een belangrijker heerlijkheid : het bestreek delen van Wortegem, Waregem en Nokere.

In de 17de eeuw bleven te Wortegem nog heiden van een paar honderd ha over. Het bosareaal dat hier het resultaat van was, bestond op een paar uitzonderingen na (het Oud-Moregembos met een typisch rasterpatroon) uit kleine bosjes, die over grote delen van het vroegere veld verspreid lagen tussen ontginningsgronden.

Vanaf 1750 werd het Oud-Moregembos aangeplant met naaldbomen.

6.1.2. Petegem

Door het Verdrag van Verdun (843) behoorde Petegem tot het West-Frankenland.

Op de site van het kasteel van Petegem werden jaren terug de resten van een Karolingische curtis opgegraven. Op deze plaats stonden in de 8ste en 9de eeuw een woonhuis, een zaal, een kerkje en een begraafplaats.

Grote veranderingen hadden plaats aan het einde van de 13de eeuw. Gwijde van Dampierre, graaf van Vlaanderen, kocht toen de heerlijkheid Petegem. Op aandringen van zijn vrouw Isabella, kwamen de Klarissen van Werken zich ook in Petegem vestigen. Voor hen werd in 1292 het klooster van Beaulieu opgericht. Volgens een goederenregister van Beaulieu, daterend van 1516 (waarvan de metingen teruggaan tot 1483), omvatte de Kloosterkouter 49 bunders en 218 roeden. Omgezet in moderne landmaten geeft dit iets meer dan 71ha.

De kloosterkouter is gelegen op de hoge zandleemrug die zich naast het Schelde-alluvium verheft, tussen de Meersstraat, de Muurstraat, de baan naar Oudenaarde en het vroeger Kaaistraatje. Deze enorme kouter, die eveneens tot het familiebezit van de Petegems behoorde, sloot volledig aan bij de kasteel- en abdijsite. De Klooster- en de Muurkouter samen vormen ongetwijfeld de oorspronkelijke landbouwgronden, verbonden aan de Karolingische curtis van Petegem.

Naast bovengenoemde kouters zijn er nog andere koutergronden op Petegems grondgebied terug te vinden. Aan de noordkant van voorgaand koutercomplex treffen we nog twee kleinere kouters, de Kerkkouter (21ha) en de Molenkouter (17ha). De Kerkkouter sluit aan bij het actuele dorp van Petegem.

De Hoogkouter, gelegen tussen de Snepbeek en de Driesstraat, blijkt ook van oude oorsprong te zijn. Uit een 15de-eeuws renteboek van de abdij van Beaulieu blijkt dat deze Hoogkouter oorspronkelijk Kottemkouter heette. Dit Kottem is ongetwijfeld een Germaans gemtoponiem en verwijst dus naar een vroegmiddeleeuwse nederzetting. De Kottemkouter omvat ongeveer 60 ha. Net zoals de Muur- en de Kloosterkouter heeft ook deze kouter uitbreiding gekend. Naast de Brulbeek bevinden zich het Brulbeekkouterke en de Nederkouter die veel kleiner zijn. (Berings G., 1989).

6.1.3. Elsegem

In Elsegem liggen de nederzetting en de bijhorende kouter een eind van elkaar verwijderd.

Ondanks het vroegmiddeleeuwse bewoningstoponiem Elsegem, werden bij het dorp geen aanduidingen omtrent een kouter teruggevonden. Op de zandleemrug werd het toponiem "Elsegemkouter" wel teruggevonden. Deze Elsegemkouter sluit goed aan bij de site van het kasteel van Elsegem dat ligt aan de buitenkant van een scherpe Scheldebocht, een uitgelezen site voor vroegmiddeleeuwse bewoning.

De Elsegemkouter beslaat niet de hele oppervlakte tussen de beken. Van de Nederbeek wordt hij gescheiden door een aantal percelen die de Elst en de Lage Hage genoemd worden. Dit laatste verwijst wellicht nog naar de omheining van de kouter. Aan de noordkant van de Elsegemkouter ligt het Swalemveld dat qua ligging en structuur ook helemaal een kouter lijkt. De Elsegemkouter en het Swalemveld strekken zich uit over een gezamenlijke oppervlakte van ongeveer 75 ha, dus ongeveer ruim 35 ha per kouter.

Langs de Kasterbeek ligt nog een vroegmiddeleeuwse nederzetting, Merkegem (nu Merkegemhoek), met aansluitend, deels op het grondgebied van Kerkhove, de Nederkouter.

Tenslotte komt nog een gelijkaardig vroegmiddeleeuws nederzettingstoponiem voor, namelijk Wippelgem. In 1417 liet ene Bernard van Brakel een klooster bouwen op een leen genaamd Wippelgem. Met andere woorden : de plaats waar in de 15de eeuw het klooster van Elsegem werd opgericht, nabij de huidige Kloosterhoek, heette voordien Wippelgem. De landbouwgrond hiervan concentreert zich voornamelijk in blok tussen de Kloosterdreef en de Pontstraat (nu Boskant) en beslaat een oppervlakte van ongeveer 35 ha.

De belangrijkste as in het oude wegennet loopt langs de Schelde, van Oude-naarde richting Doornik, op het tracé van de huidige Kortrijkstraat (Berings G., 1989).

In 1572 telde het dorp drie windmolens (Kloostermolen, Koutermolen en één langsheen de Kortrijkstraat), één watermolen (Ter Beken) en één rosmolen.

Elsegem is, zoals vele landelijke gemeenten, op het einde van het leenroerig tijdvak gevormd door een samensmelting (1595) van meerdere oude heerlijkheden :

- de heerlijkheid van "Rockeghem", ook genaamd "Ten Doorn", omvatte het kasteel en een groot deel van de gemeente ; het besloeg 16 bunders¹ grond en kwam voort van het hof van St.- Eloois-Vijve ; Arnould is de oudste heer met zekerheid bekend sinds 1331 ;
- de heerlijkheid "Ter Schelde" omvatte het zuidelijk deel van de gemeente ;
- de heerlijkheid "Ter Beke" was afhankelijk van "Ten Doorne" ;
- de Augustijnenpriorij van O.-L.-Vrouw Ten Walle, gelegen op het goed "Ter Baarse" of "Wippelheim".

In 1718 koopt Jean-Baptiste X de Ghellinck de heerlijkheden van Elsegem, Rockeghem, Ten Doorne, Ter Schelden, Mortagne, Ter Ruwen en Calmont, samen met het feodaal kasteel dat gevestigd is op de heerlijkheid Rockegem.

In 1795 kondigde het einde van de Kasselrij en de Heerlijkheden zich aan.

6.1.4. Ooike

In de elfde of twaalfde eeuw ging Ooike behoren tot de kasselrij Oudenaarde. Even vóór 1063 vestigde graaf Baudewijn V van Vlaanderen zich op een leenhof te Oudenaarde waaruit de kasselrij zou ontstaan zijn.

Ooike heeft van de vroegst bekende heren tot 1614 toebehoord aan de Baronaige. Ooike was een landbouwdorp, maar in de 15de-16de eeuw en vooral de 18de eeuw was het tegelijk een nijverheidsgemeente. De nijverheid was die van lijnwaad dat thuis werd gesponnen en geweven.

De slag van Oudenaarde van 1708 werd gedeeltelijk te Ooike uitgevochten. Tot 1713 bleef Ooike betrokken bij oorlogsverrichtingen.

6.1.5. Moregem

Het dorp ontstond op de zoom van de vallei van de Molenbeek, in de beschutting van de noordelijke helling. Aansluitend bij Moregem strekt zich de Moregemkouter uit over een oppervlakte van ongeveer 45 ha. De hooggelegen kouters met hun zware gronden werden eerst in de middeleeuwen ontgonnen.

Moregem ontleent zijn naam aan die heerlijkheid als zijnde de heerlijkheid van het dorp zelf. Nog andere heerlijkheden lagen geheel of gedeeltelijk in de vroegere gemeente. Soms vindt men de naam nog terug in oude wijknamen of in bepaalde grondblokken : Stappen, Volckaertsbeke en Baronaige.

Het oude wegentracé (Heerbaan) dateert van vóór 965, waarschijnlijk vanuit de jonge steentijd.

¹ 1 bunder = ongeveer 1ha (verschilt gewestelijk van 80 tot 130are).

6.2. De Ferrariskaart (zie kaart 4)

Deze kaart werd opgesteld onder het Oostenrijks Bewind (1770-1775). De Ferrariskaart biedt een unieke kans om de toestand na tweehonderd jaren te vergelijken.

Het gesloten landschap te "Wortegem" is duidelijk waarneembaar op de kaart, terwijl ten zuiden en ten oosten ervan (Ooike, Moregem en Petegem) grote kouters voorkwamen. De perceelsgrenzen worden afgebakend door houtkanten of bomerijen.

Het meersgebied te Elsegem-Petegem daarentegen was een volledig open gebied. De Moerbeek of Coupure was nog niet aanwezig.

De kasteelparken van Elsegem, Petegem en Moregem, met uitzondering van het kasteel van Stuivenberg (einde 19de eeuw), waren reeds in het dorpsbeeld aanwezig.

De beekvalleien (Volkaartbeek, Vrankaartbeek en Walemsebeek) vallen op door hun gesloten karakter en de aanwezigheid van alluviale bossen.

De Spitaalbossen, de Oud-Moregembossen en het Bouvelobos waren uitgestrekter dan nu. In 1834 telde de deelgemeente Wortegem 310,30 ha bossen. De rechthoekige stroken in de Oud-Moregembossen wijzen duidelijk op het ontginnen van het bos. Heiderelicten worden teruggevonden.

De dorpskernen (nabijheid van de kerk) van de verschillende deelgemeenten en de gehuchten (kruisingen van wegen) vallen onmiddellijk op. Verder was de bewoning verspreid over het grondgebied.

6.3. Dépôt de la Guerre (Militair Cartografisch Instituut) (zie kaart 5)

Deze kaarten dateren uit de periode 1869-1874. Een groot voordeel van deze kaarten is dat de perceelsgewijze indeling uitstekend is aangeduid, waardoor een totaal landschappelijk beeld mogelijk wordt.

Een grote transformatie doet zich voor in het bosareaal. Grote stukken bos worden ontgonnen en in gebruik genomen door akkerland. Vooral in de deelgemeente Wortegem : de Spitaalbossen, de Oud-Moregembossen en het Bouvelobos ondergaan grote veranderingen i.v.m. ontginning van het bosareaal. Het bosareaal vermindert van 310 ha in 1834 tot 180 ha in 1866.

De alluviale bossen langs de Vosbeek en de Vrankaartbeek zijn in oppervlakte afgenomen, zodat ze ongeveer dezelfde vorm kennen als vandaag.

Omstreeks 1867 werd de spoorweglijn Brussel-Kortrijk aangelegd doorheen de deelgemeenten Elsegem en Petegem.

De Schelde kende nog haar meanderende patroon. Enkel de Scheldearm ter hoogte van het domein de Ghellinck werd afgesneden van de Schelde.

De verschillende molens langs de kouters bleven bestaan.

6.4. Wortegem-Petegem omstreeks 1910

Tussen 1878 en 1882 werd er gewerkt aan de rechttrekking van de Schelde. Voor Wortegem-Petegem betekende dit dat enkele meanders werden afgesneden, met name de Kloosterhoek te Petegem en de meander gelegen naast de huidige Oude Scheldearm "Het Anker" te Petegem.

De Scheldevallei is nog steeds een open landschap bestaande uit meersen die zich uitstrekken tussen de Schelde en het gehucht Huyweede.

Buiten de Scheldevallei wordt de gemeente gekarakteriseerd door een open landschap op de akkers, afgewisseld met een gesloten landschap langsheen de beekvalleien met tal van houtkanten, hagen en knotbomen.

Voor het eerst wordt er melding gemaakt van het kasteel van Stuivenberg te Wortegem en van het Biesvijverbos te Petegem. Het bosareaal te Wortegem valt terug op 146 ha in 1895.

Sommige typoniemen veranderen van naam, bijv. 'Speelmanskeer' te Wortegem wordt 'Boeregem'.

Verschillende molens verdwijnen uit het landschap.

6.5. Periode 1910-1995 (kaart 6)

Vanaf 1970 werd een tweede rechttrekking van de Schelde gerealiseerd. Hierdoor werd de Scheldemeander "Het Anker" afgesneden.

In 1929 beslaat de oppervlakte bos in Wortegem nog slechts 122 ha.

De eerste aanduidingen van populierenbosjes in de meersvlakte dateren uit deze periode. Het winnen van de alluviale klei voor ambachtelijke doeleinden was een activiteit die in de Scheldevallei reeds in de 18de eeuw voorkwam, maar die uiteindelijk rond de eeuwwisseling zijn hoogtepunt kende. De "uitgebrikte" gronden werden beplant met populieren.

Over het hele grondgebied van Wortegem-Petegem werden steeds meer "natte gronden" gedraineerd, waardoor moerassige graslanden en bosjes werden omgezet in weilanden, later ook in akker. Het afsluiten van de weiden gebeurde sinds WO I niet meer door natuurlijke begroeiing maar door prikkeldraad, waardoor de meeste hagen en knotbomenrijen verdwenen. Sinds WO II is de verbetering van de waterafvoer verder gegaan, zodat het meeste hooiland werd omgezet in grasland, daarnaast werd grasland omgezet in akkerland. Zelfs in de huidige meersen komen steeds meer akkers voor. Hieruit kan gesteld worden dat het meersgebied te Wortegem-Petegem onder menselijke invloed een ommekeer kende, zodat het oorspronkelijk open karakter van de meersen evolueerde naar een gesloten landschap.

HOOFDSTUK II BESTAANDE RUIMTELIJKE STRUCTUUR

1. Algemeen

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de bestaande ruimtelijke structuur die verder geanalyseerd wordt in de verscheidene deelstructuren. Wat de analyse van de open ruimte betreft worden voornamelijk de natuurlijke structuur, de nederzettingsstructuur en de landschappelijke structuur geanalyseerd. Daarenboven maken ook de ruimtelijk-economische structuur, de lijninfrastructuur, de ruimtelijke verkeers- en vervoersstructuren, alsook de ruimtelijke structuren met andere functies deel uit van de geanalyseerde deelstructuren. Naast de loutere bespreking van de bestaande structuur worden deze deelstructuren ook onderzocht op hun kwaliteiten en knelpunten.

2. Bespreking bestaande ruimtelijke deelstructuren

2.1. Natuurlijke structuur

2.1.1. Definitie

De natuurlijke structuur is één van de structurende elementen van de open ruimte.

De natuurlijke structuur is :

- het samenhangend geheel van de rivier- en beekvalleien, de natuurgebieden, de boscomplexen en de andere gebieden, waar de voor de natuur structuur-bepalende elementen en processen tot uiting komen ;
- de ecologische infrastructuur gevormd door lijn-, punt- en vlakvormige natuurelementen, door geïsoleerde natuur- en bosgebieden en door parkgebieden. (Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, 1996).

2.1.2. Ontwikkeling (Bron : GNOP Wortegem-Petegem - Stichting Omer Wattez, 1996)

Wortegem-Petegem maakt deel uit van de Vlaamse Vallei.

Tijdens de Mindel-ijstijd (300.000 jaren geleden) daalde het zeepeil sterk, waardoor de rivieren van het Scheldebekken zich konden insnijden. In het Holstein-interglaciaal (250.000 tot 200.000 jaren geleden) ging het zeepeil opnieuw stijgen, zodat de ontstane depressie werd opgevuld door fluviatiele sedimenten.

Tijdens de Saale-ijstijd (200.000 tot 120.000 jaren geleden) daalde het zeepeil opnieuw sterk (130 m onder het huidig niveau). Hierdoor gingen de rivieren van het Scheldebekken hun benedenloop, die tijdens de Mindel-ijstijd al aanzienlijk was uitgeschuurd, nog dieper eroderen. Het gevolg was dat een grote depressie ontstond die van Vlissingen naar Gent liep en zich daar splitste in een oostelijke en zuidelijke arm, die het Leie- en Scheldedal volgde tot in Rijsel en Doornik. Tijdens het Eem-interglaciaal (100.000 jaren geleden) werd de Vlaamse Vallei opnieuw voor een groot deel door fluviatiele afzettingen opgevuld. In de Weichsel-ijstijd (tot 12.000 jaren geleden) volgde opnieuw een uitschuring van het bekken, dat in het Tardiglaciaal (12.000 tot 8.000 jaren geleden) volledig terug werd opgevuld met fluviatiele en eolische (dekzanden) afzettingen. Momenteel is de Vlaamse Vallei niet meer zichtbaar in het landschap : de geul is volledig toegesedimenteerd.

2.1.3. Beschrijving en analyse

2.1.3.1. Natuurlijke structuur op macroniveau (kaarten 7.1 en 7.2)

Wortegem-Petegem maakt op macroniveau deel uit van het groot aaneengesloten open-ruimtegebied ten zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen.

Als structuurbepalende elementen van deze natuurlijke structuur kunnen we stellen dat de gemeente op macro-niveau deel uitmaakt van de rivier- en beekvallei van de Schelde (het Vlaamse Vallei-alluvium van de Schelde), alsook van het Heuvelland van West-Vlaanderen :

- Het alluvium van de Bovenschelde is één van de structuurbepalende elementen in Vlaanderen en vormt een duidelijke eenheid, rijk aan natuurwaarden. Het gaat om afgesneden meanders met water- en oevervegetaties, uitgestrekte graslandschappen (meersen), ruigten en struwelen, alluviale bosjes.
- De natuurgebieden van het West-Vlaamse Heuvelland maken deel uit van de natuurlijke structuur op Vlaams niveau. De variatie aan soorten en levensgemeenschappen is in deze natuurgebieden groot, niettegenstaande de redelijk hoge mate van versnippering. De bossen, waterlopen, bronnen en beekvalleivegetaties vormen in deze natuurgebieden de belangrijkste natuurwaarden op micro-niveau.

2.1.3.2. Natuurlijke structuur op mesoniveau (kaart 8)

Enkele maanden vooraleer door het gemeentebestuur van Wortegem-Petegem besloten werd om een Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan op te maken, was de Stichting Omer Watez reeds begonnen aan een Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan. Geopteerd werd de GNOP te gebruiken ter ondersteuning van het Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan.

De ruimtelijke natuurlijke structuur in de brede zin van de betekenis wordt ook door andere aspecten bepaald, zoals ecologische kwaliteit, maar ook door de visie die de maatschappij over de natuur heeft. Zo geeft de biologische waarderingskaart (BWK) weer waar de ecologisch waardevolle gebieden liggen.

In de GNOP werden de waardevolle en zeer waardevolle gebieden recentelijk aangepast.

- Volgende zeer waardevolle gebieden werden aangeduid :
 - de Spitaal- en de Oud-Moregembossen, het Bouvelobos en het Biesvijverbos ;
 - het natuurreservaat 'De Langemeersen' en aanpalende percelen te Petegem ;
 - de oude Scheldemeanders ;
 - het bos in het park van Petegem en in het domein de Ghellinck ;
 - enkele beekvalleien, nl. de Walem- en de Rotbeekvallei.

- Als waardevolle gebieden kwamen volgende in aanmerking :
 - grote gebieden van de Scheldevallei ;
 - de omgeving van het Vandenbogaerdehof ;
 - de oude kasteelparken : het kasteelpark te Petegem (golfterrein), het domein de Ghellinck te Elsegem, het park rondom het kasteel Stuivenberg en het kasteelpark te Moregem ;
 - enkele beekvalleien, nl. de Molen-, de Vrankaart-, de Walem-, de Rot- en de Tjammelbeekvallei.

2.1.3.3. Natuurlijke structuur op microniveau (kaart 9)

Op microniveau dienen we in Wortegem-Petegem de volgende 4 natuurlijke hoofdstructuren te onderscheiden :

- de rivier- en beekvalleien ;
- de natuurgebieden ;
- de boscomplexen ;

- de ecologische infrastructuur.

2.1.3.3.1. De rivier- en beekvalleien

Voor de natuurlijke structuur zijn rivieren en beken met de bijhorende alluvia dominante structurerende elementen. Het zijn enerzijds milieus met eigen levensgemeenschappen. Anderzijds richten ze een grote reeks landschapsecologische processen op waaronder grondwaterstromingen, verspreiding van dieren en afgrenzing van gebieden.

- **SCHELDEVALLEI**

Sterk bepalend voor Wortegem-Petegem is de ligging van de Schelde in het zuiden van de gemeente. Deze natuurlijke waterloop zorgt voor een duidelijk herkenbaar valleigebied en kan landschappelijk gekarakteriseerd worden als een meersgebied met open landschap, waarbij de waterloop met zijn meanderende structuur omgeven wordt d.m.v. een alluviaal gebied. Aanpalend aan de waterloop vormen de uitgestrekte meersen te Petegem een zeer eigen ritmische structuur.

Vanaf 1870 werd een tweede rechttrekking van de Schelde gerealiseerd, waardoor enkele meanders afgesneden werden :

- 'Het Anker', gelegen nabij het kasteel van Petegem en gedeeltelijk opgenomen bij het golfterrein.
- de oude Scheldemeander 'Elsegem', die uit 2 delen bestaat en gelegen is ten westen van 'Het Anker', is eigendom van de gemeente.
- de oude Scheldearm 'Kasteel van Elsegem' nabij het domein de Ghellinck.

Zowel 'Het Anker' als de oude Scheldemeander 'Elsegem' zijn eigendom van Aminoal, afdeling 'Bos en Groen'.

Wat betreft de waterkwaliteit kan het water van de verscheidene afgesloten meanders als licht verontreinigd beschouwd worden. Deze verontreiniging is echter enkel van organische aard : de waterkwaliteit van het Anker werd in 1992 als licht verontreinigd waargenomen en dit was te wijten aan de uitmonding van zowel de Snepbeek als de Brulbeek in de meander.

De Oude Scheldearm Elsegem bestaat uit twee delen, gescheiden door een aardeweg. Het zuidelijke gedeelte ondervindt een hoge druk door de omliggende landbouwactiviteiten tot aan de oever. Het noordelijke gedeelte paalt deels aan akkers en gemengd bos.

De Rietgracht (Coupure) loopt dwars door de Schelde-meersen en deelt deze op. Deze aangelegde gracht vormt een lineaire structuur met ongeveer een natuurlijke oeverstructuur ; hier en daar wordt de oever verstevigd door stenen. De waterkwaliteit is aanvaardbaar gezien hij praktisch geen vuilvracht van huishoudelijk afval ontvangt.

De Scheldevallei heeft ook te kampen met de verdwijning van specifieke biotopen. De oorzaken zijn de drainage van meersen naar akkerland (een veel voorkomend feit in Elsegem) en het beplanten van natte percelen met populieren, een boomsoort die niet in het gebied thuishoort. Dit komt veelvuldig voor in het meersgebied, alsook in de beekvalleien.

- **BEEKVALLEIEN**

Talrijke gebieden in Vlaanderen worden gekenmerkt door het voorkomen van een net van kleinere beekvalleien waaraan belangrijke natuurwaarden gekoppeld zijn. Deze beekvalleien zijn structurerend op het niveau van de provincie of de gemeente (Structuurplan Vlaanderen, 1996).

Diverse beken ontspringen op het grondgebied van Wortegem-Petegem en vloeien af naar de Schelde of de Leie. Deze structuren zijn meestal regionaal en overschrijden de gemeentegrenzen. Belangrijk daarbij zijn de continuïteit en de verbindingselementen die zorgen voor een samenhangend geheel. Beekvalleien zijn opvallend in het landschap omdat deze omwille van hun 'natte omgeving' een eigen groenstructuur ontwikkelen.

We onderscheiden in de gemeente Wortegem-Petegem :

- beken die naar de Schelde afvloeien :
 - de Volkaartbeek/de Vosbeek (noordwesten van Moregem – richting : west, oost) ;
 - de Vrankaartbeek (westen van Ooike – richting : zuidwest, noordoost) ;
 - de Snepbeek (oosten van Elsegem – vanuit het westen via zuidelijke, zuidoostelijke richting naar het oosten) ;
 - de Nederbeek (westen van Elsegem – richting : noord, zuidoost) ;
 - de Kasterbeek (zuidwesten van Elsegem – richting : noordwest, zuidoost) ;
 - de Brulbeek (westen van Petegem – vanuit het westen via oostelijke richting naar het zuiden).

De lineaire structuur van de Volkaart- en de Vrankaartbeek wordt geaccentueerd door alluviale bosjes. Ook langsheen de Snep- en de Nederbeek komen nog enkele alluviale bosjes voor. De beekvallei van de Kaster- en de Brulbeek is als dusdanig nog nauwelijks herkenbaar in het landschap. Mogelijks heeft dit te maken met het feit dat deze beken verontreinigd zijn.

- beken die naar de Leie stromen :
 - de Rotbeek (noordwesten van Wortegem – richting : noordwest, zuid) ;
 - de Walemsebeek (noorden van Wortegem – richting : noordwest - zuidoost) ;
 - de Watermolenbeek (zuidwesten van Wortegem – richting : west - zuidoost).

Deze beekvalleien vormen duidelijke herkenbare structuren in het landschap.

Op basis van het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan kan de volgende gedetailleerde inventarisatie inzake de waterkwaliteit en de structuurkenmerken van de diverse beekstructuren per deelgemeente worden bepaald :

Wortegem

- De Walemsebeek ontspringt op de heuvel waar het “Goed te Walem” in Wortegem staat en loopt noordwaarts. Deze noemt verder in Nokere de Nokere Meersbeek of de Malebeek. Bij het kasteel Herlegem in Kruishoutem neemt de waterloop de naam Zouwbeek aan. Deze vormt gedeeltelijk de grens tussen de gemeenten Waregem en Zulte enerzijds en Kruishoutem en Olsene anderzijds. De Zouwbeek is ongeveer 9 km lang.
De beek ontvangt de afvalwaters van slechts enkele huizen, waardoor de waterkwaliteit van de beek zuiver is.
De Zouwbeek kent een meanderend en natuurlijk verloop, waardoor ze als beek met waardevolle structuurkenmerken omschreven kan worden.
- De Rotbeek ontspringt aan het gehucht ‘De Keer’ en vormt een zijbeek van de Malebeek-Zouwbeek. Ze mondt uit in de Malebeek ter hoogte van de grens van Nokere.
De Rotbeek ontvangt vanaf het begin reeds een deel van de afvalwaters van de Diepestraat, waardoor ze reeds aan de basis verontreinigd is.
De Rotbeek kent over haar lokale loop een natuurlijke structuur. Ze loopt voor een groot deel doorheen bosgebied en weiden en kent slechts zwakke structuurkenmerken.
- De Watermolenbeek ontspringt aan het Bouvelobos en loopt langsheen de grens met Anzegem naar de Tjammelsvijvers. Vanaf daar krijgt ze de naam Tjammelbeek en loopt ze verder over het grondgebied van Anzegem naar Waregem om daar uit te monden in de Gaverbeek, die op haar beurt uitmondt in de Leie.
Van bij de bron is de Watermolenbeek verontreinigd, voornamelijk te wijten aan de nieuwe huizen van de Bouvelostraat. De waterloop blijft verontreinigd en verlaat zo de gemeente via de Tjammelsvijvers.
Ter hoogte van de Anzegemsestraat en de Keerstraat zijn de oevers van de beek verstevigd met schanskorven. In het agrarisch gebied kent de beek

een natuurlijke oeverstructuur. Meandering komt over haar volledige loop beperkt voor. Dit alles draagt ertoe bij dat deze beek slechts zwakke structuurkenmerken toegeëigend krijgt.

Petegem

- De Brulbeek ontspringt aan het gehucht 'De Lustige Boer'. Ze loopt voornamelijk doorheen landbouwgebied tot aan de 'Dries' en mondt uit in de oude Scheldearm 'Het Anker'.
De Brulbeek wordt onmiddellijk vervuild door het gehucht 'De Lustige Boer', alsook door een deel van huishoudelijk afvalwater ter hoogte van Petegem. Over haar totale loop kan de Brulbeek als licht verontreinigd beschouwd worden.
Bij de uitmonding in de Scheldemeander 'Het Anker' kent de Brulbeek matige structuurkenmerken.
- De Snepbeek ontspringt ter hoogte van het Bouvelobos op het grondgebied van Anzegem. Tot aan de dorpskern van Elsegem loopt ze doorheen landbouwgebieden en mondt ze uit in de oude Scheldearm 'Het Anker'.
Het gehucht 'Kruisken' te Anzegem loost op deze beek, waardoor de waterkwaliteit licht verontreinigd wordt. Even stroomafwaarts loost het gehucht 'Boskant'. Vanaf dit gehucht tot aan de spoorweg te Elsegem wordt er enkel nog verspreid geloosd op de Snepbeek. Vanaf de spoorweg tot aan de kerk van Elsegem loost een groot deel van Elsegem op de beek, waardoor de biologische waterkwaliteit als verontreinigd aanzien wordt. Vanaf de kerk van Elsegem tot aan de oude meander 'Het Anker' loost het centrum van Elsegem op de Snepbeek, waardoor de biologische waterkwaliteit als zwaar verontreinigd aanzien wordt.
De Snepbeek kent een natuurlijke oeverstructuur met in haar bovenloop matige structuurkenmerken en over het algemeen structuurkenmerken gelegen tussen matig en sterk.

Elsegem

- De Nederbeek ontspringt te Anzegem en mondt ter hoogte van de Oude Scheldemeander 'Kasteel van Elsegem' uit in de Schelde.
Gezien deze beek het afvalwater van het slachthuis en de ververij te Gijzelbrechtegem vervoert, in combinatie met supplementaire lozingen ter hoogte van het gehucht 'Ter Beek', mondt de beek verontreinigd uit in de Schelde.
Daarenboven kent deze beek een natuurlijk verloop met matige tot zwakke structuurkenmerken.

- De Kasterbeek ontspringt te Kaster en loopt in Elsegem voornamelijk door landbouwgebied, waarna ze uitmondt in de Schelde, ter hoogte van de grens met Avelgem.
Deze beek komt sterk verontreinigd Elsegem binnen. Enkel het gehucht 'Merkegemhoek' loost verderop in deze beek.
Gezien de Kasterbeek ter hoogte van de grens met Anzegem ingebetonneerd (tussen de huizen) is en slechts vanaf de Galgestraat een natuurlijk verloop kent, worden aan deze beek slechts zwakke structurelementen toegekend.

Moregem

- De Volkaartbeek ontspringt aan het gehucht 'Heie' (Zonnestraat), waar ze de naam Vosbeek krijgt. Ze ontvangt het water van verschillende bronnen gelegen tussen de Zonnestraat en de Pareelstraat. Vanaf de Pareelstraat verandert de naam in de Molenbeek en ter hoogte van de dorpskern Moregem wordt ze de Volkaartbeek en verlaat ze het grondgebied van Wortegem-Petegem. De Volkaartbeek mondt uit in de 'De Donck' te Oudenaarde.
De Vosbeek ontvangt van bij het begin het afvalwater van een deel van Wortegem. Eveneens ontvangt ze de afvalwaters van verschillende bronnen gelegen tussen de Zonnestraat en de Pareelstraat, alsook van verschillende boerderijen gelegen in agrarisch gebied, waardoor ze licht verontreinigd blijft.
Vanaf de Pareelstraat ontvangt ze een deel van de afvalwaters van de Pareelstraat, de Fabriekstraat en de Oudenaardseweg. De biologische waterkwaliteit verandert van licht verontreinigd naar verontreinigd.
Vanaf het centrum van Moregem verandert de waterkwaliteit niet, zodanig dat de Vosbeek Wortegem-Petegem verlaat met verontreinigde kwaliteit.
Vanaf de bron tot aan de dorpskern van Moregem kent de beek een natuurlijk verloop.
De Volkaartbeek heeft ook regelmatig met overstromingen af te rekenen, gezien zij naast het water, afkomstig van bovengenoemde bronnen, ook de afvoer van het overtollige regenwater van de aangrenzende open-kouterzones dient op te vangen.
In de dorpskern is de beek gedeeltelijk ingebetonneerd, waardoor ze matig tot zwakke structuurkenmerken toegeschreven krijgt.

Ooike

- De Vrankaartbeek is de bovenloop van de Leedsebeek en ontspringt te Wortegem aan de Stoofstraat. De Leedsebeek vervolgt haar weg doorheen Kruishoutem en Zingem om te Gavere uit te monden in de Schelde.
Van bij het begin wordt de beek verontreinigd door afvalwater van de verspreid liggende boerderijen. De latere lozing van afvalwater van de dorpskern Ooike ter hoogte van de Karmstraat, draagt er tevens toe bij dat deze Vrankaartbeek Wortegem-Petegem verontreinigd verlaat.
De Vrankaartbeek kent een natuurlijk verloop met zwakke structuurkenmerken.

Algemeen kunnen we de problematiek inzake beekvalleien als volgt samenvatten :

- Waterkwaliteit
 - De volgende beken kunnen als verontreinigd bestempeld worden :
de Snepbeek, de Nederbeek, de Kasterbeek, de Watermolenbeek, de Rotbeek, de Vrankaartbeek en de Volkaartbeek.
 - Vooral de Nederbeek en de Kasterbeek zijn sterk verontreinigd. De verontreinigingsbron ligt echter niet op het grondgebied van Wortegem-Petegem. Het zou dus aangewezen zijn om te onderhandelen met de buurgemeente Anzegem.
 - Licht verontreinigd zijn de Brulbeek en de Vosbeek.
 - De Rietgracht en de Walemsebeek kennen een goede waterkwaliteit en bezitten goede structuurkenmerken.
 - De Oude Scheldearmen zijn waardevol te noemen. Het Anker is licht verontreinigd. De meander te Elsegem bezit een goede waterkwaliteit.
- Structuurkenmerken
 - Het uitzicht van een natuurlijke beek wordt bepaald door een aantal structuurkenmerken die van levensbelang zijn voor dieren en planten in en om de beek. Voor het beoordelen van de waarde van een structuur van een waterloop werd gebruik gemaakt van de volgende kenmerken : aan- of afwezigheid van meandering, stroom-kuilenpatroon op de bedding en holle oevers.
 - De meeste beken in de gemeente Wortegem-Petegem bezitten nog een min of meer natuurlijke structuur. Hierdoor is het herstel van het ecosysteem mogelijk na verbetering van de waterkwaliteit.

- Groene linten-problematiek

De verschillende beekvalleien moeten als een groen lint doorheen de gemeente lopen. Deze groene linten dienen eveneens als vluchtweg voor dieren. Zo kunnen gefragmenteerde biotopen met elkaar voeling vinden. Een aantal zones kunnen afgebakend worden langsheen de waterloop :

- de zone van de waterplanten, bestaande uit geheel en gedeeltelijk ondergedompelde planten ;
- de rietzone met riet, lis en biezen ;
- de weeshoutzone met struiken en bomen, vooral wilg en zwarte els ;
- de hardhoutzone met es, esdoorn, zwarte els en olm ;
- de boszone met alle elementen van het loof-boombos.

De zone van de waterplanten kan enkel tot ontwikkeling komen bij verbetering van de waterkwaliteit. Dit kan elk jaar gerealiseerd worden met de boomplantactie van het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen).

Belangrijke aandacht dient te worden besteed aan de Snepbeek en de Brulbeek. In het kader van het Scheldevalleiproject dienen zij prioriteit te krijgen bij de beplanting van de beekoever. Deze beplanting kan de verbinding tussen de Scheldevallei en de bossen (Bouvelo- en Biesvijverbos) bevorderen.

2.1.3.3.2. Natuurgebieden

Op basis van het gewestplan (dd. 1977) en de gewestplanwijzigingen (dd. 2000) kunnen we in Wortegem-Petegem de volgende zones, die als natuurgebied afgebakend zijn, terugvinden :

- Moregem
 - Gebied tussen de Heerbaan, de Koestraat en de grens met Oudenaarde (het kasteel van Moregem).
- Petegem
 - Het bos en de weiden van de Biesvijver.
 - Het deel van de Scheldemeersen, begrepen tussen de grens van Oudenaarde, het valleigebied, de Meerstraat en de veldweg gelegen aan het populierenbos. Door de recente gewestplanwijziging werd het grootste gedeelte van dit gebied omgezet naar natuurgebied met wetenschappelijke waarde (reservaatgebied), omwille van de aanwezigheid van biologisch zeer waardevolle, natte en soortrijke graslanden en het erkende natuurreservaat 'De Langemeersen'. Het gebied is landschappelijk en ecologisch één van de meest intacte en waardevolle delen binnen de natuurlijke structuur van de Bovenschelde. De hieraangrenzende zone, die aansluit op de schelde en de grens met Oudenaarde, werd dankzij de ge-

westplanwijziging omgezet van agrarisch gebied met bijzondere waarde naar natuurgebied.

- Wortegem

- Het bos gelegen langsheen de Groenstraat en grenzend aan Anzegem, inclusief het vroeger als landschappelijk waardevol agrarisch gebied omschreven grasland dat de vallei van de Watermolenbeek en het eikenbos ruimtelijk aaneensluit.
- Het bos gelegen aan de Anzegemseweg.
- De Watermolenbeek.
- De valleien van de Rotbeek, de Walemsebeek (inclusief de recente uitbreiding naar de grens toe tengevolge van de gewestplanwijziging) en de strook gelegen langsheen de Kasteelstraat tot aan het Kasteel van Stuivenberg.
- Vochtig gebied binnen de Spitaalbossen.
- De heidegebiedjes binnen het toponiem 'Natuurreservaat'.

- Elsegem

- Een gedeelte van de Scheldemeersen, gelegen tussen de Schelde en het domein de Ghellinck, is door de recente gewestplanwijziging van agrarisch gebied met bijzondere waarde naar natuurgebied omgezet. Deze wijziging is te wijten aan de aanwezigheid van ecologische prioritaire gebieden (waardevolle, natte graslanden) binnen de natuurlijke structuur van de Scheldevallei, een biologisch zeer waardevolle meander (Elsegem-kasteel) en de graduele verstrenging van bestemming ten aanzien van de natuurwaarden langsheen de Schelde.

2.1.3.3.3. Boscomplexen

Binnen de natuurlijke structuur kan de bosstructuur als een deelstructuur met een aantal eigen karakteristieken onderscheiden worden.

Boscomplexen hebben een directe bosgebonden fauna en flora. Ze hebben bovendien invloed op de levensgemeenschappen van de omliggende gebieden en op de waterhuishouding en het mesoklimaat. De grootte, de vorm, de ligging en de densiteit van de bossen in een streek zijn bepalend voor de natuurlijke structuur. De mate van versnippering en de grootte van individuele bossen zijn eveneens van belang. Echte grote, homogene boscomplexen zijn zeldzaam in Vlaanderen. Voor de streken waarin ze liggen zijn het ruimtelijk dominante structuren. (Structuurplan Vlaanderen).

Boscomplexen zijn sterk structurerende elementen aangezien zij de open ruimte afbakenen. De Spitaal- en de Oud-Moregembossen, gelegen langs weerszijden van de Waregemseweg, vormen een groter boscomplex. Dit complex bestaat voornamelijk uit oudere dennenaanplanten, zure, arme eikenbossen en restanten van heide en zure graslanden. In het Oud-Moregembos bevindt zich een heiderelict. Uit de Ferrariskaart blijkt dat dit boscomplex vroeger een meer samenhangend geheel vormde. Niettegenstaande de huidige versnippering van deze bossen heeft Wortegem-Petegem

hierdoor in het noordwesten een gesloten karakter. De Spiitaalbossen zijn grensoverschrijdend en situeren zich verder op het grondgebied Waregem.

Ook kleinere bosstructuren, zoals het Bouvelobos en het Biesvijverbos, zijn beeldbepalend aangezien zij het landschap opdelen. In 1800 was het Bouvelobos weergegeven als één boscomplex. Het Bouvelobos loopt tot aan de grens met Anzegem en bestaat voor het grootste deel uit een zuur eiken-beukenbos met in de vochtige delen een mesotroof elzenbos. Het Biesvijverbos is volledig gelegen op vochtige grond en bestaat uit een complex van elsen en essenbos.

In de oude kasteelparken van Petegem, Elsegem, Moregem en Stuivenberg zijn nog kleinere bosstructuren zichtbaar. Hier zijn oude loofbomen (eiken, beuken, kastanjes, ...) terug te vinden.

Langsheen de beekvalleien (de Vosbeek, de Volkaartbeek, de Vrankaartbeek en de Walemsebeek) komen alluviale bosjes voor. Doorheen Wortegem-Petegem zijn daarenboven kleine percelen met een populieraanplanting her en der verspreid terug te vinden.

Inzake de bosstructuren in Wortegem-Petegem kunnen we de volgende problematiek onderscheiden :

- alle bossen in de gemeente Wortegem-Petegem zijn privé-eigendom ;
- de bossen die Wortegem-Petegem rijk is, worden bedreigd door veranderingen in de waterhuishouding na drainage, ophogingen en kappen van bomen ;
- het heidebiotoop van de Oud-Moregembossen is het enige relict van de vroeger zo talrijke heidepercelen. Door een niet heidegericht beheer en de overwoekering van stikstofminnende soorten (brandnetels, distels, ...) zijn nu reeds sommige heidesoorten verdwenen ; het heidebiotoop is daarenboven gelegen op privé-eigendom ;
- vanuit Waregem komt de bebouwing meer en meer oprukken, waardoor maatregelen dienen getroffen te worden om de bescherming van dit heidebiotoop en bos te garanderen vanaf de Dennenstraat, richting Wortegem-centrum ;
- het bosje langsheen de Kasterbeek ter hoogte van de Kortrijkstraat is verdwenen door het bouwen van een huis.

2.1.3.3.4. Ecologische infrastructuur

De ecologische infrastructuur wordt gevormd door strook-, lijn-, punt- en kleine vlakvormige natuurelementen en door geïsoleerde natuur-, bos- en parkgebieden. Deze ecologische infrastructuur is niet structuurbepalend op Vlaams niveau. Nochtans komen in Vlaanderen een aantal gebieden voor met een hoge dichtheid aan ecologische infrastructuur. Voorbeelden hiervan zijn het Westvlaamse Heuvelland, de Vlaamse Ardennen, het Pajottenland, het Hageland en de Voerstreek.

Voor sommige gebieden waar minder grotere natuurgebieden voorkomen, is de ecologische infrastructuur van wezenlijk belang voor de aanwezigheid van natuurwaarden. Dit is onder meer het geval voor het Leie-Schelde interfluvium van Anzegem (Structuurplan Vlaanderen, 1996).

Gezien Wortegem-Petegem zowel deel uitmaakt van het West-Vlaamse Heuvelland als van het alluvium van de Schelde, kent de gemeente een dichtheid aan ecologische infrastructuur.

Kleine landschapselementen zijn talrijk aanwezig in de open ruimte van Wortegem-Petegem en fungeren als versnipperde fragmenten van de natuurlijke structuur.

Diverse holle wegen, houtkanten, hagen, taluds, sloten en bronnen, alsook bomenrijen of bomengroepen, dragen als punt-, lijn- of vlakvormige natuurelementen bij tot de ecologische structuur van de gemeenten :

- populieren als lijnvormige elementen komen voor langsheen waterlopen en wegbermen ;
- in de Scheldemeersen van Petegem komen concentraties van knotwilgen voor, evenals langs de beekvalleien en de weiden palend aan de boscomplexen ;
- de dreef naar het kasteel van Oud-Moregem (Stuivenberg) en de bomenrij langsheen de Schelde zijn sterk structurerend ;
- bomengroepen komen onder meer voor aan het Vandenbogaerdehof en het kasteel van Moregem ;
- holle wegen situeren zich onder meer in de Kleistraat, de Diepestraat, de Zonnestraat, de Keistraat en de Pareelstraat.

Voor verdere detaillering wordt verwezen naar het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan van Wortegem-Petegem of het in de bijlage opgenomen uittreksel.

De ecologische infrastructuur wordt ook gevormd door geïsoleerd liggende natuur-, bos- en parkgebieden die geen deel uitmaken van de beleidscategorieën GEN, GENO, natuurverweingsgebied of natuurverbingsgebied.

Een voorbeeld hiervan is het natuurgebied te Petegem, gevormd door het bos en de weiden van de Biesvijver.

Daarnaast beschikt Wortegem-Petegem over 4 parkgebieden :

- het parkgebied de Ghellinck te Elsegem ;
- het parkgebied van het kasteel te Petegem ;
- het parkgebied van het kasteel van Stuivenberg te Wortegem ;
- het parkgebied van het kasteel van Moregem.

2.2. Nederzettingsstructuur (zie kaarten 10, 10.1, 10.2)

2.2.1. Van de dualiteit dorp-stad naar het stedelijk conglomeraat en de verstedelijking van het platteland

De schaalvergroting in het maatschappelijk verkeer komt niet enkel tot uiting in het spreidingspatroon van de steden, maar ook in de omvang, de vorm en het weefsel van de nederzettingen. Men kan stellen dat een stad vroeger een morfologische entiteit vormde, die meteen ook een functionele entiteit was : de meeste (dagelijkse) activiteiten van de overgrote meerderheid van de inwoners grepen plaats in de nederzetting. Deze eenheid in vorm en functie is, althans in de omgeving van de grotere steden, maar in toenemende mate ook van de kleinere steden, verbroken door suburbanisatie.

Aanvankelijk zorgde suburbanisatie ervoor dat de dorpen in de nabijheid van de steden opgenomen werden in één morfologische agglomeratie. Nadien lag de suburbanisatie aan de basis van horizontale relaties tussen deze agglomeratie en de nabijgelegen dorpen (migraties, pendel, schoolpendel, verplaatsingen voor winkelen, cultuurparticipatie, enz. ...), die zo intens werden dat er een nieuwe functionele entiteit ontstond, samengesteld uit de agglomeratie en de erom liggende banlieu-gemeenten die in toenemende mate steeds werden. Men heeft voor deze nieuwe functionele entiteit de term 'stadsgewest' ontworpen. De ontwikkeling gaat steeds verder. Wonen en economische activiteiten waaien uit over een zeer ruim gebied. De gerichtheid naar de stadskern of agglomeratie verzwakt meer en meer. De ruimte wordt opgesplitst in een groot aantal fragmenten, met een eigen rol, eigen – ook stedelijke – functies, een eigen vorm en dikwijls een architectuur die gebouwen op zich zelf ziet, los van de omgeving. Het resultaat is een nieuw type entiteit : het stedelijk conglomeraat. Deze ontwikkeling doet zich in de eerste plaats voor bij conurbanisaties, d.w.z. gebieden waar stadsgewesten in elkaar overlopen : Antwerpen - Mechelen - Brussel - Aalst - Leuven. De verstedelijking van het platteland gebeurt echter niet alleen door suburbanisatie, maar ook door rurbanisatie. In elk dorp verschijnen soorten woningen en andere gebouwen die vroeger enkel in steden voorkwamen (morfologische verstedelijking). Er zijn geen dorpen meer waarin de meerderheid van de huishoudens agrarische huishoudens zijn (functionele of sociaal-economische verstedelijking). Zelfs tot in de meest afgelegen dorpen is het stedelijke waarden- en leefpatroon doorgedrongen (sociologische verstedelijking).

(Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan – Startnota).

2.2.2. Nederzettingsstructuur en maatschappelijke context

Nederzettingen ontstaan door handelingen van talloze mensen.

De coördinatie van deze handelingen gebeurt deels door de markt, in casu de immobiliënmarkt, waarvan de woningmarkt een voor ruimtelijke planning belangrijk onderdeel uitmaakt, deels door een vorm van collectieve besluitvorming of door de overheid die het weefsel van de nederzettingen sterk kan bepalen. Dat de overheid echter niet in staat is grondprijzen in de hand te houden of een grondbeleid te voeren en sociale woningbouw zeer beperkt houdt, betekent dat zij de dominantie van de markt terzake accepteert en het eigendomsrecht niet al te zeer wil aantasten.

Omvang, vorm, weefsel en functie van de nederzettingen dragen echter nog sterk het stempel van de eigendoms- en bezitsverhoudingen uit tijden dat grond niet zo verhandelbaar was als nu. Men kan er zelfs uit afleiden wie het initiatief nam tot de ontginning waaraan de nederzetting haar ontstaan dankt (boerengemeenschappen, adellijke families, kleine individuele boeren, grootgrondbezitters). Bovendien werden omvang, vorm, weefsel en functie van de pre-industriële nederzetting sterk bepaald door de geschiktheid van de bodem, het reliëf, de aanwezigheid van water, niet alleen om bouwtechnische redenen maar in het geval van de dorpen ook omwille van de autarkie van de toenmalige dorpsgemeenschap en in het geval van de steden ook omwille van de niet-agrarische economische functies en sociale stratificatie.

Ook in de locatie en bijgevolg het spreidingspatroon van de dorpen wordt de ontginningsgeschiedenis weerspiegeld. In het algemeen kan men zeggen dat hoe vroeger een gebied in cultuur werd gebracht, des te kleiner het dorpsareaal en des te dichter derhalve het dorpenet, op voorwaarde van gelijke vruchtbaarheid van de grond. Net als voor de steden, was trouwens ook voor de dorpen de verkeerssituatie (waterlopen en verbindingswegen) essentieel. Dit is bijzonder duidelijk bij nederzettingen ten zuiden van Gent, langs Leie en Schelde en in de heuvelige interfluvia tussen de grote rivieren. Ten noorden van Gent, en meer algemeen in de Vlaamse Vallei, is die situatie minder duidelijk en minder betekenisvol. Heel wat van de oorspronkelijke wegen zijn hier assen van systematische ontginningen van bossen, veldgebieden en veenontginningen en later en meer noordwaards van inpolderingen. Een verschil in de dichtheid van het nederzettingpatroon tussen het noordelijk en zuidelijk gedeelte van de provincie is hiervan het gevolg.

(Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan – Startnota).

2.2.3. Definities

De nederzettingsstructuur bestaat uit het samenhangend geheel van gehuchten, dorpen, linten en verspreide bebouwing in de open ruimte. Onder bebouwing worden zowel woningen, bedrijfs- of industriële gebouwen, recreatieve en toeristische bebouwing als bebouwing voor gemeenschaps- en nutsvoorzieningen, ... begrepen (Structuurplan Vlaanderen, 1996).

Enkele definities

- Woonkernen

Met geconcentreerde bebouwing worden de historische nederzettingen (kern-dorpen, gehuchten, pleindorpen, ...) en bebouwde zones bedoeld die reeds bestonden voor de na-oorlogse suburbanisatie. Deze nederzettingen worden op basis van morfologische en functionele criteria als woonkernen en hoofddorpen geoperationaliseerd. Het Nationaal Instituut voor de Statistiek definieert de woonkern als volgt : De woonkern of de morfologische agglomeratie is het landschapsdeel dat aaneensluitend bebouwd is door huizen met hun hovingen, openbare gebouwen, kleine industriële of handelsuitrustingen met inbegrip van de tussenliggende verkeerswegen, parken, sportterreinen, enz. ... Het wordt begrensd door landbouwgrond, bossen, braakliggende en woeste gronden, waartussen zich eventueel een verspreide bebouwing bevindt. Zowel steden, dorpen als gehuchten kunnen woonkernen vormen. Ze kunnen ook de vorm aannemen van de in Vlaanderen zo veelvuldig voorkomende lintbebouwing (Structuurplan Vlaanderen, 1996).

De kaarten van de landelijke en de niet-landelijke nederzettingen maken het mogelijk een eerste idee te krijgen van de nederzettingen, waarin al dan niet een bepaalde graad van morfologische verstedelijking is overschreden. Beide kaarten steunen op de gewestplannen.

De niet-landelijke nederzettingen (Wortegem en Petegem) omvatten :

- alle woongebieden uit de gewestplannen (de bestemmingsgebieden met code 1 volgens het K.B. van 28-12-72 en de door de aanvullende stedenbouwkundige voorschriften geregelde bestemmingsgebieden die geheel of gedeeltelijk of in de toekomst als woongebied zijn bedoeld), met uitzondering van de woongebieden met een landelijk karakter (code 1.2.2) en de woonuitbreidingsgebieden die deel uitmaken van een onmiskenbaar landelijke nederzetting ;
- alle industriegebieden (code 2.), dienstverleningsgebieden (code 3.), parkgebieden (code 4.4), gebieden voor dagrecreatie (code 5.1), militaire domeinen (code 6.1), gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen (code 6.2), voor zover zij gelegen zijn binnen de grenzen van een woonkern of morfologische agglomeratie die geen landelijke nederzetting is.

De landelijke nederzettingen (Elssegem, Ooike, Moregem) omvatten de woongebieden met landelijk karakter (code 1.2.2) die geassocieerd kunnen worden met een woonkern volgens het N.I.S, Volks- en Woningtelling 31-12-1970, Deel 13 of een bijkomende kern volgens Van der Haeghe e.a. 1981. In deze woonkernen of bijkomende kernen komen, behalve eventueel woonuitbreidingsgebieden, geen andere woongebieden voor. Genoemde woonuitbreidingsgebieden bepalen mee de begrenzing van de landelijke nederzetting. Deze begrenzing kan zich, door de aanduiding op de gewestplannen van lintbebouwing en vleksgewijze wildbouw als woongebied met landelijk karakter, relatief ver uitstrekken buiten de door de N.I.S. afgebakende woonkern. De

lintbebouwing of vleksgewijze wildbouw werd wel afgebroken aan de grens van een niet-landelijke nederzetting.

De landelijke nederzettingen zijn talrijk in het zuidelijk gedeelte van Oost-Vlaanderen. Zij komen minder voor in de rest van de provincie.

- Lineaire bebouwing (lintbebouwing)

Als gevolg van de suburbanisatie komen linten voor als lineaire uitlopers van grotere en kleinere kernen van geconcentreerde bebouwing. Deze linten kenmerken zich door hun open karakter. Dit hangt in belangrijke mate samen met de weinig planmatige ontwikkeling ervan (opvulregel, overgedimensioneerde woongebieden met landelijk karakter, ...).

Een lint is een bebouwde omgeving aan één of aan beide zijden van een straat met een typische lineaire structuur. De lintbebouwing is een nederzettingvorm die bestaat uit vrijwel aaneengesloten bebouwing, bestaande uit alleenstaande gezinswoningen en/of bedrijfswoningen langs wegen, waarbij de achterliggende gronden onbebouwd blijven (RSV).

- Verspreide bebouwing

Verspreide bebouwing maakt een wezenlijk deel uit van de bestaande nederzettingsstructuur in Vlaanderen. Verspreide bebouwing komt voor onder alle vormen en met een verschillende dynamiek, afhankelijk van de functie. Voorbeelden zijn onder meer recreatieve en toeristische complexen, industriële en ambachtelijke complexen, woningen, agrarische bebouwing, nutsvoorzieningen zoals masten, pylonen, transformatorstations, afvalinrichtingen, waterzuiveringsinstallaties (Structuurplan Vlaanderen, 1996).

Wat betreft de woningen maken we hier nog een onderscheid tussen enerzijds woonkorrels en anderzijds woonstippen.

- Woonkorrels zijn in de meeste gevallen een kleine concentrische groepering van woningen die gelegen zijn buiten de woonkernen. Zij zijn meestal gegroeid rond wegkruisingen.
- De woonstippen zijn her en der alleenstaande woningen, verspreid in het landschap en in de open gebieden.

2.2.4. Beschrijving en analyse (kaarten 11.1 en 11.2)

2.2.4.1. Woonkernen

Wortegem-Petegem bestaat uit de 5 deelgemeenten Wortegem, Petegem, Elsegem, Ooike en Moregem, die elk als kern duidelijk herkenbaar zijn. Dit beeld wordt extra versterkt door de centrale ligging van de kerk in elk van deze deelgemeenten. Wortegem bevindt zich in het noordwesten van de gemeente. Elsegem situeert zich ten zuiden van Wortegem langsheen de Scheldevallei die de zuidelijke grens vormt van Wortegem-Petegem. Aan de oostelijke kant van de gemeente nabij de Schelde ligt Petegem. Ten noorden van Petegem aan de grens met Oudenaarde ligt Moregem. In het noordoosten van Wortegem-Petegem situeert zich Ooike.

Doorheen het centrum van Wortegem loopt de verbindingsweg Waregem-Oudenaarde. De centra van Petegem, Elsegem, Ooike en Moregem bevinden zich niet onmiddellijk langsheen een grote weg.

De bebouwde concentraties zijn het sterkst in Wortegem en Petegem. Daarentegen zijn Elsegem, Ooike en Moregem minder sterk ontwikkeld. De dorpskernen deinen uit in lintbebouwingen.

2.2.4.2. Lineaire bebouwing (lintbebouwing)

Lintbebouwingen in de gemeente zijn voornamelijk terug te vinden langsheen de belangrijkste verbindingswegen en bestaan voornamelijk uit open en halfopen bebouwing. Op enkele uitzonderingen na vormen zij de uitlopers van de verscheidene dorpskernen. De meeste lintbebouwingen werden in het gewestplan als woongebied met landelijk karakter of als woongebied (vnl. in Petegem) aangeduid.

Lintbebouwingen in een zone met landelijk karakter en in een woongebied

- Ooike : Ooikeplein (1)
Vlaamse Ardennenstraat (2)
- Wortegem : Egaalstraat (3)
Waregemseweg (4)
Bouvelostraat (5)
- Moregem : Oudenaardseweg (6)
Peperstraat (7)
- Petegem : Eekhoutstraat (8)
Lindestraat (9)
Biesbosstraat (10)
Sint-Martinusstraat (11)
Driesstraat (12)
- Elsegem : Sneppestraat (13)
Kloosterhoek (14)
Langestraat (15)
Kortrijkstraat (16)

Andere lintbebouwingen

- Ooike : Deinzestraat (17)
 - Wortegem : Waregemseweg (18) (omgeving van het industrieterrein)
 - Petegem : Huiwede (19)
Kortrijkstraat (20)
 - Elsegem : Kortrijkstraat (21) (palend aan het domein de Ghellinck)
- Wat Petegem betreft moet gezegd worden dat de bebouwing in de Lindestraat en de Biesbosstraat als een lintbebouwing overkomt omdat het binnengebied (woonzone) tussen deze twee straten nog niet ontwikkeld is.

2.2.4.3. Verspreide bebouwing

Binnen de verspreide bebouwing in Wortegem-Petegem dienen we aan de hand van hun ruimtelijke omvang een onderscheid te maken tussen woonkorrels en woonstippen.

2.2.4.3.1. Woonkorrels

Het grondgebied van Wortegem-Petegem wordt gekenmerkt door diverse kleine woonkorrels. Hierbij dient opgemerkt dat een aantal van deze korrels deel uitmaakt van goedgekeurde verkavelingen (VK). Met behulp van de nummering zijn onderstaande woonkorrels op kaart 11.1 terug te vinden.

1. Woonkorrel ter hoogte van de Waregemseweg en de Dennestraat, palend aan de grens met Waregem (bosgebied).
2. Woonkorrel ter hoogte van de Waregemseweg, ter hoogte van het 'Natuurreservaat' (bosgebied).
3. Woonkorrel ter hoogte van de Waregemseweg, ter hoogte van de Oud-Moregemsebossen (landschappelijk waardevol gebied – na de gewestplanwijziging dd. 19.10.99 bosuitbreidingsgebied) – VK.
4. Woonkorrel ter hoogte van de Kapellestraat (landschappelijk waardevol gebied).
5. Woonkorrel gelegen langs de Peerdekouterstraat, aan de grens met Kruishoutem (landschappelijk waardevol gebied).
6. Woonkorrel gelegen langs de Pontstraat, tussen de Stuivenbergstraat en de Rijborgstraat (agrarisch gebied).
7. Woonkorrel gelegen langs de Waregemseweg, aan de overzijde van het industriegebied (agrarisch gebied) – VK.
8. Woonkorrel gelegen aan beide zijden van de Waregemseweg, tussen de Nieuwstraat en de Kasteelstraat (agrarisch gebied) –VK.
9. Woonkorrel gelegen aan het einde van de Nieuwstraat en palend aan de industriezone (agrarisch gebied).

10. Woonkorrel gelegen aan de Tjammelsstraat, ter hoogte van het kruispunt met de Waregemseweg en palend aan de wijk 'Vijverhoek' (agrarisch gebied) – VK.
11. Woonkorrel gelegen aan de Tjammelsstraat en grenzend aan de Vijverhoek (landschappelijk waardevol gebied) – VK.
12. Woonkorrel gelegen langs de Waregemseweg en grenzend aan de Vijverhoek (landschappelijk waardevol gebied) – VK.
13. Woonkorrel aan de Keerstraat, grenzend aan het woongebied met landelijk karakter ter hoogte van de Waregemseweg (landschappelijk waardevol agrarisch gebied) – VK.
14. Woonkorrel 'Boeregem', gelegen langs de Boeregemstraat en aansluitend op het woongebied met landelijk karakter gelegen aan het kruispunt Boeregemstraat-Steenakkerstraat (landschappelijk waardevol gebied en agrarisch gebied).
15. Woonkorrel gelegen ter hoogte van het kruispunt Kleistraat-Boeregemstraat (landschappelijk waardevol gebied).
16. Woonkorrel ter hoogte van de Groenstraat, aansluitend op het woongebied van Wortegem aan de overkant van de Groenstraat (agrarisch gebied).
17. Woonkorrel 'Bouvelo', gelegen langs de Anzegemseweg en grenzend aan het natuurgebied ter hoogte van de vallei van de Watermolenbeek (landschappelijk waardevol gebied).
18. Woonkorrel ter hoogte van de Voskensstraat (landschappelijk waardevol gebied) – VK.
19. Woonkorrel 'Boskant' ter hoogte van het kruispunt van de Boskant met de Meganckstraat (agrarisch gebied).
20. Woonkorrel 'Ter Beek' ter hoogte van het kruispunt tussen de Kouter, de Beekstraat en de Zwalmstraat (agrarisch gebied).
21. Woonkorrel gelegen aan de Broekstraat, aan de grens van Wortegem-Petegem met Anzegem (deelgemeente Gijzelbrechtegem) (agrarisch gebied).
22. Woonkorrel gelegen aan de Kortrijkstraat ter hoogte van de grens met Avelgem, aansluitend op de woonzone met landelijk karakter ter hoogte van de Kortrijkstraat (landschappelijk waardevol gebied).
23. Woonkorrel gelegen langs de Kortrijkstraat ter hoogte van het domein de Ghellinck (parkgebied).
24. Woonkorrel 'Huiwede', gelegen langs de Meersstraat en de Muurstraat (landschappelijk waardevol gebied).

25. Woonkorrel gelegen langs de Kortrijkstraat, aansluitend op de woonzone te Petegem (agrarisch gebied).
26. Woonkorrel gelegen langs de Lindestraat (agrarisch gebied) – VK.
27. Woonkorrel gelegen ter hoogte van het kruispunt van de Biesbosstraat en de Biesvijverstraat (agrarisch gebied).
28. Woonkorrel gelegen langs de Kosterstraat (agrarisch gebied).
29. Woonkorrel ter hoogte van de Biesbosstraat en de Bergstraat (agrarisch gebied).
30. Woonkorrel gelegen ter hoogte van de Biesbosstraat en de Driesstraat (agrarisch gebied).
31. Woonkorrel gelegen langs de Volkaartsbeekstraat, aan de grens met Oudenaarde (agrarisch gebied) – VK.
32. Woonkorrel langs de Deinzestraat, ter hoogte van de grens met Oudenaarde (agrarisch gebied) – VK.
33. Woonkorrel langs de Deinzestraat, ter hoogte van de grens met Oudenaarde (landschappelijk waardevol gebied).
34. Woonkorrel langs de Deinzestraat, ter hoogte van de grens met Oudenaarde (landschappelijk waardevol gebied) – VK.
35. Woonkorrel langsheen de Karmstraat (landschappelijk waardevol gebied) – VK.
36. Woonkorrel langsheen de Karmstraat, ter hoogte van de grens met Kruishoutem (agrarisch gebied) – VK.
37. Woonkorrel aanleunend bij het centrum van Wortegem en ter hoogte van de Anzegemseweg en de Gotstraat (landschappelijk waardevol gebied).
38. Woonkorrel gelegen ten zuiden van het kasteel van Morigem, ter hoogte van de Heerbaan, de Lozerstraat en de Oude Pontweg (landschappelijk waardevol gebied).

Enkele van deze woonkorrels kunnen, gezien hun lineaire structuur, ook als beperkte lintbebouwing beschouwd worden. Bijgevolg zijn ze ook bij de opsomming van lineaire bebouwing te Wortegem-Petegem terug te vinden.

Daarnaast zijn in Wortegem-Petegem enkele sociale woonwijken terug te vinden. Buiten de dorpskern van Wortegem ligt de sociale woonwijk 'Vijverhoek'. Deze woonwijk vormt omwille van zijn geïsoleerde ligging en eigen typologie, een entiteit op zich. Gelijkaardige typische structuren komen ook voor te Petegem en Ooike. Hier leunen deze structuren aan bij de dorpskern. In Petegem betreft het de woonwijk aan het Kastanjeplein en de nieuwe wijk op de Kerkkouter.

2.2.4.3.2. Woonstippen

In het landbouwgebied van Wortegem-Petegem komt veel alleenstaande verspreide bebouwing voor. Talrijke landbouwbedrijven, enkele villa's en bedrijven zijn terug te vinden in het landschap. Deze geïsoleerde bebouwingen zijn eigenlijk puntstructuren die de open ruimte mede bepalen en er deel van uitmaken.

2.2.4.4. **Bedrijven**

Bedrijven hebben omwille van hun groter bouwvolume een zekere impact op hun omgeving. Deze bouwvolumes liggen gedeeltelijk gegroepeerd op de diverse bedrijventerreinen, nl. de industriezone nabij Waregem en de ambachtelijke zones gelegen in de kernen van Wortegem en Petegem. Het laatste terrein dat parallel loopt met de spoorweg is visueel bepalend voor haar omgeving.

Buiten bovenvernoemde bedrijventerreinen liggen nog enkele bedrijven niet gegroepeerd. Deze bedrijven zijn overwegend opgenomen in de bestaande bebouwing. Ze situeren zich langsheen de ontsluitingswegen (Waregemseweg, Kortrijkstraat en Deinzestraat) en in de dorpskernen. Slechts enkele bedrijven sluiten niet aan op de bestaande bebouwing en liggen in het open landschap.

2.2.5. Typologie en spreiding van de woningen

2.2.5.1. Aard van de woningen

Tabel 31 : aard van de woningen (1991).

	Totaal			Eengezinswoningen				Appart./Studio		Andere beb.	
		OB	%	HO B	%	GB	%		%		%
Wortegem	666	506	75,98	113	16,97	39	5,85	7	1,05	1	0,15
Petegem	564	346	61,35	135	23,93	64	11,35	17	3,02	2	0,35
Elsegem	398	312	78,39	56	14,07	25	6,28	5	1,26	/	/
Ooike	218	184	84,40	23	10,56	6	2,75	5	2,29	/	/
Moregem	155	122	78,71	13	8,39	18	11,61	2	1,29	/	/
Wortegem-Petegem	2.001	1.470	73,46	340	16,99	152	7,59	36	1,79	3	0,15

(Bron : NIS Volks- en woningtelling 1991 + eigen berekeningen).

OB = open bebouwing

HO B = halfopen bebouwing

GB = gesloten bebouwing

De gemeente Wortegem-Petegem kent hoofdzakelijk een open bebouwing. De gesloten bebouwing komt enkel voor in de verscheidene dorpskernen of in enkele straatlinten. Het landelijk karakter van de gemeente komt hier nogmaals duidelijk tot uiting.

Op uitzondering van Petegem na telt iedere deelgemeente meer dan 75 % aan open bebouwing ten opzichte van haar eigen totaal aantal woningen.

Petegem telt dan wel 3 % en Ooike 2% aan kleine appartementsgebouwen (= meergezinswoningen).

Tabel 32 : procentueel aantal woningen per deelgemeente ten opzichte van het totale aantal woningen (1991).

	<i>Eéngesinswoningen</i>						<i>Appart./studio</i>		<i>Andere beb.</i>	
	<i>O B</i>	<i>%</i>	<i>HO B</i>	<i>%</i>	<i>G B</i>	<i>%</i>		<i>%</i>	<i>B</i>	<i>%</i>
Wortegem	506	25,28	113	5,64	39	1,95	7	0,35	1	0,15
Petegem	346	17,29	135	6,75	64	3,20	17	0,85	2	0,10
Elsegem	312	15,59	56	2,80	25	1,25	5	0,25	/	/
Ooike	184	9,20	23	1,15	6	0,30	5	0,25	/	/
Moregem	122	6,10	13	0,65	18	0,90	2	0,10	/	/
Wortegem-Petegem	1.470	73,46	340	16,99	152	7,60	36	1,80	3	0,15

(Bron : NIS Volks- en woningtelling 1991 + eigen berekeningen).

Ter illustratie wordt in de volgende tabel Wortegem-Petegem vergeleken met het arrondissement, de provincie en het gewest.

Tabel 33 : ééngesinshuizen : aard bebouwing t.o.v. het arrondissement, de provincie en het gewest.

<i>Absolute cijfers</i>	<i>O</i>	<i>%</i>	<i>HO B</i>	<i>%</i>	<i>G</i>	<i>%</i>	<i>Totaal</i>	<i>%</i>
Vlaanderen	732.290	44	388.077	23	560.167	33	1.680.534	100
Provincie Oost-Vlaanderen	160.339	38	107.789	25	155.856	37	423.984	100
Arrondissement Oudenaarde	18.125	48	8.408	22	11.111	30	37.644	100
Wortegem-Petegem	1.470	75	340	17	52	8	1.962	100

(Bron : NIS - Volks- en woningtelling 1991 + eigen berekeningen).

Wat betreft de open bebouwing ligt Wortegem-Petegem ver boven het gemiddelde van de provincie en het arrondissement. In de gemeente is er een opvallend laag aantal gesloten bebouwingen aanwezig.

Tabel 34 : bewoonde particuliere woningen naar hun aantal in het gebouw (1991).

	Aantal woningen					
	<i>éénggezins- huis</i>	<i>gebouw met 2 woningen</i>	<i>gebouw met 3-4 woningen</i>	<i>gebouw met 5-9 woningen</i>	<i>gebouw met 10 of meer woningen</i>	<i>totaal (onbekend inbegrepen)</i>
Wortegem	658	6	1	/	/	666
Petegem	545	13	2	2	/	564
Elsegem	393	2	/	/	/	398
Ooike	225	4	/	/	/	218
Moregem	141	2	/	/	/	155
W.P.	1.962	27	3	4	/	2.001

(Bron : NIS - Volks- en woningtelling 1991).

98 % van de woningen in Wortegem-Petegem zijn éénggezinshuizen en worden bewoond door ongeveer hetzelfde percentage (97,8 %) bewoners.

2.2.5.2. Spreiding van de woningen

866 of 43,28 % van de totale bebouwing (2001) ligt verspreid over de gemeente. Van deze 866 woningen zijn er 738 open bebouwingen, 88 halfopen en 21 gesloten eenheden.

Tabel 35 : verspreide bewoning (1991).

	Totaal aantal	O B			HO B		
		Aantal	% t.o.v. verspreiding	% t.o.v. totale beb.	Aantal	% t.o.v. verspreiding	% t.o.v. totale beb.
Wortegem-Petegem	866	738	85,22	36,88	88	10,16	4,4

	Totaal aantal	G B			Andere		
		Aantal	% t.o.v. verspreiding	% t.o.v. totale beb.	Aantal	% t.o.v. verspreiding	% t.o.v. totale beb.
Wortegem-Petegem	866	21	2,42	1,05	29	3,35	1,45

(Bron : NIS – Volks- en woningtelling 1991 + eigen berekeningen).

Tabel 36 : woningen in de kern gelegen (1991).

	O B	%	HO B	%	G B	%	Andere	%	Totaal
Wortegem	143	61,9	56	24,24	28	12,12	4	1,73	231
Petegem	94	43,52	79	36,57	37	17,13	6	2,78	216
Elsegem	64	64	17	17	16	16	3	3	100
Ooike	68	80	10	11,76	4	4,71	3	3,53	85
Moregem	45	83,33	7	12,96	1	1,85	1	1,85	54
Totaal	414	60,35	169	24,6356	86	12,54	17	2,48	686

(Bron : NIS – Volks- en woningtelling 1991 + eigen berekeningen).

OB = open bebouwing
 HO B = halfopen bebouwing
 G B = gesloten bebouwing

Slechts 686 woningen zijn in de verscheidene dorpscentra gelegen. Dit is 34,28 % van het totaal aantal woningen. Alhoewel de dorpscentra voornamelijk uit lintbebouwing bestaan, is het open karakter door het groot percentage aan open bebouwing (60,35 %) duidelijk te merken. 86 woningen maken deel uit van het gesloten karakter.

2.2.5.3. Ouderdom van de woningen

Wortegem-Petegem heeft een vrij oude bebouwing. Ongeveer 54 % werd vóór 1962 gebouwd. Toch is er een sterke toename van jonge woningen waar te nemen van 16 % naar 29 %.

Elsegem, waar slechts 22 % na 1971 werd gebouwd en 63 % dateert van vóór 1962, maakt hierop een uitzondering.

Algemeen mag gezegd worden dat het woonarsenaal van vóór 1919 op 10 jaar tijd praktisch met 10 % is gedaald. Wat de woningen tussen 1946 en 1961 betreft, zien we dat het aantal is toegenomen. Waarschijnlijk heeft dit te maken met het aantal verbouwingen van oudere woningen in die periode.

De kleinste wijzigingen in aantal liggen bij de woningen gebouwd tussen 1962 en 1970.

Tabel 37 : bouwjaar van de woningen.

	vóór 1919				1919 tot 1945				1946 tot 1961			
	1981	%	1991	%	1981	%	1991	%	1981	%	1991	%
Wortegem	297	47 %	197	30 %	81	13 %	65	10 %	64	10 %	86	13 %
Petegem	204	38 %	134	24 %	116	22 %	94	17 %	61	11 %	67	12 %
Elsegem	164	43 %	131	33 %	75	20 %	50	13 %	60	16 %	66	17 %
Ooike	81	36 %	85	37 %	41	18 %	13	6 %	17	8 %	28	12 %
Moregem	66	49 %	50	35 %	9	7 %	5	3 %	13	10 %	18	13 %
Wortegem-Petegem	812	42 %	597	30 %	322	17 %	227	11 %	215	11 %	265	13 %

	1962 tot 1970				1971 en later				Bouwjaar onbekend	TOTAAL	Bouwjaar onbekend	TOTAAL
	1981	%	1991	%	1981	%	1991	%	1981	1981	1991	1991
Wortegem	88	14 %	82	12 %	103	16 %	200	30 %	0	632	36	666
Petegem	50	9 %	52	9 %	100	19 %	176	31 %	6	537	41	564
Elsegem	44	11 %	37	9 %	41	11 %	89	22 %	0	384	25	398
Ooike	44	20 %	29	13 %	38	17 %	68	30 %	1	222	7	230
Moregem	25	19 %	21	15 %	22	16 %	40	28 %	0	135	9	143
Wortegem-Petegem	251	13 %	221	11 %	304	16 %	573	29 %	7	1.912*	118	2001

(Bron : NIS – Volks- en woningtelling 1991 en 1981 + eigen berekeningen).

* Het totaal aantal woningen omvat naast het aantal woningen onderverdeeld per bouwjaarcategorie en een aantal woningen waarvan het bouwjaar onbekend is, ook één woning die op basis van de NIS-gegevens niet gelokaliseerd kan worden.

Tabel 38 : spreiding van het aantal woningen over de bouwperiodes.

Bouwjaar	voor 1919	1919-1945	1946-1961	1962-1970	1971-1980	na 1981	totaal
Vlaams Gewest	242.079	316.964	435.192	282.572	395.746	230.790	1.903.343
Provincie Oost-Vlaanderen	73.759	76.529	94.826	59.602	84.673	48.532	437.921
Arrondissement Oudenaarde	8.859	7.060	7.174	4.188	5.939	3.300	36.520
Wortegem-Petegem	597	227	265	221	354	219	* 1.833

(Bron : cijfers NIS, Volks- en woningtelling 1991).

Tabel 39 : spreiding van het aantal woningen over de bouwperiodes uitgedrukt in %.

Bouwjaar	voor 1919	1919-1945	1946-1961	1962-1970	1971-1980	na 1981	totaal
Vlaams Gewest	12,7 %	16,7 %	22,9 %	14,8 %	20,8 %	12,1 %	100,0 %
Provincie Oost-Vlaanderen	16,8 %	17,5 %	21,7 %	13,6 %	19,3 %	11,1 %	100,0 %
Arrondissement Oudenaarde	24,3 %	19,3 %	19,6 %	11,5 %	16,3 %	9,0 %	100,0 %
Wortegem-Petegem	29,8 %	11,4 %	13,3 %	11,0 %	17,7 %	11,0 %	* 94,2 %

(Bron : cijfers NIS, Volks- en woningtelling 1991 + eigen berekening).

* = 118 of 5,8 % woningen waarvan het bouwjaar onbekend is, is in het totaal van 100 % mee opgenomen.

Het arrondissement Oudenaarde heeft in Oost-Vlaanderen het oudste patrimonium.

2.2.5.4. Uitrusting van de particuliere woningen

Tabel 40 : woningen zonder klein comfort.

Vlaams Gewest	13%
Provincie Oost-Vlaanderen	18%
Arrondissement Oudenaarde	25%
Wortegem-Petegem	24%

(Bron : NIS - Volks- en woningtelling 1991).

Gerangschikt binnen de provincie Oost-Vlaanderen staat Wortegem-Petegem op een weinig benijdenswaardige dertiende plaats van de 65 gemeenten, waar de woningen niet over klein comfort beschikken (klein comfort = WC met spoeling, samen met een badinstallatie en waterleiding aangesloten op het rioleringsnet). Heel het arrondissement Oudenaarde scoort zeer slecht.

Tabel 41 : verspreiding woningen zonder klein comfort.

1991	Woningen zonder klein comfort	%	Totaal aantal woningen
Wortegem	142	7,09	666
Petegem	124	6,2	564
Elsegem	133	6,65	398
Ooike	47	2,35	230
Moregem	35	1,75	143
Totaal	481	24,04	2.001

(Bron : NIS - Volks- en woningtelling 1991).

230 woningen van het in totaal 481 woningen zonder klein comfort (of ongeveer 47,8 %) liggen verspreid over de gemeente en 156 woningen zonder klein comfort (32,4 %) zijn nog terug te vinden in de verscheidene kernen van de deelgemeenten.

96 % van de woningen in de gemeente heeft stromend water en 79 % is uitgerust met een badkamer of stortbad.

2.2.6. Ontwikkeling op microschaal (kaarten 12.1 t/m 12.3)

2.2.6.1. Wortegem (zie kaart 12.1)

Zeer bepalend voor de ruimtelijke structuur van Wortegem-centrum zijn de verbindingswegen Kruishoutem-Anzegem en Oudenaarde-Waregem. De centrumbebouwing heeft zich voornamelijk op dit kruispunt rond de kerk en langs de as Oudenaarde-Waregem ontwikkeld. Deze lintbebouwingen zijn echter niet volledig ingevuld, zodat op diverse plaatsen een doorkijk ontstaat naar de achterliggende open ruimte. Naast deze lineaire structuur deint het centrum uit naar het zuiden. Structureel kunnen hier twee gelijkaardige driehoeken (Oudenaardseweg-Vrouweneikstraat-Zonnestraat en Oudenaardseweg-Groenstraat-Zonnestraat) opgemerkt worden die langs de straatzijde gedeeltelijk bebouwd zijn, maar ingesloten nog kleine open ruimten omvatten.

De Watermolenbeek ontspringt in het westen van de dorpskern. De beekvallei heeft hier een gesloten karakter en is omwille van de reliëfverschillen sterk beeldbepalend voor het centrum van Wortegem. Achter de kerk wordt de open ruimte gedeeltelijk ingevuld door een voetbalveld.

De doortocht van de verbindingsweg zorgt echter voor enkele conflictsituaties in de bebouwde kom. De dorpskern kan hierbij omschreven worden als een verkeersruimte waarbij het openbaar domein in functie van de auto is ingericht. Dit is merkbaar aan de brede weginfrastructuur, de afwezigheid van groenaanleg. Hierdoor is de verkeerssituatie in het centrum van Wortegem niet duidelijk en wordt deze verbindingsweg als een barrière ervaren.

Langs de Waregemseweg situeren zich een aantal bedrijven die een sterke impact hebben op de dorpskern. Ook de school (tegenover de kerk) en het gemeentehuis maken deel uit van de kern.

2.2.6.2. Petegem (zie kaart 12.1)

Het centrum van Petegem ligt hoofdzakelijk ingesloten tussen twee parallelle oost-west structuren : de gewestweg Kortrijk-Oudenaarde en de spoorweglijn Kortrijk-Brussel. De Lindestraat vormt hiertussen de noord-zuid verbinding en is de hoofdas van Petegem. Over de spoorweg heen loopt de dorpskern uit in lintbebouwing.

Ten opzichte van de hoofdas breidt Petegem zich hoofdzakelijk uit in oostelijke richting. Het woonuitbreidingsgebied 'de Kerkkouter' is hier volop in ontwikkeling. Deze sociale woonwijk vormt een eigen patroon, aanpalend aan het centrum van Petegem. Ten westen van de Lindestraat situeert zich een tweede woonwijk 'Kastanjeplein'. Deze wijk is kleiner en dateert van een vroegere periode vóór 1970.

In de dorpskern liggen nog diverse open ruimten die door de bestaande bebouwing worden ingesloten. Ten noordwesten van het centrum bevindt zich het Biesvijverbos. De Brulbeek loopt ten westen van Petegem.

Langsheen de spoorweg situeert zich een ambachtelijke zone die lineair werd uitgebouwd. Het bedrijf Ridobel ligt in het centrum nabij de kerk en heeft wat betreft zijn volume een zekere impact op de dorpskern. Aan de overzijde van dit bedrijf liggen de school en het rusthuis.

2.2.6.3. Elsegem (zie kaart 12.2)

Analoog aan Petegem situeert Elsegem zich tussen de Kortrijk-sstraat en de spoorweglijn Kortrijk-Brussel. Ook hier zorgt de hoofdas, de Sneppestraat en in het verlengde het Elsegemplein, voor de noord-zuid verbinding.

De centrumbebouwing heeft zich hoofdzakelijk rond deze as ontwikkeld. Ter hoogte van de kerk is de bebouwde structuur verder uitgegroeid in westelijke richting.

Parallel aan en ten oosten van de Sneppestraat loopt de Snepbeek. Deze beekvallei brengt enkele groenelementen tot in het centrum.

Ten zuidwesten van Elsegem-centrum ligt een kouter, waarin het bouwbedrijf Naessens gelegen is.

2.2.6.4. Ooike (zie kaart 12.2)

Ooike ligt ten westen van de Deinzestraat in het noorden van de gemeente. Het centrum is opgebouwd uit een straat met een scharnierpunt ter hoogte van de kerk. In de dorpskom staan enkele alleenstaande villa's. Hierdoor wordt de indruk gewekt dat het centrum niet dichtbebouwd is. De hoofdstraat wordt verder gekenmerkt door gesloten aaneengebouwde woningen. Ook hier is de lintbebouwing als uitloper van het centrum in hoofdzaak aanwezig.

De dorpskern helt af in noordwestelijke richting naar de Vrankaartbeek. Achter de kerk ligt een park zodat groenelementen in het centrum voelbaar zijn.

Ten noorden van de dorpskern liggen kleine open ruimten. Terwijl ten westen en ten oosten van de Vlaamse Ardennenstraat open ruimten liggen.

Langs de Deinzestraat ligt een klein woongebied met landelijk karakter, waarin een aantal kleine ondernemingen met behoefte aan uitbreiding gelegen zijn.

Ooike heeft een eigen typisch landelijk karakter.

2.2.4.5. Moregem (zie kaart 12.3)

Moregem situeert zich ten zuiden van de Oudenaardseweg. Dwars hierop loopt de Peperstraat die sterk afhelt in zuidelijke richting. De bebouwing van Moregem heeft zich hoofdzakelijk langsheen deze as ontwikkeld. De centrumbebouwing heeft een halfopen en open karakter.

Gelijklopend met de hoogtelijnen loopt de Volkaartbeekvallei dwars door het centrum. Dit heeft tot gevolg dat enkele bomengroepen in het centrum terug te vinden zijn. Het uitzicht en de structuur van Moregem worden in sterke mate bepaald door deze beekvallei en de hoogteverschillen.

Het witte kerkje met het voorliggend kerkpleintje en de omliggende kerkhofmuur is eigen aan dit dorp. In het voormalig klooster is sinds begin 1990 de instelling 'De Dauw' gevestigd. Dit gebouw vormt een sterk gesloten volume.

2.3. De ruimtelijk-economische structuur

De ruimtelijk-economische structuur geeft de samenhang weer tussen ruimten die hoofdzakelijk gekarakteriseerd worden door economische activiteiten.

2.3.1. Evolutie van de werkgelegenheid

De beroepsbevolking wordt onderverdeeld in 3 sectoren of categorieën.

- De primaire sector
 - Land- en bosbouw.
 - Visserij.
- De secundaire sector
 - Energie en water.
 - Niet energetische mineralen – scheikundige nijverheid.
 - Metaalverwerkende nijverheid.
 - Andere verwerkende nijverheden.
 - Bouwnijverheid.
- De tertiaire sector
 - Handel- en reparatiebedrijven.
 - Horeca.
 - Vervoer en verkeer.
 - Bank- en verzekeringswezen.
 - Dienstverlenende ondernemingen.
 - Overige dienstverleningen.

Zoals overal in Vlaanderen en in Oost-Vlaanderen, zit ook in Wortegem-Petegem de tertiaire sector in de lift. De onderstaande tabel geeft een evolutie van de werkgelegenheid in de verscheidene sectoren weer.

Tabel 42 : evolutie werkgelegenheid in Wortegem-Petegem.

	1981		1991		1981-1991
Primaire sector	200	9,6 %	172	7,1 %	- 2,5 %
Secundaire sector	1.067	51,1 %	1.000	41,3 %	- 9,8 %
- energie en water	10	0,5 %	17	0,7 %	0,2 %
- niet energetische delfstoffen chemische nijverheid	86	4,1 %	73	3,0 %	- 1,1 %
- metaalverwerkende nijverheid	130	6,2 %	141	5,8 %	- 0,4 %
- andere bewerkende en verwerkende nijverheid	603	28,9 %	540	22,3 %	- 6,6 %
- bouwnijverheid	238	11,4 %	229	9,5 %	- 1,9 %
Tertiaire sector	815	38,9 %	1.126	46,6 %	7,6 %
- handel en reparatie	239	11,4 %	319	13,2 %	1,8 %
- vervoer	105	5,0 %	108	4,5 %	- 0,5 %
- verzekeringen, banken, dienstverleningen	67	3,2 %	130	5,4 %	2,2 %
- overige dienstverleningen	404	19,3 %	569	23,5 %	4,2 %
Slecht omschreven:	6	0,3 %	122	5,0 %	4,7 %
Totaal:	2.088		2.420		

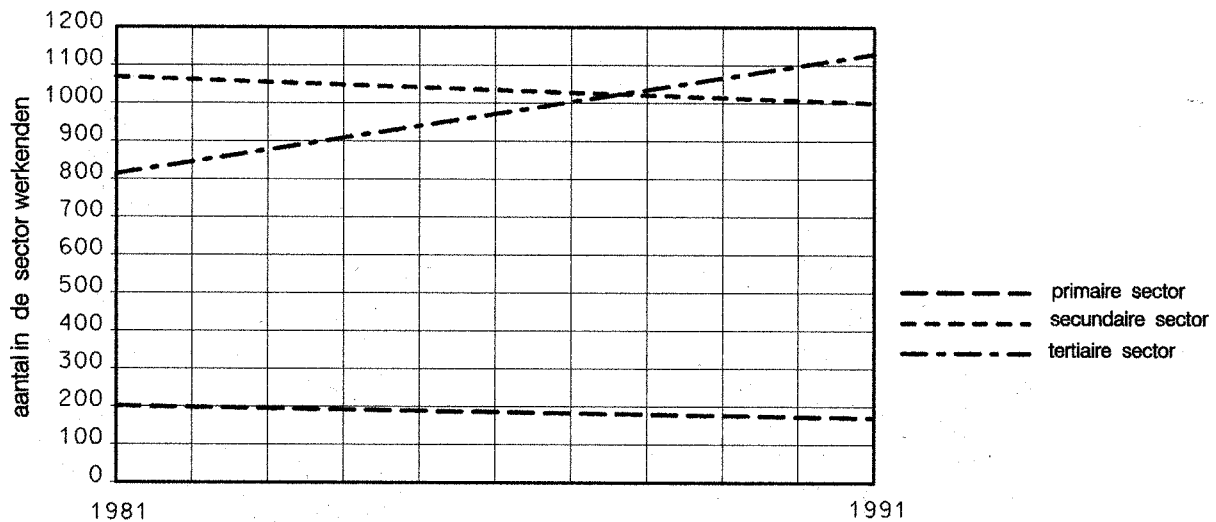
De werkgelegenheid in 1991 situeerde zich hierbij voornamelijk in onderstaande sectoren.

\pm 28 % was tewerkgesteld in de verwerkende nijverheid (waarvan 5,8 % in de metaalverwerkende nijverheid), 13 % in handel en horeca, \pm 10 % in de bouwnijverheid en \pm 7 % in de landbouw, bosbouw en visserij.

Alhoewel Wortegem-Petegem een landelijke gemeente is, is de tewerkstelling in de primaire sector, de land- en tuinbouw, niet zo groot en gaat ze in dalende lijn van 9,57 % in 1981 naar 7,10 % in 1991.

De tertiaire of dienstverlenende sector neemt sterk toe ten nadele van de secundaire of industriële sector. De tertiaire sector neemt bijna de helft voor zijn rekening. In de tertiaire sector kennen de handel- en reparatiediensten, het verzekering- en bankwezen en de dienstverleningen (socio-medische cultuur) een grote vooruitgang.

Grafiek 1 : samenvattende grafiek van de werkgelegenheid.

De startnota van de provincie Oost-Vlaanderen onderschrijft deze evolutie als volgt :

“De termijnontwikkeling van landbouw over industrie naar diensten heeft, naast technologische ontwikkelingen, te maken met de permanente productiviteitsstijging die in een vrijemarkteconomie bepalend is voor het concurrentievermogen van de ondernemingen. Om dit concurrentievermogen op het noodzakelijke en gewenste peil te behouden, gaan de ondernemingen allerlei strategieën toepassen, waarvan de locatiebeslissingen en een permanente concentratie van kapitaal (en beslissingscentra) elementen zijn. De gevolgen hiervan zijn in de ruimtelijk-economische structuur afleesbaar (inplanting van bedrijven in streken met lagere loonkosten of met extra gebiedsgerichte overheidssubsidies, vestiging op locaties met vlotte bereikbaarheid). Bij deze evolutie moet er wel op gewezen worden dat de indeling landbouw, industrie, diensten (steeds meer) ontoereikend is. De diensten zijn erg heterogeen. Zowel landbouw als diensten krijgen in toenemende mate het karakter van een industrie. Omgekeerd groeien delen van de industrie in toenemende mate uit tot gespecialiseerde diensten.

Meer specifiek maakt de landbouw, die voorheen altijd erg ruimte-behoevend was, door specialisatie en hoger rendement een permanente evolutie naar een kleiner ruimtebeslag door. Deze evolutie wordt nog versterkt door de toenemende ontwikkeling van niet-grondgebonden activiteiten, thans zowel in de veeteelt als in de tuinbouw, in de toekomst mogelijk door andere teeltwijzen.”.

2.3.1.1. Werkende beroepsbevolking naar plaats tewerkstelling

In de analyse van de woon-werkverplaatsingen dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de actieve bevolking naar woongemeente (= woonactieven) en de actieve bevolking naar werkgemeente (= werkactieven). Als gevolg van de pendel en van de werkloosheid is de in de gemeente wonende actieve bevolking niet gelijk aan de in de gemeente werkende bevolking.

In de onderstaande tabel worden de cijfers weergegeven naar de plaats van tewerkstelling.

Tabel 43 : werkende beroepsbevolking naar plaats van tewerkstelling.

	Werkenden IN Wortegem-Petegem naar plaats van woning		Inwoners van Wortegem-Petegem NAAR plaats van tewerkstelling	
	1981	1991	1981	1991
Wortegem-Petegem	341	349	/	/
Arr. Oudenaarde	194	301	572	691
Arr. Kortrijk	192	258	468	511
Arr. Gent	27	66	106	141
andere	24	60	195	221
Totaal	778	1.034	1.341	1.564

(Bron : NIS).

Ten opzichte van 1981 werken er meer inwoners van Wortegem-Petegem in de gemeente zelf. Het aantal werkforenzen dat naar de gemeente komt werken, bedraagt 685 (1034-349).

Het aantal mensen, werkzaam in Wortegem-Petegem en komend van de arrondissementen Oudenaarde en Kortrijk, is in de tijdsperiode van 10 jaar zeer sterk toegenomen.

1.202 van de 1.564 mensen die in Wortegem wonen, gaan voornamelijk werken in andere gemeenten uit het arrondissement Oudenaarde en Kortrijk.

2.3.2. Beschrijving en analyse (kaarten 13 en 14)

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen geeft aan Wortegem-Petegem een bestemming van 'Buitengebied'. De gemeente werd niet geselecteerd als economisch knooppunt.

Volgens de startnota van de provincie Oost-Vlaanderen wordt de gemeente Wortegem-Petegem eerder in een niet-bepaalde specifieke zone gelegd. Enkel het zuidelijk en het zuidoostelijk gedeelte maken deel uit van een groter landbouwgebied.

Vanuit Oudenaarde vertrekken westwaarts 3 wegeninfrastructuren waarlangs enkele concentraties van bedrijven gevestigd zijn :

- De as Oudenaarde-Waregem die een verbinding geeft tussen de N60 (primaire weg I) en de E17 (Hoofdweg) en waar het centrum van Wortegem de spil van is. Langs de lineaire structuur van deze dorpskern zijn dan ook de belangrijkste diensten, zoals het gemeentehuis, de school, de detailhandel en enkele grotere bedrijven, geconcentreerd. Ook de ambachtelijke zone maakt hier deel van uit. Meer naar Waregem toe worden het industrieterrein en enkele bedrijven, die zich aan de overkant van de straat gevestigd hebben, ontsloten naar deze verbindingsweg.
- Een tweede as (N435) loopt van Oudenaarde (N60) naar Anzegem. Deze weg werd in de startnota van het ruimtelijk provinciaal structuurplan geselecteerd als belangrijke verbindingsweg. Op het grondgebied van Petegem en in de directe omgeving van dit centrum liggen enkele bedrijven langs de weg. De ambachtelijke zone wordt via het centrum van Petegem ontsloten naar de N453. Elsegem heeft geen ambachtelijke zone maar de enkele bedrijven, die in het centrum tussen de spoorweg en de Kortrijkstraat liggen, hebben telkens een ontsluiting naar deze laatste weg. Wel belangrijk is het bedrijf Naessens dat van regionaal belang is. Door zijn ontsluiting heeft het een impact op de Kortrijkstraat en heeft via deze weg een aansluiting naar de N60.

- De derde as met aansluiting op de N60 loopt van Oudenaarde naar Kruishoutem en Deinze op de oostelijke grens van de gemeente. Ter hoogte van Ooike liggen enkele bedrijven langs deze weg gesitueerd. De bedrijven die liggen tussen de N459 en het centrum van Ooike, hebben hun ontsluiting op deze verbindingweg.

Door de gemeente loopt een belangrijke spoorlijn, maar deze heeft geen invloed op de economie of ontwikkeling van bedrijven.

De Schelde, die de zuidelijke grens van de gemeente vormt, wordt omschreven als een bevaarbare waterloop. Gezien de natuurlijke omgeving en het landschappelijk-agrarisch gebied zijn hier geen bedrijven of specifiek watergebonden bedrijven gevestigd.

2.3.2.1. Bedrijven (kaarten 15 en 15.1 t/m 15.6)

De stijging van het aantal bedrijven (zowel éénmanszaken als grotere zaken) geeft blijk van een verdere economische ontwikkeling in de gemeente. Zo telde Wortegem-Petegem in 1992 112 bedrijven. Dit aantal is in 1994 gestegen naar 120.

Hiervan zijn er 79 bedrijven met 1 tot 4 werknemers, 15 bedrijven met 5 tot 9 werknemers, 9 bedrijven met 10 tot 19 werknemers, 12 bedrijven met 20 tot 49 werknemers en 4 bedrijven met 50 tot 99 werknemers.

Tabel 44 : aantal bedrijven en zijn werknemers in 1992, 1993 en 1994.

		Aantal bedrijven	Werknemers		
			Arbeiders	Bedienden en ambtenaren	Totaal
Wortegem-Petegem	1992	112	1.138	52	1.190
	1993	116	1.148	59	1.207
	1994	120	1.197	55	1.252

Wortegem-Petegem kent drie soorten nederzettingen van bedrijven :

- bedrijven gelegen in een bedrijvzone, voorzien in het gewestplan ;
- bedrijven gelegen in woonzones ;
- een beperkt aantal bedrijven verspreid over de gemeente.

De oppervlakte van de industriezone bedraagt 17 ha en is volledig ingenomen door bedrijven . De oppervlakte van de ambachtelijke zones samen bedraagt ongeveer 5 ha. Net als de industriezone zijn ook deze zones volledig bezet door bedrijven.

2.3.2.1.1. Bedrijventerreinen volgens het gewestplan

In Wortegem-Petegem situeren zich 3 zones die volgens het gewestplan aangeduid werden voor de inrichting van bedrijven. Het betreft 1 gebied voor milieubelastende industrieën en 2 gebieden voor ambachtelijke bedrijven of voor kleine en middelgrote ondernemingen.

De grote tewerkstelling (ongeveer 30% van de werknemers) en de evolutie ervan geven blijk van de belangrijkheid van de bedrijventerreinen in de gemeente.

Industriezone

Het gebied voor milieubelastende industrieën (industriezone II) is gelegen langs de Waregemseweg en de Tjammelsstraat op het grondgebied Wortegem. De totale oppervlakte van deze zone bedraagt 17 ha. Eind 1997 situeerden zich hier 4 bedrijven.

Tabel 45 : bedrijven in industriezone.

<i>Bedrijf</i>	<i>Adres</i>	<i>Activiteit</i>	<i>Arbeidsplaatsen</i>
N.V. Delmulle	Waregemseweg 146	Woningbouw Danilith	300
N.V. B.C.V	Waregemseweg 146a	Verkoopsopleiding en administratie	10
Solid Construct	Waregemseweg 154	Woningbouw, hout- en dakwerken	20
N.V. B.M.B	Waregemseweg 154	Marmer – en granietzagerij	30

Ambachtelijke zones

Petegem

De ambachtelijke zone situeert zich langs de spoorweg (Clemmenstraat), tussen de Lindestraat en de Eekhoutstraat. Deze zone wordt bezet door 6 bedrijven en is volledig volgebouwd. De oppervlakte bedraagt ongeveer 2,88 ha.

Tabel 46 : bedrijven in ambachtelijke zone te Petegem.

<i>Bedrijf</i>	<i>Adres</i>	<i>Activiteit</i>	<i>Arbeidsplaatsen</i>
Electro Baert Luc	Eekhoutstraat 16b	Electro	3
BVBA Van Merhaeghe Hans	Clemmenstraat 7	Melk- en koelinstallaties	
NV Braems	Clemmenstraat 3	Varkensvleesgroothandel	5
NV De Vreese logistic	Clemmenstraat 5	Transportfirma binnen – en buitenlandse transport	16
Scalini NV	Anselmosstraat 9 2018 Antwerpen	Brandstoffenhandel-benzinestation	
EPC (European Petrol Company)	Madouxplein 1 bus 16 1030 Brussel	Petroleumopslag	3

- Wortegem

In de dorpskern ligt de ambachtelijke zone langs de Waregemseweg, grenzend aan een woongebied, een woongebied met landelijk karakter en het kerkhof. De ambachtelijke zone heeft een oppervlakte van 1,5 ha en is volledig ingevuld met 2 bedrijven.

Tabel 47 : bedrijven in ambachtelijke zone te Wortegem.

<i>Bedrijf</i>	<i>Ligging</i>	<i>Activiteit</i>	<i>Arbeidsplaatsen</i>
N.V. Franky	Waregemseweg 28	Vleeswarenbedrijf	49
Firma Frans Delmote	Waregemseweg 28	Vleeswarenbedrijf	10

2.3.2.1.2. Bedrijven niet in een zone gelegen volgens het gewestplan

In Wortegem-Petegem liggen talrijke vergunde bedrijven in zones die volgens het gewestplan een andere bestemming hebben dan specifiek voor industriële of ambachtelijke activiteiten. Dit wil echter niet zeggen dat deze bedrijven daarom altijd zonevreemd zijn.

Het merendeel van deze bedrijven heeft een belangrijke impact, ook wat betreft de tewerkstelling, op de directe ruimtelijke omgeving. In de tabel worden deze bedrijven per deelgemeente opgesomd waarbij de ligging, de activiteit en de bestemming, voorzien volgens het gewestplan, worden omschreven.

De meeste van deze bedrijven liggen in de kernen van de deelgemeenten of sluiten aan op bestaande bebouwing.

Langsheen de Waregemseweg, de Kortrijkstraat en de Deinzestraat situeren zich opvallend veel bedrijven. Deze bedrijven zijn opgenomen in het bestaande straatbeeld maar de gebouwen strekken zich uit tot achter de woonzone.

De ligging van deze bedrijven nabij of in de kernen kadert in de visie van het Structuurplan Vlaanderen. Zij zijn niet hinderlijk voor de woonomgeving en zijn tevens goed bereikbaar.

Enkele grotere bedrijven liggen volledig in een agrarisch gebied.

Bij gebrek aan een nieuw ambachtelijk bedrijventerrein wordt het voor sommige bedrijven haast onmogelijk om ter plaatse te blijven en worden ze op langere termijn verplicht zich in een andere gemeente te gaan vestigen. Deze situatie is door de gemeente Wortegem-Petegem zeker niet gewenst.

Tabel 48 : bedrijven per deelgemeente, niet gelegen in een industrie- of ambachtelijke zone (1/1/1996)

Wortegem:

<i>Bedrijf</i>	<i>Ligging</i>	<i>Activiteit</i>	<i>Gewestplan</i>
Firma Beel	Waregemseweg 14	Landbouwmachines	Woongebied + gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen
NV Van den Dorpe	Waregemseweg 72a	Heftrucks	Woongebied met landelijk karakter + landschappelijk waardevol agrarisch gebied
NV Opsommer	Waregemseweg 72	Metaalconstructiebedrijf	Woongebied met landelijk karakter + agrarisch gebied
Gebroeders Hostijn	Waregemseweg 108	Pluimveeslachterij	Landschappelijk waardevol agrarisch gebied
NV Vandevoorde	Waregemseweg 123	Handel in hout- en bouwmaterialen	Agrarisch gebied
NV Agra	Waregemseweg 131	Natuursteenbewerking	Agrarisch gebied
BVBA Van De Maele	Waregemseweg 165	Houtbewerking	Bosgebied
Olympic Fire	Waregemseweg 36	Schouwen	Woongebied met landelijk karakter + landschappelijk waardevol agrarisch gebied
N.V Emaco International	Waregemseweg 141b	Alg. Electriciteitswerken industriële electriciteit en elektrische verwarming	Landschappelijk waardevol agrarisch gebied
De Cordier	Oudenaardseweg 54A	Aannemer van bouwwerken	Woongebied
Martin Julien & zoon	Kruishoutemseweg 30	Afbraak- en grondwerken	Landschappelijk waardevol agrarisch gebied
Steyaert Patrick	Gotstraat 4	Loonwerken	Landschappelijk waardevol agrarisch gebied
BVBA Firma Delmote	Oudenaardseweg 24	Land- en tuinbouwmachines	Woonzone
Van den Heede Marnix	Pontstraat 5 A	Loonwerkers	Agrarisch gebied
Jos Beirlaen & zonen	Pontstraat 25	Weverij	Landschappelijk waardevol agrarisch gebied
Garage Van Dorpe	Waregemseweg 48	Verkoop en herstel voertuigen	Woongebied met landelijk karakter Landschappelijk waardevol agrarisch gebied
Van Houtte Electro	Waregemseweg 65	Verkoop electrotoestellen en benzine	Woongebied met landelijk karakter Landschappelijk waardevol agrarisch gebied

Tuinbouwmachines Luc Vandewiele	Waregemseweg 52	Verkoop en herstel tuin- bouwmachines	Woongebied met landelijk karakter Landschappelijk waardevol agrarisch gebied
Martin Piet	Waregemseweg 122	Afbraak – en grondwerken	Woongebied met landelijk karakter
Vanpraet Christoph	Waregemseweg 82	Handel in kruidenierswaren en zuivelprodukten	Woongebied met landelijk karakter
De Fazant	Waregemseweg 159	Café en restaurant	Bosgebied
D' Okkernote	Pontstraat 3	Tuinaanleg en handel in bloemen en planten	Agrarisch gebied
Rotsaert	Pontstraat 19A	Interieurdecoratie en beplantingen	Landschappelijk waardevol agrarisch gebied
De Meester Patrick	Pontstraat 27	Schrijnwerkerij	Landschappelijk waardevol agrarisch gebied

Petegem

<i>Bedrijf</i>	<i>Ligging</i>	<i>Activiteit</i>	<i>Gewestplan</i>
Ridobel	St. Martinusstraat	Fabricatie van gordijnen	Woongebied
Plissage Hoevelinck	Kortrijkstraat 13	Plissagebedrijf	Woongebied + woonuitbreidingsge- bied
ex De Lelie	Kortrijkstraat 28	Ex chicoreiverwerking	Woongebied + agrarisch gebied
NV Vandevelde	Lindestraat 87+ Eek- houtstraat	Bouwfirma	Woongebied met landelijk karakter + agrarisch gebied
Lamon - Nuytens	Krauwelstraat 31	Pelsen	Agrarisch gebied
De Donder Bernard	Biesbosstraat 27	Loonwerkers	Agrarisch gebied
De Vreese	Petegemplein	Transport	Woongebied
Lelieur Guy	Lindestraat 5B	Drukkerij en winkel	Woongebied
Nuytens Vloeren	St. Martinusstraat 8	Aannemer vloerwerken en winkel	Woongebied + agrarisch gebied
Scene	Kortrijkstraat 58	Discotheek	Agrarisch gebied
Garage Vererfver	Petegemplein 22	Garage	Woongebied
De Coninck Christian	Biesvijverstraat 8A	Garage en winkel	Woongebied
Demeyer Jozef	Kortrijkstraat 91		Agrarisch gebied

Elsegem

<i>Bedrijf</i>	<i>Ligging</i>	<i>Activiteit</i>	<i>Gewestplan</i>
Maes NV	Elsegemplein 1	Handel in veevoeder en meststoffen	Woongebied met landelijk karakter + agrarisch gebied
De Preester Adrien en Zoon	Kortrijkstraat 101	Loonwerken	Agrarisch gebied
NV Willy Naessens	Kortrijkstraat 66	Zwembaden	Agrarisch gebied
NV Willy Naessens	Kouter 3	Industriebouw	Agrarisch gebied
Leutenez Frank	Kouter 5	Toeleveringsbedrijf landbouwproducten	Agrarisch gebied
Van Lancker	Kloosterhoek 5	Weverij	Woongebied met landelijk karakter + agrarische zone
Bubble and Foam	Kwadenbult	Verpakkingsfoliën	Woongebied met landelijk karakter
Vloeren D'Hondt	Kloosterhoek 20A	Aannemer vloerwerken	Woongebied met landelijk karakter + agrarisch gebied
Vercruysse Eric	Kortrijkstraat 122	Handel in electro	Woongebied met landelijk karakter + agrarisch gebied
De Hooiopper	Boskant 21	Restaurant en feestzaal	Agrarisch gebied
De Clerq Hubert	Kortrijkstraat 168	Handel en herstel in auto's	Agrarisch gebied

Moregem

<i>Bedrijf</i>	<i>Ligging</i>	<i>Activiteit</i>	<i>Gewestplan</i>
Godefroid Noël	Vondelstraat 1	Loonwerkers	Agrarisch gebied
Merchiers Pierre	Oudenaardseweg 120	Schrijnwerkerij	Woongebied met landelijk karakter
Brandstoffen de Bruyne	Oudenaardseweg 129	Brandstoffenhandel en benzinstation	Woongebied met landelijk karakter + agrarisch gebied
De Rantere	Oudenaardseweg 140	Apart-hotel	Woongebied met landelijk karakter + agrarisch gebied
Sardeur Marc	Peperstraat 3	Schrijnwerkerij	Woongebied met landelijk karakter

Ooike

<i>Bedrijf</i>	<i>Ligging</i>	<i>Activiteit</i>	<i>Gewestplan</i>
De Patrijs	Deinzestraat 34 A	Verkoop en herstel van personen – en vrachtwagens	Woongebied met landelijk karakter + agrarisch gebied
Devenyns Jozef	Hulstehoekstraat 3	Handel in veevoeders en kolen	Agrarisch gebied
NV Dermaut	Ooikeplein 21	Grondwerken	Woongebied met landelijk karakter + agrarisch gebied
Moerman Jean	Karmstraat 23	Vleesversnijderij en verkoop	Woongebied met landelijk karakter + agrarisch gebied
Verzele Hervé	Karmstraat 22	Schrijnwerkerij (tuinhuizen)	Landschappelijk waardevol agrarisch gebied
Vanheulenberghe Aloïs	Ooikeplein 1	Handel en herstel voertuigen	Woongebied met landelijk karakter
Lacroix Patrick	Ooikeplein 10	Schrijnwerkerij	Woongebied met landelijk karakter
Ipco	Deinzestraat 25B	Kunststofindustrie	Agrarisch gebied
Filutex	Deinzestraat 25	Tapijten	Agrarisch gebied

2.3.2.2. Handel

Bekeken over heel Wortegem-Petegem is het winkelaanbod vrij beperkt. Op Moregem na beschikken de verschillende deelgemeenten over de dagdagelijkse voorzieningen zoals een bakker, slager of kruidenierswinkel. Daarnaast zijn er in de dorpen Wortegem, Petegem en Elsegem nog enkele winkels voor eerder occasionele aankopen. De handel is sterk verweven met de woonfunctie.

Binnen de handelsactiviteiten onderscheidt men :

- convenience : deze assortimenten worden bij hoge frequentie aangekocht ; zij vertegenwoordigen gewoonlijk een beperkte geldwaarde en scheppen weinig problemen bij het aankopen ;
- shopping : deze waren worden periodiek of minder dikwijls aangekocht ; zij hebben een gemiddelde geldwaarde en vragen meer tijd voor de aankoop door het kiezen en vergelijken (bijv. kleding, geschenken, ...) ;
- speciality : deze assortimenten worden slechts zelden gekocht en hebben een hoge geldwaarde ; men doet heel wat moeite voor de aankoop (bijv. juwelen, meubelen, ...).

Tabel 49 : koopgerichtheid van Wortegem-Petegem.

<i>Aankoopplaats</i>	<i>Convenience</i>	<i>Shopping</i>	<i>Speciality</i>
Wortegem-Petegem	17,8	6,5	22,8
Oudenaarde	40,7	50,6	30,5
Op markt Oudenaarde	6,3	2,8	0,5
Delhaize Oudenaarde	10,8	0,7	/
Avelgem	0,9	3,8	0,8
Deinze	/	/	4,2
Gent	/	3,5	1,1
Kortrijk	/	3,5	4,7
Ronse	/	0,4	1,7
Waregem	10,5	16	7,5
Makro-Eke	3,1	5,4	1,7
Andere	9,9	6,8	24,5
Totaal:	100,0	100,0	100,0

(Bron : BBM-onderzoek naar de uitrusting en de uitbouw van de handel in Oudenaarde - 1992).

Wortegem-Petegem kent slechts in zeer beperkte mate een besteding in de eigen gemeente. Zelfs in convenience blijft men beneden de 20%. Voor zaken met een hoge geldwaarde (auto's, tractoren, ...) blijft men dikwijls op de eigen gemeente.

De voornaamste koopvlucht gaat naar Oudenaarde, met 50% in respectievelijk convenience en shopping en 30% in speciality.

De overige koopvlucht is erg verspreid over diverse centra, met Waregem als belangrijkste.

Per deelgebied

Tabel 50 : koopgerichtheid naar Oudenaarde vanuit de deelgemeenten.

<i>Deelgemeente</i>	<i>Naar Oudenaarde</i>		
	<i>Convenience</i>	<i>Shopping</i>	<i>Specialty</i>
Wortegem	28,9	32,0	24,9
Petegem	53,7	50,1	28,7
Eisegem	58,0	61,2	28,9
Moregem/Ooike	77,4	70,2	43,5

(Bron : BBM-onderzoek naar de uitrusting en de uitbouw van de handel in Oudenaarde - 1992).

De gerichtheid voor elke gemeente naar Oudenaarde is erg groot. Vooral Moregem en Ooike komen tot zeer hoge percentages. Het deelgebied Wortegem ligt iets lager.

2.3.2.3. Evolutie van de handel en nijverheid in functie van de grondbezetting

In deze tabel merken we een duidelijke evolutie. Wat betreft de industriegebouwen zien we dat het gebouwenarsenaal met grondbezetting ongeveer met 50% is uitgebreid t.o.v. 1985. Voor de handelsgebouwen is de bebouwde oppervlakte gestegen met ongeveer 25 % in de loop van 10 jaar.

Tabel 51 : evolutie handel en nijverheid 1985-1995.

	1985		1995		1985-1995		Index 1985-1995 (1985=100)	
	Perc.	opp. (ha)	Perc.	opp. (ha)	perc.	opp. (ha)	perc.	
Industriegebouwen	128	23,4	138	34,6	10	11,2	107,8	147,4
Handelsgebouwen	76	7,7	92	9,7	16	2	121,1	124,9
Totaal bebouwd	2.521	310,4	2.723	379,9	202	69,5	108,0	122,4

(Bron : Stativa 18).

Volgende eenheden worden gebruikt :

- voor het aantal percelen : absolute aantallen ;
- voor de oppervlakte : uitgedrukt in ha ;
- totaal bebouwd : alle constructies : woningen, industriegebouwen, handelshuizen, openbare gebouwen, ...

2.3.2.4. Agrarische activiteiten

2.3.2.4.1. Land- en tuinbouw (zie ook kaart 14)

Vooraleer over te gaan naar deze structurelementen is het interessant een aantal algemene sectorale tendensen te overlopen.

Concentraties van landbouw

Landbouw is meestal grondgebonden en ingrijpender qua ruimtegebruik. De akkers en weiden nemen samen vrijwel 95 % van de agrarische oppervlakte in. De concentraties van landbouwactiviteiten kunnen met meerdere indicatoren in kaart gebracht worden.

Om zicht te krijgen op het ruimtelijk belang van de landbouw in een streek, is een goede indicator het overwicht van land- en tuinbouwgrond in de totale kadastrale oppervlakte. In de omgeving van de streek van Oudenaarde is het aandeel agrarische oppervlakte boven de 60 %. Meer dan 40 % daarvan zijn akkers. Cijfers over de tewerkstelling in landbouwbedrijven geven een beeld over het economisch belang ervan. Dit beeld is correcter dan wanneer men het aantal landbouwbedrijven noteert.

Om een vollediger beeld te krijgen van de concentraties, is het zinvol een onderverdeling te maken naar de teelten.

Akkerbouw

Van de totale agrarische ruimte in Oost-Vlaanderen is 53 % bestemd voor akkerbouw. De oppervlakte steeg van 1980 tot 1994 met 0,4 % per jaar. De laatste vier jaren was er een jaarlijkse stijging van 1,7 %. Akkerbouw is per definitie een grondgebonden teelt. Granen (waarvan vooral maïs in de lift zit) nemen met 28.050 hectare het grootste aandeel van de oppervlakte in beslag. Nijverheidsgewassen en aardappelen worden op respectievelijk 7.476 en 8.019 hectare geteeld. De akkerbouw is vooral belangrijk in het noorden van de provincie van Sint-Laureins tot Beveren (polders) en in het zuiden van Oudenaarde tot Ninove.

Veeteelt

Van de agrarische oppervlakte is 42 % weiland. De oppervlakte is in de periode 1980-1994 afgenomen met 1,1 % per jaar. De daling van de oppervlakte 'blijvend grasland' is hiervoor verantwoordelijk (in 1980 91 %, in 1994 59%). Vee­teelt komt verspreid voor in Oost-Vlaanderen.

Economische concentraties van land- en tuinbouw

Samengevat kan worden gezegd dat qua tewerkstelling in de primaire sector de tuinbouwstreken hoog scoren. Koplopers zijn de omgeving ten oosten van Gent en in mindere mate de omgeving van Aalst.

Wanneer de agrarische concentraties in termen van oppervlakten worden opgespeurd, doen de landbouwstreken het goed. De ruime regio rond de Vlaamse Ardennen met als kern Oudenaarde is, met zijn gerichtheid naar akkerbouw, een zichtbare landbouwstreek. Tenslotte zijn ook in de noordzijde van het Waasland agrarische activiteiten geconcentreerd.

Macro-niveau (kaart 16)

De provincie Oost-Vlaanderen heeft een studie opgemaakt omtrent de structuur van de land- en tuinbouw in Oost-Vlaanderen. Hieruit blijkt dat het verloop van de landbouw de laatste 10 jaren sterk aan het veranderen is. In vergelijking met 1980 zijn voor de provincie Oost-Vlaanderen de totale land- en tuinbouwoppervlakte, het aantal land- en tuinbouwbedrijven en de tewerkstelling in de landbouwsector duidelijk gedaald. Daartegenover is het verloop van de totale veestapel sterk schommelend, doch gemiddeld toenemend (structuur van de land- en tuinbouw in de provincie Oost-Vlaanderen : interpretatie van de 15-meitellingen 1994).

De totale land- en tuinbouwoppervlakte in Oost-Vlaanderen bedraagt 151.346 ha of 51 % van de totale kadastrale oppervlakte (298.200 ha). Deze oppervlakte wordt opgesplitst in 64.125 ha weiden en grasland (22%), 80.038 ha akkerbouw (27 %) en 6.000 ha tuinbouw (2 %). Sinds 1980 is deze oppervlakte land- en tuinbouw van 156.300 ha gedaald naar 151.346 ha in 1994.

In 1994 telde Oost-Vlaanderen 13.119 land- en tuinbouwbedrijven, goed voor 21.799 tewerkgestelden (3 % van de totale werkende bevolking), met een gemiddelde bedrijfsoppervlakte van 11,5 ha.

Meso- niveau

Een nadere kijk op het bodemgebruik in Wortegem-Petegem illustreert dat deze gemeente voor twee derden uit landbouwgrond bestaat.

Deze landbouwgrond kan verder onderverdeeld worden in zowel akkerland (58,2 %) en in mindere mate in grasland (18,4 %) :

- Het akkerland kan in Wortegem-Petegem, op basis van cijfergegevens van 1994 inzake het geteelde gewas, procentueel verder onderverdeeld worden in de volgende zones :
 - 39 % akkerland met graangewassen (wintergerst/wintertarwe) ;
 - 26 % akkerland met aardappelteelt ;
 - 20% akkerland met nijverheidsgewassen (suikerbieten/chicorei) ;
 - 15 % voedergewassen (maïs).

In beperkte mate wordt tevens een gedeelte van deze cultuurgrond ingenomen door groententeelt in open lucht, alsook door een verwaarloosbare oppervlakte van 1 ha aan fruitteelt (voornamelijk in Moregem en de Dombos).
- Het graslandbestand kan in Wortegem-Petegem tevens verder opgesplitst worden in de volgende types :
 - grasland voor runderen (melkvee, grazend rundvleesvee) ;
 - grasland voor paarden.

Uit een vergelijking van de landbouwellingen van 1981, 1992 en 1994 blijkt dat de dalende evolutie op provinciaal vlak ook overwegend toepasbaar is op Wortegem-Petegem. Samen met deze evolutie is er een afname van het aantal bedrijven en het aantal werknemers in deze sector waarneembaar. In 1994 telde Wortegem-Petegem 163 land- en tuinbouwbedrijven waar 234 arbeidskrachten tewerkgesteld werden. Ten opzichte van 1981 zijn dit dalingen van 84 bedrijven en 58 werkplaatsen.

Tabel 52 : evolutie van het aantal bedrijven en werkkrachten.

	1981	1985	1992	1994	Evolutie 1981-1994
Aantal bedrijven	247	221	179	163	- 84
Werkkrachten:	292	240	237	234	- 58
- bestendig	211	190	165	154	- 57
- niet-bestendig	81	50	72	80	- 1

(Bron : NIS Land- en tuinbouwellingen 1980, 1985, 1990 en 1994).

De 163 bedrijven kunnen onderverdeeld worden in verscheidene soorten bedrijven. Zo zijn er 41 landbouwbedrijven, 79 gemengde veeteeltbedrijven (runderen-varkenskippen, runderen-kippen en varkens-kippen), 35 runderhouders, 7 varkenskwekers en 1 kippenhouder.

De land- en tuinbouwoppervlakte in de gemeente bedroeg in 1994 (latere gegevens zijn niet bekend) 2.796 ha. Dit is ongeveer 64 % van de totale 4.401 ha tellende oppervlakte. Van de 2.796 ha wordt 1.893 ha (67,7 %) ingenomen door akkerbouw, 829 ha (29,7 %) door weiden en grasland en 74 ha (2,6 %) door tuinbouw.

De totale oppervlakte in 1994 t.o.v. 1981 is met 103 ha gedaald. Toch is er een opmerkelijke evolutie waar te nemen na 1992. Na een daling van de oppervlakte cultuurgrond tussen 1980 en 1992 is er terug een stijging van 80 ha.

Tabel 53 : evolutie van de cultuuroppervlakte in ha.

	1981	1985	1992	1994	Evolutie 1982-1994
Opp. cultuurgrond	2.910	2.837	2.799	2.807	- 103

(Bron : NIS Land- en tuinbouwstellingen 1980, 1985, 1990 en 1994).

In 1981 bedroeg de gemiddelde bedrijfsoppervlakte 11,78 ha. Alhoewel het aantal bedrijven, alsook de totale land- en tuinbouwoppervlakte, gedaald is, steeg de gemiddelde bedrijfsoppervlakte met 5,44 ha per bedrijf. Zo bedroeg dit gemiddelde 17,22 ha per bedrijf in 1994.

Niet alleen in de cultuuroppervlaktes zijn er wijzigingen, ook zien we duidelijk verschuivingen wat betreft de akkerbouw en de tuinbouw. De akkerbouw gaat achteruit, voor de weiden- en graslanden is er slechts een kleine vermeerdering t.o.v. 1981 na een daling tot in de jaren '90.

Tabel 54 : evolutie van de land- en tuinbouwoppervlakte

<i>Wortegem-Petegem</i>	1981 (ha)	1985 (ha)	1990 (ha)	1994 (ha)
Weiden en grasland	826,10	812,36	776,23	829,43 (29,7 %)
Akkerland	2.057,93	2001,91	1964,65	1.893,42 (67,5 %)
Tuinbouw	25,96	22,65	30,80	73,39 (2,6 %)
Totaal	2.910	2.837	2.772	2.796,24 (100 %)

In de volgende tabel wordt de aard van de teelten per oppervlakte (ha) weergegeven voor de laatste 15 jaar.

Tabel 55 : evolutie van de aard der teelten per oppervlakte (ha).

	1981	1985	1990	1994
Weiden en grasland	826,10	812,36	776,23	829,43
Droog geoogste peulvruchten	/	3,33	/	/
Granen	1.043,54	828,01	816,90	746,09
tarwe	651,23	557,06	613,17	565,45
andere graangewassen	392,31	270,95	203,73	180,64
Nijverheidsgewassen	359,23	432,79	388,23	377,02
Voedergewassen	144,60	209,07	231,35	284,33
wortel-/knolgewas	61,96	51,37	51,62	42,06
groenvoedergewas	82,64	157,70	179,73	242,27
Aardappelen	510,56	528,71	528,17	483,98
Fruitteelt	3,23	2,00	1,00	1,00
Groententeelt in open lucht	21,45	20,45	29,05	72,39
Installatie onder glas of plastic (fruit)	1,22	/	/	/
Bewerkte, tijdelijk teeltvrij gelaten grond	0,06	0,20	0,75	/
Totale oppervlakte cultuurgrond	2.910 ha	2.837 ha	2.772 ha	2.796 ha

(Bron : NIS land- en tuinbouwstellingen 1980, 1985, 1990 en 1994).

De graangewassen en aardappelen gaan duidelijk achteruit ten voordele van de nijverheids- en de voedergewassen. In de tuinbouw is het voornamelijk de groententeelt in open lucht die toeneemt.

2.3.2.4.2. Veeteelt (kaart 17)

Een vergelijking tussen de veestapel van 1980 en 1994 toont aan dat het verloop van de totale veestapel sterk schommelend is. Toch kan algemeen geconcludeerd worden dat de veestapel de afgelopen jaren is toegenomen.

De grootste evolutie is waar te nemen bij de varkens en het pluimvee. Bij de varkens zijn er in een periode van 15 jaar 6.255 stuks bijgekomen, bij het pluimvee zijn dit er 45.568 stuks.

Tabel 56 : evolutie van de veeteelt.

	1980	1985	1990	1994
Runderen	5.190	5.421	5.645	5.641
Paarden	63	28	21	35
Varkens	13.997	13.657	19.649	20.252
Pluimvee	38.549	39.566	83.272	84.117

(Bron : NIS landbouwstellingen 1980, 1985, 1990 en 1994).

Algemeen mogen we zeggen dat Wortegem-Petegem een landelijke gemeente is met veel open ruimte die voornamelijk ingenomen wordt door akkerbouw en veeteelt.

Analoog aan de trend in Vlaanderen blijkt dat in Wortegem-Petegem het aantal landbouwbedrijven en het aantal tewerkgestelden in de land- en tuinbouwsector afneemt, terwijl de veestapel gemiddeld toeneemt. Wortegem-Petegem volgt de huidige trend van de afname in land- en tuinbouwoppervlakte echter niet.

Wortegem-Petegem heeft in vergelijking met de andere gemeenten van het arrondissement Oudenaarde een vrij belangrijk aandeel (+ 11 %) in de landbouwsector.

2.4. Lijninfrastructuur : ruimtelijke verkeers- en vervoersstructuren

De lijninfrastructuren zijn de lineaire elementen die de dragers zijn voor het verkeer en vervoer.

Tussen mobiliteit en ruimtelijke organisatie van de samenleving bestaat een duidelijk verband. De ruimtelijke spreiding van wonen en economische activiteiten maakt dat mobiliteit niet alleen wenselijk maar zelfs noodzakelijk is geworden (RSV).

De verscheidene verkeersinfrastructuren bepalen in belangrijke mate de samenhang tussen verschillende gebieden. Ze beïnvloeden de lokatie en de ontwikkeling van nederzettingen en de vestigingen van activiteiten en functies.

De bestaande ruimtelijke vervoers- en verkeersstructuur bestaat uit verschillende 'lagen' die elkaar overlappen en de ruimte elk op een specifieke manier structureren : waterwegen, spoorwegen, wegen, ... In de loop der eeuwen is er een samenspel gegroeid tussen die lagen en de andere ruimtelijke componenten en elementen.

De infrastructuren zelf hebben een uitsluitend lineair karakter, hun ruimtelijke impact kan allerlei en zelfs nieuwe vormen aannemen. Op de figuur worden de verschillende lagen op provinciaal niveau schematisch voorgesteld. Door het op elkaar leggen van de verscheidene lagen, die in de loop der eeuwen zijn gevormd, bekomt men deelruimten waarvan de structuur fundamenteel bepaald wordt door één of meerdere infrastructuren (P.R.S) (kaarten 18 en 18.1).

De secundaire wegen zullen in het provinciaal ruimtelijk structuurplan geselecteerd worden.

2.4.1. Beschrijving en analyse (kaart 19)

2.4.1.1. Wegeninfrastructuur

Wortegem-Petegem ligt tussen twee grote ruimtelijk bepalende structuren, namelijk de E17 en de Schelde (1.350 ton), die als hoofdweg en hoofdwaterweg in het R.S.V. geselecteerd zijn. In het oosten werd de N60 als primaire weg I geselecteerd.

De N-wegen zijn de (historische) verbindingswegen tussen de steden.

- N 453 : Kortrijkstraat die de verbindingen vormt tussen Oudenaarde, Avelgem en Kortrijk en een oost-zuidgerichte structurerende lijn vormt.
- N 494 : Kruishoutemseweg, Anzegemseweg. Deze gewestweg vormt de verbinding tussen Deinze, Kruishoutem, Anzegem en Avelgem en heeft een noord-zuidgerichte structurerende lijn.
- N 459 : Oudenaarde, Kruishoutem, Dentergem/Deinze (Deinzestraat) heeft een oost-noordgerichte lijnstructuur.

Buiten deze lijnstructuren en de spoorweg die op bovengemeentelijk niveau geselecteerd werden, is Wortegem gelegen op een verbindingsweg van Oudenaarde naar Waregem, van het oosten naar het westen en op de verbindingsweg Kruishoutem-Anzegem van het noorden naar het zuiden.

De lokale verbindingswegen verbinden de dorpen onderling, geven toegang tot en ontsluiten de dorpen of zijn verbindingen naar de wegen van het hoger niveau.

Petegem en Elsegem liggen langs de Kortrijkstraat. Ooike ligt ten zuiden van de Deinzestraat.

De plaatselijke verbindingswegen zijn de volgende :

- verbinding Wortegem-Elsegem : via de Zonne- en de Snekpestraat ;
- verbinding Wortegem-Petegem : via de Zonnestraat, de Heerbaan en de Lindestraat ;
- verbinding Wortegem-Ooike : via de Oudenaardseweg, de Vondelstraat en de Vlaamse Ardennenstraat ;
- verbinding Wortegem-Moregem : via de Oudenaardseweg en de Peperstraat ;
- verbinding Petegem-Moregem : via de Lindestraat en de Heerbaan ;
- verbinding Moregem-Oudenaarde : via de Heerbaan en de Kortrijkse Heerweg ;
- verbinding Moregem-Ooike : via de Peperstraat en de Vlaamse Ardennenstraat.

Naast de regionale en de plaatselijke verbindingswegen zijn er tal van kleinere wegen die zorgen voor een vlotte interne bereikbaarheid. Al deze wegen zijn verhard.

2.4.1.2. Openbaar vervoer

De Lijn is de enige aanbieder van het openbaar vervoer in de gemeente.

Zij heeft 2 bustrajecten voorzien in Wortegem-Petegem, nl. :

- lijn 711 : Waregem-Oudenaarde (via de Waregemseweg, de Oudenaardseweg, de Groenstraat, de Zonnestraat, de Sneppestraat, het Elsegemplein en de Kortrijkstraat).
- lijn 712 : Waregem-Kruishoutem-Oudenaarde (via de Deinzestraat).

De buslijn 711 doet het centrum van Wortegem, Elsegem en Petegem aan. In Wortegem zijn er 5 bushaltes voorzien, nl. aan de Pontstraat, de Tjammelsstraat, de Keerstraat, het gemeentehuis en de kerk. In Elsegem stopt de bus aan de Meganckstraat, de Sneppestraat en het Elsegemplein. In Petegem bevinden de bushaltes zich langs de Kortrijkstraat, ter hoogte van het Petegemplein en de Beerstraat.

De frequentie van deze buslijn is niet zo hoog. De bus volgt deze route 8 keer per dag (2 keer 's morgens, 2 keer 's middags en 4 keer in de late namiddag).

De buslijn 712 loopt langs de Deinzestraat ten oosten van Ooike. Langs deze straat zijn er op regelmatige afstand haltes voorzien. Op het grondgebied van Wortegem-Petegem ligt een halte op het kruispunt met het Ooikeplein en een tweede halte op het kruispunt met de Kerkkouterstraat.

De spoorweg Kortrijk-Oudenaarde ligt in het zuiden van de gemeente en loopt gedeeltelijk parallel met de Kortrijkstraat, om dan ongeveer ter hoogte van Elsegem af te buigen naar westelijke richting. In Petegem was vroeger een station dat echter als stopplaats werd afgeschaft. De dichtst bijgelegen stations liggen in Oudenaarde, Waregem en Anzegem. Het station van Anzegem ligt op 4 km van Wortegem en Petegem. Het station van Oudenaarde ligt op 7 km van Wortegem en op 5 km van Petegem en Ooike. Het station van Waregem ligt op 8 km van het centrum van Wortegem.

De spoorweg behoort volgens het RSZ tot de hoofdspoorwegen voor het personenvervoer.

2.4.1.3. Fietspaden

De fietspaden langs de verbindings- en ontsluitingswegen zijn vrij minnig aangelegd :

- Deinzestraat
 - het fietspad in dubbele rijrichting ligt aan de oostelijke kant en bestaat uit een vrij brede asfaltstrook die duidelijk afgebakend is met witte stippellijnen.
- Oudenaardseweg/Waregemseweg
 - het fietspad in dubbele rijrichting bestaat uit een asfaltstrook die afgebakend is van de weg door een 3-tal kasseien.
 - in de bochten werden her en der groen-witte paaltjes geplaatst ter afscherming van het fietspad.
 - vanaf de verkeerslichten op de Oudenaardseweg tot voorbij het centrum van Wortegem zijn geen fietspandaanduidingen.

- Kortrijkstraat
 - aan weerszijden van de weg ligt een fietspad dat van de weg afgescheiden is door een witte stippellijn.
- Kruishoutemseweg
 - langs deze weg is geen fietspad aangeduid, zodat het hier uiterst gevaarlijk is voor fietsers.
- Zonnestraat
 - het fietspad stopt hier vrij bruusk, iets ten zuiden van het centrum van Wortegem.

Het provinciebestuur heeft een fietsnetwerkplan opgesteld, waarvan de gemeente ook deel uitmaakt (goedgekeurd door de gemeenteraad op 27 januari 2000). Het uitgangspunt van dit plan is de dorpscentra via fietsroutes met elkaar te verbinden.

2.4.1.4. Voetwegels

Op de topografische kaart zijn talrijke voetwegels terug te vinden. Deze voetwegels zorgen voor een directe verbinding tussen 2 wegen, vormen ofwel wandelpaden in de bossen, of leiden naar een landbouwbedrijf of akkerland. De meeste van deze voetwegels zijn oude 'kerkwegels'.

2.4.1.5. Waterwegeninfrastructuur

De Schelde is een bevaarbare waterloop, maar is voor de gemeente Wortegem-Petegem van geen belang inzake de verkeer- en vervoerinfrastructuur.

2.4.1.6. Hoogspanningsleidingen

Ten westen van Wortegem-Petegem lopen 3 hoogspanningskabels, waarvan 2 van 150 kV en 1 van 380 kV, komend van de elektriciteitscentrale van Ruien via Kluisbergen en lopend in noord-zuidelijke richting.

Verder lopen ze naar een elektriciteitsverdeelcentrum, gelegen tussen de Waregemseweg en de Rijborgstraat, ten noordwesten van Wortegem-centrum. Van hieruit vertrekken 2 hoogspanningskabels van 150 kV en 380 kV verder in noordelijke richting. De dubbele aftakking naar Oudenaarde loopt gedeeltelijk parallel aan de Oudenaardseweg. Het betreft hier hoogspanningskabels van 70 kV en 150 kV. Vanuit het verdeelcentrum loopt één hoogspanningskabel van 150 kV ten zuiden, en één van 70 kV ten noorden van de Spitaal- en Oud-Moregebossen naar Waregem.

2.4.2. Structuurbepalende deelruimten gekoppeld aan de infra-structuren (kaarten 20 en 21)

De algemene ruimtelijke karakteristieken van de bestaande verkeers- en voersstructuur van de gemeente Wortegem-Petegem kunnen als volgt samengevat worden :

- Een as oost-west die in het centrum van Wortegem naar noordwest afbuigt. Karakteristiek is hier de lintbebouwing van de dorpskern van Wortegem die zich langs deze weg afwikkelt. Het industrieterrein van de gemeente en de sociale woningen ten zuiden van de as Tjammelhoek, hebben een ontsluiting op deze laatste afbuiging. De Waregemseweg verdeelt het dorpscentrum van Wortegem in twee delen, alsook de Spitaalbossen aan de grens met Waregem. Het centrum van Moregem ligt ten zuiden van de Oudenaardeseweg en sluit hier op aan.
- Een tweede as loopt ongeveer parallel met de Schelde van oost naar zuid. De dorpskernen van Petegem en Elsegem komen op deze weg (Kortrijkstraat) uit, alsook een ontsluiting van de bedrijvengzone 'Naessens', het gemeentelijk domein de Ghellinck en het golfterrein. Vanaf het golfterrein naar de richting van Kerkhove toe vormt de Kortrijkstraat de afbakening met de Scheldevallei.
- Een derde as (Deinzestraat) loopt op de oostelijke grens van de gemeente. Het dorpscentrum van Ooike heeft een ontsluiting op deze as. Langs de as hebben zich enkele woningen en handelsactiviteiten ontwikkeld.

Naast de drie bovenvermelde assen die telkens vertrekken vanuit Oudenaarde en een vlotte ontsluiting hebben met de N60 (primaire weg I), tekenen zich binnen de gemeente nog enkele andere structuurbepalende infrastructuren af.

Een as die vertrekt vanaf Kruishoutem door het centrum van Wortegem naar het westen (Anzegem). Waar deze as de Oudenaardseweg vervoegt, is er een aftakking naar het zuiden toe om zo over de spoorweg door het centrum van Elsegem een verbinding te geven met de Kortrijkstraat.

2.5. Landschappelijke structuur

2.5.1. Definitie

Het landschap is een deel van de ruimte van het aardoppervlak dat bestaat uit een complex van relatiestelsels, ontstaan door de wisselwerking tussen abiotische, biotische elementen en de mens en vormt in zijn verschijningsvorm een onderscheiden geheel. Het is een globaal waarneembaar deel van een groter gebied. Het begrip landschap heeft hierbij een fundamentele holistische betekenis, waarin perceptieve eigenschappen en functionele en ruimtelijke relaties geïntegreerd worden in een dynamische en historische optiek.

De landschappelijke identiteit wordt gevormd door de genetische en ruimtelijke samenhang van verschillende componenten en elementen. Het landschap geeft dan ook een synthese van verschillende deelstructuren die zich morfologisch manifesteren. De landschappelijke structuur steunt dan ook in belangrijke mate op de ruimtelijke natuurlijke structuur en de nederzettingsstructuur, maar verder ook op de kavelstructuren (percelering), het wegennet en de aard en dichtheid van perceelsrandbegroeiingen. Daarnaast vormen ook discrete erfgoedelementen, zoals monumenten, bijzondere sites en archeologische zones, structuurbepalende elementen.

De relaties tussen de elementen zijn zowel functioneel, genetisch (evolutie) als morfologisch (vormbepalend). Talrijke substructuren kunnen onderscheiden worden die ruimtelijk onderscheiden complexen kunnen vormen, die ook als ensembles aangeduid worden. Herkenbaarheid, gaafheid, volledigheid, representativiteit en ruimtelijke context zijn criteria die de waarde van de ensembles bepalen. De kwaliteit van het landschap wordt ook bepaald door het voorkomen van perceptieve en belevingskwaliteiten die dikwijls als esthetische waarde omschreven worden.

Het planologische begrip 'Open-Ruimte' wordt dikwijls geassocieerd met het rurale landschap, aangezien hierbij het landelijk gebied, waarin de niet-bebouwde componenten domineren, wordt aangeduid. De Open-Ruimte structuur manifesteert zich dan ook in de variatie van het rurale landschap (startnota Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan).

2.5.2. Ontwikkeling

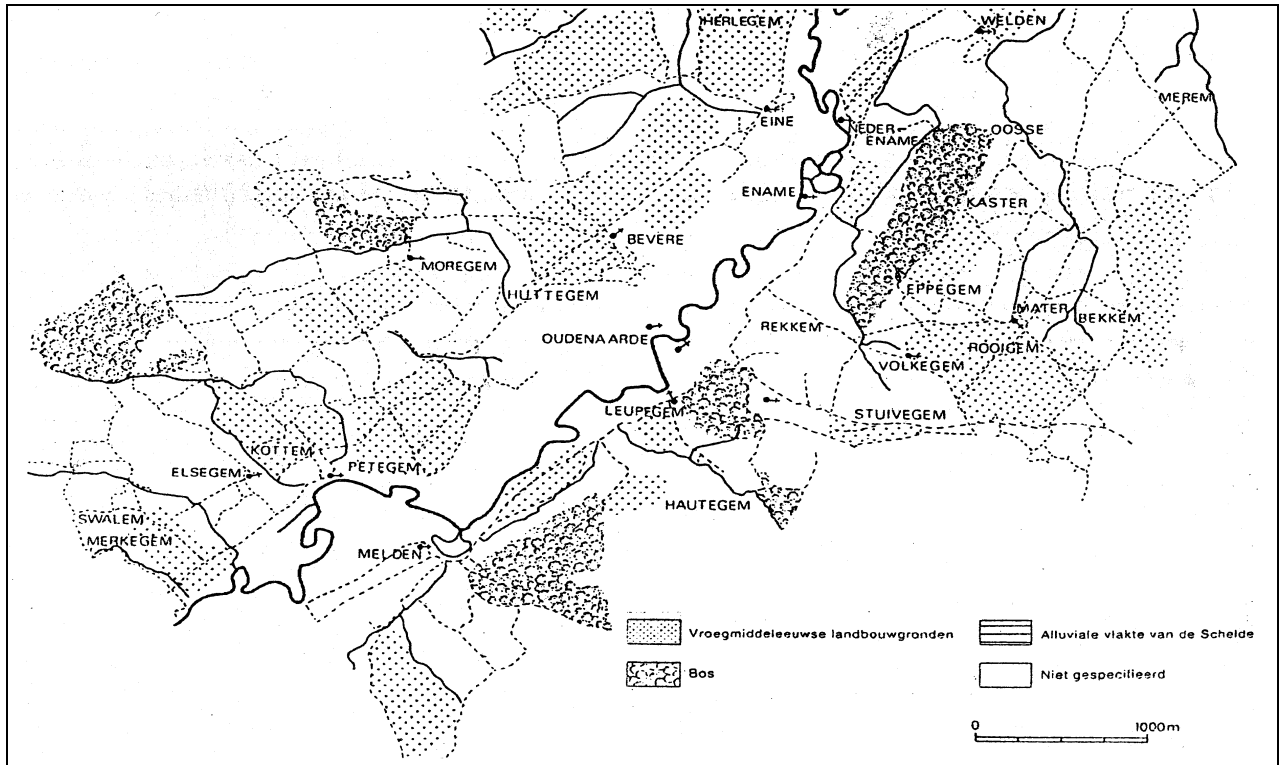
In Oost-Vlaanderen, en in het bijzonder in Wortegem-Petegem, kennen de meeste landschappen een lange geschiedenis en bezitten zij een uitgesproken identiteit en belangrijke erfgoedwaarde. Ze vertonen een grote verscheidenheid die zowel door de ruimtelijke natuurlijke structuur als door de ontginningsgeschiedenis wordt bepaald. Deze laatste wordt gekenmerkt door een ontwikkeling van korte perioden van intense veranderingen, gescheiden door relatief langere perioden van stabiliteit, waarbij de vernieuwingen harmonieus geïntegreerd worden. De toestand van de landschappen in de 19de eeuw laat nog toe ver terug te kijken in het verleden. De regionaal landschappelijke differentiatie is overal duidelijk. Deze landschappen worden als traditionele landschappen aangeduid en hun regionale identiteit en samenhang vormen er wezenlijke kenmerken van.

Aan de hand van het hiernavolgend kaartmateriaal, kunnen we de verdere landschappelijke ontwikkeling in Wortegem-Petegem als volgt omschrijven :

2.5.2.1. Vroege Middeleeuwen tot 1776 (zie kaart 3)

Het vroegmiddeleeuwse landschap in de omgeving van Oudenaarde wordt op onderstaande kaart weergegeven.

Kaart 3 : vroegmiddeleeuws landschap van Oudenaarde en omgeving (bron : G. Berings, 1989).

In de 17de eeuw bleven te Wortegem nog heiden van een paar honderd ha over. Het bosareaal dat hier het resultaat van was, bestond op een paar uitzonderingen na (het Oud-Moregembos met zijn typisch rasterpatroon) uit kleine bosjes, die over grote delen van het vroegere veld verspreid lagen tussen de ontginningsgronden. Vanaf 1750 werd het Oud-Moregembos aangeplant met naaldbomen.

Langsheen de beken lagen weiden en hogerop konden de zandleemgronden vrij gemakkelijk bewerkt worden. De grote kouters werden pas later ontgonnen, waarschijnlijk na de Romeinse tijd, de Middeleeuwen door. Deze menselijke ingrepen waren mede verantwoordelijk voor de verdere ontwikkeling van het landschap in Wortegem-Petegem. Per deelgemeente vonden de volgende omzettingen van natuurlijk landschap naar artificieel kouterlandschap plaats.

- Petegem

De Kloosterkouter is gelegen op de hoge zandleemrug die zich naast het Schelde-alluvium verheft tussen de Meersstraat, de Muurstraat en de baan naar Oudenaarde. Deze enorme kouter, die eveneens tot het familiebezit van de Petegems behoorde, sloot volledig aan bij de kasteel- en abdijsite. In Petegem vormden de Klooster- en de Muurkouter samen ongetwijfeld de oorspronkelijke landbouwgronden, verbonden aan de Karolingische curtis van Petegem.

Naast bovengenoemde kouters zijn er nog andere koutergronden op Petegems grondgebied terug te vinden. Aan de noordkant van voorgaand koutercomplex treffen we nog twee kleinere kouters, de Kerkkouter (21 ha) en de Molenkouter (17 ha) aan.

De Hoogkouter, gelegen tussen de Snepbeek en de Driesstraat, blijkt ook van oude oorsprong te zijn en meet ongeveer 60 ha.

Net zoals de Muur- en de Kloosterkouter heeft ook deze kouter uitbreiding gekend.

Naast de Brulbeek bevinden zich het Brulbeekkouterke en de Nederkouter die veel kleiner zijn.

(Berings G., 1989).

- Elsegem

In Elsegem liggen de nederzetting en de bijhorende kouter een eind van elkaar verwijderd.

De Elsegemkouter sluit goed aan bij de site van het kasteel van Elsegem dat ligt aan de buitenkant van een scherpe Scheldebocht, een uitgelezen site voor vroegmiddeleeuwse bewoning.

Deze Elsegemkouter, gelegen op de zandleemrug, beslaat niet de hele oppervlakte tussen de beken. Van de Nederbeek wordt hij gescheiden door een aantal percelen die de 'Elst' en de 'Lage Hage' genoemd worden. Dit laatste verwijst wellicht nog naar de omheining van de kouter. Aan de noordkant van de Elsegemkouter ligt het Swalemveld, dat qua ligging en structuur ook helemaal een kouter lijkt. De Elsegemkouter en het Swalemveld strekken zich uit over een gezamenlijke oppervlakte van ongeveer 75 ha, dus ongeveer ruim 35 ha per kouter.

De plaats waar in de 15de eeuw het klooster van Elsegem werd opgericht, nabij de huidige Kloosterhoek, heette voordien Wippelgem. De landbouwgrond, gelegen aan deze vroegmiddeleeuwse nederzetting Wippelgem, concentreert zich voornamelijk in blok tussen de Kloosterdreef en de Pontstraat (nu Boskant) en beslaat een oppervlakte van ongeveer 35 ha.

- Ooike

Ooike was een landbouwdorp, maar in de 15de-16de eeuw en vooral in de 18de eeuw was het tegelijk een nijverheidsgemeente, vooral van lijnwaad dat thuis gesponnen en geweven werd.

- Moregem

Het dorp ontstond op de zoom van de vallei van de Molenbeek, in de beschutting van de noordelijke helling. Aansluitend bij Moregem strekt zich de Moregemkouter uit over een oppervlakte van ongeveer 45 ha. De hooggelegen kouters met hun zware gronden werden eerst in de middeleeuwen ontgonnen.

In 1572 telde het dorp drie windmolens (Kloostermolen, Koutermolen en één langsheen de Kortrijkstraat), één watermolen (Ter Beken) en één rosmolen.

2.5.2.2. De Ferrariskaart (zie kaart 4)

De Ferrariskaart biedt een unieke kans om de toestand na tweehonderd jaren te vergelijken.

Op basis van de Ferrariskaart, opgesteld onder het Oostenrijks Bewind (1770-1775), kunnen we het landschap in Wortegem-Petegem als volgt omschrijven :

‘Wortegem’ wordt getypeerd door zijn gesloten landschap, terwijl ten zuiden en ten oosten ervan (Ooike, Moregem en Petegem) grote kouters voorkwamen. De perceelsgrenzen worden daarenboven afgebakend door houtkanten of bomerijen.

Het meersgebied te Elsegem-Petegem daarentegen was een volledig open gebied. De Moerbeek of Coupure was nog niet aanwezig.

De beekvalleien (Volkaartbeek, Vrankaartbeek en Walemsebeek) vallen op door hun gesloten karakter en de aanwezigheid van alluviale bossen.

De Spitaalbossen, de Oud-Moregembossen en het Bouvelobos waren uitgestrekter dan nu. In 1834 telde de deelgemeente Wortegem 310,3 ha bossen. De rechthoekige stroken in de Oud-Moregembossen wijzen duidelijk op het ontginnen van het bos. Heiderelicten worden teruggevonden.

De kasteelparken van Elsegem, Petegem en Moregem, met uitzondering van het kasteel van Stuivenberg (einde 19de eeuw), waren reeds in het dorpsbeeld aanwezig.

2.5.2.3. Dépôt de la Guerre (Militair Cartografisch Instituut) (zie kaart 5)

Deze kaarten dateren uit de periode 1869-1874. Een groot voordeel van deze kaarten is dat de percelering uitstekend is aangeduid, waardoor een totaal landschappelijk beeld mogelijk wordt.

In de hieropvolgende eeuw (tot 1874) deed zich een grote transformatie voor in het bosareaal:

Grote stukken bos worden ontgonnen en in gebruik genomen door akkerland. Vooral in de deelgemeente Wortegem ondergaan de Spitaalbossen, de Oud-Moregembossen en het Bouvelobos grote veranderingen i.v.m. ontginning van het bosareaal. Het bosareaal vermindert van 310 ha in 1834 tot 180 ha in 1866.

De alluviale bossen langsheen de Vosbeek en de Vrankaartbeek zijn in oppervlakte afgenomen, zodat ze ongeveer dezelfde vorm kennen als vandaag.

Omstreeks 1867 werd het landschap beïnvloed door de aanleg van de spoorweglijn Brussel-Kortrijk doorheen de deelgemeenten Elsegem en Petegem.

De Schelde kende nog haar meanderende patroon. Enkel de Schelde-arm ter hoogte van het domein de Ghellinck werd afgesneden van de Schelde.

De verschillende molens langsheen de kouters bleven bestaan.

2.5.2.4. Wortegem-Petegem omstreeks 1910

Omstreeks 1910 wordt de Scheldevallei nog steeds gekenmerkt door zijn open landschap, bestaande uit meersen die zich uitstrekken tussen de Schelde en het gehucht Huyweede.

Buiten de Scheldevallei wordt de gemeente gekarakteriseerd door een open landschap met akkers, afgewisseld met een gesloten landschap langsheen de beekvalleien met tal van houtkanten, hagen en knotbomen. Tussen 1878 en 1882 werd er gewerkt aan de rechttrekking van de Schelde:

Voor Wortegem-Petegem betekende dit dat enkele meanders werden afgesneden, met name de Kloosterhoek te Petegem en de meander gelegen naast de huidige Oude Schelde-arm 'Het Anker' te Elsegem.

Het bosareaal in Wortegem valt in 1895 terug op 146 ha. Voor het eerst wordt er melding gemaakt van het kasteel van Stuivenberg te Wortegem en van het Biesvijverbos te Petegem.

Verschillende molens verdwijnen uit het landschap.

2.5.2.5. Periode 1910-1995 (kaart 6)

Over het hele grondgebied van Wortegem-Petegem werden steeds meer 'natte gronden' gedraineerd, waardoor moerassige graslanden en bosjes werden omgezet in weilanden, later ook in akker. Het afsluiten van de weiden gebeurde sinds WO I niet meer door natuurlijke begroeiing maar door prikkeldraad, waardoor de meeste hagen en knotbomenrijen verdwenen. Sinds WO II is de verbetering van de waterafvoer verder gegaan, zodat het meeste hooiland werd omgezet in grasland; daarnaast werd grasland omgezet in akkerland. Zelfs in de huidige meersen komen steeds meer akkers voor.

Hieruit kan gesteld worden dat het meersgebied te Wortegem-Petegem onder menselijke invloed een ommekeer kende, zodat het oorspronkelijk open karakter van de meersen evolueerde naar een gesloten landschap.

In 1929 beslaat de oppervlakte bos in Wortegem nog slechts 122 ha. Vooral kleinere delen van de Spitaalbossen en de Oud-Moregembossen worden ontbost en omgevormd naar weiland en akkerland.

De eerste aanduidingen van populierenbosjes in de meersvlakte dateren daarenboven ook uit deze periode. Het winnen van de alluviale klei voor ambachtelijke doeleinden was een activiteit die in de Scheldevallei reeds in de 18de eeuw voorkwam, maar die uiteindelijk rond de eeuwwisseling zijn hoogtepunt kende. De 'uitgebrikte' gronden werden geplant met populieren.

Vanaf 1970 werd een tweede rechttrekking van de Schelde gerealiseerd. Hierdoor werd de Scheldemeander 'Het Anker' afgesneden.

2.5.3. Beschrijving en analyse

De combinatie geologie, geomorfologie, bodemgesteldheid en hydrografie biedt verschillende structurende reliëfelementen en terreinovergangen, die in de overgangen tussen de gaaf gebleven traditionele landschappen nog goed visueel herkenbaar zijn.

2.5.3.1. Elementen van het landgebruik (kaarten 22 en 23)

Op basis van de biologische waarderingskaart kunnen we in Wortegem-Petegem een aantal gebiedseenheden afbakenen.

De bodemkenmerken alsook de reliëfvormen liggen aan de basis van deze afbakening. Voor het grondgebied Wortegem-Petegem kunnen we 3 bodemstreken onderscheiden :

1. Alluviaal gebied : in de Scheldevallei (Petegem en Elsegem), evenals in enkele beekvalleien, worden hoofdzakelijk kleigronden aangetroffen.
2. De zandleemstreek (Petegem, Moregem, Ooike) met overwegend goed tot matig gedraineerde zandleemgonden in Moregem en Wortegem en onvoldoende gedraineerde zandleemgronden in Petegem.
3. De zandstreek (Wortegem).

Deze differentiatie inzake de bodemgesteldheid is mede bepalend voor het landgebruik in de gemeente Wortegem-Petegem. De combinatie van profielontwikkeling, textuur en vochttoestand van de bodem bepaalt immers de geschiktheid ervan voor akkerland, bosbouw, bebouwing en andere activiteiten.

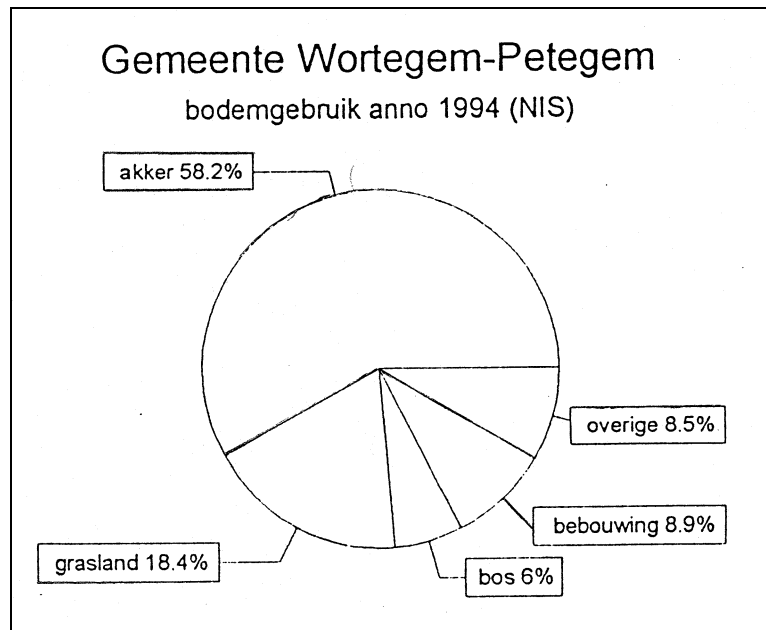
Het Nationaal Instituut voor de Statistiek geeft een algemeen beeld van het bodemgebruik in Wortegem-Petegem vóór 1994 weer.

Tabel 57 : bodembezuik in Wortegem-Petegem (1994) in ha.

Bodembezetting	1994
<i>Gekadastreerde oppervlakte</i>	4.026,4
<i>Onbebouwde percelen</i>	3.655,0
Akkerland	2440,8
Grasland	772,4
Tuinen en parken	26,6
Boomgaarden	20,6
Bossen	251,0
Woeste gronden	6,4
Recreatieterreinen	68,3
Wateren/wegenis	31,0
Andere	37,9
<i>Bebouwde percelen</i>	371,4
Huizen en hoeven	308,3
Bijgebouwen (+serres)	11,4
Ambachts- en industriegebouwen	23,9
Opslagruimten	9,2
Gebouwen met handelsbestemming	9,2
Onderwijs, onderzoek en cultuur	1,0
Eredienst	2,4
Recreatie en sport	2,8
Andere	3,2
<i>Niet-gekadastreerde oppervlakte</i>	169,6
<i>Onbekend</i>	205
Totale oppervlakte	4.401,0

(Bron : NIS).

De gegevens worden grosso modo op volgende figuur uitgezet :

De landbouw, akkers en weilanden nemen in Wortegem-Petegem een zeer belangrijk deel (76,6 %) van het bodemgebruik in, zodat kan vastgesteld worden dat het hier een specifieke plattelandsgemeente betreft. Dit wordt ook bevestigd in de 'Plattelandsatlas voor Vlaanderen', waarin Petegem, Elsegem, Ooike en Moregem als 'platteland' omschreven worden, terwijl Wortegem daarentegen als 'landelijk gebied onder verstedelijkingsdruk' voorkomt.

Wortegem-Petegem bestaat voor 6% uit bosgebied. Dit is meer dan het gemiddelde percentage bos (4,9 %) voor de gemeenten horende tot de provincie Oost-Vlaanderen.

2.5.3.2. Historische landschapsstructuren

Met de grote bodemkundige eenheden komen ook andere landschapstypes voor.

Opvallend is de Schelde met zijn meanderende structuur en het alluviaal gebied. Dit alluvium was onderhevig aan overstromingen, zodat het gebruikt werd als hooilanden en meersen.

De zandstreek (groot deel van Wortegem) kent een meer gesloten landschap. Op de kaart van "Dépôt de la Guerre" zijn de talrijke hagen en bomerijen niet te tellen. Ze dienden als perceelsbegrenzing.

De zandleemstreek wordt hier en daar ook gekarakteriseerd door een gesloten landschap. Het gaat om gehuchten, gelegen aan een kouter en binnen een vallei. In het gehucht zelf werden dieren binnen de weide gehouden door middel van knobomen of doornhagen.

Een groot deel van de zandleemstreek wordt ingenomen door vruchtbare gronden : de kouters. Deze bevinden zich meestal op de hoger gelegen delen van de gemeente. Aan elke kouter waren één of meerdere molens verbonden.

De beekvalleien en bronbosjes vallen onmiddellijk op door hun drassig karakter. Daarnaast kwamen grote wateroppervlakten voor als kenmerk van dit drassig karakter.

De boscomplexen zijn gesitueerd aan het Bouvelobos, de Spitaalbossen en de Oud-Moregembossen. Langsheen de Volkaart- en Walemsebeek komen alluviale bossen voor.

Voor de tijd van Ferraris waren reeds vele heidegebieden verdwenen. Toch komt in Wortegem aan de 'Peerdekouter' nog één perceel voor dat begroeid is met heide.

2.5.3.3. De verschillende landschappen

De gemeente Wortegem-Petegem en zijn omgeving vormen zowel natuur- als cultuurlandschappelijk een overgangsgebied tussen enerzijds het vlakke zandige Vlaanderen en anderzijds het Brabants Leemplateau.

Het landschap te Wortegem-Petegem behoort deels tot het Heuvelland van West-Vlaanderen en deels tot de Vlaamse Vallei :

Heuvelland van West-Vlaanderen

Voor twee derden behoort het landschap van Wortegem-Petegem tot de heuvels van Moeskroen-Tiegem-Anzegem in het Schelde-Leie Interfluvium. Na de toendra- en steppevegetatie die zich hadden ontwikkeld gedurende de pleistocene ijstijden - waarbij zelfs gedurende de interglaciale geen bos tot ontwikkeling kwam - kenmerkte de holocene tijd zich door een enorme bosontwikkeling. Fragmentarisch zette het Kolenwoud zich ten noorden van de lijn Kortrijk-Oudenaarde voort (bijv. het Bouvelobos). Noordelijker, op zandige gronden met weinig regeneratiemogelijkheden, werd het bos afgewisseld door plukken heide (bijv. de Oud-Moregembossen). Van het oorspronkelijke eiken-beukenbos rest zo goed als niets meer.

De Vlaamse Vallei - alluvium van de Schelde

In Petegem palen laag gelegen gebieden met duidelijk microreliëf aan de vallei van de Schelde. Naar het achterland zijn deze door een meestal sterke helling (8 %) afgezoomd.

De alluviale Scheldevlakte met zware kleibodems, soms op veensubstraat, bestaat overwegend uit grasland.

Deze meersgebieden zijn voor een deel afgegraven (het alluviaal bos tussen de Oude-Scheldearm 'Elsegem') voor de winning van alluviale klei, op andere plaatsen opgehoogd door de rechttrekking van de Schelde.

Samenvattend kan men stellen dat het hier gaat om een meersgebied met open landschap.

2.5.3.3.1. Traditionele landschappen (kaart 24)

De traditionele landschappen worden gekenmerkt door het relië en de samenhang tussen nederzettingsstructuren, wegennet en percelering, waarbij in de eerste plaats de visueel-zichtbare kenmerken het onderscheid maken. We onderscheiden open landschappen, gesloten landschappen, compartimentlandschappen en microlandschappen. (Antrop M., Het landschap meervoudig bekeken, 1989).

Open landschappen

Wortegem-Petegem maakt deel uit van het traditionele landschap van het Leie-Scheldealluvium. Dit traditioneel landschap wordt gekenmerkt door zijn golvend akkerlandschap met talrijke vergezichten en de aan de rivier gelegen open meersgebieden. In Wortegem-Petegem manifesteert zich dit 'Open Fieldlandschap', met name de kouters die voorkomen op de heuvelige interfluvia, voornamelijk in de zandleemstreek die gekenmerkt wordt als open-kouterlandschap op de ruggen. In Petegem palen laag gelegen gebieden aan de vallei van de Schelde en vormen zij een meersgebied met open landschap.

Gesloten landschappen

Hier en daar bezit de zandleemstreek in Wortegem-Petegem ook gesloten landschappen. Het gaat hier om gehuchten gelegen aan een kouter en binnen een vallei. Daarenboven kunnen de beekdalen als meer gesloten landschappen omschreven worden door de aanwezigheid van vele bomenrijen (meestal populieren), heggen en kleine boomgaarden in de buurt van de hoeven.

Ook in de zandstreek vormen de beekvalleien een matig gesloten landschap met grachten, knotwilgen en elzenkanten.

Compartimentlandschappen

De zandstreek van Wortegem-Petegem kent daarentegen een meer gesloten landschap. Het oostelijk deel van de zandbodems (Wortegem) is immers bosrijker en dunner bebouwd. Het mozaïekachtig patroon met overwegend rechthoekige, blokvormige percelen, vroeger grotendeels omsloten door levende afsluitingen, wijst op een niet-systematische ontginning en kan als compartimentlandschap omschreven worden. Compartimentlandschappen worden gevormd door mozaïeken van open landbouwland met compartimenten van bebouwing, bos en reliëfvormen.

Daarenboven komen in Wortegem-Petegem, ten gevolge van de aanliggende lintbebouwing, langs verscheidene wegen compartimentlandschappen voor. Voorbeelden hiervan zijn onder andere terug te vinden langs de Waregemseweg, de Kortrijkstraat en de Oudenaardseweg.

Microlandschappen

Tenslotte komen in de gemeente Wortegem-Petegem ook diverse microlandschappen voor zoals in de kasteelparken, in de afgesneden Scheldemeanders en in de talrijke beekvalleien. Deze laatste hebben in Wortegem-Petegem een eerder gesloten karakter door de aanwezigheid van bomenrijen, heggen en kleine boomgaarden.

2.5.3.3.2. Nieuwe landschappen

Onder nieuwe landschappen worden landschappen verstaan die sedert de Tweede Wereldoorlog de bestaande landschappelijke structuren gewist hebben en vervangen door nieuwe. Zo zijn de sterke groei van de lintbebouwingen ('Landelijk wonen' zoals aangeduid op het gewestplan) en de ontwikkeling van de industrieterreinen in Wortegem-Petegem kleinschalige voorbeelden.

Het golfterrein en het domein de Ghellinck kunnen als nieuwe landschappen omschreven worden. Deze domeinen fungeren immers als recreatielandschappen, waarbij de openluchtrecreatie verweven is met belangrijke natuurlijke of landschappelijke waarden.

De Scheldevallei met zijn afgesneden meanders kan ten gevolge van de aanwezige vis- en wandelrecreatie ook als spontaan recreatielandschap omschreven worden.

2.5.3.3.3. Gave landschappen (kaart 25)

Gave landschappen worden gedefinieerd als landschappen waarvan de samenhang slechts in beperkte mate gewijzigd is door ingrepen. Het gaat in de meeste gevallen om relictgebieden van de traditionele landschappen.
(Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen)

De relict Open-fieldlandschap, met name de open koutergebieden op de heuvelige interfluvia in de zandstreek, dienen in de toekomst behouden te worden.

In Wortegem-Petegem kunnen we de 3 grote open-kouterzones als nagenoeg aaneengesloten gaaf landschap onderscheiden :

- Open-kouterzone 1

Deze zone is gelegen tussen de beekvallei van de Walemsebeek en de Vrankaartbeek en strekt zich in zuidwestelijke richting uit tussen Wannegem-Lede en Wortegem.

- Open kouterzone 2

Deze zone loopt in zuidwestelijke richting vanaf Ooike naar het Bouvelobos ten zuiden van Wortegem en neemt het hoger gelegen gebied tussen de beekvallei van de Vrankaartbeek en de Volkaartbeek in beslag.

- Open kouterzone 3

Gelegen ten zuiden van de beekvallei van de Molenbeek vanuit Moregem in oostwestelijke richting naar het Bouvelobos toe, waar deze zone zich vermengt met de tweede open – kouterzone.

Naast deze drie grote belangrijke open gave kouterland- schappen kunnen we nog enkele kleinere open kouterenti- teiten onderscheiden die gedeeltelijk aansluiten op de Scheldevallei-deelgebieden :

- Het open-koutergebied (4) ten westen van Elsegem en gelegen ten zuidwesten van de Nederbeekvallei. Het is wenselijk een totaalplan (BPA), waar het bedrijf Naes- sens, de lintbebouwing aan de Kortrijkstraat, het kleine alluviale bosje en de eventuele inplanting van het lokale bedrijventerrein in vervat zit, op te maken.
- Een tweede kleiner open koutergebied ten zuidoosten van Petegem (5) wordt begrensd door de bebouwing van de Kortrijkstraat in Petegem, de grens van Oudenaarde in het oosten en sluit aan op deelgebied 1 van de Schel- devallei ter hoogte van de Rietgracht en deelgebied 2 van de Scheldevallei in het westen. Deze koutergronden vormen wellicht samen met de aangrenzende Schelde- meersen te Petegem het best bewaarde deel van de Schelde.
- Het open koutergebied (6) gelegen tussen de bebouwing van Gijzelbrechtegem (grens Anzegem) in het westen, in het noorden begrensd door de Snepbeek- en de Brul- beekvallei, alsook ten zuiden van de spoorweg Gent- Kortrijk ten oosten begrensd door de bebouwing van het gehucht 'De Dries' en de Snepbeekvallei met de achter- liggende bebouwing van Elsegem in het westen. Het zui- delijk gedeelte van deze kouterzone sluit ter hoogte van de oude Scheldearm aan op het tweede deelgebied van de Scheldevallei.

Deze traditionele landschappen fungeren als relictzones in de landschappelijke structuur van Wortegem-Petegem. Be- palend voor de ruimtelijke structuur met betrekking tot gave landschappen bieden relictzones, ankerplaatsen en lijnrelic- ten de nodige aanknooppunten.

De voorwaarden waaraan een gebied moet voldoen om als relictzone te fungeren zijn de volgende :

- het voorkomen van verschillende herkenbare structuren of objecten die teruggaan tot de landschappelijke situatie van het einde van de 18de eeuw en/of de periode vóór de Tweede Wereldoorlog ;
- het voorkomen van geomorfologische eenheden of ele- menten met een structurerende of geopatrimoniumwaar- de (concentraties van punt- en lijnrelicten of concentra- ties van archeologische vondsten) ;
- het voorkomen van concentraties van zichten of estheti- sche gave landschappen die ongestoord zijn door mo- derne bebouwing of infrastructuur.

De relictzones zijn bijgevolg gebieden met een grote dicht- heid aan punt- of lijnrelicten, zichten en ankerplaatsen en zones waarin de connectiviteit tussen de waardevolle land- schapselementen belangrijk is voor de gehele landschappe- lijke waardering.

Lijnrelicten worden gevormd door lijnvormige elementen, zoals dijken, wegen, waterlopen of complexen ervan, en hun onmiddellijk aangrenzende ruimte.

De regels om lijnelementen als lijnrelict te selecteren zijn de volgende :

- ofwel bezitten ze een cultuurhistorische waarde als verbindingsas of als historische grenslijn en zijn ze voldoende gaaf om herkenbaar te zijn ;
- ofwel bezitten ze een natuurwetenschappelijke waarde als geomorfologisch element, natuurelement en zijn ze voldoende gaaf om herkenbaar te zijn ;
- ofwel bezitten ze een belangrijke landschapsecologische waarde en functionaliteit ;
- ofwel vormen ze een natuurlijke grens of overgangsgradiënt die duidelijk herkenbaar is ;
- en : ze bezitten geheel of gedeeltelijk een duidelijk perceptief contrast met de onmiddellijke omgeving, zodat ze als ruimte-structurerend element herkenbaar zijn.

Indien we deze regels toepassen, kunnen we in deze relict-zones te Wortegem-Petegem tevens diverse lijnrelicten onderscheiden.

De Schelde bezit als lijnvormig element in het omliggende landschap een cultuurhistorische waarde als verbindingsas, alsook een duidelijk perceptief contrast met haar onmiddellijke omgeving, zodat ze als ruimte-structurerend element herkenbaar is.

De beekvalleien daarentegen hebben als lijnrelict een eerder natuurwetenschappelijke waarde als natuurelement, alsook een belangrijke landschapsecologische waarde, en zijn voldoende gaaf om herkenbaar te zijn. Daarenboven bezitten deze lijnrelicten ook een duidelijk perceptief contrast met hun onmiddellijke omgeving, zodat ze tevens als ruimte-structurerend element herkenbaar zijn.

- Puntrelicten worden gevormd door monumenten en kleine cultuurhistorische landschapselementen of complexen ervan en door hun onmiddellijke aangrenzende omgevingen en voldoen daarenboven aan de volgende punten :
 - het zijn elementen die teruggaan naar de situatie van minstens het einde van de 18de eeuw ;
 - ze bezitten een belangrijke natuurwetenschappelijke, cultuurhistorische of esthetische waarde ;
 - de site en het object zijn voldoende gaaf en herkenbaar ;
 - de onmiddellijke omgeving is weinig verstoord.

In Wortegem-Petegem fungeren voornamelijk de kasteeldreven en de begeleidende bomenrij langsheen de Schelde als puntrelicten in het landschap. De kasteelparken van Elsegem, Petegem, Moregem en Stuivenberg zijn tevens als puntrelicten in het landschap van de gemeente Wortegem-Petegem terug te vinden.

- Zichten zijn bijzondere standplaatsen van waaruit de waarneming en de beleving van het landschap bijzonder is of vanwaar het zicht op de (site) van relictten ongeschonden mogelijk is.
Diverse zichten verrijken bijgevolg de belevingswaarde van het landschap, waaronder diverse zichten op de Scheldevallei, het zicht vanuit het omliggende, hellende landschap op het Moregem-dorp en de zichtrelatie vanuit de Oudenaardseweg op het omliggende landschap.

2.5.3.3.4. Esthetische belevingselementen

Hoogteverschillen (zie kaart 26)

In de beleving van de open ruimte is het reliëf belangrijk. Door de hoogteverschillen ontstaan uitgestrekte vlakten en kleinere binnenruimten.

De omgeving van het centrum van Wortegem is het hoogst gelegen. Ten zuiden van de gemeente helt het gebied geleidelijk aan af naar de Schelde.

In het noorden van Wortegem-Petegem zijn de hoogteverschillen, met uitzondering van de omgeving van de Walemsebeek, minder sterk.

Kleine landschapselementen

Kleine landschapselementen, zoals bijv. bomengroepen, bomenrijen en holle wegen, dragen niet alleen bij tot de natuurlijke structuur, ze vormen ook esthetische belevingselementen in het landschap. Gezien zij door hun aanwezigheid het landschap typeren, maken ze ook deel uit van de landschappelijke structuur van de gemeente.

Voor een verder gedetailleerde omschrijving van deze landschapselementen verwijzen we naar de natuurlijke structuur en het als bijlage toegevoegde uittreksel uit het 'Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan van Wortegem-Petegem'.

2.5.4. Agrarische structuur (kaart 24)

De agrarische structuur is het samenhangend geheel van gebieden die het duurzaam functioneren van de landbouw verzekeren en wordt aldus beschouwd als een ruimtelijk begrip.

De agrarisch macrostructuur is de ruimtelijke vaststelling van een aantal landbouwconcentraties en specialisatiegebieden (RSV).

Deze structuur is medebepalend voor de landschappelijke structuur.

Op basis van de zonale afbakeningen (kaart 14) die op de bodemgebruikkaart terug te vinden zijn, kunnen we het volgende besluiten :

- op ruimtelijk vlak kunnen we stellen dat Wortegem-Petegem inzake de agrarische structuur over het algemeen getypeerd wordt door zijn eerder gemengde structuur aan akkerland en in mindere mate aan weiland ;
- enkel in de meersgebieden aan de Scheldeoevers en langsheen de beekvalleien overweegt het aandeel weiland ;
- in het noordelijk gedeelte van de gemeente sluit de agrarische structuur, waarin het aandeel aan weiland overweegt, daarenboven perfect aan bij de nabij gelegen analoge structuur van Kruishoutem.
- daarenboven kunnen we ook stellen dat het reliëf ook mede de agrarische structuur van de gemeente heeft bepaald ; op basis van de hoogtelijnaanduiding die op de bodemgebruikskaart terug te vinden is, kunnen we stellen dat het aandeel aan grasweiden groter is op de hellende flanken ; het aandeel aan akkerland is daarentegen in de agrarische structuur van Wortegem-Petegem voornamelijk in de vlakkere reliëfzones groter.

De agrarische zoneringen in de gemeente bepalen voornamelijk kleinere ruimtelijke eenheden, terwijl de landbouwgronden in het landschap zich mee manifesteren als grote open ruimten.

De volgende grote open ruimten zijn waarneembaar en sterk beeldbepalend voor Wortegem-Petegem (aangeduid met cijfer op kaart 24) :

1. gebied ingesloten tussen de Rietgracht in het noorden, de grens met Oudenaarde in het oosten, de Schelde in het zuiden en het golfterrein in het westen (Scheldemeersen) ;
2. gebied ingesloten tussen de Kortrijkstraat in het noorden, de grens met Oudenaarde in het oosten, de Rietgracht in het zuiden en het golfterrein in het westen (Kloosterkouter) ;
3. gebied ingesloten tussen de Kortrijkstraat in het noorden, de Snepbeek en de Oude Schelde-arm "Het Anker" in het oosten, de Schelde in het zuiden en het domein de Ghellinck in het westen ;
4. gebied ingesloten tussen de Kortrijkstraat in het noorden, het kasteel de Ghellinck in het oosten, de Schelde in het zuiden en de Kasterbeek in het oosten ;
5. gebied ingesloten tussen de Kortrijkstraat in het noorden, de Kasterbeek in het westen, de Schelde in het zuiden en de grens met Avelgem in het oosten (Eeuwhoek) ;
6. gebied ingesloten tussen de Kasterbeek in het noorden en oosten, de Kortrijkstraat in het zuiden en de grens met Avelgem in het westen ;
7. gebied ingesloten tussen de Nederbeek in het noorden en oosten, de Kortrijkstraat in het zuiden, de Kasterbeek en de grens met Anzegem in het westen ;
8. gebied ingesloten tussen de spoorweg in het noorden, de dorpskern van Elsegem in het oosten, de Kortrijkstraat in het zuiden en de Nederbeek in het westen ;
9. gebied ingesloten tussen de spoorweg in het noorden, het gehucht 'De Dries' in het oosten, de Kortrijkstraat in het zuiden en de Snepbeek in het westen ;

10. gebied ingesloten tussen de spoorweg in het noorden, de Brulbeek in het oosten, de Kortrijkstraat in het zuiden en het gehucht 'De Dries' in het oosten ;
11. gebied ingesloten tussen de spoorweg in het noorden, de dorpskern van Pe-tegem in het oosten, de Kortrijkstraat in het zuiden en de Brulbeek in het westen ;
12. gebied ingesloten tussen de spoorweg in het noorden, de grens met Oude-naarde in het oosten, de Kortrijkstraat in het zuiden en de Beerstraat in het westen ;
13. gebied ingesloten tussen de Volkaartbeek in het noorden, de grens met Oudenaarde in het oosten, de spoorweg in het zuiden en in het westen de Biesbosstraat en de dorpskern van Moregem ;
14. gebied ingesloten tussen de Biesbosstraat in het noorden, de Lindestraat in het oosten, de spoorweg in het zuiden en de Brulbeek in het westen ;
15. gebied ingesloten tussen de Brulbeek in het noorden en het oosten, de spoorweg in het zuiden en de Driesstraat in het westen ;
16. gebied ingesloten tussen de Brulbeek in het noorden, de Driesstraat in het oosten, de spoorweg in het zuiden en de Snepbeek in het westen ;
17. gebied ingesloten tussen de Snepbeek in het noorden en het oosten, de spoorweg in het zuiden en de grens met Anzegem in het westen ;
18. gebied ingesloten tussen de Bosstraat in het noorden, de Zonnestraat in het oosten, de Snepbeek in het zuiden en het Bouvelobos in het westen ;
19. gebied ingesloten tussen de Volkaartbeek in het noorden, de dorpskern van Moregem en de Biesbosstraat in het oosten, de Biesbosstraat in het zuiden en de Zonnestraat in het westen ;
20. gebied ingesloten tussen de Oudenaardseweg in het noorden, de grens met Oudenaarde in het oosten, de Volkaartbeek in het zuiden en de Zonnestraat in het westen ;
21. gebied ingesloten tussen de Anzegemseweg in het noorden, de Zonne- en Vrouweneikstraat in het oosten, de Bosstraat in het zuiden en de grens met Anzegem in het westen ;
22. gebied ingesloten tussen de Keerstraat in het noorden, de Waregemseweg in het oosten, de Anzegemseweg in het zuiden en de grens met Anzegem in het westen ;
23. gebied ingesloten tussen de Rotbeek en de grens met Kruishoutem in het noorden, de Walemsebeek, het Hof te Walem en de Kleistraat in het oosten, de Oudenaardseweg in het zuiden en de Waregemseweg, de Boeregemstraat en de Rotbeek in het westen ;
24. gebied ingesloten tussen de Vrankaartbeek in het noorden, de dorpskern van Ooike en de Vlaamse Ardennenstraat in het oosten, de Oudenaardseweg in het zuiden en de Kruishoutemseweg in het westen ;
25. gebied ingesloten tussen het Ooikeplein in het noorden, de Deinzestraat en de grens met Oudenaarde in het oosten, de Oudenaardseweg in het zuiden en de Vlaamse Ardennenstraat in het westen ;

26. gebied ingesloten tussen de Leedsebeek in het noorden, de Deinzestraat in het oosten, het Ooikeplein in het zuiden en de Karmstraat in het westen ;
27. gebied ingesloten tussen de grens met Kruishoutem in het noorden, de Deinzestraat in het oosten, de Vrankaart- en Leedsebeek in het zuiden en de Karmstraat in het westen ;
28. gebied ingesloten tussen de grens met Kruishoutem in het noorden, de Karmstraat in het oosten, de Vrankaartbeek in het zuiden en de Kruishoutemseweg in het westen ;
29. gebied ingesloten tussen de grens met Kruishoutem in het noorden, de Kruishoutemseweg in het oosten en het zuiden, de Kleistraat en de Walemsebeek in het zuidwesten ;
30. gebied ingesloten tussen de Kasteelstraat en de grens met Kruishoutem in het noordwesten, de Rotbeek in het noordoosten en de Waregemseweg in het zuidwesten ;
31. gebied ingesloten tussen de grens met Kruishoutem in het noorden, de Kasteelstraat in het noordoosten, de Waregemseweg en de grens met Waregem in het zuidwesten ;
32. gebied ingesloten tussen de Tjammelsstraat in het noorden, de Waregemseweg in het noordoosten, de Keerstraat in het zuiden en de grens met Anzegem in het westen ;
33. gebied ingesloten tussen de grens met Waregem in het noorden, de Waregemseweg in het noordoosten, de Tjammelsstraat en grens met Anzegem in het zuiden, en de grens met Anzegem in het westen.

2.6. Ruimtelijke structuur met andere functies (zie kaart 27)

2.6.1. Beschrijving en analyse

2.6.1.1. Gemeenschapsvoorzieningen

Buiten het domein de Ghellinck liggen al de voorzieningen binnen de periferie van de dorpskernen ; zij maken deel uit van het plaatselijk nederzettingpatroon.

2.6.1.1.1. Onderwijs

In Wortegem-Petegem bevinden zich 7 scholen. Een 496-tal leerlingen (1997) volgen in Wortegem-Petegem het lager onderwijs. Het kleuteronderwijs telt ongeveer 200 kleuters.

Wortegem heeft 1 gesubsidieerde vrije school in de Gotstraat die zowel in kleuter- als in lager onderwijs voorziet (196 leerlingen).

In Petegem liggen 2 scholen :

- de gesubsidieerde vrije school in de Lindestraat voor kleuter- en lager onderwijs (133 leerlingen) ;
- de gemeenteschool, ook in de Lindestraat, voorziet enkel in lager onderwijs (89 leerlingen).

Buiten deze 3 grotere scholen zijn er nog 4 kleinere wijk-schooltjes :

- Wortegem : in de Rijborgstraat (30 leerlingen) ;
- Elsegem : aan het Elsegemplein (14 leerlingen) ;
- Moregem : aan het Moregemplein (19 leerlingen) ;
- Ooike : aan het Ooikeplein (15 leerlingen).

Aangezien in Wortegem-Petegem geen middelbare school aanwezig is, zijn de leerlingen voor het middelbaar onderwijs aangewezen op de scholen in onder meer Oudenaarde, Waregem en Kortrijk. Voor het Hoger Onderwijs gaat men naar Gent, Kortrijk, ...

2.6.1.1.2. Medische voorzieningen en rusthuizen

In de Peperstraat te Moregem bevindt zich de V.Z.W. 'De Dauw' die instaat voor de begeleiding van autistische en psychotische kinderen. 'De Dauw' is gehuisvest in een oud kloostergebouw dat in 1859 gebouwd werd voor de zusters Miracolen uit Brugge door toedoen van de kasteelbewoners De Croeser de Berges uit Koolkerke. In 1965 werd het klooster overgenomen door de zusters Bernardinnen uit Oudenaarde. Sinds 1993 zijn deze gebouwen eigendom van de V.Z.W. 'De Dauw'.

Dit internaat heeft een wachtlijst van op te nemen kinderen. De noodzaak voor uitbreiding is aanwezig.

Het bejaardentehuis 'De Linde' is gelegen in Petegem. Het gebouw dateert van 1879 en was aanvankelijk een godshuis. Uitbreidingen werden recentelijk in 1989 en in 1991 verwezenlijkt. In 1995 werd een vervangingsnieuwbouw aangevat. Deze werken zijn nu in uitvoering. Momenteel is dit tehuis door 65 bewoners maximaal bezet.

De inwoners van Wortegem-Petegem zijn voor medische zorg aangewezen op de ziekenhuizen van Oudenaarde, Waregem en Kortrijk.

2.6.1.1.3. Gemeentelijke diensten

Gemeentehuis

Het gemeentehuis is gelegen in het centrum van Wortegem, langsheen de Waregemseweg. In het bestaand gemeentehuis is de politie en het O.C.M.W. gehuisvest. In het nieuw aangebouwde complex zijn al de overige gemeentelijke diensten gevestigd.

Kerkhof

In de dorpskern van Wortegem ligt het kerkhof dat vanuit de Gotstraat toegankelijk is. Langsheen de Gotstraat werd een parking aangelegd die zowel door de bezoekers van het kerkhof als door de nabijliggende school gebruikt wordt. De kerkhoven van de andere deelgemeenten liggen in de directe omgeving van de kerk.

Containerpark

Achter het gemeentehuis ligt het containerpark dat toegankelijk is via de Waregemseweg.

Bibliotheek

In Petegem is in het woonuitbreidingsgebied 'De Kerkkouter' aan de Sint-Martinusstraat een bibliotheek voorzien.

Ontmoetingscentrum

Het OCMW heeft in het woonuitbreidingsgebied te Petegem het 'Rozenhof' gebouwd. Dit gebouw herbergt een kleine polyvalente zaal en een vergaderzaal.

Gemeentelijk park

Het domein de Ghellinck, geklasseerd als monument en dorpsgezicht bij M.B. van 10 juni 1999, is een gemeentelijk park van 28 ha, gelegen langs de Kortrijkstraat te Elsegem. Recentelijk besloot het gemeentebestuur om aan het neerhof in het domein de Ghellinck een bestemming te geven die overeenkomt met de doeleinden van stille recreatie van het domein en met de cultuurhistorische waarde van de gebouwen. Een gedeelte van het neerhof (met o.a. de vroegere bibliotheek) wordt ingericht als permanent museum, gewijd aan de werken van kunstenaar Robert Herberigs. Het daarbij aansluitend gebouw (een voormalige schuur) is omgevormd tot een cultuurhuis dat een onderkomen moet bieden voor allerlei activiteiten met culturele waarde.

2.6.1.2. Recreatie en toerisme (Kaart 28)

De toeristische en recreatieve activiteiten zijn in belangrijke mate structuurbepalend, niet alleen door toenemend ruimtebeslag van de verschillende voorzieningen, maar ook door het feitelijk ruimtegebruik van toeristen en recreanten.

De ruimtelijke structurerende effecten van toerisme en recreatieve activiteiten verschillen naargelang het om verblijfs- of dagtoerisme en dagrecreatie gaat (Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen).

2.6.1.2.1. Dagtoerisme en recreatie

Activiteiten die behoren tot het dagtoerisme of de dagrecreatie zijn deze die buiten de onmiddellijke omgeving van de woning een volle dag in beslag nemen, zonder dat daar een overnachting mee gepaard gaat.

We kunnen verschillende types daguitstappen onderscheiden, met name de buiten- of openluchtrecreatie, de sportieve recreatie, het winkelen en het horecabezoek, het bezoek aan attractie- en pretparken en de culturele recreatie.

Naast deze specifieke daguitstappen zijn er vele andere recreatievormen, waarvoor vooral de open ruimte een aantrekkelijk kader vormt. Sommige, zoals wandel- en fietsrecreatie, worden door medegebruik gerealiseerd.

In de gemeente Wortegem-Petegem zijn er geen specifieke dagrecreatiepolen onder de vorm van pretparken, ... aanwezig. Er zijn wel recreatiepolen waarvan het golfterrein en het wandelpark in het domein de Ghellinck de grootste zijn.

- Recreatiepolen

In de gemeente Wortegem-Petegem kunnen we de volgende specifieke recreatiepolen als basis voor openlucht-recreatie onderscheiden :

De Golf

De 'Golf- en Countryclub Oudenaarde' situeert zich rondom het oude kasteel van Petegem en de aanliggende Scheldemeander 'Het Anker'. Het golfterrein beslaat een oppervlakte van 78 ha waarop 27 holes voor drie spelcombinaties voorzien zijn. Momenteel telt de club ongeveer 990 leden.

In 1971 werd de VZW 'Golf- en Countryclub Oudenaarde' opgericht, echter nog zonder terrein en zonder clubhuis. De gronden binnen de oude Scheldearm werden door de golfclub aangekocht in 1974. Deze 30 ha grond kwamen vrij ten gevolge van de rechtstrekking van de Schelde ter hoogte van Melden.

Het wateroppervlak en een strook grond van 5 m langs beide oevers bleven in beheer van het Ministerie van Landbouw. Voor de aanleg van de 11 holes binnen de oude Scheldearm werd architect Bill Baker aangesteld. Eind 1974 werden vervolgens rond het kasteel 7 holes voorzien, zodat een volwaardig golfparcours van 18 holes tot stand kwam. In 1990 gebeurde een eerste uitbreiding van het parcours, deels in het kasteelpark en deels op aangekochte landbouwgronden langs en over de Scheldestraat. Een tweede uitbreiding naar de aangekochte landbouwgronden tussen het kasteelpark en de 'Abdij van Beaulieu' dringt zich op.

Domein de Ghellinck

Het domein de Ghellinck is een gemeentelijk park van 28 ha, gelegen te Elsegem. Nadat het kasteel in 1973 afbrandde, werd het domein in 1974 door ridder Jacques de Ghellinck verkocht aan het gemeentebestuur van Wortegem-Petegem. Van het kasteel blijft enkel nog de balustrade over. De bijgebouwen, de stallingen, de bibliotheek en de kasteelhoeve zijn bewaard gebleven.

Het domein bestaat momenteel uit een oud kasteelpark met bos, hooiland, weiland en een oude Scheldemeander. Diverse ecologische waarden zijn er terug te vinden. De huidige recreatieve voorzieningen in het kasteelpark bevatten een speelveld, het wandelpad 'de Ghellinck' (6,3 km), een natuurpad (2 km) en de mogelijkheid tot vissen in de oude Scheldemeander. Op de plaats waar vroeger het kasteel stond, bevindt zich momenteel een feesttent waarin diverse activiteiten georganiseerd worden.

Het domein biedt ruimschoots de mogelijkheid voor passieve recreatie en voor jaarlijkse éénmalige activiteiten.

- Harde recreatie

In Wortegem-Petegem is geen gemeentelijke sportinfrastructuur aanwezig, zodat alle sportploegen, zowel de competitie- als de recreatieploegen, aangewezen zijn op de goodwill van particulieren of op de infrastructuur aanwezig in de aanpalende gemeenten Oudenaarde en Kruishoutem.

De voetbalclubs maken gebruik van de 5 particuliere voetbalvelden, verspreid over Wortegem-Petegem. In Elsegem ligt 1 voetbalveld in de dorpskern. In Wortegem bevindt zich één voetbalveld achter de kerk en één langsheen de Rijborgstraat. Het voetbalveld te Petegem ligt tussen de bebouwing van de Lindestraat en de ambachtelijke zone. De ontsluiting gebeurt via de ambachtelijke zone.

Voor de zaalsporten, zoals minivoetbal en volleybal, dienen de clubs zich te verplaatsen naar de naburige gemeenten.

- Zachte recreatie

De gemeente Wortegem-Petegem beschikt over diverse wandelpaden en fiets- en autoroutes.

Wandelpaden

- de Ghellinck wandelpad (6,3km) - omgeving Elsegem.
- Frans De Wolf wandelpad (6 of 12km) - omgeving Moregem.
- Beaulieupad (6,7 of 8,7 km) - Scheldevallei.
- Ooike wandelpad (10 km) - omgeving Ooike.
- Hector Planquaert wandelpad (3,5 of 6,3 of 10 km) - omgeving Wortegem.
- Natuurpad (2 km) in het domein de Ghellinck.

Fietsroutes

- 'Lastige omloop' (25 km) - omgeving van Petegem, Wortegem en Moregem.
- 'Vlakke omloop' (25 km) - omgeving van Petegem, Wortegem, Ooike en Moregem.
- Ooike fietstocht (15 km) - omgeving van Ooike.
- fietstocht Vlaamse Ardennen (40 km) - gedeeltelijk op het grondgebied van Wortegem-Petegem (trekweg langs de Schelde).
- Kouteroute (49 km) - doorheen alle deelgemeenten.

Fiets- en/of autoroutes

- Route Hector Planquaert (40 km) - omgeving van Wortegem, Moregem, Petegem en Elsegem.
- Hoeveroute Wortegem-Petegem (40 km of 2 x 20 km) - omgeving van Moregem, Ooike, Wortegem, Elsegem en Petegem.

2.6.1.2.2. Verblijfsaccommodaties

In Wortegem-Petegem bevinden zich geen specifieke tijdelijke of langdurige verblijfsaccommodaties.

Er zijn wel een dertigtal tweede verblijven die binnen de nederzettingsstructuur liggen.

Het Apart-hotel, gelegen langs de Oudenaardseweg aan de grens met Oudenaarde, is geschikt voor een tijdelijk logement en maakt deel uit van een woonzone met landelijk karakter.

3. Synthese bestaande ruimtelijke structuur (kaart 29)

3.1. Natuurlijke structuur

- Scheldevallei
 - De sterkst bepalende structuur is de Schelde en haar vallei met afgesneden meanders ten zuidoosten van de gemeente.
Daarnaast vormen de meersen te Petegem een zeer eigen ritmische structuur.
- Beekvalleien
 - Diverse kleine beekvalleien waarvan de stroomrichting ofwel naar de Schelde, ofwel naar de Leie gaat.
 - De Rietgracht (coupure) loopt dwars door de Scheldemeersen.
- Boscomplexen
 - Het boscomplex van de Spitaal- en Oud-Moregebossen aan weerszijden van de Waregemseweg in het noordwesten.
De twee kleine bosstructuren : Bouvelobos en Biesvijverbos.
- Kasteelparken
 - Kleinere kasteelparken in Petegem (het golfterrein), Elsegem (domein de Ghellinck), Moregem en Stuivenberg (kasteel Oud-Moregem).

3.2. Nederzettingsstructuren

De nederzettingsstructuur is het samenhangend geheel van bebouwing in het buitengebied. Onder bebouwing worden zowel woningen, bedrijfs- of industriële gebouwen, recreatieve bebouwing als bebouwing voor gemeenschaps- en nutsvoorzieningen, ... begrepen.

- De woonkernen

Wortegem-Petegem bestaat uit 5 deelgemeenten (Wortegem, Petegem, Elsegem, Ooike en Moregem) die elk als kern duidelijk herkenbaar zijn. Wortegem bevindt zich in het noordwesten van de gemeente. Elsegem situeert zich ten zuiden van Wortegem, langsheen de Scheldevallei die de zuidelijke grens vormt van de gemeente. Aan de oostelijke kant van de gemeente nabij de Schelde ligt Petegem.

Elsegem en Petegem liggen gesitueerd tussen de spoorweg en de Kortrijkstraat.

Ten noorden van Petegem, aan de grens met Oudenaarde, ligt Moregem. In het noordoosten van Wortegem-Petegem situeert zich Ooike.

Doorheen het centrum van Wortegem loopt de verbindingsweg Waregem-Oudenaarde. De centra van Petegem, Elsegem, Ooike en Moregem bevinden zich niet onmiddellijk langsheen een verbindingsweg.

De bebouwde concentraties zijn het sterkst in Wortegem en Petegem. Daarentegen zijn Elsegem, Ooike en Moregem minder sterk ontwikkeld.

- De lineaire bebouwing

De lintbebouwingen vormen de uitlopers van de kernen van de geconcentreerde bebouwing en kenmerken zich door hun meer open karakter.

Ze zijn voornamelijk terug te vinden langsheen de voornaamste lokale verbindingswegen, meer bepaald de Waregemseweg en de Oudenaardseweg. Ten westen van de Deinzestraat en ten zuiden van de Kortrijkstraat komen enkele kleinere lineaire concentraties voor.

- Woonkorrels

Het grondgebied van Wortegem-Petegem wordt gekenmerkt door diverse kleine woonkorrels, o.a. Boeregem, Steenbrugge, Boskant, Kloosterhoek, Ter Beek en Huiwede.

Daarnaast zijn in Wortegem-Petegem enkele sociale woonwijken terug te vinden. Buiten de dorpskern van Wortegem ligt de sociale woonwijk 'Vijverhoek'. Deze woonwijk vormt, omwille van zijn geïsoleerde ligging en eigen typologie, een entiteit op zich. Een gelijkaardige typische structuur komt ook voor te Petegem (Kerkkouter, Kastanjeplein). Hier leunen deze structuren aan bij de dorpskern.

- Woonstippen

In het landbouwgebied van Wortegem-Petegem komt veel alleenstaande verspreide bebouwing voor. Talrijke landbouwbedrijven, enkele villa's en bedrijven zijn terug te vinden in het landschap. Deze geïsoleerde bebouwingen zijn eigenlijk puntstructuren die de open ruimte mee bepalen en er deel van uitmaken.

- Bedrijven

Bedrijven zijn omwille van hun groter bouwvolume structuurbepalend. Deze bouwvolumes liggen gedeeltelijk gegroepeerd op de diverse bedrijventerreinen, nl. de industriezone nabij Waregem en de ambachtelijke zones gelegen in de kernen van Wortegem en Petegem.

Buiten bovenvernoemde bedrijventerreinen liggen nog enkele bedrijven niet gegroepeerd. Deze bedrijven zijn overwegend opgenomen in de bestaande bebouwing. Ze situeren zich langsheen de ontsluitingswegen (Waregemseweg, Kortrijkstraat en Deinzestraat) en in de dorpskernen.

Enkele niet-agrarische bedrijven liggen in het open landschap.

3.3. Ruimtelijk-economische structuur

- Bedrijfs- en industriële bebouwing

- Wortegem-Petegem kent een grote en een middelgrote concentratie van bedrijven, namelijk het industrieterrein aan de Waregemseweg en de ambachtelijke zone in Petegem tussen de spoorweg en de dorpskern. Een kleinere ambachtelijke zone ligt in het centrum van Wortegem.

Deze 3 terreinen zijn volledig volgebouwd. Hun ontsluiting gebeurt via belangrijke plaatselijke verbindingswegen : Oudenaarde-Waregem en Oudenaarde-Avelgem. Langsheen de as Kruishoutem-Anzegem komen, buiten het centrum van Wortegem dat als scharnier dienst doet, geen bedrijven voor.

- De meeste bedrijven, zowel grotere als kleine, liggen in de nederzettingen en de verschillende dorpskernen.

Het bedrijf Naessens (Elsegem) ligt in de landbouwstructuur maar sluit aan op een door de provincie geselecteerde verbindingsweg. Op economisch vlak heeft dit bedrijf een belangrijke impact op de gemeente en de tewerkstelling.

- Handel en diensten

- Bekeken over heel Wortegem-Petegem kunnen we stellen dat het winkelaanbod vrij beperkt is. De verschillende deelgemeenten beschikken over de dagdagelijkse voorzieningen en diensten, maar in de hoofddorpen Wortegem, Petegem en Elsegem zijn enkele winkels voor eerder occasionele aankopen terug te vinden.

- Wortegem-Petegem heeft slechts in zeer beperkte mate een besteding in eigen gemeente. De voornaamste koopvlucht gaat naar Oudenaarde.

- De specifieke diensten (scholen, banken, ...) naar de gemeenschap toe liggen verspreid over de verscheidene deelgemeenten met Wortegem als belangrijkste, gezien hier het gemeentehuis gevestigd is.

- Landbouw
 - Het aantal land- en tuinbouwbedrijven, evenals het aantal personen dat in deze sector werkt, neemt af in de gemeente.
 - De totale oppervlakte cultuurgrond is daarenboven in de afgelopen 15 jaar gedaald met 103 ha. Opmerkelijk is het feit dat de teelt van graangewassen sterk is afgenomen, in tegenstelling tot een toename van de teelt van nijverheids- en voeder- gewassen en een toename van de groenteteelt in open lucht.
 - Enkele grotere akkergebieden.

3.4. Ruimtelijke verkeers- en vervoersstructuren

3.4.1. Wegeninfrastructuur

- Het grondgebied van Wortegem-Petegem wordt niet gekarakteriseerd door zware verkeerswegen. Juist buiten de gemeentegrenzen liggen echter wel 2 belangrijke verkeersassen : de E17 gelegen aan de grens met Waregem en de N60 te Oudenaarde.
- Wortegem-Petegem wordt gekenmerkt door een aantal oost-westverbindingen, parallel aan de Schelde :
 - de gewestweg N453 Kortrijk-Oudenaarde (Kortrijkstraat) bakent min of meer het valleigebied met de daarinliggende meersen af ;
 - de weg Oudenaarde-Waregem (Kruishoutemseweg/Anzegemseweg) loopt dwars door het centrum van Wortegem en is sterk bepalend geweest in de ontwikkeling van de dorpskern van Wortegem.
- De noord-zuidverbindingen :
 - de N494 Kruishoutem-Anzegem (Kruishoutemseweg/Anzegemseweg) deelt het noordelijk deel van Wortegem-Petegem op in het landbouwgebied rondom Ooike en de eerder groene omgeving nabij de Walemse Beek ; deze gewestweg loopt vanuit Wortegem-centrum in zuidwestelijke richting verder naar Anzegem ;
 - de N459 (Deinzestraat) vormt gedeeltelijk de oostgrens van Wortegem Petegem met Oudenaarde.
- De belangrijkste plaatselijke verbindingswegen zijn de volgende :
 - de verbindingsweg (Zonnestraat/Sneppestraat) van Wortegem via Elsegem naar de Kortrijkstraat verloopt in noord-zuidelijke richting onder een helling, afhellend naar de Schelde ;
 - de Heerbaan loopt parallel tussen de Kortrijkstraat en de Oudenaardseweg ; deze baan is een belangrijke lokale verbinding ;
 - de Lindestraat is de noordelijke toegangsweg naar Petegem-centrum vanuit Wortegem, Moregem en Ooike ; deze straat sluit aan op de Heerbaan ;
 - de Vondelstraat en de Vlaamse Ardennenstraat zorgen voor een vlotte verbinding vanaf de Oudenaardseweg naar Ooike-centrum.

3.4.2. Spoorweginfrastructuur

De spoorweg Brussel-Kortrijk loopt via Oudenaarde parallel aan en ten noorden van de Kortrijkstraat. Deze oost-west structuur vormt een strakke lijn in het landschap. Omwille van zijn beperkte oversteekbaarheid wordt deze als een barrière ervaren.

3.4.3. Waterwegeninfrastructuur

De schelde is een bevaarbare waterloop, maar is voor de gemeente Wortegem-Petegem van geen belang inzake verkeers- en vervoersinfrastructuur.

3.4.4. Hoogspanningsleidingen

Hoogspanningskabels, komende van de elektriciteitscentrale van Ruien, lopen ten westen van Wortegem in noord-zuidelijke richting. Een aftakking in oost-westelijke richting bevindt zich ten noordoosten van het centrum van Wortegem. Deze laatste hoogspanningskabels lopen gedeeltelijk parallel met de Oude-naardseweg.

3.5. Landschappelijke structuur

- Ongeveer twee derden van de oppervlakte van Wortegem-Petegem bestaan uit landbouwgrond. Wortegem-Petegem bestaat daarenboven uit 6 % bosgebied, wat hoger is dan het gemiddelde percentage bos (4,9 %) voor de gemeenten in de provincie Oost-Vlaanderen.
- Het landschap van Wortegem-Petegem behoort deels tot het heuvelland van West-Vlaanderen en deels tot de Vlaamse Vallei. Deze alluviale Scheldevallei kan landschappelijk omschreven worden als een meersgebied met open landschap.
- De zandleemstreek te Wortegem-Petegem wordt landschappelijk gekenmerkt door open kouterlandschap met in de beekvalleien een meer gesloten landschap.
- Het oostelijk deel van de zandstreek (Wortegem), is bosrijker en dunner bewoond. De beekvalleien vormen een matig gesloten landschap met grachten, knotwilgenrijen en elzenkanten.

4. Knelpunten en kwaliteiten

4.1. Knelpunten (zie kaart 30)

4.1.1. Juridische knelpunten

4.1.1.1. Juridische knelpunten in de natuurlijke en landschappelijke structuur

- Ontginning van de bossen ten voordele van weiland.
- Het verdwijnen van kleine landschapselementen.
- Alle bossen in de gemeente Wortegem-Petegem zijn privé-eigendom en kunnen problemen geven i.v.m. het beheer en de instandhouding.
- Het heidebiotoop, gelegen in het Oud-Moregebos, is privé-eigendom en wordt bedreigd door de druk van nieuwe bebouwing vanuit Waregem.

4.1.1.2. Juridische knelpunten in de nederzettingsstructuur

- Diverse kleinere woonkorrels en diverse woonstippen, verspreid over de gemeente, zijn niet als dusdanig erkend op het gewestplan (o.a. 'Huiwede' in Petegem en 'Ter Beek' in Elsegem).
- Nood aan sociale woongelegenheid, verspreid over de verschillende deelgemeenten, ten gevolge van de afname van de gemiddelde gezinsgrootte en de toename van het aantal alleenwonenden.

De oudere aanwezige particuliere woningen in de landbouwzone worden getroffen door verregaande beperkingen. Volgens de N.I.S. volksenwoningtelling van 1991 bevindt zich 14,6 % van het totale woningbestand in deze verspreide bebouwing.

De volgens het gewestplan voorziene lintbebouwingen worden steeds bevroegd voor verdere uitbreiding of samenvoeging.

4.1.1.3. Juridische knelpunten in de ruimtelijk-economische structuur

• Bedrijven

Er is een volledige bezetting van de voorziene bedrijventerreinen volgens het gewestplan. Het aandeel van de werkende bevolking in Wortegem-Petegem is de laatste decennia gestegen. De tewerkstelling in de primaire sector is licht afgenomen, terwijl er een toename is van de tewerkstelling in de tertiaire sector waarvan de dienstensector het grootste part voor zijn rekening neemt. Hierdoor zal de vraag naar bedrijventerreinen in Wortegem-Petegem in de toekomst vermoedelijk nog toenemen.

De meeste bedrijven liggen in een woonzone. Een aantal ervan heeft nood aan bijkomende opslagplaatsen of andere uitbreidingen. Doordat zij hierdoor in een zonevreemd gebied komen te liggen, schept dit problemen.

Een herlokalisatie van enkele bedrijven dringt zich op.

Bedrijven en historisch gegroeide bedrijven in totaal zonevreemde gebieden hebben geen mogelijkheden meer om uit te breiden.

- Landbouw

- Vanaf 1993 is de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid van kracht. Onderstaande reglementering inzake de hervorming van het landbouwbeleid op gemeentelijk niveau heeft volgens het Structuurplan Vlaanderen een invloed op de verdere ontwikkeling van de toekomstige agrarische structuur in Wortegem-Petegem.
 - Het Mc. Sharry-plan : maatregelen die als doel hebben de productie van rundvlees, melk, graan, oliehoudende zaden en eiwitrijke gewassen in de EU te beperken. Concreet worden de prijzen verlaagd en premies voor braaklegging en extensieve veeteelt voorzien. Er wordt tevens een compensatieregeling getroffen, alsook een tijdelijke verlaging van het melkquotum.
 - GATT-akkoord : deze landbouwovereenkomst heeft als doel de steun en de bescherming van de landbouwsector in de EU gedeeltelijk af te bouwen gedurende de periode 1993-1999, met een afbouw van invoerheffingen, gesubsidieerde exporten, exportrestituties en de ondersteuning van de interne markt als gevolg.
 - Het milieu- en vergunningenbeleid in Vlaanderen bepaalt als derde factor de productiestructuur van de landbouwsector, door middel van mestwetgeving en het vergunningsbeleid ten aanzien van land- en tuinbouwbedrijven in het kader van het Vlaams Reglement voor Milieuvergunningen.(VLAREM). Milieuhinderlijke bedrijfsvoeringen (voornamelijk intensieve veehouderij) zullen zich in de toekomst verder aanpassen aan deze reglementering.

4.1.1.4. Juridische knelpunten in de verkeers- en vervoersinfrastructuur

De veldwegen langsheen de meersen en de open kouters verdwijnen (o.a. aan de Gotstraat en de Kleistraat).

4.1.1.5. Juridische knelpunten in de ruimtelijke structuur met andere functies

- Recreatie

- De sportvelden zijn niet erkend als recreatiezone.
- Er is een vraag naar uitbreiding van het golfterrein.

4.1.2. Ruimtelijke knelpunten

4.1.2.1. Ruimtelijke knelpunten in de natuurlijke structuur

- De Scheldevallei
 - De waterkwaliteit van de verscheidene afgesloten meanders kan als licht verontreinigd beschouwd worden. Deze verontreiniging is echter enkel van organische aard.
 - De Scheldevallei heeft ook te kampen met de verdwijning van specifieke biotopen. De oorzaak ligt in de drainage van meersen naar akkerland (een veel voorkomend feit in Elsegem), en in het beplanten van natte percelen met populieren, een boomsoort die niet in het gebied thuishoort. Dit komt veelvuldig voor in het meersgebied en in de beekvalleien.
- De beekvalleien
 - Afname van de alluviale bosjes.
 - Waterverontreiniging, voornamelijk veroorzaakt door lozingen van afvalwater en door organische verontreiniging ten gevolge van de landbouw.
 - Groene lintenproblematiek : verbindingen tussen de Scheldevallei en de bossen (Bouvelobos/Biesvijverbos) dienen bevorderd te worden door bijvoorbeeld beplanting van de beekoevers langs de Snepbeek en de Brulbeek.
 - Veelvuldig overstroomd van de Volkaartbeek.
- De Boscomplexen
 - De bossen die Wortegem-Petegem rijk is, worden bedreigd door veranderingen in de waterhuishouding na drainage, ophoging en kappen van bomen.
 - Het Bouvelobos is uiteengevallen in diverse kleine boscomplexen.
 - Er is druk op de Spitaalbossen en de Oud-Moregemse bossen door oprukkende bebouwing vanuit Waregem. Het Spitaalbos wordt daarenboven meer en meer versnipperd door omvorming van bos naar landbouwgrond.
 - Het heidebiotoop van de Oud-Moregemsebossen is het enige relict van de vroeger zo talrijke heidepercelen. Door een niet- heidegericht beheer en de overwoekering van stikstofminnende soorten (brandnetels, distels, ...) zijn nu reeds sommige heidesoorten verdwenen.

4.1.2.2. Ruimtelijke knelpunten in de nederzettingsstructuur

- De huidige bouwgrondreserves in de woonzones volgens het gewestplan zijn groot genoeg om de behoeften naar nieuwe woningen op te vangen. Toch worden er weinig gronden te koop aangeboden om aan de vraag tegen het jaar 2007 te voldoen. De woonuitbreidingsgebieden zullen moeten aangesneden worden.
- Er is een constante kleine bevolkingstoename in Wortegem-Petegem waarneembaar. De tendens van een toename van het aantal alleenwonenden/jong en oud) en de afname van de gezinsgrootte impliceren dat er een grote behoefte zal zijn aan kleine woningen, aanleunwoningen en sociale woningen.

- Lintbebouwingen verhinderen de voeling met de achterliggende open ruimten en werken bijgevolg ruimtebegrenzend en versnipperen de ruimte in en langs de bebouwde zones.
- Enkele woningen zijn lukraak in het landschap ingeplant.
- Gebrek aan integratie van bedrijven en landbouwbedrijven in het landschap.

4.1.2.3. Ruimtelijke knelpunten in de ruimtelijk-economische structuur

- Bedrijfs- en industriële bebouwing
 - De industriezone ten zuiden van de Waregemseweg en de ambachtelijke zone in Petegem is niet ingepast in het landschap.
 - Het ontbreken van groenschermen bij bedrijven ter integratie.
- Handel en diensten
 - De ontwikkeling van handelszaken langs de grotere verbindingswegen hebben een impact op de open ruimte.
 - Wortegem-Petegem beschikt over alle dagdagelijkse voorzieningen, maar is voor occasionele aankopen en verscheidene functies (zoals middelbaar en hoger onderwijs, gezondheidszorg, ...) afhankelijk van grotere gemeenten zoals Kruishouten, Anzegem of steden zoals Waregem, Oudenaarde, Kortrijk en Gent.
- Landbouw
 - Druk op de landbouwgronden vanuit andere sectoren.
 - Grotere stallingen, horende bij landbouwbedrijven, vormen vaak een visuele hinder.

4.1.2.4. Ruimtelijke knelpunten in de verkeers- en vervoersinfrastructuur

- De barrière en integratie van de spoorweg Brussel- Kortrijk in het landschap.
- Uit analyse van de wegeninfrastructuur bleek dat enkel het doorgaand verkeer van Oudenaarde naar Waregem of van Elsegem en Petegem naar Waregem in het centrum van Wortegem voor problemen zorgt.
- De doortocht van de Waregemseweg doorheen de dorpskern van Wortegem beperkt de ontwikkeling en inrichting van het centrum en staat teveel in het teken van de auto.
- Het centrum van Ooike werd slechts gedeeltelijk aangelegd.
- Fietspaden zijn niet overal verkeersveilig aangelegd of ontbreken langs belangrijke verbindingswegen of lokale ontsluitingswegen. De bestaande fietspaden langsheen de verbindings- en ontsluitingswegen zijn miniem aangelegd.
- De ontsluiting van de ambachtelijke zone te Petegem loopt doorheen de dorpskern.
- In de gehuchten is de verkeersinfrastructuur niet altijd aangepast in functie van de zwakkere weggebruikers.
- Enkel de deelgemeenten Petegem, Wortegem, Elsegem en Ooike zijn bereikbaar met het openbaar vervoer.

4.1.2.5. Ruimtelijke knelpunten in de landschappelijke structuur

- Harde terreinafbakeringen rond weiland in de open ruimte.
- Aantasting van de open ruimte langsheen de grote invalswegen.
- Intensivering van de landbouw waardoor conflicten met de natuur ontstaan (in waardevolle landschappelijke gebieden zoals in de Scheldevallei). Door de stijging van de veestapel nemen de oppervlakten van weide en grasland toe. Ook de toename van de groententeelt in open lucht (+ 30 %) is kenmerkend voor de gemeente.
- Visuele hinder door de hoogspanningspylonen en hoogspanningsleidingen.
- Bepaalde gebieden in de agrarische structuur kunnen als structureel aangetast beschouwd worden, d.w.z. waar het agrarisch gebruik meer en meer in het gedrang komt. Zij bezitten voornamelijk een versnipperde perceelsstructuur, een ruime aanwezigheid van niet-agrarische activiteit en bebouwing. Deze gebieden hebben geen landbouwkundige betekenis meer ten gevolge van de bestaande aantasting van de ruimtelijke structuur. Deze structureel aangetaste gebieden situeren zich o.a. te
 - o Petegem : tussen de woonwijk Kerkkouter en de ambachtelijke zone, tussen de Lindestraat en de Eekhoutstraat.
 - o Wortegem : tussen de woonwijk Vijverhoek en het industrieterrein, de zone ten noorden van hetzelfde industrieterrein.
 - o Elsegem : de zone van het bedrijf Naessens.
 - o Ooike : enkele achtergelegen zones, aansluitend bij het dorpscentrum.

4.1.2.6. Ruimtelijke knelpunten in de ruimtelijke structuur met andere functies

- Gemeenschapsvoorzieningen

Een gewenste uitbreiding en ontwikkeling van het containerpark : het containerpark kampt met het probleem van een te beperkte oppervlakte en het ontbreken van een vlotte ontsluiting.
- Recreatie
 - Buiten het domein de Ghellinck en het golfterrein is er geen specifieke recreatiezone aanwezig.
 - Het ontbreken van een locatie en infrastructuur voor diverse sporten.
 - Geluidshinder en verstoring van het milieu door sportmotoren en terreinwagens, voornamelijk in de Scheldemeersen.
 - Integratie van kleinere sportvelden in het landschap.

4.2. Kwaliteiten

4.2.1. Kwaliteiten in de natuurlijke structuur

- De Scheldevallei
 - De eigenheid van het valleigebied van de Schelde, rijk aan natuurwaarden zoals afgesneden meanders met o.a. water- en oevervegetatie, uitgestrekte graslandschappen(meersen) en alluviale bosjes.
 - Potentiële groengebieden volgens de Biologische Waarderingskaart : de oude Scheldemeanders en het erkende natuureservaat 'De Lange-meersen' worden in het GNOP als zeer waardevol aanzien, terwijl grote gebieden van de Scheldevallei als waardevol gebied ingedeeld worden.
- De beekvalleien
 - De waardevolle biotopen bij de diverse beekvalleien.
 - Potentiële groengebieden volgens de Biologische Waarderingskaart : de beekvalleien van de Walem- en Rotbeek worden in het GNOP als zeer waardevolle gebieden bestempeld ; de beekvalleien van de Molen-, de Vrankaart-, de Walem-, de Rot- en de Tsjammelbeekvallei worden als waardevol gecatalogeerd.
 - Mogelijkheid tot het ontwikkelen van een zone voor het bergen van water in het valleigebied van de Volkaartbeek.
- De boscomplexen
 - De resterende bossen vormen een basis voor de verdere uitbouw van een samenhangende bosstructuur. Daarenboven kan aan deze bossen, naast een ecologische functie, ook een sociale, educatieve en wetenschappelijke functie toegeschreven worden.
 - Het heidebiotoop van de Oud-Moregemsebossen is het enige relict van de vroeger zo talrijke heidepercelen.
 - Potentiële groengebieden volgens de Biologische Waarderingskaart : de Spitaal- en Oud-Moregemsebossen, het Bouvelobos en het Biesvijverbos worden in het GNOP als zeer waardevolle gebieden omschreven.
- Kasteelparken

Wortegem-Petegem kent 4 oude kasteelparken : het kasteelpark te Petegem (golfterrein), het domein de Ghellinck te Elsegem, het park rondom het kasteel Stuivenberg en het kasteelpark te Moregem. Deze oude kasteelparken worden op basis van de Biologische Waarderingskaart als waardevol gebied aanzien.
- Natuureservaat

Op het grondgebied van Wortegem-Petegem situeert zich het hooilandschap 'De Langermeersen' te Petegem. Dit natuurgebied beslaat een oppervlakte van 11 ha en ligt in het valleigebied.

4.2.2. Kwaliteiten in de nederzettingsstructuur

- Kwalitatieve landelijke woonomgeving.
- Diverse duidelijk herkenbare dorpskernen.
- Eigenheid van kleinere gehuchten.
- Pittoreske dorpen.
- Integratie van bedrijven in de woonzones.

4.2.3. Kwaliteiten in de ruimtelijk-economische structuur

- Bedrijfs- en industriële bebouwing
 - Specifiek aanbod van werk in de secundaire en tertiaire sector.
 - Gedeeltelijk niet-storende verwevenheid tussen wonen en werken.
 - Geen vervuilende industrie.
 - Een kleine impact van de bedrijven op de open ruimte.
- Handel en diensten
Handel op dorpsniveau.
- Landbouw
De aanwezigheid van een gemengde agrarische structuur met akkerland als belangrijkste bodemgebruik.

4.2.4. Kwaliteiten in de verkeers- en vervoersinfrastructuur

- Voldoende uitgerust wegennet.
- Ingerichte dorpsdoortochten in Petegem, Ooike, Moregem en Elsegem.
- Geen zware wegeninfrastructuur.

4.2.5. Kwaliteiten in de landschappelijke structuur

- Het landelijk karakter van de gemeente is goed bewaard.
- Aanwezigheid van relictgebieden van traditionele landschappen met de openheid van de Scheldemeersen en talrijke grotere kouters.
- De landbouw is belangrijk als structurerende functie voor de open ruimte : talrijke grote open ruimten worden door de landbouw in stand gehouden.
- Aanwezigheid van kleine landschapelementen : lineair groen in de valleien en open field-gebied werken bijvoorbeeld structuurversterkend.
- Aanwezigheid van reliëfverschillen : het reliëfverschil geeft het landschap een extra ruimtelijke dimensie en enkele door topografie bepaalde panoramische of gerichte vergezichten (o.a. van de Oudenaardseweg en de Heerweg naar de Scheldevallei toe).

4.2.6. Kwaliteiten in de ruimtelijke structuur met andere functies

- Gemeenschapsuitrusting
 - Voldoende lagere en kleuterscholen.
 - Nieuw gemeentehuis met containerpark (Wortegem).
 - Bibliotheek (Petegem).
 - Het bejaardentehuis 'De Linde' (Petegem).
 - O.C.M.W. Rozenhof.

- Recreatie
 - Het landelijk karakter van Wortegem-Petegem, het valleigebied van de Schelde, de omgeving van enkele kastelen (Oud-Moregem, Moregem) en hoeven (Te Walem) lenen zich ideaal voor fiets- en wandelrecreatie.
 - Het openbaar karakter van het gemeentelijk domein de Ghellinck is geschikt voor wandelaars en diverse recreatieve en sportactiviteiten.
 - De 'Golf- en Countryclub Oudenaarde' is een regionale recreatiepool.
 - Enkele vergezichten.
 - De aanwezigheid van verscheidene sportclubs.
 - Het Apart-Hotel vormt een ideale accommodatie voor het kortverblijfstoe-risme.

4.2.7. Besluit

Tegenover enkele prangende ruimtelijke problemen staat dat de gemeente nog over verscheidene mogelijkheden beschikt. Deze mogelijkheden met kwaliteiten zijn samengevat als volgt :

- de ligging nabij Oudenaarde en Waregem en de vlotte ontsluiting naar de E17 en de N60.
- het herkenbare landschap met biologische en ecologische waardevolle gebieden, kleine beekvalleien, de Scheldevallei en verscheidene kouters.
- de aanwezige open ruimte.
- de bosstructuren : de Spitaalbossen en de Oude Moregebossen.
- de kasteelparken die dikwijls als instandhouder van groen en als puntrelicten functioneren.
- historische kernen waar wonen en werken nog van belang zijn en in harmonie verweven zijn in een rustig woonklimaat.
- De werkgelegenheid in eigen gemeente.

HOOFDSTUK III : PLANNINGSCONTEXT

1. Boven-gemeentelijk niveau

1.1. Gewestplan (kaart 31.1)

Het gewestplan is nog steeds het wettelijk referentiekader volgens hetwelk beslissingen inzake de toekomstige ruimtelijke structuur van de gemeente dienen genomen te worden.

Wortegem-Petegem maakt deel uit van het gewestplan Oudenaarde (K.B. 24.02.1977). Het gewestplan Oudenaarde karakteriseert Wortegem-Petegem voornamelijk als 'landbouwgebied'. Ongeveer 80 % van het totale grondgebied is beschreven als agrarisch en landschappelijk waardevol gebied. De Scheldevallei wordt gezien als een overwegend agrarisch gebied met landschappelijk waardevol karakter.

Tabel 58 : De bodembestemmingen vastgelegd volgens het gewestplan voor Wortegem-Petegem

	<i>Oppervlakte (ha)</i>	<i>Procentueel aandeel</i>
Woongebieden	80,6	1,83 %
Woonuitbreidingsgebieden	46,3	1,05 %
Woongebieden met landelijk karakter	140,9	3,21 %
Industriegebieden	17,7	0,40 %
Gebieden voor ambachtelijke bedrijven of KMO	4,9	0,11 %
Agrarische gebieden en landschappelijke waardevolle gebieden	3.497,0	79,46 %
Bosgebieden	178,3	4,05 %
Natuurgebieden	188,0	4,27 %
Parkgebieden	68,6	1,56 %
Gebieden voor gemeenschappelijke voorzieningen en openbare nutsvoorzieningen	2,2	0,05 %
Niet geplanimetreed	176,5	4,01 %
Totale oppervlakte Wortegem-Petegem	4.401,0	100,00 %

De centrumbebouwing van Wortegem en Petegem wordt aangeduid als woongebied. De kernen van Elsegem, Ooike en Moregem zijn woongebieden met landelijk karakter. Verspreid over Wortegem-Petegem komen kleinere woongebieden met landelijk karakter voor. Aansluitend op de grens met Gijzelbrechtegem ligt een vrij groot woongebied met landelijk karakter dat ruimtelijk eigenlijk deel uitmaakt van het centrum van Gijzelbrechtegem.

Wortegem-Petegem telt in totaal 5 woonuitbreidingsgebieden. In Wortegem liggen 2 uitbreidingsgebieden waarvan één zich situeert achter de kerk, aansluitend op de dorpskern. Het woonuitbreidingsgebied te Petegem werd reeds gedeeltelijk aangesneden door de bouwmaatschappij 'Elk gezin een dak'. In Ooike is het woonuitbreidingsgebied gereserveerd voor sociale woningbouw door de bouwmaatschappij 'Vlaamse Ardennen'. In het BPA Blaarhoek (art. 17), daterend van 1985, wordt een woonuitbreidingsgebied mee opgenomen.

Het industriegebied (voor vervuilende industrieën) is voorzien langs de Waregemseweg in Wortegem, nabij de Spitaalbossen. In het centrum van Wortegem en Petegem situeert zich telkens 1 gebied voor ambachtelijke bedrijven.

Het Bouvelobos, de Spitaalbossen en de oud-Moregebossen worden aangeduid als bosgebieden. De kasteelparken, het Biesvijverbos, een deel van de Scheldevallei en enkele beekvalleien zijn natuur- of parkgebieden.

In de kern van Wortegem ligt een gebied voor gemeenschappelijke voorzieningen en openbare nutsvoorzieningen.

1.2. Gewestplanwijzigingen (zie kaart 31.2)

1.2.1. Uitbreiding golfterrein (M.B. 20/04/1994)

Alhoewel er in 1974 reeds sprake was van een oprichting van een golfclub in Wortegem-Petegem, werd er geen specifieke zone in het gewestplan opgenomen. Tussen de oude Scheldearm en de nieuwe rechte trekking van het tracé van de Kortrijkstraat, in de directe omgeving van het kasteel van Petegem, werd een parkzone voorzien.

Bij besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994 werd het gewestplan ter hoogte van het golfterrein gewijzigd via een gewestplanwijziging. Het parkgebied rondom het kasteel van Petegem, het aangrenzend agrarisch gebied en een deel van het valleigebied werden omgevormd tot een zone voor parkgebied, gecombineerd met recreatie. De reservatiestrook voor de rechte trekking van de Kortrijkstraat werd hierin gedeeltelijk opgenomen en het overige deel van de reservatiestrook werd agrarisch gebied. In de onmiddellijke omgeving van het kasteel van Petegem werd de parkfunctie aangehouden.

1.2.2. Gewestplanwijzigingen (M.B. 29/10/1999)

Oudenaarde en Wortegem-Petegem – Langemeersen

Wijziging van reatiegebied (Oudenaarde) en natuurgebied naar natuurgebied met wetenschappelijke waarde (reservaatgebied), omwille van de aanwezigheid van biologisch zeer waardevolle, natte en soortenrijke graslanden en het erkende natuurreservaat 'De Langemeersen'. Het gebied is landschappelijk en ecologisch één van de meest intacte en waardevolle delen binnen de natuurlijke structuur van de vallei van de Bovenschelde.

Wortegem-Petegem –Kouter Scheldewijk en Normandie

- Wijziging van agrarisch gebied (31,7 ha) en landschappelijk waardevol agrarisch gebied (87,5 ha) naar bouwvrij agrarisch gebied, omwille van de aanwezigheid van een volledig intacte, open kouter en van een structurerende reliëf-overgang tussen alluvium en kouter.
- Wijziging van agrarisch gebied naar landschappelijk waardevol agrarisch gebied (68,6 ha), omwille van de aanwezigheid van een middeleeuws rijgehucht (Huiwede) op de grens tussen alluvium en kouter en omwille van een vrij intacte kouter ter hoogte van de Scheldekant en Normandie.

Wortegem-Petegem, Elsegem – Scheldemeersen

Wijziging van agrarisch gebied met bijzondere waarde naar natuurgebied (14,8 ha), omwille van de aanwezigheid van ecologische prioritaire gebieden (waardevolle, natte graslanden) binnen de natuurlijke structuur van de Scheldevallei, een biologisch zeer waardevolle meander (Elsegem-kasteel) en de graduele verstrenging van bestemming ten aanzien van de natuurwaarden langsheen de Schelde.

Wortegem-Petegem, Wortegem – aaneensluiting van bestaand natuurgebied en Bouvelobos

- Wijziging van landschappelijk waardevol agrarisch gebied naar natuurgebied (1,3 ha), omdat dit grasland twee grotere natuurgebieden ruimtelijk aaneensluit, respectievelijk de vallei van de Watermolenbeek en een eikenbos. De vallei van de Watermolenbeek vormt een ecologische structuur in een overwegend landbouwgebied. Belangrijk is de continuïteit van de vallei ook planologisch-juridisch te realiseren.
- Wijziging van landschappelijk waardevol agrarisch gebied naar uitbreiding voor bos (9,7 ha), omwille van de verbinding die dit reliëfrijk gebied vormt tussen twee bestaande bronbosjes.

Kruishoutem – boscomplex Oud-Moregem

Wijziging van landschappelijk waardevol agrarisch gebied naar uitbreiding voor bos (16,8 ha), omdat het hier een landbouwenclave betreft, gelegen binnen een groot, vrijwel aaneengesloten boscomplex (Spitaalsbossen) met biologische waarde.

Kruishoutem, Nokere-bos, valleibos en omgeving Moeraskordaal

- Wijziging van landschappelijk waardevol agrarisch gebied naar natuurgebied.
- Wijziging van landschappelijk waardevol agrarisch gebied naar uitbreiding voor bos, omwille van de mogelijkheid om de bestaande eikenbossen en valleibossen uit te breiden.
- Wijziging van landschappelijk waardevol agrarisch gebied en natuurgebied naar bouwvrij agrarisch gebied om het landschappelijk open en onbebouwd karakter van dit landbouwgebied te vrijwaren.

Deze gewestplanwijzigingen zijn grensoverschrijdend met Kruishoutem en zijn slechts beperkt van toepassing op de gemeente Wortegem-Petegem.

Wortegem-Petegem, Elsegem – golf

Wijziging van agrarisch gebied met bijzondere waarde (26,3 ha) en agrarisch gebied (5,3 ha) naar golfterrein, omwille van de behoefte aan uitbreiding van het bestaande golfterrein van Wortegem-Petegem, omwille van de ligging van het gebied tussen het bestaande golfterrein en het park van Elsegem met recreatieve accommodatie en omwille van de mindere landbouwkundige en ecologische waarde van het gebied.

Wortegem-Petegem, Elsegem – rioolwaterzuiveringsinstallatie Nederbeek

Wijziging van agrarisch gebied naar gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen (1,9 ha), omdat

- bij Aquafin de behoefte bestaat om op dit terrein een rioolwaterzuiveringsinstallatie in te planten ;
- de landschappelijke impact zo beperkt mogelijk is gehouden door de rioolwaterzuiveringsinstallaties zo dicht mogelijk aan te sluiten bij het bestaande lint langs de N453.

Wortegem- Petegem, Wortegem – kerk en omgeving

De site van de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Wortegem met omringend gebied wordt aangeduid als woongebied met culturele, historische en esthetische waarde (0,7 ha)? omdat het een waardevol cultuurhistorisch en beeldbepalend element vormt in de dorpskern.

Wortegem-Petegem, Petegem – kerk en omgeving

De dorpskern van Petegem wordt aangeduid als woongebied met culturele, historische en esthetische waarde (4,3 ha)? omwille van de cultuurhistorische waarde van de beschermde Sint-Martinuskerk met omringend kerkhof en omringende vroegere ommegang, de losse landelijke bebouwing en de dorpshuizen.

Oudenaarde, Petegem-aan-de-Schelde : N453 – schrappen van de reservatiestreek voor de omleidingsweg voor de N453

Schrappen van gereserveerd tracé voor omleidingsweg voor de N453, omdat

- de bestaande gewestweg, die de relatie verzorgt tussen de N60 (Oudenaarde) en de N8 (Kerkhove), niet behoort tot het stelsel van hoofd- en primaire wegen. De huidige functie van de weg is de ontsluiting van Petegem (kernen in het buitengebied) en als verzamelweg van bovenlokaal belang naar Oudenaarde (N60) voor de kernen in Wortegem-Petegem en omgeving (d.i. een functie als secundaire weg). Deze weg kan in een provinciaal structuurplan geselecteerd worden, hoogstens als secundaire weg ;
- de vervoersrelatie tussen Oudenaarde en Kerkhove-Kluisbergen-Avelgem niet van die aard is dat de inrichting in functie van leefbaarheid niet mogelijk is en dat er een omleiding moet worden voorzien ;
- het bestaande profiel voldoende ruim is om de verkeersleefbaarheid en de woonkwaliteit door aanpassingen aan de inrichting te vergroten (evt. doortocht) ;
- de omleidingsweg het waardevolle structuurbepalend meandergebied aan de Schelde te Petegem-aan-de-Schelde zou doorsnijden en de samenhang in het gebied zo zou versnipperd worden door bijkomende dynamiek in het gebied te brengen.

1.3. Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) (kaart 32)

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is de uitwerking van een nieuwe wijze van ruimtelijke planning op het niveau van Vlaanderen. Het geeft de gewenste ruimtelijke structuur aan als kader waarin de ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden.

Met het decreet houdende de ruimtelijke planning van 24 juli 1996 (het zgn. Planningsdecreet) kreeg de structuurplanning in Vlaanderen een decretale basis.

Het planningsdecreet

- geeft een omschrijving van het begrip 'Ruimtelijk Structuurplan' en stelt dat er ruimtelijke structuurplannen moeten worden opgemaakt op drie niveaus : Vlaams gewest, provincies en gemeenten ;
- regelt de inhoud en de juridische waarde van de ruimtelijke structuurplannen ;
- regelt de procedure van totstandkoming van de ruimtelijke structuurplannen ;
- regelt de uitvoering van de ruimtelijke structuurplannen.

Het ruimtelijk structuurplan bevat

- een informatief deel met de beschrijving van de bestaande ruimtelijke structuur, de trends en de prognoses ;
- een richtinggevend deel met de visie op de ruimtelijke ontwikkeling van het betrokken gebied, de ruimtelijke principes en de gewenste ruimtelijke structuur ;
- de taakstellingen en krijtlijnen voor de realisatie van de gewenste ruimtelijke structuur in voor de overheid bindende bepalingen.

Het ruimtelijk structuurplan bevat dus essentiële keuzes over de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied. Van het richtinggevend gedeelte kan de overheid slechts afwijken op grond van een beperkt aantal motieven. Van de voor de overheid bindende bepalingen kan niet worden afgeweken.

Het ruimtelijk structuurplan zelf is geen bodembestemmingsplan. Het is dus geen beoordelingsgrond voor de aflevering van vergunningen (bouw- en verkavelingsvergunningen). Het heeft geen verordende kracht. Het heeft wel een dwingende kracht ten aanzien van de overheid.

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV)

- doet uitspraak over de structuurbepalende elementen van gewestelijk en bovengewestelijk belang ;
- bevat aanwijzingen of desgevallend bindende bepalingen over de inhoud van de provinciale (en eventueel gemeentelijke) structuurplannen, zowel formeel (taakomschrijving) als inhoudelijk (krijtlijnen van de invulling van de taak) ;
- bevat naast bindende bepalingen over de uitvoering die op gewestelijk niveau moet gebeuren, ook bindende bepalingen over de uitvoeringstaken (voor uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen) die aan de provincies (en eventueel de gemeenten) worden opgedragen.

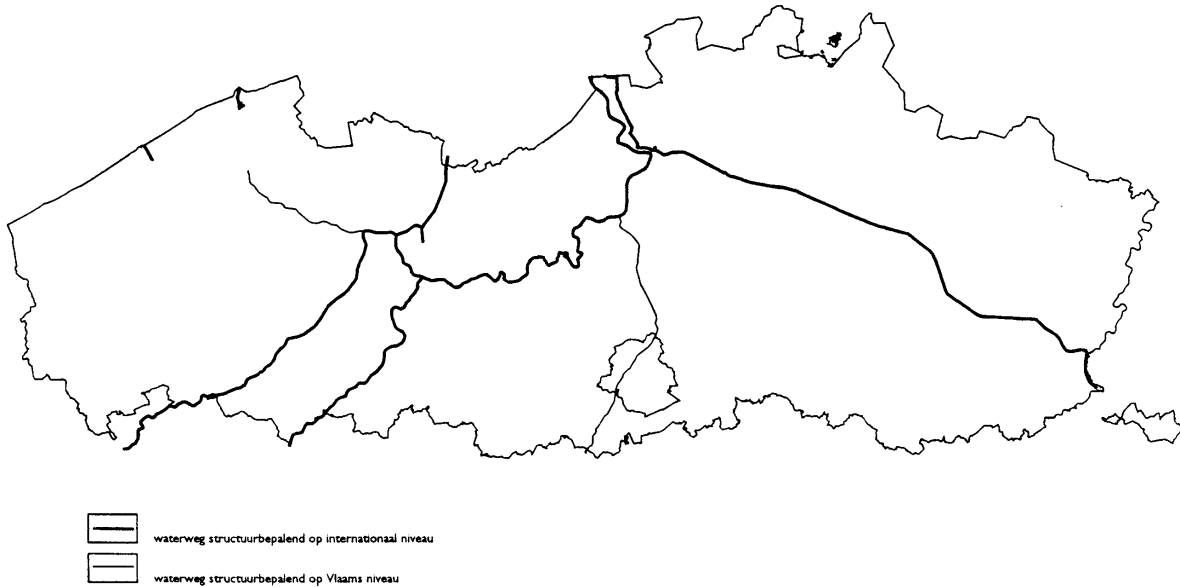
Op 23 september 1997 werd het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen door de Vlaamse regering definitief vastgesteld. Het bekrachtigingsdecreet draagt de datum van 17 december 1997.

1.3.1. Het RSV en Wortegem-Petegem

- Volgens de ruimtelijke visie van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wordt Wortegem-Petegem ondergebracht in het 'Buitengebied' ("Als buitengebied worden beschouwd de gebieden die niet als stedelijk gebied worden afgebaand").
- Alhoewel de provincie doorkruist wordt door talrijke belangrijke infrastructuurbundels van nationaal en internationaal belang, werd in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen op het grondgebied van Wortegem-Petegem geen enkele weg geselecteerd of ondergebracht in een categorie.

- De Schelde (Bovenshelde) die in het zuidoosten en het zuiden de grens van de gemeente vormt, werd geselecteerd als hoofdwaterweg.

Kaart 33 : waterwegeninfrastructuur in Vlaanderen.

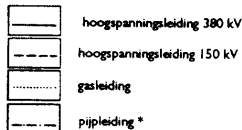
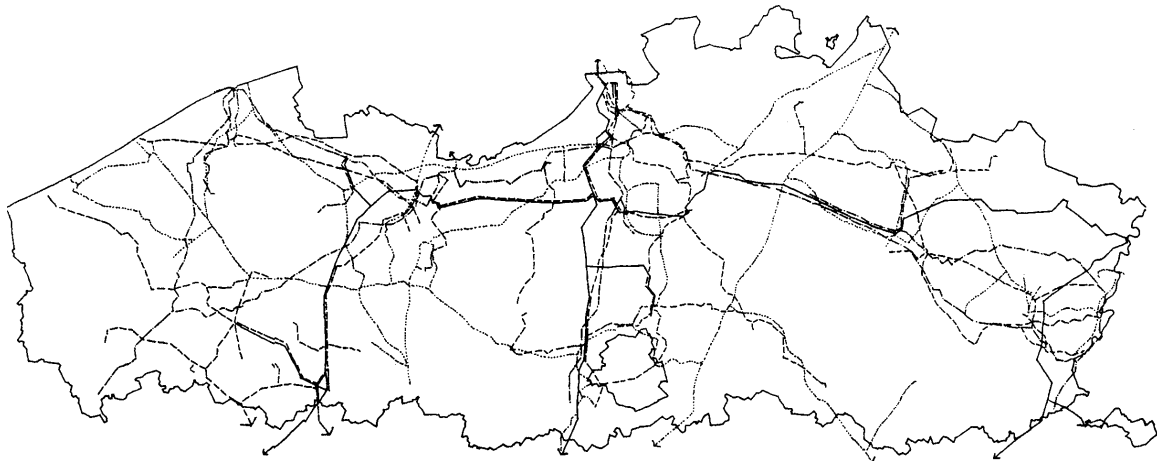

- De transportfunctie van pijpleidingen en elektriciteitsnetten is voor het economisch en maatschappelijk functioneren, en in het bijzonder voor de energievoorzieningen, van cruciaal belang. Het ruimtelijk structurerend vermogen van beide netten is evenwel op niveau van Vlaanderen zwak. Het 380 kV en 150kV-hoogspanningsnet en de transformatorstations voor het 380 kV-net worden beschouwd als structuurbepalend op Vlaams niveau omwille van de transportfunctie voor elektriciteit en de ruimtelijke impact, vooral op de landschappelijke structuur (visueel) en de nederzettingsstructuur (o.a. bebouwingsvrij houden onder hoogspanningsleidingen om milieuhygiënische redenen).

De structuurbepalende hoogspanningsleidingen worden op kaart aangeduid. De structuur van het net hangt samen met

- de productieplaatsen, met name de elektrische centrales ;
- de plaatsen met aanbod aan koelwater ;
- de grote verbruiksgebieden van elektrische stroom door particulieren, met name de grote en regionale steden ;
- de lokalisatie van specifieke economische activiteiten met een grote elektriciteitsbehoefte, met name de N.M.B.S. en de industriële activiteiten in de omgeving van Kortrijk.

Kaart 34 : hoogspanningsleidingen (380 kV- 150 kV) in Vlaanderen.

* de pijpleidingen voor petroleum en de militaire pijpleidingen worden niet op de kaart vermeld.

Ten westen van Wortegem-Petegem lopen 3 hoogspanningskabels, waarvan 2 van 150kV en 1 van 380 kV, komende van de elektriciteitscentrale van Ruiien via Kluisbergen. Deze leidingen gaan naar een elektriciteitsverdeelcentrum gelegen tussen de Waregemseweg en de Rijborgstraat, ten noordwesten van Wortegem-centrum. Van hieruit vertrekken 2 hoogspanningskabels van 150 kv en 380 kV verder in noordelijke richting. De dubbele aftakking naar Oudenaarde loopt gedeeltelijk parallel aan de Oudenaardseweg. Het betreft hier hoogspanningskabels van 70 kV en 150 kV. Vanuit het verdeelcentrum loopt één hoogspanningskabel van 150 kV ten zuiden en één van 70 kV ten noorden van de Spitaal- en Oud-Moregembossen naar Waregem.

1.3.2. Wortegem-Petegem : 'Buitengebied'

1.3.2.1. Algemeen

Door de toenemende ruimtebehoefte, de gewijzigde mobiliteit, de uitbreidende infrastructuur, de verruiming van de economie, ... is er een suburbanisatie van het wonen en de economische activiteiten.

Een gevolg hiervan is dat een aantal functies van het buitengebied in het gedrang komen. Dit vraagt om een specifieke beleidsmatige aanpak.

Het buitengebied is dat gebied waarin de open ruimte overweegt. Elementen van bebouwing en infrastructuur die in functionele samenhang zijn met de niet-bebouwde ruimte maken er onderdeel van uit.

De ruimtelijke structuur van het buitengebied wordt bepaald door de natuurlijke (inclusief de bosstructuur) en de agrarische structuur, de nederzettingsstructuur en de infrastructuur. De wisselwerking tussen deze structuren (dat is de wisselwerking tussen de fysieke dragers en de menselijke activiteiten) resulteert in een specifiek landschap. De ruggegraat of onderlegger van deze structuren is het fysiek systeem, het geheel van eigenschappen, processen en onderlinge relaties van klimaat, lucht, bodem en water.

Buitengebied is een uitgesproken ruimtelijk begrip dat verwijst naar ruimtelijke structuren, zoals hoger vermeld. Het begrip buitengebied heeft, in de ruimtelijke planning en in het bijzonder in ruimtelijke structuurplannen, een beleidsmatige inhoud ; het is het gebied waar een beleid gevoerd wordt ten aanzien van de natuurlijke en de agrarische structuur, de nederzettingsstructuur en de infrastructuur.

Binnen het buitengebied zijn en blijven vele functies en activiteiten aanwezig en mogelijk.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen

- de structuurbepalende functies en activiteiten, dit zijn natuur en bos, landbouw, wonen en werken ;
- andere functies en activiteiten van het buitengebied. Hieronder worden die functies en activiteiten verstaan die in bepaalde gebieden van het buitengebied weliswaar hoofdfunctie zijn, maar niet als structurerend voor het gehele buitengebied worden beschouwd. Dit zijn de recreatieve en toeristische activiteiten, sommige gemeenschaps- en nutsvoorzieningen (waterzuivering, energievoorzieningen).

1.3.2.2. Beleidsmatige benadering

Voor het ruimtelijk beleid in het buitengebied wordt eveneens uitgegaan van de uitgangshouding 'duurzame ruimtelijke ontwikkeling'. Duurzame ruimtelijke ontwikkeling is slechts mogelijk indien bij de ontwikkeling van de structurerende activiteiten en functies (landbouw, natuur, bos, wonen en werken) het bestaand fysiek systeem mee als uitgangspunt wordt gehanteerd. Het fysiek systeem is het geheel van eigenschappen, processen en onderlinge relaties van klimaat, lucht, bodem en water. In ruimtelijke context zijn vooral de bodemeigenschappen en -processen en het watersysteem van belang. Het watersysteem wordt beschouwd als een samenhangend en functioneel geheel van oppervlaktewater, grondwater, onderwaterbodems, oevers en technische infrastructuur, met inbegrip van de daarin voorkomende ecotopen en alle bijbehorende fysieke, chemische en biologische kenmerken en processen.

In het buitengebied is het beleid gericht op het behoud, het herstel, de ontwikkeling en het verweven van de belangrijke structurerende elementen. Dit kan alleen vanuit een integrale, samenhangende ruimtelijke visie op de ruimte.

Sectorale ontwikkelingen worden hierin gekaderd.

Dit betekent niet dat het buitengebied wordt 'bevroren'. De bestaande ruimtelijke structuur en het fysisch systeem bieden het raamwerk waarbinnen dynamische activiteiten en functies met steeds wijzigende omgevingsvereisten op flexibele manier moeten kunnen functioneren. Deze dynamiek moet natuurlijk op de schaal en op het tempo van het buitengebied worden gehouden. Voor de functies wonen en werken is dit dus niet dezelfde dynamiek als diegene die in de stedelijke gebieden aanwezig is en er gestimuleerd wordt. De specifieke eigenheid van het wonen en werken in het buitengebied moet erkend en gerespecteerd worden en in relatie gebracht worden met het duurzaam functioneren van de agrarische en de natuurlijke structuur.

1.3.2.3. Grote krachtlijnen

- Het buitengebied vrijwaren voor de essentiële functies

In het buitengebied wordt een dynamische en duurzame ontwikkeling gegarandeerd, zonder het functioneren van de structuurbepalende functies van het buitengebied (landbouw, natuur, bos en wonen en werken op het niveau van het buitengebied) aan te tasten. Op deze wijze blijft het buitengebied gevrijwaard voor haar essentiële functies.

- Tegengaan van versnippering van het buitengebied

Om het buitengebied te vrijwaren van de structuurbepalende functies, moet de versnippering van het buitengebied en de verbrokkeling van haar structuur door bebouwing en infrastructuur tegengegaan worden. Door gerichte structuurondersteunende maatregelen, zowel naar natuur, bos en landbouw als naar de woon- en werkfunctie toe, moet de eigenheid van het buitengebied gevrijwaard worden.

- Bundelen van de ontwikkeling in de kernen van het buitengebied

Met betrekking tot het wonen en de verzorgende activiteiten wordt de ruimtelijke ontwikkeling in de kernen van het buitengebied geconcentreerd.

De eigen ontwikkeling van de kernen wordt opgevangen binnen de vooropgestelde zones. Wel wordt de trend naar een steeds groter aandeel aan woningbouw in het buitengebied tegengegaan. Als principe wordt gesteld dat de groei in het buitengebied plaatsvindt volgens de verhouding van het woningbestand tussen de kernen van het buitengebied en de stedelijke gebieden in 1991 en dat de in 1991 vastgestelde verhouding voor de economische activiteiten constant blijft.

Ontwikkelingen blijven dus mogelijk, maar groter dan deze verdeling wordt niet toegelaten.

- Landbouw-, natuur- en bosfunctie in goed gestructureerde gehelen

Het buitengebied wordt in hoofdzaak gestructureerd door de functies landbouw, bos en natuur. Elk van deze functies kan slechts op een duurzame wijze functioneren indien de gebieden die aan deze functie toegewezen worden, ingebed zijn in een goed gestructureerd geheel.

Deze gestructureerde gehelen - de natuurlijke structuur, inclusief de bosstructuur, en de agrarische structuur - kunnen elkaar overlappen.

- Bereiken van gebiedsgerichte ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied

Ruimtelijke kwaliteitsobjectieven voor het buitengebied zijn ondermeer :

- ruimtelijk kwaliteitsobjectief met betrekking tot fysisch systeem : ruimtelijke ondersteuning van integraal waterbeheer, ondermeer door middel van het creëren van ruimtelijke condities voor infiltratie van regenwater naar grondwaterlagen (bijv. door beperking van verharde oppervlakken) of voorkoming van insijpeling van vervuilende stoffen en door middel van een ruimtelijk ondersteunen van waterberging in beek- en riviervalleien (bijv. door beperking van bebouwing), buffering van waterlopen, ...
- ruimtelijke kwaliteitsobjectief met betrekking tot rivier- en beekvalleien : behoud van waterbergend vermogen door beperking van verharde oppervlakte (= natuurlijke loop), ruimtelijke buffering van waterlopen, ...
- ruimtelijke kwaliteit in de nederzettingenstructuur : de eigenheid van het buitengebied moet vooral in de kwaliteitsobjectieven, eerder dan in de kwantiteit, gerealiseerd worden. De nodige ruimtelijke condities voor de leefbaarheid van de nederzittingsstructuur moeten kunnen geboden worden. Vanuit de ruimtelijke ordening wordt dan ook gepleit voor een specifiek socio-economisch beleid voor het buitengebied, dat ingepast is in de gedeconcentreerde bundeling van de groei.

1.4. Het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan

- doet uitspraak over de structuurbepalende elementen van bovenlokaal belang die niet van gewestelijk belang zijn ;
- bevat aanwijzingen of desgevallend bindende bepalingen over de inhoud van de gemeentelijke structuurplannen, zowel formeel (taakomschrijving) als inhoudelijk (krijtlijnen van de invulling van de taak) ;
- bevat naast bindende bepalingen over de uitvoering die op provinciaal niveau moet gebeuren, ook bindende bepalingen over de uitvoeringstaken (voor uitvoering van het provinciaal ruimtelijk structuurplan) die aan de gemeenten worden opgedragen.

Op dit ogenblik is de startnota, een vertrekbasis, volledig klaar. De nota geeft een inzicht in de bestaande kennis met betrekking tot de aspecten die uiteindelijk in het structuurplan aan bod komen. Zij geeft tevens aan hoe het vervolgingsproces georganiseerd wordt, op welke manier de communicatie met alle betrokken partijen verloopt en hoe beslist wordt. Het document is geen afgerond geheel, maar wordt beschouwd als een werktekst.

Omwille van de verstaanbaarheid en leesbaarheid van de complexe ruimtelijke structuur wordt Oost-Vlaanderen ingedeeld in ruimtelijke entiteiten. Zo wordt Wortegem-Petegem herkend in de ruimtelijke entiteiten 'Vallei van de Bovenschelde', 'Kruishoutem' en 'De Vlaamse Ardennen'. Eind 1998 werd gestart met de opmaak van de gewenste structuur.

1.5. Het Strategisch Plan Zuid-Oost-Vlaanderen

Onder impuls van de Kamer voor Handel en Nijverheid Zuid-Oost-Vlaanderen en de Nationale Bank werd op 8 maart 1995 het Strategisch Plan Zuid-Oost-Vlaanderen (SPZOV) opgericht met als doel de bevordering van de socio- economische ontwikkeling van de arrondissementen Aalst en Oudenaarde.

Het Strategisch Plan is een samenwerkingsverband dat alle levende krachten uit de regio verenigt, met als doel het opstellen van een 'Streekvisie' en een 'Streekcharter'. Na diepgaand overleg moeten een aantal prioritaire actiedomeinen vastgelegd worden, die primordiaal zijn voor de socio-economische ontwikkeling van de regio.

De studie is vrij algemeen opgevat over het totale gebied en heeft niet rechtstreeks een relevante inhoud voor de gemeente.

Specifiek voor het gebied Zuid-Oost-Vlaanderen wordt een visie gegeven i.v.m. de ruimtelijke ordening. Er wordt prioritair vastgesteld dat de provincie en de gemeenten (clusters van gemeenten) een visie moeten ontwikkelen over de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van hun grondgebied, omdat de streek zo inspraak gegarandeerd wordt bij het bepalen van de eigen ruimtelijke evolutie.

Visie over de ruimtelijke ordening

- *Economische ontwikkeling*

Een achteruitgang van de primaire sector ten voordele van de vooruitgang van de tertiaire sector is waar te nemen. Uit de sterkte-zwakteanalyse is gebleken dat de voorraad bedrijventerreinen te beperkt is. Indien men toch bedrijven wenst, gaat de voorkeur uit naar gemengde activiteiten, dient men de economische activiteiten te bundelen en dienen de gemeenten bij de inplanting van nieuwe terreinen overleg met elkaar te plegen. De situering van de bedrijven dient te gebeuren in de stedelijke gebieden.

- *Verkeersinfrastructuur en mobiliteit*

De stedelijke gebieden liggen centraal op de noord-zuidassen tussen Vlaanderen, Noord-Frankrijk en Henegouwen. Wat betreft het personenvervoer verdient het fenomeen pendel vanuit Oudenaarde en Aalst ruime aandacht. De regio wenst te streven naar een meer evenwichtige verdeling van de vervoerswijzen met aandacht voor het openbaar vervoer, carpooling en fiets.

De N60 heeft een cruciale verbindings- en verzamel functie op Vlaams niveau en is voor de ontsluiting van de regio van groot belang.

- *Woonstructuur*

Er zal gestreefd worden naar het aanmoedigen tot herbevolking van de gemeentelijke en stedelijke kernen volgens het principe van de gedeconcentreerde bundeling.

Om dit zonder verdere aantasting van de open ruimte te realiseren, dienen twee voorwaarden vervuld te worden : de lokale overheden moeten in staat zijn om een gericht woonbeleid te voeren door de kernen aantrekkelijk te maken en een wettelijke basis op te maken om privé-eigenaars in sommige gevallen te verplichten aan renovatie- en herwaarderingsprojecten te doen.

- *Open ruimte*

De uitwerking van een globale ruimtelijke visie op de ontwikkeling van de open ruimte in Zuid-Oost-Vlaanderen en de afbakening van grote samenhangende gehelen verdienen een prioritaire aandacht.

De toekomstige leefbaarheid en duurzaamheid van de landbouw, die een grote rol speelt in het behoud van de open ruimte, is van groot belang.

Indien de open ruimte veilig gesteld wordt, zal in combinatie met het groene en cultuurhistorische karakter van de streek, het toeristisch recreatieve gebeuren verder ontwikkeld kunnen worden.

- *Natuur en milieu*

De gemeenten dienen natuurbehoud en –ontwikkeling in hun beleid op te nemen, waarbij het bundelen van de krachten en het onderling afstemmen van de doelstellingen van essentieel belang zijn (percelenruil, beheersovereenkomsten, ...).

Er moet over gewaakt worden dat ecologie en economie in harmonie met elkaar kunnen leven. Met betrekking tot waterzuivering dient aandacht te gaan naar alternatieven, zoals kleinschalige en gemeenschappelijke waterzuivering.

- *Recreatie en toerisme*

De streek heeft de meeste troeven voor recreanten, ééndagstoeristen en toeristen voor een weekend of enkele dagen, voor wie verkennen en genieten van de streek belangrijk zijn.

Ter ondersteuning van deze visie werden ter ondersteuning van de gewenste ontwikkeling van Zuid-Oost-Vlaanderen een aantal strategische hefbomen opgemaakt.

Kaart 35 : gemeenten die deel uitmaken van het Strategisch Plan Zuid-Oost-Vlaanderen.

1.6. Regionaal landschap Vlaamse Ardennen

Het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen wil een instrument zijn, gericht op het verbreden van het maatschappelijk draagvlak voor landschap, natuur en milieu.

Het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen wil landschap, natuur en milieu integreren in of koppelen aan andere functies in de samenleving en meehelpen aan het op gang brengen van een duurzame ontwikkeling in de Vlaamse Ardennen.

Landschap, natuur en milieu kunnen aldus een basis vormen voor een economische ontwikkeling. De studie 'Waarheen met de Vlaamse Ardennen?' kan dienst doen als startdocument.

In 1996 ondertekende de gemeente Wortegem-Petegem het project door middel van een convenant.

1.7. Sectoren

1.7.1. Landbouw

Structuur van de land- en tuinbouw in de provincie Oost-Vlaanderen (interpretatie van de 15 metellingen 1994) :

Aan de hand van het cijfermateriaal, afkomstig van de telling van 15 mei 1994, wordt een bespreking gegeven van de bestaande situatie en de evolutie sinds 1980 op het gebied van de land- en tuinbouw in de provincie Oost-Vlaanderen. Naast de algemene structuurgegevens worden gegevens besproken over akkerbouw, weide en grasland, veeteelt en tuinbouw.

1.7.2. Rivier- en beekvalleien

Het Scheldevalleiproject (juni 1996)

Dit beleidsplan is tot stand gekomen in een periode van grote onzekerheden. Nieuwe decreten en besluiten over ruimtelijke ordening, natuurbehoud en landschapszorg werden eind 1994 aangekondigd maar waren er nog niet.

Ter uitvoering van het ruimtelijk beleidsplan 'Scheldevallei' wordt een vrijwillige, interbestuurlijke overeenkomst voorgesteld tussen het Vlaams gewest, de provincie, de betrokken gemeenten, de betrokken watering, de Vlaamse landmaatschappij en het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen.

De basisdoelstelling van het 'Scheldevalleiproject' is de duurzame bescherming van de vallei van de Bovenschelde, conform één van de doelstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, namelijk het beschermen en herstellen van de rivier- en beekvalleien als structurerende elementen in de open ruimte. Zowel het cultuurhistorisch landschap als de ecologische waarden moeten beschermd worden.

De alluviale Scheldevallei moet behouden en verder ontwikkeld worden als structuurbepalende, aaneengesloten groene as voor de ruimtelijke organisatie. Daarbij dient de samenhang tussen laag- en hoogdynamische functies verbeterd te worden.

De Scheldevallei wordt in functie van de doelstelling afgebakend in verschillende soorten gebieden.

Wortegem-Petegem behoort tot de karakteristieke gebieden waarin vooropgesteld wordt dat de overgang van de meersen naar kouterlandschap, ter hoogte van het rijgehucht Huiwede, dient gevrijwaard en versterkt te worden.

Naast de voorgaande benadering bestaat ook een theoretische uitwerking van de doelstellingen :

- Natuur

Het meersgebied van Wortegem-Petegem behoort tot een karakteristiek gebied waar de natuurontwikkeling primeert. De grote alluviale graslandeenheden tussen deze kernen dienen zowel een verbindende als bufferende functie te vervullen. Deze gebieden moeten een voldoende planologische bescherming hebben en er moeten beheersmaatregelen en instrumenten uitgewerkt worden voor de ontwikkeling van voor de Scheldevallei karakteristieke natuur- en milieuwaarden.

- Landschapszorg

Behoud en versterking van de nog aanwezige, betekenisvolle landschapkenmerken. Verdere banalisering van het landschap wordt tegengegaan.

- Landbouw

In de gebieden met bestemming natuurreservaat primeert de natuurfunctie (= natuurlandbouw).

In de gebieden met bestemming natuurgebied, valleigebied of agrarisch gebied met bijzondere waarden, vormen natuur en landbouw twee evenwaardige, nevenschikte hoofdfuncties (= beheerslandbouw met belangrijke ecologische randvoorwaarden).

In de landschappelijke waardevol agrarische gebieden is landbouw hoofdfunctie, maar zijn er belangrijke beperkingen inzake het oprichten van (landbouw)constructies. In de strikt agrarische gebieden heeft landbouw de hoofdfunctie.

- Wonen

De alluviale Scheldevallei vrijhouden van bijkomende bewoning en bestaande woongebieden integreren.

- Industrie

Geen bijkomende industriële ontwikkelingen. De ontginningsgebieden worden afhankelijk van hun nabestemming uitgebouwd, dus natuurbouw in gebieden met groengebied als nabestemming.

- Toerisme en recreatie

Nieuwe verblijfsrecreatieve bouwsels zijn verboden, illegale hinderlijke moeten worden verwijderd. De Scheldevallei leent zich slechts voor extensief en niet-hinderlijk dagrecreatief medegebruik. In gebieden met hoge ecologische waarden is er een verbod of gelden sterke beperkingen.

- Bosbouw

De populierbosjes kunnen in functie van de biologische waarde van de huidige onderbegroeiing bij kaprijpheid ontwikkeld worden als hooiland, extensief weiland, moeras, broekbos of herbeplant worden met gevarieerde boomsoortmengsels. Omvangrijke herbebossingen en bebossingen moeten gepaard gaan met de opmaak van een landschapsplan. De binnengebieden van de meanders en oude slibstortplaatsen kunnen eventueel bebost worden. De binnen- en buitenoeveren van de meanders worden bij voorkeur niet beplant.

- Gemeenschapsvoorzieningen

Voor waterwinningen, waterzuivering, aanpassingen aan het waterwegen- en waterloppennet, leidingen, rioleringen en baggerspeciéstortplaatsen moeten eveneens ecologische en landschappelijke randvoorwaarden gelden.

- Infrastructurele elementen

De alluviale Scheldevallei wordt vrijgehouden van bijkomende bouwkundige infrastructurele elementen, opdat de resterende open ruimte zou kunnen bewaard blijven.

Het Scheldevalleiproject houdt geen juridische verplichtingen in. Wortegem-Petegem heeft nog geen intentieverklaring in verband met het Scheldevalleiproject ondertekend.

2. Gemeentelijk niveau

2.1. G.NO.P. (1996)

De gemeente heeft een milieuconvenant afgesloten. Het G.N.O.P. omschrijft het beleid dat een gemeente voor haar grondgebied zal voeren op het vlak van natuurbehoud. Het is in het bijzonder gericht op het ontwikkelen en vergroten van de natuurwaarden. Het beleid, dat door het G.N.O.P. voorgesteld wordt, zal onder de vorm van actieplannen uitgewerkt worden.

Volgende actieplannen worden in het G.N.O.P. vooropgesteld :

- actieplan bossen :
 - boscomplex rond Spitaalbossen en Oud-Moregebossen d.m.v. B.P.A. bossen ;
 - aankoop bossen ;
 - beschermen heidebiotoop + aankoop ;
- actieplan bedrijventerreinen : aanleg groenscherm ;
- actieplan Scheldevallei : opstellen groen B.P.A. ;
- actieplan i.v.m. het domein de Ghellinck ;
- actieplan beekvalleien : kleinschalige waterzuiveringsprojecten.

2.2. Woonbehoeftenstudie

Gelijk met de start voor de opmaak van het structuurplan werd begonnen met de opmaak van een woonbehoeftenstudie. Deze studie werd reeds aan het hoofdbestuur van Arohm ter bespreking voorgelegd en aangepast aan de door hen gemaakte opmerkingen.

2.3. Mobiliteitsplan

Het startsein voor de opmaak van een mobiliteitsplan werd in 1998 gegeven en het plan is in opmaak (ontwerper is Trafficonsult).

In april 2000 werd fase 1 van de oriëntatienota afgewerkt en voorgelegd aan de gemeentelijke begeleidingscommissie.

3. Andere plannen met een juridisch statuut

3.1. BPA Blaarhoek (zie kaart 36)

In de gemeente werd één B.P.A goedgekeurd bij K.B. dd. 12.11.1985.

Het B.P.A situeert zich ten zuidwesten van Wortegem-Petegem, aanpalend aan de grens met Gijzelbrechtegem (Anzegem).

Het gewestplan voorzag een woonzone met landelijk karakter, een woonuitbreidingsgebied en een agrarisch gebied. In feite is hier een ruil gebeurd : de zone voor woonuitbreiding werd landbouwgebied en de agrarische zone werd een zone voor sociale woningbouw ; de voorziene woonzone is gebleven.

De gemeente wenst geen initiatief te nemen om het woonuitbreidingsgebied te gaan ontwikkelen.

3.2. Geklasseerde monumenten en landschappen (zie kaart 36)

Op het grondgebied van Wortegem-Petegem liggen diverse gerangschikte monumenten en landschappen.

Als monumenten zijn volgende gebouwen geklasseerd :

- de Sint-Martinuskerk te Petegem (18.12.1936) ;
- de overblijfselen van de voormalige abdij van Beaulieu te Petegem (30.12.1960) ;
- de kerk Sint-Pieterstoel te Moregem (7.1.1975) ;
- de kapel O.-L.-Vrouw ten Doorn te Moregem (19.3.1975) ;
- het huidig kasteel van Petegem en het voormalig (thans gedeeltelijk gesloopt) kasteel met koetshuis en toegangspijlers (01.08.1986) ;
- de voormalige woning, horend bij het hoekhuis te Petegem, Kortrijkstraat 55 (04.10.1996) ;
- het voormalige kasteel 'Ter Beck' te Elsegem, Beekstraat 22 (06.03.1997) ;
- het orgel in de Sint-Mauruskerk te Elsegem, kerk (04.03.1980) ;
- het kasteel van Moregem met de grot of "grotto", de ijskelder van het kasteel, het hek, het sas bij en de ijzeren brug over de waterpartij van het kasteel van Moregem, gelegen Heerweg en Koestraat (18.11.1997) ;
- De dienstgebouwen van het kasteel van Moregem, gelegen te Wortegem-Petegem, Heerweg en Koestraat (18.11.1997) ;
- domein de Ghellinck : voormalige conciërgewoning, voormalig dienstgebouw, namelijk paardenstal, koetshuis, orangerie en bibliotheek, omgracht en met balustrade omsloten voorhoven brug met drie bogen van verdwenen kasteel de Ghellinck, gelegen te Wortegem-Petegem (Elsegem), Kortrijkstraat (10.06.1999) ;
- kasteeldomein met constructie in Doornikse steen, de ommuurde vroegere moestuin, omgrachtingen, tuinarchitectuur en aanhorigheden, en belendende percelen begrensd door de Muizelbalgweg, gelegen te Wortegem-Petegem (Elsegem), Kortrijkstraat (10.06.1999) ;
- vroeger jachtwachtershuisje gelegen te Wortegem-Petegem (Elsegem), Kortrijkstraat 104.

Volgende landschappen zijn geklasseerd :

- de onmiddellijke omgeving van de Sint-Pieterskerk te Moregem (7.1.1975) ;
- de onmiddellijke omgeving van de kapel O.-L.-Vrouw ten Doorn te Moregem (19.3.1975) ;
- de omwalling van het voormalig kasteel van Petegem (1.8.1986).

Als dorpsgezicht zijn geklasseerd :

- het hoekhuis te Petegem, Kortrijkstraat 55, met binnenkoer, muur, leilinden en stal (4.10.1996) ;
- het perceel van het voormalige kasteel 'Ter Beck', Beekstraat 22 te Elsegem (06.03.1997) ;
- het voormalige kasteelpark van het kasteel van Moregem met aanpalende percelen en de portierswoning, gelegen te Wortegem-Petegem (Moregem), Heerweg en Koestraat ;
- het kasteeldomein met constructie in Doornikse steen, de ommuurde vroegere moestuin, omgrachtingen, tuinarchitectuur en aanhorigheden, en belendende percelen begrensd door de Muizelbalgeweg, gelegen te Wortegem-Petegem (Elsegem), Kortrijkstraat (10.06.1999).

3.3. Natuureservaten (zie kaart 36)

In de Scheldevallei te Petegem ligt het natuureservaat 'De Langemeersen'. Dit natuureservaat bestaat uit diverse lange smalle stroken dwars op de Schelde.

Voor verdere detaillering wordt naar het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan van Wortegem-Petegem verwezen. Hierin wordt onder meer voorgesteld om de verschillende stroken van het natuureservaat 'door blokvorming' te bundelen.

3.4. Verkavelingen (zie kaart 36)

Talrijke goedgekeurde verkavelingen liggen verspreid over Wortegem-Petegem. Hiervan situeren de meesten zich in of aansluitend op de centrumbebouwing van de deelgemeenten. Voornamelijk in Wortegem en Elsegem komen ook meerdere verkavelingen voor in een agrarisch gebied.

In de periode 1962-1992 werden 149 verkavelingen goedgekeurd en in de periode 1992-1997 werd dit cijfer nog aangevuld met 29 verkavelingen. Het totaal aantal verkavelingen bedroeg eind 1997 178.

Voor een verdere gedetailleerde bespreking van de verkavelingen, zie deel 1B – Prognoses, punt Potentiële bouwpercelen in goedgekeurde verkavelingen.

DEEL 1 B : PROGNOSES EN RUIMTELIJKE BEHOEFTE

INLEIDING

1. DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELING / PROGNOSE

2. RUIMTELIJKE BEHOEFTE

INLEIDING

Het decreet, houdende de ruimtelijke planning, van 24 juli 1996 bepaalt in art. 7 § 1 dat ruimtelijke structuurplannen een bindend, een richtinggevend en een informatief gedeelte bevatten. Het voorliggende deel 1B - Prognoses en ruimtelijke behoeften - vormt samen met het deel 1A - Bestaande Ruimtelijke Structuur - het informatief gedeelte van het Gemeentelijk Structuurplan, overeenkomstig art. 7 § 4 van het decreet.

Alhoewel alle onderdelen een afzonderlijke waarde hebben, vormen zij samen het Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan. Dit samenhangend geheel vormt het kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente tot 2007. Deze lange-termijnvisie belet niet dat maatregelen, die nodig zijn in functie van de vooropgestelde ruimtelijke ontwikkeling, worden gefaseerd in twee vijfjaarlijkse perioden, 1997-2002 en 2002-2007, en dat zij kunnen worden afgestemd op de andere beleidshorizons.

Verantwoording

De essentie van de planning is veranderingen te anticiperen. De huidige en nieuwe ontwikkelingen brengen bestaande evenwichten in gevaar. Een basisargument voor verandering is de onhoudbaarheid van de bestaande toestand : 'zo kan het niet langer'.

In de prognoses worden ontwikkelingen van bestaande evoluties geprojecteerd naar de toekomst, waardoor de gevolgen hiervan bestudeerd kunnen worden. Een prognose is gebaseerd op de toestand zoals die zich op een bepaald ogenblik voordoet. Er kan moeilijk van een tabula rasa, waarbij het verleden volledig wordt uitgewist, vertrokken worden. Ontwikkelingen nemen voorbij veranderingen op en creëren de toekomst als een nieuwe mogelijkheid. Dit ontwerp voor een nieuwe toekomst, op basis van het bestaande, zit vevat in de Gewenste Ruimtelijke Structuur. Op die wijze kiest Wortegem-Petegem, binnen duidelijke vrijheidsgraden, voor een eigen ruimtelijke toekomst. Het realisatiegehalte van die gecreëerde/gewenste toekomst wordt beïnvloed door bestaande en nieuwe ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen zijn belangrijk omdat ze een beeld geven van de toekomst waarmee Wortegem-Petegem geconfronteerd zal worden indien de trends gelijk blijven, indien van een aantal hypothesen uitgegaan wordt of indien er beleidsmatig veranderingen worden aangebracht.

In dit deel worden een aantal prognoses en trends uitgewerkt. Als horizon voor deze prognoses wordt 2007 genomen. Deze periode is voldoende lang om als zinvol tijdskader te fungeren voor een wezenlijke heroriëntatie van het beleid. Tegelijk is de gekozen tijdsperiode ook weer niet té lang, zodat (technisch) nog zinvolle vooruitberekeningen kunnen gemaakt worden.

1. Demografische ontwikkeling - prognose

1.1. Bevolkingsprognose

1.1.1. Algemeen

De bevolkingsprognose werd opgesteld aan de hand van de 'Cohort-survival'-methode (Mc Loughlin) voor een gesloten bevolking. Dit wil zeggen dat er bij de vooruitberekeningen geen rekening zal gehouden worden met de migraties. Het is een standaardmethode om bevolkingsprojecties te kunnen opstellen.

Voor de werkwijze en een uitgebreide berekening van de prognose wordt naar de woonbehoefte studie van Wortegem-Petegem verwezen (woonbehoefte studie : deel I - bevolkingsprognose).

Het basisjaar van de berekeningen is 1992 en het eindpunt 2007, zoals vooropgesteld in het Structuurplan Vlaanderen.

In 1992 telde Wortegem-Petegem 5.925 inwoners. Dit aantal zou tegen het jaar 2007 vermeerderen tot 6.156, wat een toename inhoudt van 231 personen of 3,9 %.

De totale bevolking van Wortegem-Petegem zou in de periode 1997-2002 stijgen met 49 inwoners of een natuurlijke aangroei van 0,81 %.

De natuurlijke aangroei zal na 1997 afzakken.

Tabel 59 : bevolkingsprognose voor Wortegem-Petegem.

	1992	1997	2002	2007	Evolutie 1992-2007	Evolutie 1997 – 2007
Wortegem-Petegem	5.925	6.084	6.133	6.156	+ 231 + 3,9 %	+ 72 + 1,2%

Uit deze gegevens kan geconcludeerd worden dat de stijgende trend van het aantal inwoners zich verder zal doorzetten.

In het Structuurplan Vlaanderen werd een prognose opgemaakt van het inwonersaantal van het arrondissement Oudenaarde tegen 2007. In vergelijking met het arrondissement Oudenaarde zien we dat het aantal inwoners van Wortegem-Petegem t.o.v. dit arrondissement nagenoeg stabiel zal blijven op 5,2 %.

Tabel 60 : raming van het procentueel aandeel van het inwonersaantal voor Wortegem-Petegem t.o.v. het arrondissement Oudenaarde.

	1992	1997	2002	2007
Wortegem-Petegem	5.925	6.084	6.133	6.156
Arrondissement Oudenaarde	113.098	114.759	116.032	117.640
% t.o.v. arrondissement	5,2 %	5,3 %	5,3 %	5,2 %

(Bron : Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het Belgisch Staatsblad, 1 juli 1995).

Verder zal een samenvatting van de bevolkingsprognose weergegeven worden. Voor een verdere detaillering wordt verwezen naar de woonbehoefte studie van de gemeente.

1.1.1.1. Bevolkingsprognose naar opsplitsing van de leeftijdsklassen

0-19-jarigen of 'schoolgaande jeugd'

Tabel 61: Prognose 0-19-jarigen.

	1992	1997	2002	2007	1992-2007	
Wortegem	535	533	498	461	- 74	- 13,83 %
Petegem	494	472	430	395	- 99	- 20,04 %
Elsegem	220	205	209	211	- 9	- 4,09 %
Ooike	146	193	206	224	+ 78	+ 53,42 %
Moregem	125	129	119	104	- 21	- 16,8 %
Wortegem-Petegem	1.520	1.532	1.462	1.394	- 126	- 8,29 %

Er is een duidelijke afname van de jongeren waar te nemen. Het aantal geboorten speelt hierin een grote rol. In Petegem is de afname het duidelijkst te merken. In tegenstelling tot de andere deelgemeenten zal Ooike na 1997 een groei kennen van 53,42 % naar 2007. In het totaal zal het aantal personen in deze leeftijdsgroep tussen 1992 en 2007 met 8,29 % dalen.

20-64-jarigen of 'demografisch actieven'

Tabel 62 : prognose 20-64-jarigen.

	1992	1997	2002	2007	1992-2007	
Wortegem	1.174	1.194	1.226	1.260	+ 86	+ 7,33 %
Petegem	987	1.013	1.049	1.096	+ 109	+ 11,04 %
Elsegem	641	671	661	653	+ 12	+ 1,87 %
Ooike	417	457	462	453	+ 36	+ 8,63 %
Moregem	265	254	260	275	+ 10	+ 3,77 %
Wortegem-Petegem	3.484	3.589	3.658	3.736	+ 252	+ 7,23 %

In het totaal is er voor deze bevolkingsgroep een lichte stijging van 7,23 % waar te nemen, waarvan Wortegem en Petegem het grootste deel voor hun rekening nemen. In Elsegem zal het aantal personen een stijging tot in 1997 kennen, gevolgd door een lichte daling. De mannelijke bevolking is hieraan het meest onderhevig. In Ooike zal deze bevolkingsgroep tot in 2002 stijgen. Daarna is er een daling van 2 % waar te nemen. Moregem kende in de periode 1992-1997 een lichte daling, doch de bevolkingsgroep zal in de toekomst eveneens toenemen.

+ 65-jarigen

Tabel 63 : prognose 65+'ers.

	1992	1997	2002	2007	1992-2007	
Wortegem	302	301	321	333	+ 31	+ 10,26 %
Petegem	288	329	324	303	+ 15	+ 5,21 %
Elsegem	184	177	198	208	+ 24	+ 13,04 %
Ooike	94	94	100	108	+ 14	+ 14,89 %
Moregem	53	62	69	74	+ 21	+ 39,63 %
Wortegem-Petegem	921	963	1.013	1.025	+ 104	+ 11,29 %

In deze prognose zitten ook de 80+'ers vervat.

Uit de prognose bemerken we duidelijk dat Wortegem-Petegem een sterke veroudering van de bevolking naar het jaar 2007 zal kennen. Vooral Elsegem, Ooike en Moregem zullen deze veroudering het sterkst aanvoelen.

+ 80-jarigen of 'hoogbejaarden'

Tabel 64 : 80+'ers.

	1992	1997	2002	2007	1992-2007	
Wortegem	80	80	87	91	+ 11	+ 13,75 %
Petegem	78	101	93	100	+ 22	+ 28,21 %
Elsegem	47	36	46	56	+ 9	+ 19,15 %
Ooike	24	21	26	29	+ 5	+ 20,83 %
Moregem	13	15	13	17	+ 4	+ 30,77 %
Wortegem-Petegem	242	252	265	294	+ 52	+ 21,49 %

Het aantal hoogbejaarden kent een spectaculaire aangroei van maar liefst 21,49 %, waarvan Petegem en Moregem het grootste deel voor hun rekening nemen.

Samenvatting opsplitsing leeftijdsklassen

Tabel 65 : samenvattende tabel.

<i>0-19-jarigen</i>	1992	1997	2002	2007	1992-2007
Wortegem	535	533	498	461	- 74
Petegem	494	472	430	395	- 99
Esegem	220	205	209	211	- 9
Ooike	146	193	206	224	+ 78
Moregem	125	129	119	104	- 21
Totaal *	1.520	1.532	1.462	1.395	- 125
Totale bevolking	5.925	6.084	6.133	6.156	+ 231

<i>20-64-jarigen</i>	1992	1997	2002	2007	1992-2007
Wortegem	1.174	1.194	1.226	1.260	+ 86
Petegem	987	1.013	1.049	1.096	+ 109
Esegem	641	671	661	653	+ 12
Ooike	417	457	462	453	+ 36
Moregem	265	254	260	275	+ 10
Totaal *	3.484	3.589	3.658	3.737	+ 253
Totale bevolking	5.925	6.084	6.133	6.156	+ 231

<i>65+'ers</i>	1992	1997	2002	2007	1992-2007
Wortegem	302	301	321	333	+ 31
Petegem	288	329	324	303	+ 15
Esegem	184	177	198	208	+ 24
Ooike	94	94	100	108	+ 14
Moregem	53	62	69	74	+ 21
Totaal *	921	963	1.012	1.026	+ 105
Totale bevolking	5.925	6.084	6.133	6.156	+ 231

<i>80+'ers</i>	1992	1997	2002	2007	1992-2007
Wortegem	80	80	87	91	+ 11
Petegem	78	101	93	100	+ 22
Esegem	47	36	46	56	+ 9
Ooike	24	21	26	29	+ 5
Moregem	13	15	17	17	+ 4
Totaal	242	253	265	293	+ 51
Totale bevolking	5.925	6.084	6.133	6.156	+ 231

Vooral de afname van het aantal jongeren (0-19-jarigen) en de toename van het aantal bejaarden (+ 65) zal in de toekomst voor demografische problemen zorgen die ruimtelijk - naar infrastructuur toe - zullen moeten opgelost worden. De lichte groei van de middenklassers vraagt om in een woonbeleid bekeken te worden.

Daar de cohort-survival voor elk van de deelgemeenten afzonderlijk werd opgesteld, is de som van het totaal niet gelijk aan het saldo van de cohort-survival van de fusiegemeente.

Voor de verdere verwerking van de prognose zal met het totaal van de fusiegemeente gewerkt worden.

1.1.1.2. Bevolkingsevaluatie van de periode 1992–1997

De oorspronkelijke prognoses werden opgemaakt in 1995-1996 en werden gebaseerd op de cijfers van 1992. Er dient echter een bijstelling te gebeuren, gezien we ondertussen in 1998 zijn en het eerste interval 1992-1997 reeds voorbij is.

In het basisjaar 1992, dat tevens als uitgangspunt dient, bedroeg het bevolkingsaantal in Wortegem-Petegem 5.925 inwoners. In 1997 is dit aantal gestegen naar 6.084 personen of een vermeerdering van 159 mensen. Bij benadering is dit een aangroei van ongeveer 32 personen per jaar. De bevolking stijgt met ongeveer 2,6 % per schijf van 5 jaar.

In de periode 1992-1997 kende de gemeente een vrij groot aantal migraties : 1.159 personen die immigreerden en 1006 personen die de gemeente verlieten (zie ook punt 2.5.3). Effectief bleven er 153 personen in de gemeente of een gemiddelde van ongeveer 31 personen per jaar. Op de totale bevolking komt dit overeen met 2,5 % of een aangroei van 0,5 % per jaar.

Alhoewel de migratie het grootste deel van de aangroei van de bevolking betekent, is de impact van 2,5 % op vijf jaar op de totale bevolking vrij beperkt. Het is wel een feit dat de natuurlijke aangroei (= het verschil tussen de sterftes en de geboortes) laag ligt en zich beperkt tot slechts enkele personen per jaar. Ook de oorspronkelijke prognosecijfers tussen 1992 en 1997 lieten dit blijken.

Het verschil tussen 1992 en het effectieve huidige cijfer van 1997 ligt bij de mannen voornamelijk in de leeftijdsklasse tussen 20 en 55 jaar en tussen de 5-15-jarigen. Bij de vrouwen ligt dit verschil bij de tot 19-jarigen en de 25- en 44-jarigen, met uitzondering van de leeftijdsklasse van de 30-34-jarigen.

Deze conclusie is voor de gemeente uiteraard heel belangrijk, daar deze groep zich het meest uitbreidt en dit een grote invloed heeft op de woonbehoefte.

De migraties hebben dus een duidelijke invloed gehad op de middenklasse van de bevolking van Wortegem-Petegem en kunnen dus ook wat betreft de geboorten en de gemiddelde gezinsgrootte een rol gaan spelen.

Gezien de oorspronkelijke prognose niet meer relevant is, zal de nieuwe prognose opgemaakt worden vanaf 1997, zonder evenwel in de toekomst rekening te houden met de migraties.

Tabel 66 : leeftijdsklassen 1992-1997.

	Mannen			Vrouwen			Totaal verschil
	1992	1997	1992-1997	1992	1997	1992-1997	1992-1997
0 – 4	183	177	- 6	159	175	+ 16	+ 10
5 – 9	171	202	+ 31	196	189	- 7	+ 24
10 – 14	194	182	- 12	196	210	+ 14	+ 2
15 – 19	205	197	- 8	216	200	- 16	- 24
20 – 24	205	184	- 21	209	217	+ 8	- 13
25 – 29	239	209	- 30	225	198	- 27	- 57
30 – 34	226	255	+ 29	215	228	+ 13	+ 42
35 – 39	221	246	+ 25	204	231	+ 27	+ 52
40 – 44	224	231	+ 7	207	212	+ 5	+ 12
45 – 49	214	226	+ 12	186	203	+ 17	+ 29
50 – 54	152	200	+ 48	135	179	+ 44	+ 92
55 – 59	159	149	- 10	146	132	- 14	- 24
60 – 64	149	149	0	168	140	- 28	- 28
65 – 69	139	134	- 5	133	155	+ 22	+ 17
70 – 74	89	122	+ 33	123	124	+ 1	+ 34
75 – 79	87	68	- 19	108	107	- 1	- 20
80 – 84	55	57	+ 2	76	86	+ 10	+ 12
85 – 89	28	33	+ 5	45	43	- 2	+ 3
90 – 94	12	7	- 5	21	21	0	- 5
+ 95	2	3	+ 1	3	3	0	+ 1
TOTAAL	2.954	3.031	+ 77	2.971	3.053	+ 82	
TOTAAL 1992	5.925						+ 159
TOTAAL 1997	6.084						

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem).

1.2. Gezinsprognose

1.2.1. Evolutie van het aantal gezinnen

Als gezin wordt beschouwd 'Een persoon die gewoonlijk alleen leeft, ofwel twee of meer personen die al dan niet door familiebanden verbonden gewoonlijk samenleven'. De persoon die gewoonlijk in een huis verblijft dat door één of meer gezinnen bewoond is, doch met geen van hen samenleeft, vormt een gezin op zichzelf en betreft dus een afzonderlijke woning. Dit impliceert dat het aantal gezinnen samenvalt met het aantal bewoonde woningen (bestemd voor permanente bewoning). Het begrip 'woning' mag derhalve niet gedefinieerd worden vanuit een bouwtechnisch aspect.

Een aantal trends die zich voordeden in de jaren '70 hebben zich in de jaren '80 doorgezet.

Zo neemt bijvoorbeeld het aantal meerpersoonsgezinnen met een vrouw als referentiepersoon toe. De grootste groei is echter vooral te vinden bij het aantal éénpersoonsgezinnen.

Toch doen zich ook nog een aantal nieuwe ontwikkelingen voor :

- Jonge mannen verlaten op latere leeftijd de familiale woning. Zowel de verlenging van de schoolplicht, de toename van het aantal jongeren dat een hogere opleiding volgt, de moeilijkheden bij het vinden van een stabiele betrekking of gewoon de moeilijkheid om een betaalbare woonruimte te vinden, hebben hiertoe geleid. Deels omwille van andere motieven ontstaat hierdoor eenzelfde situatie als in de jaren zeventig. Jonge vrouwen verlaten eveneens de familiale woning iets later dan voorheen, maar wonen in vergelijking met vroeger steeds meer zelfstandig als alleenstaande of als referentiepersoon van een gezin.
- Een duidelijke tendens is de toenemende versnippering van gezinnen ten gevolge van echtscheiding.
- Daarnaast kan ook worden vastgesteld dat nooit-gehuwden meer zelfstandig gaan wonen. Dat geldt zowel voor vrouwen als voor mannen.
- Tenslotte is er het fenomeen van de vergrijzing van de bevolking. De toenemende levensverwachting, die gepaard gaat met een hogere zelfstandigheid tot op hogere leeftijd, maakt dat ook het aantal oudere gezinnen sterk is toegenomen.

De term 'Referentiepersoon' verwijst naar die persoon die als referentie binnen het gezin wordt aangeduid. Traditioneel wordt hiermee ook naar de term gezinshoofd verwezen.

1.2.1.1. Methodiek en uitgangspunten

De prognose werd opgemaakt in functie van de recente maatschappelijke ontwikkelingen die als meest realistisch worden beschouwd.

De cijfergegevens omtrent de gezinspercentages liggen aan de basis voor de bepaling van het aantal gezinnen in 2002 en 2007. Deze berekening is uitvoerig terug te vinden in de voor Wortegem-Petegem opgemaakte woonbehoefte studie.

Uit deze studie kunnen we samengevat onderstaande gezinsprognose vooropstellen.

Tabel 67 : evolutie van het aantal gezinnen.

	1992	1997	1992-1997	2002	1997-2002	2007	2002-2007	1992-2007
Wortegem-Petegem	2.062	2.142	+ 80	2.214	+ 72	2.269	+ 55	+ 207

In de periode 1992-1997 kende de gemeente een toename van 80 gezinnen, wat overeenkomt met een jaarlijkse toename van 16 gezinnen.

Volgens onze prognoseberekening door middel van de gezinspercentages zullen in Wortegem-Petegem in 2002 en 2007 respectievelijk 2.214 en 2.269 gezinnen aanwezig zijn. Deze toename van 72 gezinnen in de periode 1997-2002 resulteert in een jaarlijkse toename van 14 à 15 gezinnen.

In de periode 2002 en 2007 zijn volgens onze prognose 55 supplementaire gezinnen gepland, wat overeenstemt met een toename van 11 gezinnen per jaar.

In de periode 1992-2007 zal Wortegem-Petegem volgens onze prognose een toename van 207 gezinnen kennen, wat overeenstemt met een stijging van $\pm 10\%$.

Tabel 68 : evolutie van het aantal gezinnen ten opzichte van het arrondissement en de provincie.

	1992	1997	1992-1997	2002	1997-2002	2007	2002-2007	1992-2007
Prov. Oost-Vlaanderen	518.395	549.951	+ 31.556	579.082	+ 29.131	601.854	+ 22.772	83.459
Arr. Oudenaarde	42.151	44.513	+ 2.362	46.842	+ 2.329	48.810	+ 1.968	6.659
Wortegem-Petegem	2.062	2.142	+ 80	2.214	+ 72	2.269	+ 55	207

Bron : Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen - Deel Ib - Bevolkingsprognose.
Eigen berekening Wortegem-Petegem = prognose.

In de periode 1997 – 2007 stijgt het aantal gezinnen met 10 %. In de provincie Oost-Vlaanderen en het arrondissement Oudenaarde bedraagt de stijging ongeveer 16 %. Volgens de prognoses zal Wortegem-Petegem bijgevolg een minder snelle stijging kennen wat het aantal gezinnen betreft.

Om de aangroei van het aantal gezinnen te bepalen, is ook het aantal personen die in een collectief gezin verblijven van belang.

De basis voor deze berekeningen ligt in de toename van het aantal ouderen of 80+'ers en is gebaseerd op de hypothese dat de groei van deze bevolkingsgroep gepaard gaat met een procentuele toename van het aantal personen dat in een rusthuis verblijft.

Uit de tabel van de bevolkingsprognose blijkt dat in de toekomst het aantal 80+'ers voor Wortegem-Petegem sterk zal blijven toenemen (de grote aantallen 70-74 en 74-79 van 1992, respectievelijk 212 en 195, spelen hierin een grote rol).

Bepaling van de gemiddelde gezinsgrootte, rekening houdend met trendprognose en collectieve gezinnen

De raming van het aantal personen in collectieve gezinnen is gebeurd op basis van hun procentuele aandeel ten opzichte van het totaal aantal inwoners in de gemeente in 1997. In deze studie gaan we er van uit dat het aantal ouderen dat in een rusthuis verblijft in de toekomst op ditzelfde percentage (24,5 %) zal blijven. Deze uitgangshouding is gebaseerd op de vaststelling hieromtrent die in de studie van het 'Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies' wordt geformuleerd : 'Het percentage ouderen dat in collectieve huishoudens leeft (zoals bejaardentehuizen) zal nauwelijks veranderen.'

Tabel 69 : raming van het aantal personen in een collectief gezin (80+'ers).

Leeftijd	1992	1997	2002	2007
80+'ers	242	253	265	293
Personen in een collectief gezin	47	62	65	72

1.2.2. Evolutie van de gezinsgrootte

Het structuurplan Vlaanderen stelt dat de gemiddelde gezinsgrootte in Vlaanderen tegen 2007 geleidelijk zal afnemen. Deze trend is ook merkbaar in het arrondissement Oudenaarde, waar de gemiddelde gezinsgrootte tegen 2007 zal afnemen tot 2,41.

Naast een continue toename van het aantal gezinnen, kent Wortegem-Petegem een daling van de gemiddelde gezinsgrootte, die ook in de toekomst zal aanhouden.

Wanneer we de gemaakte prognose in Vlaamse context bekijken, zien we echter dat de gemiddelde gezinsgrootte van Wortegem-Petegem niet van dezelfde aard is als die van het gewest, de provincie en het arrondissement Oudenaarde en minder snel daalt.

Tabel 70 : prognose van de gemiddelde gezinsgrootte.

	1992	1997	2002	2007
Vlaams gewest	2,62	2,48	2,39	2,31
Prov. Oost-Vlaanderen	2,62	2,49	2,39	2,32
Arr. Oudenaarde	2,70	2,58	2,48	2,41
Wortegem-Petegem	2,85	2,81	2,74	2,68

(Bron : Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen - Deel I b – Bevolkingsprognose).

Uit nationale cijfers en de berekeningen voor Wortegem-Petegem specifiek, blijkt dat de gezinsverduinningen zich zeer sterk manifesteren. Deze verduinning heeft o.a. te maken met meer mensen die alleen gaan wonen. De hoofdoorzaak ligt echter in het feit dat de bevolking veroudert, waarbij een toename van alleenstaanden ontstaat bij het overlijden van één van de partners.

De sterke 'gezinsverduinning' kan daarenboven door de volgende verschillende elementen verklaard worden :

- de vermindering van het gemiddeld aantal kinderen per gezin tengevolge van een dalende nataliteit ;
- de toename van de groep van alleenwonende jongeren ;
- de meer voorkomende gezinssplitsing ten gevolge van de toename van het aantal echtscheidingen ;
- de stijging van het aantal alleenstaande bejaarden tengevolge van de langere levensverwachting en de voorkeur voor het langer zelfstandig wonen ; de opvallende sterke stijging van de gezinspercentages in de leeftijdsklasse van 75 jaar en meer bevestigt dit (mannelijke gezinspercentages voor de leeftijdsklasse 70-79 : in 1981/1997 van 79,9 naar 85,79).

Tabel 71 : vergelijking groei van het aantal gezinnen t.o.v. het aantal woningen.

	1992	1997	1992-1997
Aantal woningen :	2.168	2.274	+ 106
bewoonde woningen	2.088	2.179	+ 91
tweede verblijven	35	30	- 5
Effectief aantal bewoonde woningen	* 2.053	* 2.149	+ 96
Aantal gezinnen	2.062	2.142	+ 80

* 2.053 = 2.088-35.

* 2.149 = 2.179-30.

Uit bovenstaande tabel stellen we een grotere aangroei van bewoonde woningen ten opzichte van de aangroei van het aantal gezinnen in de periode 1992-1997 vast.

Hieruit kunnen we concluderen dat er waarschijnlijk meer gezinnen of alleenstaanden zijn die een woning bewonen.

De aangroei van de bewoonde woningen ligt hoger dan de aangroei van het aantal gezinnen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de dalende gemiddelde gezinsgrootte waarschijnlijk sneller zal gebeuren dan de oorspronkelijke theoretische prognose laat vermoeden.

De hiernavolgende tabel geeft de theoretische trendmatige evolutie weer, waarin we merken dat de daling van de gezinsgrootte niet dezelfde is als deze van het arrondissement Oudenaarde.

Tabel 72 : prognose gemiddelde gezinsgrootte Wortegem-Petegem t.o.v. de gemiddelde gezinsgrootte van het arrondissement Oudenaarde.

	1981	1992	1997	2002	2007
Gemiddelde gezinsgrootte arrondissement Oudenaarde	2,84	2,70	2,58	2,48	2,41
Evolutie	- 0,14				
			- 0,12		
					- 0,10
					- 0,07
Gemiddelde gezinsgrootte Wortegem-Petegem	3,00	2,85	2,81	2,74	2,68
Evolutie	- 0,15				
			- 0,04		
					- 0,07
					- 0,06

(Bron : RSV).

2. Ruimtelijke behoeften

2.1. Ruimte voor wonen

2.1.1. Woonaanbod

2.1.1.1. Leegstaande woningen

Leegstaande woningen zijn woningen die ofwel tijdelijk leegstaan ofwel momenteel onbewoonbaar zijn, maar na renovatie opnieuw beschikbaar kunnen gesteld worden als woning.

Tabel 73 : aantal bewoonde en onbewoonde woningen.

	1991				1992			
	<i>Bewoond</i>	<i>Onbewoond</i>	<i>Totaal</i>	<i>% leegstand</i>	<i>Bewoond</i>	<i>Onbewoond</i>	<i>Totaal</i>	<i>% leegstand</i>
Wortegem-Petegem	2.063	78	2.141	3,64 %	2.088	80	2.168	3,69 %

	1997			
	<i>Bewoond</i>	<i>Onbewoond</i>	<i>Totaal</i>	<i>% leegstand</i>
Wortegem-Petegem	2.179	95	2.274	4,17 %

(Bron : gegevens, verstrekt door de gemeente Wortegem-Petegem).

Een lichte stijging van het aantal onbewoonde woningen is waar te nemen.

Op 31 december 1997 werden in Wortegem-Petegem 2 274 woningen geteld, waarvan 95 onbewoonde. Dit houdt in dat de leegstand 4,17 % bedraagt t.o.v. het totaal aantal woningen, wat hoger is dan de aanvaardbare frictieleegstand van 3 %. Normaal zouden er voor de gemeente slechts 65 woningen constant mogen leegstaan.

We merken op dat de over de totale gemeente verspreide leegstaande of onbewoonde woningen voornamelijk in landbouwzones voorkomen. De oorzaak van de onbewoonde woningen is niet te zoeken in de kwaliteit van de woningen, gezien er regelmatig verschuivingen bij deze woningen waar te nemen zijn en er in de gemeente praktisch geen vervallen woningen voorkomen.

2.1.1.2. Aanbod aan onbebouwde percelen

2.1.1.2.1. Algemene principes

De inventaris van de onbebouwde percelen werd opgemaakt op basis van de kadastrale toestand op 1 januari 1998. Bij deze telling werd een onderscheid gemaakt tussen alle onbebouwde percelen die zich ofwel situeren in een woon- of woonuitbreidingsgebied volgens het gewestplan, ofwel gelegen zijn in een BPA, ofwel behoren tot goedgekeurde nog geldende verkavelingen binnen en buiten de voorziene woonzones.

Bij het bepalen van het aantal potentiële bouwpercelen werden enkele uitgangspunten vooropgesteld. Enerzijds werden zowel de onbebouwde percelen, die momenteel zijn opgenomen bij een aanpalend bebouwd perceel en bijvoorbeeld als tuin fungeren, als de onbebouwde delen, op een vrij groot reeds gedeeltelijk bebouwd perceel en aansluitend bij een onbebouwd perceel, meegeteld.

Anderzijds werd het aantal onbebouwde percelen, die tot een woonzone behoren en nog niet verkaveld werden, afhankelijk van hun perceelsbreedte bepaald. De norm die hiervoor in deze studie wordt gehanteerd werd voor elk bouwperceel individueel vastgelegd op basis van de perceelsbreedten van de omliggende bouwpercelen. In een dichtbebouwde omgeving (woonzone) varieert de perceelsbreedte tussen 6 à 10 m. In een niet dichtbebouwde omgeving ligt de perceelsbreedte tussen 15 à 20 m.

In woonuitbreidingsgebieden en grotere woongebieden die nog niet werden aangesneden, werd het aantal potentiële bouwkvelds berekend op basis van de oppervlakte. Deze oppervlakte wordt dan vermenigvuldigd met een woondichtheidsfactor van 15 woningen per hectare.

Voor de grotere vrijliggende gebieden binnen de woonzone met landelijk karakter wordt de woondichtheidsfactor à ratio van 10 woningen per hectare gerekend.

2.1.1.2.2. Aanbod van onbebouwde percelen volgens het gewestplan (kaarten 37 en 37.1 t/m 37.8)

- **Potentiële bouwpercelen in woongebieden, toestand 1997**

De woongebieden omvatten de dorpskernen van Wortegem en Petegem.

Aansluitend bij het centrum van Petegem ligt nog een vrij groot ingesloten gebied (5,1 ha), dat bestemd is als woonzone. Berekend met een woondichtheidsfactor van 15 woningen per hectare, kunnen hier 76 nieuwe woningen voorzien worden.

Het gewestplan voorziet geen woongebieden voor de deelgemeenten Ooike, Elsegem en Moregem. Bijgevolg werden deze niet opgenomen in onderstaande tabel.

Zowel in Wortegem als in Petegem bevinden zich langs de straat nog een vrij groot aantal onbebouwde percelen.

Tabel 74 : aantal onbebouwde percelen in een woongebied.

	Onbebouwd perceel aan straat gelegen		Groter onbebouwd gebied		
	H O / G	O	Opp.	Situering	Bouwkavels 15 wo/ha
Wortegem	9	27	1,6 ha	Groenstraat / Zonnestraat	24
Petegem	6	37	2,4 ha	Kortrijkstraat	36
			5,1 ha	Linde-, Krauwel-, Biesvijverstraat, Spoorweg	76
Totaal:	15	64	9,1 ha		136

G = gesloten bebouwing : perceelsbreedte : ± 6 m.
 H O = half-open bebouwing : perceelsbreedte : ± 10 m.
 O = open bebouwing : perceelsbreedte : 15 à 20 m.

- **Potentiële bouwpercelen in woongebieden met landelijk karakter, toestand 1997**

De woongebieden met landelijk karakter liggen verspreid over de gemeente.

De dorpskernen van Ooike, Moregem en Elsegem worden omschreven als woongebieden met landelijk karakter. Hierbij is het opmerkelijk dat deze woongebieden als lintbebouwingen worden aangeduid. Voornamelijk in Elsegem liggen nog een groot aantal onbebouwde percelen.

De overige kleinere woongebieden met landelijk karakter leggen hoofdzakelijk ook lintbebouwingen vast en vormen de uitlopers van de dorpskernen of bevatten kleine woonkorrels.

Tabel 75 : aantal onbebouwde percelen in woongebieden met landelijk karakter.

	Onbebouwd perceel		Groter onbebouwd gebied		
	aan straat gelegen				Bouwkavels
	H O / G	O	Opp.	Situering	15 wo/ha
Wortegem	11	28			
Petegem	5	26			
Elsegem	9	61	1,8 ha		27
Ooike	9	31			
Moregem	/	19			
Totaal:	34	165	1,8 ha		27

G = gesloten bebouwing : perceelsbreedte : ± 6 m.
 H O = half-open bebouwing : perceelsbreedte : ± 10 m.
 O = open bebouwing : perceelsbreedte : 15 à 20 m.

- **Potentiële bouwpercelen in woonuitbreidingsgebied, toestand 1997**

Wortegem-Petegem telt 5 woonuitbreidingsgebieden, waarvan 2 in Wortegem, 1 in Petegem, 1 in Ooike en een gebied te Elsegem, opgenomen in het BPA 'Blaarhoek'.

Het woonuitbreidingsgebied 'Vrouweneik', gelegen in Wortegem, is momenteel het grootste onverkaveld gebied dat kan ingevuld worden met ongeveer 125 woningen. Dit gebied ligt aansluitend aan de woonzone van Wortegem. Het tweede woonuitbreidingsgebied in Wortegem situeert zich achter de kerk en lijkt omwille van zijn centrale ligging geschikt om te worden ingevuld met woningen.

Het woonuitbreidingsgebied 'Kerkkouter' in Petegem is reeds gedeeltelijk ingenomen. Dit woonuitbreidingsgebied ligt in het centrum van Petegem en is reeds volledig ingesloten door bebouwing.

In Ooike is het woonuitbreidingsgebied niet in het centrum van de gemeente gelegen.

Tabel 76 : aantal mogelijk te voorziene woningen in een woonuitbreidingsgebied.

	Onbebouwd perceel aan straat gelegen	Groter onbebouwd gebied		
				Pot. bouwkavels
		Opp.	Situering	15 wo/ha
Wortegem	/	8,35 ha	Vrouweneik/ Groenstraat	125
		4,07 ha	Achterkerk	61
Petegem	7	4,20 ha	Rozenhof / Kortrijkstraat	63
Ooike	/	4,96 ha	St-Amandusstraat/ Kerkkouter	74
Totaal:	7	21,58 ha		323

2.1.1.2.3. Potentiële bouwpercelen in goedgekeurde verkavelingen (kaarten 38.1 t/m 38.8)

Deze lijst werd opgesteld aan de hand van alle goedgekeurde verkavelingen, zowel in woonzones als in andere zones. De loten, reeds bebouwd bij de indiening van een verkaveling, werden niet mee opgenomen. De samenvoeging van twee loten naar één perceel werd als één bouwlot geteld en de loten die uit de verkavelingen gesloten of geweigerd zijn, werden niet meegeteld.

In de periode 1962-1992 werden er 149 verkavelingen goedgekeurd en in de periode 1992- 1997 werd dit cijfer nog aangevuld met 29 verkavelingen. Het totaal aantal verkavelingen bedroeg eind 1997 178.

In de tabel hieronder wordt een overzicht gegeven van de verdeling en volledig gerealiseerde verkavelingen, telkens met de aanduiding in welke zone deze verkavelingen volgens het gewestplan gelegen zijn.

Tabel 77 : verdeling van de verkavelingen en gerealiseerde verkavelingen over de gewestplanzones.

Zone	(1) Vóór opmaak gewestplan 24/2/1977	(2) 1977- 1992	(3) Totaal 1962- 1992	(4) 1992- 1997	(5) Totaal 1962- 1997	(6) Volledig gerealiseerd vóór 1992		(7) Volledig gerealiseerd 1992-1997		(8) Totaal gerealiseerd 1997	
								<92	92-97		
Woonzone	23	5	28	7	35	10	34,5 %	8	3	21	60,0 %
Woonzone met landelijk karakter	45	42	87	13	100	42	48,3 %	15	5	62	62,0 %
Woonuitbrei- dingsgebied	/	2	2	1	3	/	/	1	1	2	66,7 %
Totaal	68	49	117	21	138	52	44,4 %	24	9	85	63,0 %
Agrarisch gebied	8	9	17	6	23	6	35,3 %	4	3	13	56,6 %
Landschappelijk waardevol gebied	8	6	14	2	16	6	42,9 %	2	3	11/16	68,8 %
Parkgebied	1	/	1	/	1	/	/	1	/	1/1	100 %
Totaal	17	15	32	8	40	12	37,5 %	7	6	25	62,5 %
Algemeen totaal	85	64	149	29	178	64	43,0 %	31	15	110	61,8 %

* (8) = (6) + (7) / (5)

De 149 verkavelingen die dateren van vóór 1992 zijn goed voor 546 loten, waarvan er in 1992 reeds 389 (71,2 %) bebouwd zijn. De 29 verkavelingen die tussen 1992 en 1997 goedgekeurd werden, bevatten 67 loten, waarvan er 42 (62,7 %) bebouwd waren in 1997.

Tabel 78 : aantal loten en realisatiegraad.

	Aantal loten	Aantal loten ingenomen vóór 1992		Vrije loten 1992	Aantal loten ingeno- men tussen 1992- 1997		Totaal aantal loten ingenomen in 1997		Vrije loten 1997
1962-1992	546	389	71,2 %	157	55	35,0 %	444/546	81,3 %	102
1992-1997	67	/			42	62,7 %	42/67	62,7 %	25
Totaal:	613	389		157	97	43,3 %	486/613	79,3 %	127

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem - eigen berekeningen).

In de periode '62-'92 (= 30 jaar) is de realisatiegraad 71,2 of 23,7 % in een periode van 10 jaar. Dit cijfer ligt merkkelijk lager dan normaal wordt aangenomen, wat wijst op een tekort aan bouwpotenties in de gemeente. Over het algemeen wordt een realisatiegraad van 70 à 80 % bereikt.

De bovenstaande tabel wordt hieronder verder opgesplitst, met de verdeling van de vrije en ingenomen loten over de verscheidene woon- en agrarische zones volgens het gewestplan.

In de woonzones zijn er nog 94 vrije loten of 18,7 %. Voor de loten in zonevreemde woonzones zijn er nog 33 vrije loten in goedgekeurde nog geldige verkavelingen ter beschikking. Dit is nagenoeg nog 30,3 %. In het totaal is er nog een aanbod van 20,7 % aan onbebouwde loten van het totaal aan geldige verkavelingen (toestand 1997).

Tabel 79 : verdelingsgraad van de vrije en ingenomen kavels

Zone	1992			1997					
	(1) Aantal loten	(2) Ingenomen loten	(3) Vrije loten	(4) Aantal nieuwe loten 1992-1997	(5) Ingenomen loten uit VK vóór 1992	(6) Ingenomen loten uit VK tussen 1992-1997	(7) Vrije loten uit VK vóór 1992	(8) Vrije loten uit VK 1992-1997	(9) Totaal aantal vrije loten
Woonzone	127	98	29	22	13	12	16	10	26/149
Woonzone met landelijk karakter	285	205	80	28	27	15	53	13	66/313
Woonuitbreidingsgebied	37	28	9	5	7	5	2	0	2/42
Totaal	449	331	118	55	47	32	71	23	94/504
Agrarisch gebied	52	28	24	8	6	6	18	2	20/60
Landschappelijk waardevol gebied	40	26	14	4	2	4	12	0	12/44
Parkgebied	5	4	1	0	0	0	1	0	1/5
Totaal	97	58	39	12	8	10	31	2	33/109
Algemeen totaal	546	389	157	67	55	42	102	25	127/613

(Bron : gemeente Wortegem-Petegem - eigen berekeningen).

$$* (3) = (1) - (2)$$

$$(8) = (4) - (6)$$

$$(7) = (1) - (2) - (5)$$

$$(9) = (7) + (8) / (1) + (4)$$

De meeste verkavelingen die in Wortegem-Petegem ingediend werden, zijn kleine verkavelingen en bestaan uit 2 à 6 loten. Bij de grootste verkavelingen varieert het aantal loten tussen 10 à 31. De meeste van die verkavelingen, op één uitzondering na, dateren uit de jaren zestig of van vóór de opmaak van het gewestplan. Slechts één grote verkaveling, gelegen in een woonzone, werd in 1992 gerealiseerd en bestaat uit 10 loten.

Wortegem-Petegem heeft dus niet de grote explosie aan verkavelingen in de jaren '90 gekend.

<u>Jaar</u>	<u>Aantal loten</u>	<u>Grote kavels</u>
1962	10	9/10 ingenomen vóór 1992 (tussen 1992 en 1997 volledig gerealiseerd)
1966	14	12/14 ingenomen vóór 1992
1966	9	14/19 ingenomen vóór 1992
1967	11	1/11 ingenomen vóór 1992
1969	22	21/22 ingenomen vóór 1992
1970	10	7/10 ingenomen in 1992
1975	11	9/11 ingenomen in 1992 (tussen 1992 en 1997 volledig gerealiseerd)
1984	31	26/31 ingenomen vóór 1992 (tussen 1992 en 1997 volledig gerealiseerd)
1992	10	5/10 ingenomen in 1997

In het totaal liggen er nog 127 vrije niet bebouwde loten in de verkavelingen (613-486) in 1997.

79,3 % van het totaal aantal is bebouwd in de periode 1962-1997.

2.1.1.2.4. Potentiële bouwpercelen in B.P.A. Blaarloek (Elsegem)

Het B.P.A. Blaarloek werd goedgekeurd bij M.B. van 12/11/85 en situeert zich in het westen van de deelgemeente Elsegem, langsheen de grens met Anzegem en ten noorden van de spoorweg Kortrijk-Oudenaarde.

Het totale B.P.A. heeft een oppervlakte van ongeveer 12,5 ha en is opgesplitst in verscheidene zones : een woonzone, een woonuitbreidingsgebied, een zone art. 15 (vroeger art. 17) en een landbouwzone.

Er is een ruil geweest van woonuitbreidingsgebied naar landbouwzone (4,35 ha) en van landbouwzone naar een art. 15 (2,31 ha). Een deel van het woonuitbreidingsgebied waar zich woningen bevonden en een deel van de woonzone met landelijk karakter zijn als woonzone in het B.P.A vastgelegd.

Tabel 80 : aantal mogelijk te voorziene woningen (15 wo/ha).

<i>B.P.A Blaarloek</i>	<i>Onbebouwd perceel aan straat gelegen in woonzone</i>	<i>Woonuitbreidingsgebied</i>		<i>Art. 15</i>	
		<i>Oppervlakte</i>	<i>Aantal</i>	<i>Oppervlakte</i>	<i>Aantal</i>
Elsegem	6	1,86 ha	28	2,31 ha	35
Totaal	6	63			

2.1.1.3. Samenvatting woonaanbod

Tabel 81 : samenvatting woonaanbod en mogelijke bouwpercelen.

<i>Wortegem-Petegem</i>	1992	1997
Leegstaande woningen excl. frictieleegstand	14	27
Potentiële bouwpercelen in woongebieden Aan straat gelegen Groter binnengebied	89 136	79 136
Potentiële bouwpercelen in woongebied met landelijk karakter Aan straat gelegen Groter binnengebied	208 27	199 27
Potentiële bouwpercelen in woonuitbreidingsgebied Aan straat gelegen Groter binnengebied	7 323	7 323
Potentiële bouwpercelen in goedgekeurde verkavelingen	157	127
Potentiële bouwpercelen in B.P.A. Blaarhoek Aan straat gelegen in woonzone Art. 15 (vroeger art. 17)	7 63	6 63
ALGEMEEN TOTAAL WOONAANBOD	1.017	994

2.1.2. Woonbehoefte

2.1.2.1. Methodiek en uitgangspunten

Een woonbehoeftenstudie houdt in feite een confrontatie in van vraag en aanbod inzake huisvesting. De behoefte aan bijkomende woningen in een bepaalde periode x (W_{bx}) is gelijk aan de geraamde woningbehoefte op het einde van de periode, waarvan de voorraad die bij aanvang van deze periode bestaat, wordt afgetrokken. Hierop wordt de frictieleegstand doorgevoerd. Concreet betekent dit :

$$W_{bx} = \text{aantal gezinnen} \times (1 + \text{frictieleegstand}/100) - \text{woningvoorraad } x-1$$

De verschillende onderdelen bij de berekening van deze behoefte aan bijkomende woningen wordt als volgt ingevuld :

De vraagzijde

De vraagzijde inzake het aantal woningen wordt berekend op basis van de bevolkingsprognose. Hierbij werd vertrokken van de minimum hypothese, namelijk de prognose voor 'een gesloten bevolking' (= evolutie van de bevolking van Wortegem-Petegem, zonder rekening te houden met de migraties).

Deze raming van het aantal inwoners vormt de basis voor de raming van het aantal gezinnen van waaruit de aangroei van het aantal woningen kan worden bepaald.

Om voldoende mobiliteit te krijgen op de immobiliënmarkt dient reke-

ning gehouden te worden met een permanente leegstand = frictieleegstand. De woonbehoefte wordt dan berekend door het verschil tussen het geraamde aantal huishoudens op het einde van de periode, vermenigvuldigd met de gewenste frictieleegstand en het aantal gezinnen in het begin van de periode.

Het aanbod

Het aantal op de huisvestingsmarkt wordt in principe bepaald door een kwantitatieve en een kwalitatieve analyse van het woningpatrimonium. De kwantitatieve analyse is de raming van de omvang van het bestaande woningarsenaal, met een onderscheid naar bewoonde en leegstaande woningen (tweede verblijven worden niet mee opgenomen). De kwalitatieve analyse is een inschatting van de kwaliteit van het bestaande woningpatrimonium met een onderscheid naar goede woningen en kwalitatief ongeschikte woningen.

Balans

Uit de confrontatie van de vraag en het aanbod kan de bijkomende woningbehoefte worden berekend.

Een deel van het woningbestand kan ook kwalitatief ongeschikt zijn, dit moet dan ook in rekening gebracht worden bij de balans.

Het woningbehoeftencijfer op zich is belangrijk en noodzakelijk omdat enerzijds kennis wordt verworven over de grootte van de behoefte en het anderzijds voor de 'verzorgende overheid' een element is waarmee bij de totale beleidsuitstippeling en -afweging rekening moet gehouden worden.

Het is echter duidelijk dat met dit cijfer alleen de oppervlakte van het woonaspect wordt behandeld. Het zegt niets over de individuele woonwensen of over haar woonomgeving. Er kan wel gesteld worden dat de woningbehoefte zich manifesteert in de lagere inkomensklassen (= maatschappelijke vaststelling).

2.1.2.2. Frictieleegstand

Om een vlotte woonwissel of mobiliteit toe te laten, wordt aangenomen dat er een woonreserve moet zijn van 2,5 à 3% van het aantal woningen. Die permanente gewenste leegstand wordt frictieleegstand genoemd.

Meestal wordt voor landelijke gebieden 2,5 % als norm gehanteerd en 3 % voor het stedelijk weefsel.

In het Structuurplan Vlaanderen wordt de frictieleegstand per arrondissement bepaald voor de periode 1992-2007. Zo wordt de gewenste leegstand voor het arrondissement Oudenaarde vastgelegd op 3 % van het totaal aantal woningen.

Het is dan ook dit laatste percentage dat in de studie zal gebruikt worden.

Tabel 82 : frictieleegstand (3 %).

	1992	1997
Aantal woningen	2.168	2.274
Normale frictieleegstand	65	68
Huidige leegstand met inbegrip van onbewoonbare woningen	80	95

2.1.2.3. Resultaten

Woningbehoefte 1992-2007

De raming van de kwantitatieve behoefte aan woonegelegenheden kan berekend worden aan de hand van het aantal gezinnen. Er wordt ver-
trokken van de gesloten bevolkingsprognose die in deel I uitgewerkt en
opgesteld werd, rekening houdend met de overlevingskansen en de
geboorte- en vruchtbaarheidscijfers.

Op basis van deze bevolkingsprognose kunnen we de woonbehoefte
voor 2002 en 2007 bepalen.

Tabel 83 : prognose gezinnen (= aantal woningen)

	1992	1997	2002	2007	1992-2007	1997-2007
Wortegem-Petegem	2.062	2.142	2.214	2.269	+ 207	+ 127

Het geraamde aantal gezinnen wordt als richtcijfer voor de toekomstige
woonvraag gehanteerd.

Tegen het jaar 2007 wordt het aantal gezinnen in Wortegem-Petegem
geraamd op 2.269.

Ten aanzien van 1992 betekent dit dat er een aangroei van 207 (2.269
– 2.062) gezinnen zal zijn en bijgevolg zullen er evenveel nieuwe
woonegelegenheden moeten voorzien worden.

Gezien deze woonstudie aangepast werd in 1998, dient er gewerkt te
worden met de cijfergegevens van 1997. Effectief betekent dit dat een
aangroei van 127 (72 + 55) bijkomende gezinnen in de periode 1997-
2007 voorzien wordt.

Huidige behoeften

Op basis van het in de voorgaande tabel bekomen gezins aantal, kun-
nen we de desbetreffende woonbehoefte voor Wortegem-Petegem be-
rekenen.

De totale woningbehoefte is gelijk aan de primaire woonbehoefte (= het
aantal private gezinnen vermeerderd met de frictieleegstand (3%)).

Tabel 84 : prognose woningen met frictieeegstand (3%).

	1992	1997	2002	1997-2002	2007	2002-2007	1997-2007
Aantal gezinnen	2.062	2.142	2.214	72	2.269	55	+ 127
Frichtieeegstand	62	* 64	66	2	68	2	+ 4
Totaal	2.124	2.206	2.280	74	2.337	57	+ 131

* Zonder rekening te houden met de tweede verblijven.

We dienen wel duidelijk te vermelden dat bij de prognose naar de woonbehoefte enkel rekening gehouden werd met de hoofdverblijfplaats. Met bijkomende behoeften aan tweede verblijven werd geen rekening gehouden.

De behoefte tegen het jaar 2007 wordt geraamd op 131 woningen.

2.1.2.4. Onderzoek naar de sociale huisvestingsbehoefte

De Vlaamse regering heeft op 3 december 1999 het voorstel van Vlaams minister van Stedelijk Beleid Leo Peeters goedgekeurd om aan het Centrum voor Sociaal Beleid/Steunpunt Wonen en Woonbeleid (UFSIA) de opdracht te verlenen voor een wetenschappelijk onderzoek naar de woonbehoefte in Vlaanderen. Het wordt het derde luik van een reeks studies die de Vlaamse overheid moet toelaten de investeringsbudgetten voor huisvesting objectief te verdelen op basis van de omvang en de ruimtelijke spreiding van de huidige en toekomstige woonbehoefte. De studie moet volledig afgerond zijn over anderhalf jaar. Een aantal tussentijdse rapporten zal worden voorgelegd.

Dit voorjaar werden reeds de eerste twee studies aan het publiek voorgesteld : een onderzoek naar de kwaliteit van de woningen en een doelgroepenonderzoek m.b.t. de sociale woonbehoefte. Om de volledige woonbehoefte te kennen, ontbreekt nog één luik : de uitbreidingsbehoefte. De Vlaamse overheid beschikt nl. niet meer over actuele gegevens, aangezien de laatst uitgevoerde woonbehoeftestudie dateert van 1989. Inzake recente gegevens omtrent het sociaal woonbeleid, wordt dan ook naar deze studie verwezen.

Wortegem-Petegem telt 70 sociale eengezinswoningen :

- in de sociale woonwijk 'Vijverhoek', ten noordwesten van Wortegem-centrum langs de Tjammelsstraat : 30 woningen.
- in de sociale woonwijk 'Kastanjeplein', ten westen van de Lindestraat : 25 woningen.
- langs de Vlaamse Ardennenstraat : 15 woningen.

Dit betekent een aandeel van $\pm 3,5$ % van het totaal aantal woningen. Dit aanbod aan sociale woningen ligt echter merkkelijk lager dan in de provincie Oost-Vlaanderen en het Vlaamse gewest, waar het aandeel sociale woningen respectievelijk 5,35 % en 5,27 % van het totaal aantal woningen bedraagt.

Berekening volgens het inkomen

De Afdeling Sociaal Woonbeleid van AROHM berekent de potentiële vraag naar sociale woningen met volgende gegevens :

$$\frac{\text{aantal inkomens} < 500.000}{\text{totaal aantal inkomens}} \times \text{aantal gezinnen} = \text{aantal soc. woningen}$$

De richtformule wordt voor Wortegem-Petegem ingevuld met de inkomens van 1993. Deze gegevens werden bekomen uit de financiële statistieken van de inkomens van 1993, uitgebracht door het Nationaal Instituut voor Statistiek in 1995. Het aantal gezinnen werd bepaald uit het gemiddelde van het aantal gezinnen in 1991 en 1995.

$$\frac{63 (<100.000) + 119 (100.000 < 250.000) + 534 (250.000 < 500.000)}{2.398} \times 2.068 = 617 \text{ soc. won.}$$

Uit deze theoretische berekening blijkt dat er in 1993 een potentiële vraag naar ± 600 sociale woningen was. Wortegem-Petegem telde in 1993 2.068 woningen. Dit betekent dat een potentiële vraag naar sociale woningen + 30 % van het totale woningenbestand bedroeg. Aangezien Wortegem-Petegem in 1993 slechts 70 sociale woningen telde, houdt dit in dat de potentiële vraag naar 617 sociale woningen werd beantwoord met 11,3 %.

Bijgevolg blijft er in Wortegem-Petegem een grote potentiële vraag naar sociale huisvesting. De uitwerking van een degelijk sociaal huisvestingsbeleid zal bijgevolg een belangrijke rol spelen in het toekomstige ruimtelijk beleid van de gemeente.

Berekening in functie van %

Ten opzichte van het totaal aantal woningen beschikt Wortegem-Petegem momenteel slechts over 3,5 % sociale woningen. Dit is minder dan de algemene richtlijn van 10 %. In principe betekent dit dat de gemeente in 1997 over 217 sociale wooneenheden zou moeten beschikken.

Het huidige aantal woningen, samen met de bijkomende behoeften aan woongelegenheden, wordt in 2007 op 2.269 woningen geraamd. Indien we hier 10 % sociale woningen op berekenen, komen we tot een aantal van 226 – 70 (bestaand) of 156 nieuwe woongelegenheden.

Deze doelstelling is vrij hoog gegrepen en niet realistisch in vergelijking met de behoefte aan 127 bijkomende woningen. Daarom is het wenselijk een norm van 5 % te hanteren.

Wortegem-Petegem heeft dus een zeer duidelijke behoefte aan sociale woningen ; daarom ligt een inhaalbeweging voor de hand.

- 5 % van 2.269 = 113.
- 113 – 70 (gerealiseerde projecten) = 43 nieuwe sociale woningen.

2.1.3. Confrontatie tussen woonaanbod en woonbehoefte

In de onderstaande tabel wordt een prognose uitgewerkt waarbij het reële woonaanbod met de berekende woonvraag geconfronteerd wordt. Het reële aanbod bevat het aandeel bouwgronden dat daadwerkelijk op de markt aangeboden wordt. Niet alle juridisch beschikbare bouwgronden zullen tijdens de eerstvolgende jaren daadwerkelijk op de markt komen. Verschillende oorzaken, zoals o.a. het opzij houden voor de (klein)kinderen, erfeniskwesties, speculatieve overwegingen, ..., kunnen hiervan de oorzaak zijn.

Voor de berekeningsgraad van de op de markt komende gronden is rekening gehouden met een realisatiegraad van 30 % voor bouwpercelen langs uitgeruste wegen. Voor de onbebouwde percelen in verkavelingen is een realisatiegraad van 80 % aangehouden.

Ook de grotere binnengebieden die deel uitmaken van de als woongebied of woongebied met landelijk karakter ingekleurde gewestplanzoneringen werden meegerekend in het reële aanbod.

Tabel 85 : prognose-confrontatie woonaanbod/aanbod vrije bouwloten en woonvraag.

		Wa 1992	Wa 1997	Wa 1997-2007	Vraag 1997-2002	Wa 2002	Vraag 2002-2007
Leegstaande woningen (= onbewoonde woningen – frictieleegstand)		14	27	27			
Woongebied	Aan straat	89	79	24			
	Binnengebied	136	136	41			
Woongebied met landelijk karakter	Aan straat gelegen	208	199	60			
	Binnengebied	27	27	8			
Woonuitbreidingsgebieden	Aan straat gelegen	7	7	2			
Vrije percelen in verkavelingen		157	127	102			
Woonzone in B.P.A. Blaarhoek		7	6	2			
TOTAAL		631	608	266	74	192	57
Confrontatie vraag – aanbod					192		135

Wa = woonaanbod.

Het totale woonaanbod in de periode 1997-2007 wordt op 266 woningen geraamd.

Rekening houdend met een woningvraag van 131, zal er zich tot 2007 een overaanbod van ± 135 woningen voordoen.

2.2. Ruimte voor bedrijven en andere economische activiteiten (Kaart 39)

2.2.1. Aanbod

Wortegem kent 3 soorten nederzettingen van bedrijven :

- bedrijven gelegen in een bedrijvenzone, voorzien in het gewestplan ;
- bedrijven gelegen in woonzones ;
- een beperkt aantal bedrijven, verspreid over de gemeente.

Wat de bedrijventerreinen volgens het gewestplan betreft, onderscheiden we in de gemeente Wortegem-Petegem onderstaande zones.

- Eén gebied voor milieubelastende industriën (Industriezone II), gelegen langs de Waregemseweg en de Tjammelsstraat. Deze 17 ha grote zone is ingenomen door 4 bedrijven (N.V. Delmulle, N.V.B.C.V, Solid Construct en B.M.B. N.V.).
- Ook de twee ambachtelijke zones zijn volledig bezet.
 - In de 2,88 ha grote ambachtelijke zone zijn 6 bedrijven gelokaliseerd (Electro Luc Baert, BVBA Van Merhaeghe Hans, NV Braems, NV De Vreese logistics, Scalini NV en European Petrol Company). Deze zone is volledig volgebouwd.
 - De tweede ambachtelijke zone langs de Waregemseweg ligt in de dorpskern van Wortegem. Twee bedrijven (NV Franky en firma Frans Delmote) zijn erin gevestigd. Ook deze 1,5 ha is volledig ingevuld.

Buiten deze in de bedrijventerreinen gevestigde bedrijven, komen in de gemeente ook talrijke bedrijven voor in zones die volgens het gewestplan een andere bestemming hebben. De meeste van deze bedrijven zijn gelegen in de kernen van de deelgemeentes of sluiten aan op de bestaande bebouwing. Enkele grotere bedrijven zijn verspreid over de gemeente terug te vinden in agrarisch gebied.

2.2.2. Behoeftenbepaling

Het is noodzakelijk om een inschatting te maken van de toekomstige behoeftenbepaling inzake de economische activiteiten van de gemeente.

Het inschatten van het toekomstig ruimtegebruik voor bedrijven is niet eenvoudig. Vooral de bestaande toestand en de vraag van de bedrijven spelen een rol om een inschatting te kunnen maken.

Om een inzicht te krijgen in de lokale problematiek omtrent de bestaande bedrijven werd door de gemeente een enquête opgesteld. Alle gemeentelijke bedrijven, ongeacht hun grootte, werden aangeschreven. In het totaal werd het formulier door 87 firma's terugbezorgd. Bij verder onderzoek zullen de kleinhandelszaken en de kleine dienstverlenende zaken buiten beschouwing gelaten worden, gezien deze binnen de woonzones vallen en geen impact hebben op de ruimtelijke omgeving. Op deze wijze resten nog 36 bedrijven : 6 van deze bedrijven die de enquête beantwoord hebben, zijn gesitueerd in een industrie- of in een ambachtelijke zone, 15 liggen in een woonzone en 15 bedrijven liggen in een agrarisch gebied.

De problematiek rond deze 36 bedrijven kan algemeen als volgt omschreven worden :

- 80 % van de bedrijven die willen uitbreiden, is op zoek naar ruimte voor stapelplaats en opslagruimte ;
- 20 % wil zijn gebouwersenaal vergroten of een bijkomende productieruimte oprichten ;
- van de 6 bedrijven die in de industrie- of ambachtelijke zone liggen, willen er 4 uitbreiden, maar de schikking op het terrein laat dit niet toe en deze bedrijven zullen bij een uitbreiding in een zonevreemd gebied terechtkomen ;
- 2 bedrijven die nu in een woonzone gelegen zijn, willen zich hervestigen (firma Beel en NV Opsommer) ;
- de andere 13 bedrijven, in dezelfde zone, willen uitbreiden op korte- of lange termijn ; zij zouden door hun uitbreiding gedeeltelijk in een agrarische zone terechtkomen.

Wat betreft de bestaande bedrijven komt de behoefte naar uitbreidingsmogelijkheden duidelijk naar voren.

2.2.3. Confrontatie tussen behoefte en aanbod

De behoefte (= vraag) aan ruimte voor economische activiteiten wordt geconfronteerd met het beschikbare aanbod aan bedrijventerreinen.

De GOM-inventaris dd. 01.01.1994 geeft duidelijk weer dat de voorziene industriezone en de 2 ambachtelijke zones in Wortegem-Petegem volledig volzet zijn en dat er geen reserve bestaat.

Indien de gemeente de tewerkstelling wil blijven verzekeren en de groei van de economie wil opvangen, zal zeker een oplossing voor de plaatselijke noden moeten gezocht worden. Dit zou onder de volgende vorm kunnen gebeuren :

- de bestaande bedrijven een uitbreidingsmogelijkheid geven ;
- een uitbreiding van de bestaande bedrijventerreinen ;
- het inrichten van een lokaal bedrijventerrein om enerzijds de vraag naar herlocalisatie en anderzijds enkele nieuwe lokale bedrijven op te vangen ;
- het aanvaarden van zonevreemde bedrijven.

2.2.3.1. Uitbreidingsprincipes van bestaande bedrijven

Ook bestaande bedrijven (zone-eigen of zonevreemde), die niet gelegen zijn op een bedrijventerrein, maken deel uit van de economische structuur.

De ontwikkelingsperspectieven van bedrijven en economische activiteiten buiten de bedrijventerreinen worden vooral bepaald door de aard en het karakter van het bedrijf zelf en nog meer door de ruimtelijke draagkracht van de omgeving.

Omwille van de verantwoordelijkheid van de gemeente inzake verlening en/of advisering van de milieuvergunning, de kennis en inschatting van de plaatselijke toestand en met name de bepaling van de draagkracht van de ruimte, komt het de gemeente toe om ontwikkelingsperspectieven te formuleren voor de bestaande bedrijven en voor economische activiteiten (ook voor agrarische bedrijven) buiten de bedrijventerreinen.

Volgende principes staan voorop bij de beoordeling van de ontwikkelings- en uitbreidingsmogelijkheden voor deze bedrijven :

- een maximale verweving van economische activiteiten met de activiteiten in haar (bebouwde of onbebouwde) omgeving wordt nagestreefd ; goed nabuurschap moet het uitgangspunt vormen ;
- alle mogelijkheden en voorzieningen (op milieuhygiënisch vlak, qua mobiliteitsproblematiek, ...) voor ontwikkeling op de bestaande locatie worden uitputtend aangewend ;
- de ruimtelijke implicaties bij een herlocalisatie (bijkomende infrastructuur voor nieuwe lokale en regionale bedrijventerreinen, bijkomend ruimtegebruik, versnipperen van onbebouwde ruimte, vermindering van ontwikkelingsmogelijkheden voor natuur, landbouw en bos, ...) worden afgewogen tegenover de ruimtelijke implicaties van een ontwikkeling op de bestaande locatie ;
- de ruimtelijke draagkracht van de omgeving mag niet worden overschreden ; de ruimtelijke draagkracht is niet in algemene regels te vatten, deze wordt gebied per gebied bepaald ; historisch gegroeide situaties en hinder spelen onder andere een rol voor het bepalen van de draagkracht.

2.2.3.2. Locatiemogelijkheden voor een bedrijventerrein

Uit de bedrijvenenquête blijkt dat Wortegem-Petegem nood heeft aan een bijkomend bedrijventerrein. Een vlotte bereikbaarheid van en een goede integratie in de directe ruime omgeving zijn van primordiaal belang. Verscheidene mogelijke locaties dienen ten opzichte van elkaar afgewogen te worden, zodat de meest optimale locatie kan aangewezen worden.

Bij de bepaling van de bijkomende bedrijventerreinen moet rekening gehouden worden met de opties van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

Volgens de opties van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen heeft Wortegem-Petegem de mogelijkheid om één lokaal bedrijventerrein van 5 ha in te richten.

In principe moet deze selectie als hoofddorp volgen uit de provinciaal gewenste structuur. Dit is echter tot op heden voor de gemeente nog niet gebeurd.

Buiten deze duiding om een lokaal bedrijventerrein bij het hoofddorp te doen aansluiten, kunnen ook nog andere mogelijkheden afgewogen worden om een dergelijk terrein optimaal in de gemeente te gaan localiseren :

- Een verdere ontwikkeling en uitbreiding van de bestaande industrie- of ambachtelijke zone. De ambachtelijke zone in Petegem heeft slechts kleine mogelijkheden en de ontsluiting verloopt via het dorpscentrum. Een beperkte uitbreiding (o.a. een parking) in functie van de bestaande bedrijven is wel mogelijk.
- Ontwikkelen en aansluiten van een bedrijventerrein bij een bestaand bedrijf dat niet gelegen is in een daarvoor bestemde zone.
- Ontwikkelen van een bedrijventerrein langs een ontsluitingsweg : een goede bereikbaarheid en verbindingen zijn belangrijk, zodat nabijgelegen woonkernen en gehuchten zo weinig mogelijk belast worden.
- De aanwezigheid van nutsleidingen, zoals riolering, water en elektriciteit, kunnen als een pluspunt beschouwd worden.
- De aantasting van de open ruimte moet beperkt blijven.
- Tenslotte spelen ook het reliëf en de landschappelijke waarde een rol bij de bepaling en afbakening van een bedrijventerrein.

Rekening houdend met voorgaande principes kunnen we de volgende mogelijke locaties selecteren (zie kaart 39) :

1. uitbreiding van de bestaande industriezone aan de Spitaalbossen in zuidwestelijke richting ;
2. zone ten noorden van de Waregemseweg, tegenover de bestaande industriezone ;
3. uitbreiding aan het vleesbedrijf in het centrum van Wortegem in zuidelijke richting ;
4. een bedrijventerrein aan de Deinzestraat ;
5. zone met het bedrijf Naessens naar de Kortrijkstraat toe.

Tabel 86 : afwegingskader.

		<i>Uitbreiding bestaand terrein</i>	<i>Uitbreiding bij bestaand bedrijf</i>	<i>nabij ontsluitingsweg</i>	<i>Uitrusting</i>	<i>Aantasting O.R.</i>	<i>Reliëf</i>	<i>Kern</i>
1	Uitbreiding industriezone	+	+	+	+/-	+/-	+	-
2	Noorden van Waregemseweg	-	+	+	-	-	+	-
3	Vleesbedrijf – met versterking as rond de Waregemseweg	+	+	+	-	+/-	-	+
4	Deinzestraat	-	+	+	+	-	-	-
5	Naessens	-	+	+	+/-	+/-	+	-

Het is niet evident om een keuze te maken tussen 5 mogelijkheden :

- Een locatie nabij het industrieterrein aan de Waregemseweg is wel een oplossing wegens een vlotte ontsluiting naar de E17. Anderzijds is een inname van 5 ha een grote ingreep in het landschap. Het ware logischer hier enkel een uitbreiding van de bestaande bedrijven toe te laten, omdat anders de zone te groot zou worden.
- De locatie aan de overkant van het industrieterrein heeft een impact op de open ruimte en legt een druk op de Oud-Moregebossen en op het natuurgebied in de omgeving van het kasteel Oud-Moregem.
- Een uitbreiding van de ambachtelijke zone in zuidelijke zin in het centrum van Wortegem is mogelijk en geeft het bestaand bedrijf uitbreidingsmogelijkheden. Het zou interessant zijn de totale as (Waregemseweg) in het centrum als versterking voor de bestaande bedrijven te beschouwen en mogelijkheden te laten voor enkele nieuwe plaatselijke bedrijven. Ontsluitingen dienen in dit geval goed overwogen te worden.
- Een bedrijventerrein langs de Deinzestraat heeft het voordeel van de directe nabijheid van een ontsluitingsweg naar Kruishoutem of naar de N60. Anderzijds is het hier een aantasting van de open ruimte.
- Voor de locatie van een bedrijventerrein nabij het historisch gegroeid bedrijf Naessens, situeert het probleem zich in de aantasting van de open ruimte. Het grote voordeel is echter het feit dat het terrein aansluit bij een historisch bedrijf en dit bedrijf in de totale zone opgenomen kan worden en op deze manier landschappelijk geïntegreerd wordt. De directe nabijheid van de N453 (Kortrijkstraat), die geselecteerd werd als verbindingsweg en aansluit op de N60 (primaire weg I), is een voordelige oplossing.
In ieder geval is het wenselijk dat dit bedrijf ter plaatse kan blijven.

De inrichting van een bedrijventerrein ter hoogte van Naessens kan als beste locatie beschouwd worden. Dit zal echter een grote druk op het omliggende open landschap teweegbrengen.

GEZIEN DE ANDERE LOCATIES ONTOEREIKEND ZIJN EN GEZIEN DE TE GROTE IMPACT VAN EEN BEDRIJVENZONE IN DE OPEN KOUTER VAN ELSEGEM, BESLUIT DE GEMEENTE GEEN NIEUWE BEDRIJVENZONE TE GAAN ONTWIKKELEN.

2.2.4. Handel en kantoren

Voor wat betreft het toekomstig ruimtegebruik voor handel en kantoren worden er geen specifieke prognoses uitgewerkt (dit is ook niet gebeurd in het Structuurplan Vlaanderen). We weten wel dat de tertiairiseringsstrend zich zal voortzetten, maar niet meer in die mate zoals tussen 1981-1991.

Wij zijn van mening dat kleinhandel en kantoorgebouwen specifieke voorzieningen zijn die in de kernen van de deelgemeenten moeten mee verweven zitten zolang zij geen hinder vormen voor de directe omgeving.

2.3. Verkeer en vervoer (kaart 40)

Wat betreft het verkeer en vervoer zijn er geen specifieke cijfers over de gemeente gekend. Het lijkt redelijk te veronderstellen dat een trendmatige ontwikkeling van de mobiliteit, net zoals dit in Vlaanderen zal zijn, zich in de gemeente zal verderzetten.

Net als in de voorbije decennia wordt deze groei grotendeels toegeschreven aan het wegverkeer. Mits bijzondere inspanningen van de gemeente en het gewest kan een trendbreuk bekomen worden. Het opstellen van een mobiliteitsplan zal hierin bijzonderheden geven.

De volgende punten maken deel uit van de algemene behoeftenbepaling wat betreft het verkeer en het vervoer voor de gemeente :

- In functie van verkeersveiligheid en -leefbaarheid kan een herinrichting van de dorpskernen van de deelgemeenten overwogen worden :
 - In Petegem en Elsegem zijn hieromtrent reeds enkele aanpassingen gebeurd. In Moregem en Ooike werden groenaanplantingen aangebracht, maar kan het openbaar domein verder verfraaid en de weginfrastructuur verbeterd worden.
 - De gewestweg N494 Kruishoutem-Anzegem moet in het centrum van Wortegem opnieuw aangelegd worden. Het matigen van de snelheid en het verhogen van de leefbaarheid in de dorpskom zijn prioritaire doelstellingen. Deze kunnen gerealiseerd worden door het aanpassen van de weginfrastructuur, bijvoorbeeld door het aanleggen van een rotonde en door visuele versmallingen waardoor een 'poorteffect' wordt gecreëerd.
 - De doortocht doorheen het centrum van Wortegem kan ook verhinderd of beperkt worden voor het doorgaand verkeer van Oudenaarde-Waregem (E17). Dit zou kunnen gebeuren door een parallelweg ten noorden van het centrum aan te leggen.
 - De voordelen zouden kunnen zijn :
 - het centrum wordt autoluw, richt zich meer naar de zwakkere weggebruikers ;
 - de kern kan zich noordelijker gaan ontwikkelen ;
 - langs de parallelweg kunnen kleinere handelszaken komen die aanleunen bij het centrum, met een verwevenheid tussen wonen en werken ;
 - een nieuwe en betere ontsluiting voor het containerpark ;
 - een duidelijke afbakening tussen de open ruimte en het centrum.

De nadelen echter zijn :

- de densiteit van het verkeer Oudenaarde – E17 zal waarschijnlijk toenemen en de lokale verbindingswegen nog meer belasten ;
- een zware gemeentelijke investering ;
- de inname van de open ruimte.

Uit de hoger vermelde voor- en nadelen kunnen we concluderen dat de voordelen niet opwegen tegen de nadelen. Daarom zou het beter zijn de bestaande verbindingswegen van het gewest en de provincie te gebruiken.

De verbinding Oudenaarde – E17 dient gestimuleerd te worden langs de Deinzestraat (N459) of via de Kortrijkstraat (N453) of via Kluisbergen-Anzegem-Waregem (N8).

Er wordt geopteerd voor de opmaak van een nieuw doortochtenplan voor het centrum van Wortegem, in functie van het plaatselijk verkeer.

2.4. Toerisme en recreatie

2.4.1. Aanbod

In de gemeente Wortegem-Petegem is er wat de daguitstappen betreft slechts een beperkt aanbod aan cultureel erfgoed. Wel belangrijk is dat de gemeente deel uitmaakt van een groter landschappelijk geheel, namelijk de Vlaamse Ardennen.

De gemeente past geheel in de trend van gezonde vrijetijdsbesteding, terugnaar-de-natuurvakanties en milieuvriendelijk toerisme.

In de gemeente kunnen we twee belangrijke recreatiepolen als basis voor open luchtrecreatie onderscheiden : de 'Golf' en het 'domein de Ghellinck'. Voor de actieve recreatie is het golfterrein wel een belangrijke pool voor de regio. Het aantal leden (990) en de verwachte groei is hiervan een duidelijk bewijs.

Een verdere ontwikkeling en uitbreiding van het terrein is in deze optiek wel wenselijk en werd reeds voorzien in de laatste gewestplanwijzigingen.

Wat betreft harde recreatie beschikt de gemeente niet over een sportschuur of degelijk uitgeruste sportvelden met accommodatie. De 5 aanwezige voetbalvelden zijn allen in particuliere handen. Wat de zaalsporten betreft dienen de clubs zich te verplaatsen naar de naburige gemeenten.

Het aanbod aan zachte recreatie is daarentegen uitgebreider. Wortegem-Petegem beschikt immers over een groot aanbod aan wandelpaden en diverse fiets- en autoroutes.

Inzake verblijfsaccommodatie beperkt de mogelijkheid voor tijdelijk logement zich tot het Apart-hotel, gelegen langs de Oudenaardseweg aan de grens met Oudenaarde.

2.4.2. Behoeftenbepaling

De gemeente heeft een groot gebrek aan gemeentelijke sportinfrastructuur. Vooral wat betreft de harde recreatie is er een duidelijke vraag naar gemeentelijke sportterreinen met beperkte accommodatie.

Daarenboven zullen demografische ontwikkelingen het toeristisch-recreatieve gebeuren in de toekomst sterk beïnvloeden. Onder meer de toenemende vergrijzing en de tendens tot gezinsverdunding (een groot aantal kleinere gezinnen en vooral de éénpersoonsgezinnen) zullen een impact hebben op het recreatieve gebeuren. Deze trends zullen, zoals in andere dienstensectoren, aanleiding geven tot nieuwe markt vormen.

Als gevolg van de gewijzigde maatschappelijke omstandigheden tekenen zich binnen het recreatieve gebeuren nieuwe trends af. Hierbij staat onder meer een grotere individualisering voorop. Steeds meer recreanten willen hun vrije tijd op een creatieve, natuurvriendelijke wijze besteden. Een en ander vertaalt zich daarom in een groeiende vraag naar minder gestructureerde vormen van recreatie (wandelen, fietsen, ...).

Er wordt ook steeds meer waarde gehecht aan de kwaliteit en de belevingswaarde van vrijetijdsactiviteiten. De 'vrije tijd' is een kostbaar goed en moet in die zin ook 'rendabel' worden ingevuld; rendabel in de zin van een intensieve en positieve belevingswaarde in verhouding tot investering in tijd en in (financiële) middelen (RSV).

Vermits de beschikbare vrije tijd voor de meeste bevolkingsgroepen niet spectaculair zal toenemen, zal, gegeven het toenemend aantal vakanties, de 'intensiteit' van het gebruik ervan wel toenemen. Dit gaat wellicht gepaard met een meer consumptieve ingesteldheid ten aanzien van de vrijetijdsbesteding (RSV).

Wat de daguitstappen betreft mag verwacht worden dat de bevolking in de toekomst actiever zal deelnemen. De belangrijkste verschuivingen kunnen worden verwacht naar aanleiding van de groter wordende groep senioren.

2.5. Trends in de landbouw

De landbouwsector wordt op dit ogenblik geconfronteerd met een aantal structurele beleidswijzigingen op internationaal, Europees en gewestelijk niveau. Het doortrekken van de trend uit het verleden is bijgevolg niet zinvol.

Op basis van de bevindingen inzake de landbouw, die geformuleerd werden in Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, kunnen we stellen dat zich verschillende structurele agrarische ontwikkelingen zullen voordoen, die de toekomstige ruimtelijke structuur en meer bepaald de verdere ontwikkeling van open ruimtes zullen bepalen.

Deze onderstaande trends kunnen dan ook op agrarisch vlak een belangrijke impact hebben op de toekomstige ruimtelijke structuur van Wortegem-Petegem en meer bepaald de verdere ontwikkeling van de eerder opgesomde open ruimten :

- Het aantal landbouwbedrijven neemt af: In de periode 1985-1991 nam het aantal landbouwbedrijven volgens het Structuurplan Vlaanderen met 15 % af in Vlaanderen. Het aantal beroepsbedrijven daalde met 21 %. Deze trend is ook in Wortegem-Petegem merkbaar, gezien uit de in de ruimtelijk-economische structuur terug te vinden cijfergegevens blijkt dat de gemeente in de periode 1980-1994 met een afname van 84 landbouwbedrijven geconfronteerd werd.
- De gemiddelde bedrijfsgrootte neemt daarentegen toe : dit is ook het geval in Wortegem-Petegem, gezien in de periode 1980-1994 de gemiddelde bedrijfsgrootte met 5,44 ha toenam.
- In beperkte mate is er ook een verjongingstrend in de landbouwsector waar te nemen.

De volgende externe factoren hebben volgens het Structuurplan Vlaanderen tevens een invloed op de produktiestructuur en zullen dusdanig ook de toekomstige agrarische structuur in Wortegem-Petegem mede kunnen bepalen :

- Hervorming van het gemeentelijk landbouwbeleid door middel van
 - Het Mc. Sharry- plan : maatregelen die als doel hebben de productie van rundvlees, melk, graan, oliehoudende zaden en eiwitrijke gewassen in de EU te beperken. Concreet worden de prijzen verlaagd en premies voor braaklegging en extensieve veeteelt voorzien. Er wordt tevens een compensatieregeling getroffen en het melkquotum wordt tijdelijk verlaagd.
 - GATT-akkoord : deze landbouwovereenkomst heeft als doel de steun en de bescherming van de landbouwsector in de EU gedeeltelijk af te bouwen gedurende de periode 1993-1999, met een afbouw van de invoerheffingen, de gesubsidieerde export, de exportrestituties en de ondersteuning van de interne markt als gevolg.
 - Het milieu- en vergunningenbeleid in Vlaanderen bepaalt als derde factor de productiestructuur van de landbouwsector door middel van mestwetgeving en het vergunningenbeleid ten aanzien van land- en tuinbouwbedrijven in het kader van het Vlaams Reglement voor Milieuvergunningen (VLAREM). Milieuhinderlijke bedrijfsvoeringen, voornamelijk intensieve veehouderij, zullen zich in de toekomst verder aanpassen aan deze reglementering
- Veranderende vraag door de consument inzake land- en tuinbouwproducten ten gevolge van veranderingen in het voedingspatroon. In de periode 1970-1990 werden de volgende trends vastgesteld :
 - toename verbruik varkensvlees en gevogelte, afname verbruik rundsvlees, lichte toename verbruik eieren ;
 - afname verbruik volle melk en boter, toename verbruik yoghurt, kaas en afgeroomde melk ;
 - toename verbruik meel en suikers ;
 - afname aardappelverbruik ;
 - toename verbruik vers fruit en verse groenten.

Opmerkelijk voor Wortegem-Petegem is dat de teelt van graangewassen in de afgelopen 15 jaar sterk is afgenomen. De teelt van nijverheids-, voedergewassen en groententeelt in open lucht is daarentegen toegenomen.

Een vergelijking tussen de veestapel van 1980 en 1994 toont aan dat het verloop van de totale veestapel sterk schommelend is. Toch kan algemeen geconcludeerd worden dat de veestapel in Wortegem-Petegem de afgelopen jaren toeneemt.

Het accent ligt in de gemeente op het pluimveebestand en de varkensstapel.

Volgens het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zullen de kleinere varkens-bedrijven verdwijnen en zou er geen sprake zijn van een toename van het aantal grotere bedrijven (Vlaam II). Indien deze algemene trend ook op Wortegem-Petegem toegepast wordt, kunnen we stellen dat ook hier het totaal aantal varkensbedrijven zal dalen. Gezien de varkensstapel in Wortegem-Petegem echter toeneemt, zal het aantal dieren per bedrijf in de toekomst toenemen. Uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande varkensbedrijven zullen zich in de toekomst opdringen.

Inzake pluimveebedrijven kunnen we stellen dat het aantal bedrijven op basis van bevindingen in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, in het algemeen gelijk zal blijven of zal afnemen daar kleinere bedrijven hun activiteit stopzetten.

In Wortegem-Petegem is er in het pluimveebestand in de afgelopen 15 jaar een duidelijk toename te merken. Bijgevolg zal, gezien het pluimveebestand in Wortegem-Petegem toeneemt en het Structuurplan Vlaanderen het verdwijnen van kleinere bedrijven voorziet, het aantal dieren per bedrijf ook daar moeten toenemen om de productiviteit te doen stijgen om aan de stijgende vraag te voldoen. Uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande pluimveebedrijven zullen zich in de toekomst opdringen.